

DIAGNOZA
SYTUACJI SPOŁECZNEJ,
GOSPODARCZEJ, PRZESTRZENNEJ
I KLIMATYCZNO-ŚRODOWISKOWEJ
GMINY DĄBRÓWNO

MARZEC 2026

ZLECENIODAWCA:

GMINA DĄBRÓWNO
UL. KOŚCIUSZKI 21
14-120 DĄBRÓWNO

WYKONAWCA:

EKOD URBANISTYKA ŁUKASZ KOWALSKI
E-MAIL: ekod.urbanistyka@gmail.com

SPIS TREŚCI

WSTĘP.....	5
1. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZAŁOŻEŃ, POLITYK I DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH POSZCZEGÓLNYCH SZCZEBLI TERYTORIALNYCH	6
1.1. POLITYKA UNII EUROPEJSKIEJ I JEJ ODZWIERCIEDLENIE NA POZIOMIE KRAJOWYM	6
1.2. STRATEGICZNE ZAŁOŻENIA ROZWOJU KRAJU	11
1.3. STRATEGICZNE ZAŁOŻENIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA	18
1.4. STRATEGICZNE ZAŁOŻENIA ROZWOJU POWIATU LUB PONADLOKALNYCH OBSZARÓW FUNKCJONALNYCH	20
1.5. LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA.....	21
2. POŁOŻENIE, DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA I MOBILNOŚĆ	22
2.1. POŁOŻENIE ADMINISTRACYJNE	22
2.2. WEWNĘTRZNA I ZEWNĘTRZNA DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA	23
2.2.1. INFRASTRUKTURA DROGOWA.....	23
2.2.2. INFRASTRUKTURA KOLEJOWA	29
2.2.3. INFRASTRUKTURA ROWEROWA	30
2.2.4. TRANSPORT ZBIOROWY	30
2.2.5. POŁOŻENIE WZGLĘDEM WIĘKSZYCH OŚRODKÓW MIEJSKICH	31
2.2.6. DOSTĘPNOŚĆ TRANSPORTOWA GMINY W UJĘCIU KRAJOWYM.....	33
2.2.7. PLANY INWESTYCYJNE W ODNIESIENIU DO SIECI TRANSPORTOWEJ.....	37
2.3. TELEKOMUNIKACJA I INTERNET	37
2.4. WNIOSKI.....	39
3. LUDNOŚĆ I PROCESY DEMOGRAFICZNE	41
3.1. STAN LUDNOŚCI	41
3.1.1. LICZBA LUDNOŚCI I GĘSTOŚĆ ZAŁUDNIENIA	41
3.1.2. STRUKTURA PŁCI.....	42
3.1.3. STRUKTURA WIEKOWA LUDNOŚCI	43
3.2. PROCESY DEMOGRAFICZNE	43
3.2.1. RUCH NATURALNY LUDNOŚCI	43
3.2.2. MIGRACJE	44
3.2.3. RUCH RZECZYWISTY LUDNOŚCI	45
3.2.4. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA.....	47
3.3. WNIOSKI.....	48
4. ROLNICTWO, GOSPODARKA I RYNEK PRACY	49
4.1. ROLNICTWO	49
4.2. PODMIOTY GOSPODARSTWA	50
4.2.1. LICZEBNOŚĆ.....	50
4.2.2. WIELKOŚĆ.....	54
4.2.3. RODZAJ	54
4.3. RYNEK PRACY	55
4.3.1. PRACUJĄCY	55
4.3.2. BEZROBOCIE	56
4.4. TERENY INWESTYCYJNE	59
4.5. WNIOSKI.....	59
5. ŚRODOWISKO I INFRASTRUKTURA.....	60
5.1. POŁOŻENIE FIZYCZNOGEOGRAFICZNE	60
5.2. UWARUNKOWANIA KLIMATYCZNO-ŚRODOWISKOWE	61
5.2.1. WARUNKI KLIMATYCZNE	61
5.2.2. UKSZTAŁTOWANIE TERENU	62
5.2.3. LITOSFERA I GLEBY.....	64
5.2.4. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE	64
5.2.5. UDOKUMENTOWANE ZASOBY KOPALIN.....	67
5.2.6. ZASOBY LEŚNE	68
5.3. ZASKLEPIENIE GRUNTÓW.....	69
5.4. FORMY OCHRONY PRZYRODY	71
5.4.1. USTANOWIONE FORM OCHRONY PRZYRODY.....	71
5.4.2. PLANOWANE FORMY OCHRONY PRZYRODY.....	73
5.5. SYSTEM PRZYRODNICZY GMINY	73
5.6. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	75
5.6.1.1. INFRASTRUKTURA WODOCIĄGOWA	75
5.6.2. INFRASTRUKTURA KANALIZACYJNA.....	77
5.6.3. INFRASTRUKTURA ELEKTROENERGETYCZNA	77
5.6.4. INFRASTRUKTURA CIEPŁOWNICZA	78
5.6.5. ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII	78
5.6.6. INFRASTRUKTURA GAZOWA.....	78

5.6.7. GOSPODARKA ODPADAMI	78
5.7. WNIOSKI.....	79
6. KULTURA I DZIEDZICTWO KULTUROWE	81
6.1. RYS HISTORYCZNY	81
6.2. ZASOBY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO.....	82
6.2.1. OBIEKTY WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW	82
6.2.2. OBIEKTY UJĘTE W EWIDENCJI ZABYTKÓW	83
6.2.3. STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE	83
6.2.4. ZAGROŻENIA DLA ZASOBÓW DZIEDZICTWA KULTUROWEGO	83
6.3. INSTYTUCJE KULTURY.....	84
6.4. LOKALNE DZIEDZICTWO NIEMATERIALNE.....	85
6.5. WNIOSKI.....	86
7. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA	87
7.1. INFRASTRUKTURA SPORTOWO-REKREACYJNA I JEJ WYKORZYSTANIE	87
7.2. ATRAKCYJNOŚĆ TURYSTYCZNA	87
7.2.1. WALORY PRZYRODNICZE	87
7.2.2. WALORY ANTROPOGENICZNE	88
7.2.3. BAZA MATERIALNA TURYSTYKI.....	89
7.3. WNIOSKI.....	90
8. PLANOWANIE I ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE	91
8.1. PLANOWANIE PRZESTRZENNE W GMINIE.....	91
8.1.1. PLAN OGÓLNY GMINY	91
8.1.2. STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	92
8.1.3. MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	93
8.1.4. DECYZJE O WARUNKACH ZABUDOWY I DECYZJE O LOKALIZACJI INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO	96
8.2. STRUKTURA OSADNICZA	97
8.3. REWITALIZACJA.....	98
8.4. OBSZARY ZINTEGROWANEGO INWESTOWANIA I WYKLUCZENIA Z INWESTOWANIA	98
8.5. OBSZARY ROZMIESZCZENIA INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM	99
8.6. WNIOSKI.....	99
9. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE I ZAGROŻENIA KLIMATYCZNO-ŚRODOWISKOWE.....	101
9.1. OCHRONA LUDNOŚCI I OBRONA CYWILNA	101
9.2. PODMIOTY I INSTYTUCJE REALIZUJĄCE ZADANIA Z ZAKRESU BEZPIECZEŃSTWA.....	102
9.3. PRZESTĘPCZOŚĆ	103
9.4. ZAGROŻENIA KLIMATYCZNO-ŚRODOWISKOWE	103
9.4.1. ZAGROŻENIE ZANIECZYSZCZENIEM POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO	103
9.4.2. ZAGROŻENIE ZMIANAMI KLIMATU	104
9.4.3. ZAGROŻENIE ZALEWOWE	108
9.4.4. ZAGROŻENIA RUCHAMI MASOWYMI	109
9.4.5. ZAGROŻENIA SUSZĄ I ZAGROŻENIE POŻAROWE.....	110
9.4.6. ZAGROŻENIE POWAŻNĄ AWARIĄ.....	112
9.5. WNIOSKI.....	113
10. POLITYKA SPOŁECZNA.....	114
10.1. OCHRONA ZDROWIA.....	114
10.2. POMOC SPOŁECZNA.....	115
10.3. MIESZKALNICTWO	117
10.4. WNIOSKI.....	121
11. EDUKACJA I KAPITAŁ SPOŁECZNY	122
11.1. PLACÓWKI OŚWIATOWE	122
11.2. LICZBA UCZNIÓW	122
11.3. KAPITAŁ SPOŁECZNY	123
11.3.1. ORGANIZACJE I STOWARZYSZENIA	123
11.3.2. AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA, FREKWENCJA W WYBORACH	124
11.4. WNIOSKI.....	125
12. FINANSE SAMORZĄDOWE	126
12.1. DOCHODY GMINY	126
12.2. WYDATKI GMINY.....	130
12.3. ZDOLNOŚĆ INWESTYCYJNA	132
12.4. WNIOSKI.....	132
13. PODSUMOWANIE BADANIA ANKIETOWEGO	133
14. MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE	139

WSTĘP

Niniejsza diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej stanowiła punkt wyjścia i bazę dla opracowania zaktualizowanej Strategii Rozwoju Gminy Dąbrówno. Zawarte opisy i analizy pozwoliły na sformułowanie wniosków i ocen oraz zidentyfikowanie najważniejszych trendów rozwojowych gminy Dąbrówno oraz potencjalnych kierunków rozwoju w przyszłości.

Diagnozę sporządzono w I kwartale 2026 roku, w związku z czym znaczna część analizowanych wskaźników dotyczy roku 2024 (najnowsze, możliwe na ten czas dane do pozyskania za pełny rok sprawozdawczy¹), który nierzadko przedstawiane są w zestawieniu z latami poprzedzającymi.

Zakres diagnozy oparto o wytyczne Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej („Strategia Rozwoju Gminy. Poradnik praktyczny”, 2021) oraz wymagania ustawowe. Zidentyfikowano najważniejsze wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania rozwojowe. Określono główne szanse i bariery oraz potencjał gminy, nawiązujący do posiadanych zasobów i lokalnej specyfiki, w tym zróżnicowania terytorialnego. W diagnozie zawarto zarówno elementy retrospektywne, jak i opisujące przyszłość. Ponadto analizy dokonywane były z uwzględnieniem otoczenia o charakterze lokalnym i ponadlokalnym, w tym zastosowano metodę porównawczą charakteryzowanych zjawisk.

Poza diagnozą sytuacji w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym dokonano opisu uwarunkowań wynikających z założeń, polityk i dokumentów strategicznych poszczególnych szczebli terytorialnych. Szczegółowo omówiono także wyniki przeprowadzonego badania ankietowego.

Efektem końcowym diagnozy są wnioski, sformułowane w formie analizy SWOT, stanowiące jeden z początkowych rozdziałów zaktualizowanej Strategii Rozwoju Gminy Dąbrówno.

¹ Dotyczyło to większości baz danych, w tym w szczególności danych GUS, dane pochodzących z Raportu o stanie Gminy itd.

1. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZAŁOŻEŃ, POLITYK I DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH POSZCZEGÓLNYCH SZCZEBLI TERYTORIALNYCH

Stosownie do art. 10e, ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym - *Strategia rozwoju gminy jest spójna ze strategią rozwoju województwa oraz strategią rozwoju ponadlokalnego, obejmującą tę gminę.*

Ponadto, cele i działania określone w strategiach rozwoju gmin powinny być skoordynowane z założeniami dokumentów programowo-strategicznych i planistycznych szczebla unijnego, krajowego, regionalnego, ponadlokalnego oraz lokalnego.

W niniejszym rozdziale dokonano syntezy założeń najważniejszych polityk i dokumentów strategicznych opracowanych na poszczególnych szczeblach terytorialnych.

1.1. POLITYKA UNII EUROPEJSKIEJ I JEJ ODZWIERCIEDLENIE NA POZIOMIE KRAJOWYM

Kontekst aktualnej polityki Unii Europejskiej

Unia Europejska liczy obecnie 27 państw² i stanowi jednolity rynek, o ogromnym potencjale. Unia, która na początku była wyłącznie wspólnotą gospodarczą, stopniowo zaczęła obejmować różne obszary polityki: od klimatu, ochrony środowiska i zdrowia, po stosunki zewnętrzne i bezpieczeństwo oraz sprawiedliwość i kwestie migracyjne. Obecnie Unia stanowi unię gospodarczą i polityczną, w której Polska jest członkiem od 1 maja 2004 r.

Założenia rozwojowe Unii Europejskiej na przestrzeni lat stale ewoluują. Wpływ na politykę UE wywierają nie tylko zmieniające się warunki społeczno-gospodarcze poszczególnych krajów Wspólnoty, ale także dynamiczna sytuacja geopolityczna świata i związane z nią liczne wyzwania, przed jakim staje „stary kontynent”.

Po wyborach europejskich w czerwcu 2024 r. Rada Europejska określiła **program strategiczny dla UE na lata 2024-2029**. Określono wówczas priorytety UE i strategiczne wytyczne. W obliczu zmieniających się globalnych realiów i wzrastającej niestabilności program strategiczny zakłada zwiększenie suwerenności Europy i lepiej przygotuje ją na aktualne i przyszłe wyzwania. Program oparty jest na trzech filarach tj.³:

- **Wolna i demokratyczna Europa** – zakłada się, że wartości takie jak: promowanie godności ludzkiej, wolność, demokracja, równość, praworządność i poszanowanie praw człowieka będzie głównym atutem UE. Priorytety Rady Europejskiej w tym zakresie to:
 - promowanie i ochrona praworządności;
 - wzmacnianie odporności demokracji i debaty demokratycznej;
 - ochrona wolnych i pluralistycznych mediów oraz społeczeństwa obywatelskiego;
 - przeciwdziałanie ingerencjom zewnętrznym i próbom destabilizacji;
 - zapewnianie, by giganci technologiczni brali odpowiedzialność za ochronę debat demokratycznych w Internecie;

² Po opuszczeniu przez Wielką Brytanię struktur unijnych.

³ Materiał źródłowy: <https://www.consilium.europa.eu/pl/european-council/strategic-agenda-2024-2029/>

- utrzymanie w mocy Karty Narodów Zjednoczonych i propagowanie pokoju, sprawiedliwości i stabilności na świecie;
- działania na rzecz zreformowanego i bardziej inkluzywnego systemu wielostronnego;
- **Silna i bezpieczna Europa** – zakłada się, że Unia Europejska będzie miała zdolności adaptacyjne do funkcjonowania w konfrontacyjnym i niepewnym świecie. UE dąży do potwierdzenia swoich ambicji i roli strategicznego podmiotu na arenie międzynarodowej. Priorytety Rady Europejskiej w tej dziedzinie to:
 - dalsze wsparcie dla Ukrainy, w tym jej odbudowy i dążenia do sprawiedliwego pokoju;
 - silniejsza gotowość i zdolność obronna UE oraz zwiększone wydatki i inwestycje w obronność, współpraca z partnerami transatlantyckimi i NATO;
 - walka z przestępczością zorganizowaną, radykalizacją, terroryzmem i brutalnym ekstremizmem;
 - wzmacnianie odporności, gotowości, zapobiegania kryzysom i zdolności reagowania w celu ochrony obywateli i społeczeństw przed różnymi kryzysami, takimi jak klęski żywiołowe i sytuacje nadzwyczajne w zakresie zdrowia;
 - proces rozszerzenia UE oparty na zasługach i zachętach, który będzie przebiegał równolegle z niezbędnymi reformami wewnętrznymi;
 - kompleksowe podejście do zarządzania migracjami i granicami;
- **Zamożna i konkurencyjna Europa** – zakłada się wzmocnienie długoterminowej konkurencyjności oraz poprawę ekonomicznego i społecznego dobrobytu obywateli. Obejmuje to zwiększenie ich siły nabywczej, tworzenie nowych miejsc pracy i zagwarantowanie wysokiej jakości towarów i usług. Priorytety UE mające na celu wzmocnienie suwerenności Europy w strategicznych sektorach technologicznych i przemysłowych to:
 - pogłębianie jednolitego rynku, zwłaszcza w dziedzinie energii, finansów i telekomunikacji;
 - znaczne wspólne wysiłki inwestycyjne z uruchomieniem finansowania zarówno publicznego, jak i prywatnego, w tym za pośrednictwem Europejskiego Banku Inwestycyjnego i zintegrowanych europejskich rynków kapitałowych;
 - ambitna, solidna, otwarta i zrównoważona polityka handlowa;
 - ograniczenie szkodliwych zależności oraz dywersyfikacja i zabezpieczenie strategicznych łańcuchów dostaw;
 - zwiększenie zdolności w zakresie kluczowych technologii przyszłości, takich jak sztuczna inteligencja, technologie neutralne emisyjnie i półprzewodniki;
 - transformacja ekologiczna i cyfrowa, w tym rzeczywista unia energetyczna i inwestycje w przełomowe technologie cyfrowe w Europie;
 - zrównoważony i odporny sektor rolny;
 - promowanie środowiska sprzyjającego innowacjom i przedsiębiorczości;
 - rozwój współpracy w dziedzinie zdrowia na szczeblach europejskim i międzynarodowym;
 - inwestycje w umiejętności, szkolenia i edukację.

Konsekwentnie, opierając się na strategicznym programie Rady Europejskiej i wynikach dyskusji z grupami politycznymi Parlamentu Europejskiego, w 2024 roku przewodnicząca Komisji Europejskiej (KE) określiła **siedem priorytetów politycznych Komisji Europejskiej**, do których zaliczono⁴:

⁴ Materiał źródłowy: https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/eu-priorities/european-union-priorities-2024-2029_en i <https://www.consilium.europa.eu/en/european-council/strategic-agenda-2024-2029/>

- **Nowy plan na rzecz zrównoważonego dobrobytu i konkurencyjności Europy** – zapewnienie firmom warunków sprzyjających wzrostowi gospodarczemu, wspieranie konkurencyjności europejskiego przemysłu i tworzenia wysokiej jakości miejsc pracy. Rozwój odpornej gospodarki o obiegu zamkniętym, w której na pierwszym miejscu są badania naukowe i innowacje oraz przyspieszone inwestycje, zapobieganie niedoborom pracowników i kwalifikacji poszukiwanych przez pracodawców. Wiodąca rola we wprowadzaniu innowacji w dziedzinie technologii cyfrowych;
- **Nowa era dla europejskiej obrony i bezpieczeństwa** – zagwarantowanie Europie bezpieczeństwa poprzez zbudowanie Europejskiej Unii Obrony. Reagowanie na wszystkie zagrożenia w Internecie i poza nim oraz przygotowanie się na kryzysy. Wzmocnienie wspólnych granic oraz sprawiedliwe i zdecydowane zarządzanie migracją;
- **Wsparcie dla ludzi, silne społeczeństwo i europejski model społeczny** – utrzymanie i podniesienie standardu życia obywateli poprzez promowanie sprawiedliwości społecznej w nowoczesnej gospodarce, wzmacnianie solidarności przez jednoczenie społeczeństw i wspieranie młodych ludzi oraz zapewnianie wszystkim równych szans;
- **Troska o jakość życia: bezpieczeństwo żywnościowe, woda i przyroda** – budowanie konkurencyjnego i odpornego rolnictwa i systemu żywnościowego oraz ochrona różnorodności biologicznej, co służy wspieraniu rolników i produkcji zdrowej żywności;
- **Ochrona demokracji i wartości europejskich** – ochrona demokracji i zwiększenie odporności i gotowości społecznej, wzmocnienie praworządności z myślą o sprawiedliwym i dobrze funkcjonującym społeczeństwie, promowanie aktywności obywatelskiej i czerpanie z pomysłów obywateli przy kształtowaniu polityki;
- **Globalna Europa: silna pozycja, silne partnerstwa** – dążenie do rozszerzenia Unii, aby wzmocnić jej wpływy na arenie międzynarodowej. Nacisk na współpracę w szerszym sąsiedztwie w celu promowania pokoju, partnerstwa i stabilności gospodarczej. Prowadzenie nowej gospodarczej polityki zagranicznej i reforma systemu międzynarodowego w celu dostosowania go do współczesnego świata;
- **Wspólna realizacja celów i przygotowanie się na przyszłość** – skonstruowanie wydajnego budżetu UE. Wdrożenie reform, aby większa Unia funkcjonowała sprawnie oraz wzmocnienie partnerstwa między Komisją Europejską a Parlamentem Europejskim, aby wspólnie działać skuteczniej.

Zaistniała w 2020 roku pandemia COVID-19 i związane z nią nowe zagrożenia i wyzwania spowodowały konieczność weryfikacji polityki wspólnotowej, w tym fiskalnej. Odpowiedzią Unii Europejskiej na pandemię stał się **Plan odbudowy dla Europy**. Został on oparty na największym długoterminowym budżecie w historii UE oraz na tzw. **Funduszu Odbudowy** (ang.: *Next Generation EU*) o wartości ponad 700 mld euro⁵. Celem Planu jest złagodzenie gospodarczych i społecznych skutków pandemii koronawirusa oraz zapewnienie zrównoważonej gospodarki przygotowanej na wyzwania i możliwości związane z transformacją ekologiczną i cyfrową.

Najważniejsze elementy porozumienia w ramach Funduszu Odbudowy⁶:

- badania naukowe i innowacje z wykorzystaniem programu „Horyzont Europa”;
- sprawiedliwa transformacja klimatyczna i cyfrowa z wykorzystaniem Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i programu „Cyfrowa Europa”;
- gotowość, odbudowa i odporność na kryzysy, finansowane za pomocą Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, *rescEU* i nowego programu działań w dziedzinie zdrowia – UE dla zdrowia;

⁵ Materiał źródłowy: https://ec.europa.eu/info/strategy/recovery-plan-europe_pl.

⁶ Materiał źródłowy: https://ec.europa.eu/info/strategy/recovery-plan-europe_pl.

- modernizację realizowanych od dawna polityk, takich jak polityka spójności i wspólna polityka rolna, aby zmaksymalizować ich wkład w realizację priorytetów Unii;
- walkę ze zmianą klimatu – 30 proc. środków unijnych, czyli dotychczas największy odsetek na ten cel w europejskim budżecie;
- ochronę różnorodności biologicznej i równouprawnienie płci.

W konsekwencji przyjętego projektu budżetu UE na lata 2021-2027 i Funduszu Odbudowy (*Next Generation EU*), stanowiący Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (*Recovery and Resilience Facility – RRF*), dla Polski przewidziano kwotę na ok. 23,9 mld euro dotacji i ok. 11,5 mld euro pożyczek (w cenach bieżących)⁷. Korzystanie z w/w funduszy poszczególnych krajów członkowskich opiera się na tzw. Krajowych Planach Odbudowy, które są przełożeniem wsparcia finansowego na konkretne reformy, programy i inwestycje.

Wydarzenia zapoczątkowane w lutym 2022 r. (pełnoskalowa agresja militarna Federacji Rosyjskiej na Ukrainę), z pewnością doprowadzą do kolejnej rewizji unijnej polityki fiskalnej. W wielu aspektach zmiany mogą być fundamentalne. W związku z konfliktem zbrojnym zauważa się zmiany w polityce międzynarodowej.

Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności⁸

Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO) został zaakceptowany w czerwcu 2022 roku przez Komisję Europejską i Radę UE, a następnie zmieniony pod koniec 2023 r. (rewizja). W okresie marzec – kwiecień 2024 przeprowadzone zostały konsultacje społeczne rewizji KPO, a następnie została ona przyjęta przez Radę Ministrów. Na początku lipca 2024 r. Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej poinformowało, że Komisja Europejska zatwierdziła wniosek Polski w sprawie rewizji KPO.

KPO jest dokumentem programowym określającym cele związane z odbudową i tworzeniem odporności społeczno-gospodarczej Polski po kryzysie wywołanym pandemią COVID-19 oraz służącym do realizacji reform strukturalnych i inwestycji, w horyzoncie czasowym do 2026 r. Dokument stanowi podstawę ubiegania się o wsparcie z europejskiego Funduszu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (*Recovery and Resilience Facility – RRF*). KPO koncentruje się na interwencjach, które przyczyniać się będą do pobudzenia gospodarki, inwestycji, wzrostu gospodarczego oraz zatrudnienia. Zaplanowano realizację reform i inwestycji w tych obszarach, które są najbardziej istotne z punktu widzenia konieczności odbudowy gospodarki, ale także w tych, które tworzą trwałe podwaliny pod budowę gospodarki odpornej na kolejne wstrząsy.

W ujęciu generalnym KPO skupia się na wsparciu następujących komponentów:

- 1) **Odporność i konkurencyjność gospodarki;**
- 2) **Zielona energia i zmniejszenie energochłonności;**
- 3) **Transformacja cyfrowa;**
- 4) **Efektywność, dostępność i jakość systemu ochrony zdrowia;**
- 5) **Zielona, inteligentna mobilność;**
- 6) **Poprawa jakości instytucji i warunków realizacji KPO.**

Wokół w/w komponentów koncentruje się wsparcie na rzecz przedsiębiorców, instytucji publicznych oraz innych podmiotów społeczno-gospodarczych. W każdym komponencie ujęto także działania na rzecz spójności terytorialnej – w zależności od zidentyfikowanych problemów – adresowane do obszarów wiejskich, miast, czy też obszarów szczególnie poszkodowanych w wyniku pandemii, gdzie występuje kumulacja problemów społeczno-gospodarczych.

⁷ Materiał źródłowy: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/recovery-coronavirus/recovery-and-resilience-facility/recovery-and-resilience-plan-poland_pl

⁸ Materiał źródłowy: <https://www.gov.pl/web/planodbudowy/o-kpo>.

Adresatami proponowanych działań w ramach KPO są: obywatele, przedsiębiorcy i przedsiębiorstwa, samorządy terytorialne, instytucje publiczne oraz podmioty spoza systemu administracji publicznej (np. podmioty społeczne, stowarzyszenia, organizacje pozarządowe).

Krajowy Plan Odbudowy objęty jest **zasadą *do no significant harm (DNSH)* – niewyrządzania znaczącej szkody środowisku**.

Zgodnie z rozporządzeniem dotyczącym Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększenia Odporności (*Recovery and Resilience Facility – RRF*) większość środków należy przeznaczyć na działania w obszarze związanym z realizacją **celów klimatycznych** oraz na **transformację cyfrową**. Do KPO mogą być włączone reformy i inwestycje, które rozpoczęły się 1 lutego 2020 r., jednak ich realizacja musi się zakończyć w sierpniu 2026 r. (płatności mogą być dokonywane do końca 2026 r.).

Polityka spójności⁹

Polityka spójności w latach 2021-2027 ma zadanie wdrażanie dwóch celów traktatowych UE: realizowanie **inwestycji na rzecz zatrudnienia i wzrostu** oraz **Europejską Współpracę Terytorialną** (Interreg). Wyodrębniono także pięć dodatkowych celów polityki spójności:

- 1) **Bardziej konkurencyjna i inteligenta Europa;**
- 2) **Zielona, nisko-emisyjna, zmierzająca w kierunku zero-emisyjności Europa;**
- 3) **Bardziej skomunikowana Europa;**
- 4) **Europa społeczna i włączająca społecznie;**
- 5) **Europa bliska obywatelom.**

Podstawowym dokumentem określającym współpracę UE z Polską, jest Umowa Partnerstwa (UP) – uzgodniona z Komisją Europejską strategia wykorzystania funduszy unijnych.

Polityka spójności na lata 2021-27 obejmuje następujące fundusze:

- **Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego** – służy wzmocnieniu spójności gospodarczej i społecznej Unii Europejskiej. Ma on łagodzić dysproporcje w rozwoju europejskich regionów i zmniejszać braki w zakresie rozwoju regionów znajdujących się w najmniej korzystnej sytuacji;
- **Fundusz Spójności** – służy redukowaniu dysproporcji gospodarczych i społecznych oraz promowaniu zrównoważonego rozwoju. W jego ramach realizowane są strategiczne projekty w obszarach ochrony środowiska i transportu, w tym transeuropejskich sieci transportowych (TEN-T);
- **Europejski Fundusz Społeczny+** – służy zwiększaniu spójności społecznej i gospodarczej, odpowiada na wyzwania rynku pracy i wyzwania społeczne oraz stymuluje zrównoważony rozwój gospodarczego poprzez inwestowanie w kapitał ludzki. EFS+ będzie obejmować obecnie rozproszone instrumenty: EFS, Inicjatywę na rzecz osób młodych (YEI), Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD) oraz Europejski Program na rzecz Zatrudnienia i Innowacji Społecznych (EaSI);
- **Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji** – jest częścią Europejskiego Zielonego Ładu i elementem (I filarem) Mechanizmu Sprawiedliwej Transformacji. Celem FST jest łagodzenie skutków społecznych i ekonomicznych transformacji energetycznej;
- **Europejski Fundusz Morski, Rybacki i Akwakultury** - służy unijnej polityce morskiej i rybołówstwa. Celem funduszu jest szeroko rozumiane wsparcie społeczności nadmorskich, w tym m.in. wspieranie rybaków w przechodzeniu na zrównoważone rybołówstwo czy finansowanie projektów przyczyniających się do tworzenia nowych miejsc pracy oraz podnoszenia jakości życia społeczności nadmorskich w Europie.

⁹ Materiał źródłowy: <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/fundusze-na-lata-2021-2027/dowiedz-sie-wiecej-o-funduszach-europejskich-na-lata-2021-2027/>

Do realizacji założeń Umowy Partnerstwa służą **programy krajowe i regionalne**, określające obszary wsparcia i wyznaczają konkretne działania. Podobnie, jak w poprzednich latach (perspektywach: 2007-2013, 2014-2020), tak również w perspektywie 2021-2027 około 60% funduszy z polityki spójności trafi do programów realizowanych na poziomie krajowym. Pozostałe 40% otrzymają programy regionalne.

1.2. STRATEGICZNE ZAŁOŻENIA ROZWOJU KRAJU

Podstawowe (nadrzędne) uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju Polski w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym, w horyzoncie czasu dziesięcio-piętnastoletnim oraz podstawowe działania na okres czterech lat, określa średniookresowa strategia rozwoju kraju. Obecnie jest nią, uchwalona przez Radę Ministrów w 2017 roku, Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020, z perspektywą do 2030 r.

Dokument powyższy realizowany jest przez inne strategie odnoszące się do sektorów, dziedzin, regionów lub rozwoju przestrzennego (opisane w tabeli poniżej) oraz przez strategię rozwoju województwa (opisaną w rozdz. 1.3.).

Tab. 1 Główne założenia najważniejszych dokumentów strategicznych szczebla krajowego

DOKUMENT	NAJWAŻNIEJSZE ZAŁOŻENIA
Koncepcja Rozwoju Kraju 2050	Koncepcja Rozwoju Kraju 2050 jest dokumentem, który ma umożliwić najlepsze wybory strategiczne w perspektywie nadchodzącego ćwierćwiecza, w ramach średniookresowych strategii i polityk publicznych wdrażanych przez rząd, samorządy terytorialne i innych interesariuszy gry o rozwój. KRK 2050 jest ważnym, parasolowym dokumentem w polityce rozwoju państwa i dotyczy kluczowych dla przyszłości kraju zagadnień. Dokument zarysowuje możliwe zmiany, które mogą wydarzyć się w długookresowej perspektywie w przyszłości i zmienić rzeczywistość naszego kraju. To nowy sposób planowania rozwoju w Polsce – z wykorzystaniem foresightu strategicznego. KRK 2050: – identyfikuje trendy i wyzwania rozwojowe, z jakimi już teraz oraz w przyszłości będzie zmagало się państwo; – dostarcza scenariuszy przyszłości, które pozwalają na „symulację” warunków, w jakich administracja publiczna będzie podejmować decyzje, i które przygotowują instytucje publiczne do realizacji celów rozwojowych w różnych uwarunkowaniach; – zarysowuje celowo wyidealizowaną wizję kraju w 2050 r. wyznaczającą poziom ambicji dla przyszłych polityk publicznych; – wskazuje kluczowe wnioski. Wizja KRK 2050 brzmi następująco: Polska w 2050 r. jest krajem, który rozwinął swoje potencjały rozwojowe stanowiące trwałe fundamenty na przyszłość oraz miejscem, w którym chcemy żyć i pracować. Panuje konsensus między społeczeństwem i decydentami co do potrzeby spójności społecznej oraz kluczowej roli środowiska naturalnego w procesach rozwojowych, zwłaszcza w obliczu coraz bardziej dotkliwych i nieodwracalnych skutków zmian klimatu. Nowoczesna gospodarka, zarządzana w sposób społecznie i środowiskowo odpowiedzialny, tworzy dobre warunki rozwoju dla obecnych i przyszłych pokoleń. Luka demograficzna została zniwelowana. Optymalne wykorzystanie rozwiązań technologicznych, instytucjonalnych i społecznych pozwala na zrównoważone gospodarowanie zasobami. Policentryczna struktura osadnicza kraju zapewnia trwały rozwój wszystkich terytoriów, zarówno miast i ich obszarów funkcjonalnych jak i obszarów wiejskich. Polska jest bezpieczna pod względem militarnym, żywnościowym i energetycznym oraz odporna na zagrożenia. Posiada silną pozycję w zmieniających się układach międzynarodowych. Zgodnie z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, KRK – jako dokument o długofalowym charakterze będzie podlegać aktualizacji w przypadku wystąpienia znaczących zmian trendów rozwojowych w kraju, jak i na świecie.
Strategia Rozwoju Polski do 2035 r. - projekt	SRP stanowić będzie kluczowy, średniookresowy dokument strategiczny Polski, określający cele i kierunki rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym. Motywem przewodnim projektowanej Strategii jest poszukiwanie nowej równowagi między: konkurencyjnością gospodarki (czyli jej zdolnością do utrzymania wysokiego wzrostu gospodarczego), spójnością społeczną i terytorialną (czyli dbałość o dobrą jakość życia wszystkich

Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020, z perspektywą do 2030 r. (SOR)	obywateli niezależnie od ich miejsca zamieszkania), bezpieczeństwem kraju, rozumianym nie tylko jako siła militarna, ale także odporność społeczeństwa i instytucji państwa na sytuacje kryzysowe. Cel horyzontalny to utrzymanie policentrycznego modelu rozwoju kraju. Ma to polegać na dbaniu w równym stopniu o rozwój tyleż metropolii, co przede wszystkim małych i średnich miast, które są kluczowe dla zachowania dobrej jakości życia obywateli w całym kraju. SOR nadal obowiązuje, choć niektóre obszary (jak polityka regionalna) posiadają już nowsze, bardziej szczegółowe strategie (jak KSRR 2030 – opis w dalszej części). SOR określa podstawowe uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, regionalnym i przestrzennym w perspektywie roku 2020 i 2030. Przedstawia model rozwoju Kraju jako rozwój odpowiedzialny oraz społecznie i terytorialnie zrównoważony. Jest on oparty o indywidualny potencjał terytorialny, inwestycje, innowacje, rozwój, eksport oraz wysoko przetworzone produkty. Przyjęty model rozwoju zakłada odchodzenie od dotychczasowego wspierania wszystkich sektorów/branż na rzecz wspierania sektorów strategicznych, mogących stać się motorami polskiej gospodarki. Celem głównym SOR jest: Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności, w wymiarze społecznym, ekonomicznym środowiskowym i terytorialnym. Wyszczególniono także cele szczegółowe: I. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną (obszary: Reindustrializacja, Rozwój innowacyjnych firm, Małe i średnie przedsiębiorstwa, Kapitał dla rozwoju, Ekspansja zagraniczna); II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony (obszary: Spójność społeczna, Rozwój zrównoważony terytorialnie); III. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu (obszary: Prawo w służbie obywatelom i gospodarce, Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem, E-państwo, Finanse publiczne, Efektywność wykorzystania środków UE); oraz obszary wpływające na osiągnięcie celów Strategii: Kapitał ludzki i społeczny, Cyfryzacja, Transport, Energia, Środowisko, Bezpieczeństwo Narodowe.
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030)	KSRR 2030 rozwija postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), zdefiniowane w filarze II: Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. KSRR jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. KSRR 2030 określa systemowe ramy prowadzenia polityki regionalnej zarówno przez rząd wobec regionów, jak i wewnątrzregionalnej. Odegra on w nadchodzących latach ważną rolę w procesie programowania środków publicznych, w tym funduszy UE. Dokument przedstawia cele polityki regionalnej oraz działania i zadania, jakie do ich osiągnięcia powinien podjąć rząd, samorządy: wojewódzkie, powiatowe i gminne oraz pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji tej polityki w perspektywie roku 2030. KSRR 2030 kładzie nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych obszarów, głównie miejskich i wiejskich. W strategii przewidziano skuteczniejszą identyfikację potrzeb rozwojowych wszystkich obszarów kraju, a także efektywniejsze rozpoznanie zasobów, jakimi dysponują, wskazanie wyzwań i barier rozwojowych. Takie podejście przełoży się na lepsze dopasowanie narzędzi interwencji (np. programów) do możliwości i potencjałów rozwojowych poszczególnych obszarów kraju. Jednym z celów KSRR jest zapewnienie większej spójności rozwojowej Polski przez wsparcie obszarów słabszych gospodarczo. Dlatego w dokumencie wskazano obszary strategicznej interwencji (OSI), które otrzymają szczególne wsparcie (będą to obszary zagrożone trwałą marginalizacją, miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, Śląsk i tereny Polski wschodniej). Strategia wspiera konkurencyjność regionów i zakłada kontynuację działań zmierzających do podniesienia jakości kapitału ludzkiego i społecznego oraz rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności. W związku z tym wspierane będą lokalne przedsiębiorstwa. W strategii istotny nacisk położono na rozwijanie kompetencji administracji publicznej. Chodzi o umiejętności niezbędne do prowadzenia skutecznej polityki rozwoju, w szczególności na terenach o niskim potencjale rozwojowym, a zwłaszcza wspieranie powiązań między lokalnym i regionalnym sektorem publicznym a światem biznesu i nauki. W dokumencie przewidziano zwiększenie roli i odpowiedzialności samorządów lokalnych, jako podmiotów decydujących o polityce rozwoju w skali lokalnej. Strategia tworzy warunki do większego angażowania się samorządów gminnych i powiatowych w realizację wspólnych projektów i we współpracę ponad granicami administracyjnym.

Polityka energetyczna Polski do 2040 r. (PEP 2040)	PEP 2040 wskazuje ramy transformacji energetycznej w Polsce. Zawiera strategiczne przesądzenia w zakresie doboru technologii służących budowie niskoemisyjnego systemu energetycznego. Stanowi wkład w realizację Porozumienia Paryskiego z uwzględnieniem konieczności przeprowadzenia transformacji w sposób sprawiedliwy i solidarny. PEP2040 stanowi krajową kontrybucję w realizację polityki klimatyczno-energetycznej UE. Polityka uwzględnia skalę wyzwań związanych z dostosowaniem krajowej gospodarki do uwarunkowań regulacyjnych UE związanych z celami klimatyczno-energetycznymi na 2030 r., Europejskim Zielonym Ładem, planem odbudowy gospodarczej po pandemii COVID i dążeniem do osiągnięcia neutralności klimatycznej zgodnie z krajowymi możliwościami, jako wkładu w realizację Porozumienia Paryskiego. Niskoemisyjna transformacja energetyczna przewidziana w PEP2040 inicjować będzie szersze zmiany modernizacyjne całej gospodarki, gwarantując bezpieczeństwo energetyczne, dbając o sprawiedliwy podział kosztów i ochronę najbardziej wrażliwych grup społecznych. Zgodnie z PEP 2040 celem polityki energetycznej państwa jest: bezpieczeństwo energetyczne, przy zapewnieniu konkurencyjności gospodarki, efektywności energetycznej i zmniejszenia oddziaływania sektora energii na środowisko, przy optymalnym wykorzystaniu własnych zasobów energetycznych. Cele szczegółowe PEP 2040 to: 1) Optymalne wykorzystanie własnych surowców energetycznych. 2) Rozbudowa infrastruktury wytwórczej i sieciowej energii elektrycznej. 3) Dywersyfikacja dostaw i rozbudowa infrastruktury sieciowej gazu ziemnego, ropy naftowej oraz paliw ciekłych. 4) Rozwój rynków energii. 5) Wdrożenie energetyki jądrowej. 6) Rozwój odnawialnych źródeł energii. 7) Rozwój ciepłownictwa i kogeneracji. 8) Poprawa efektywności energetycznej gospodarki.
Polityka ekologiczna Państwa 2030 (PEP 2030)	Rolą PEP 2030 jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego Polski oraz wysokiej jakości życia dla wszystkich mieszkańców. PEP2030 ma stanowić podstawę do inwestowania środków europejskich z perspektywy finansowej na lata 2021–2027. Strategia wspiera także realizację celów i zobowiązań Polski na szczeblu międzynarodowym, w tym na poziomie unijnym oraz ONZ, szczególnie w kontekście celów polityki klimatyczno-energetycznej UE do 2030 oraz celów zrównoważonego rozwoju ujętych w Agendzie 2030. Celem głównym PEP 2030 jest: Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców, który został przeniesiony wprost z obszaru „Środowisko” w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR). PEP 2030 doprecyzowuje zapisy SOR i przedstawia praktyczne rozwiązania dla poszczególnych kierunków interwencji. PEP 2030 wyznacza następujące cele środowiskowe, które są wspierane przez cele horyzontalne: Cel szczegółowy I: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego; Cel szczegółowy II: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska; Cel szczegółowy III: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych; Cel horyzontalny 1: Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa; Cel horyzontalny 2: Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska.

Strategia Produktywności 2030 (SP 2030)	Głównym celem SP 2030 jest: wzrost produktywności w warunkach gospodarki niskoemisyjnej, o obiegu zamkniętym i opartej na danych. Strategia przewiduje działania w ramach siedmiu obszarów interwencji, wraz z przypisanymi do nich celami szczegółowymi: Obszar I. Zasoby naturalne (ziemia i surowce): (a) Wzrost wydajności surowcowej gospodarki, (b) Wzrost wykorzystania surowców odnawialnych i biomasy w gospodarce; Obszar II. Praca i kapitał ludzki: (a) Szybki rozwój praktycznego kształcenia przez całe życie, (b) Przygotowanie kompetentnych kadr na potrzeby scyfryzowanej gospodarki; Obszar III. Inwestycje (kapitał trwały i finansowy): (a) Trwałe zwiększenie stopy inwestycji prywatnych, (b) Automatyzacja, robotyzacja i cyfryzacja przedsiębiorstw; Obszar IV. Organizacja i instytucje: (a) Podniesienie jakości zarządzania w przedsiębiorstwach i instytucjach publicznych, (b) Stymulowanie mechanizmów współpracy pomiędzy podmiotami gospodarczymi; Obszar V. Wiedza: Wzrost intensywności wykorzystania wiedzy i nowych technologii w gospodarce; Obszar VI. Dane: Szybki rozwój algorytmicznej gospodarki opartej na danych; Obszar VII. Umiedzynarodowienie: (a) Zwiększenie liczby eksporterów, w szczególności na rynki pozaeuropejskie, (b) Zwiększenie eksportu towarów w obszarze wysokich technologii i kanałami e-commerce.
Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030 (SRKL 2030)	Celem głównym SRKL 2030 jest wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce. Strategia wyznacza ponadto cztery cele szczegółowe: Cel szczegółowy 1: Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli, w tym cyfrowych; Cel szczegółowy 2: Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej; Cel szczegółowy 3: Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy; Cel szczegółowy 4: Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.
Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030 (SRKS 2030)	Głównym celem SRKS 2030 jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. Realizacja niniejszego celu jest oparta na trzech celach szczegółowych: Cel szczegółowy 1. Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne; Cel szczegółowy 2. Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich; Cel szczegółowy 3. Zwiększenie wykorzystania potencjału kulturowego i kreatywnego dla rozwoju.
Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej	Celem głównym Strategii jest zapewnienie zdolności państwa do przeciwdziałania zagrożeniom i sprostania wyzwaniom, wynikającym ze zmieniających się uwarunkowań bezpieczeństwa Polski. Ma również na celu wykorzystanie szans, dzięki którym możliwa będzie poprawa bezpieczeństwa państwa i obywateli, zapewnienie jego dalszego rozwoju oraz wzmacnianie pozycji Rzeczypospolitej Polskiej na arenie międzynarodowej. W kontekście realizacji celu głównego określone zostały następujące filary: Filar I: Bezpieczeństwo państwa i obywateli, uwzględniający zagadnienia, jak zarządzanie bezpieczeństwem narodowym, odporność państwa i obronę powszechną, Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej, cyberbezpieczeństwo i przestrzeń informacyjną; Filar II: Polska w systemie bezpieczeństwa międzynarodowego, uwzględniający Sojusz Północnoatlantycki i Unię Europejską, współpracę bilateralną, regionalną i w wymiarze globalnym; Filar III: Tożsamość i dziedzictwo narodowe, odnoszący się do tożsamości narodowej Rzeczypospolitej Polskiej, tworzenie pozytywnego wizerunku Polski; Filar IV: Rozwój społeczny i gospodarczy i Ochrona środowiska, odnoszący się do zdrowia i ochrony rodziny, polityki migracyjnej, bezpieczeństwa ekonomicznego, energetycznego, ochrony środowiska naturalnego i potencjału naukowego i technologicznego. W lipcu 2024 r. wprowadzony został dokument poświęcony rekomendacjom do Strategii Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej. Bazują one na prowadzonych w Biurze Bezpieczeństwa Narodowego (BBN) analizach środowiska bezpieczeństwa, wnioskach wynikających z wojny rosyjsko-ukraińskiej oraz z przeprowadzonych w 2023 r. ćwiczeń symulacyjnych z udziałem najwyższych organów władzy państwowej. Rekomendacje zostały skonsultowane z wiodącymi ekspertami zajmującymi się różnymi aspektami bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego. Równolegle z propozycjami dotyczącymi wzmocnienia sektora militarnego, rekomendacje wskazują także na szeroki pakiet pilnych i ważnych zadań w pozamilitarnej sferze bezpieczeństwa, zwłaszcza dotyczących budowy systemu odporności i obrony powszechnej, realizowanych przy wykorzystaniu całości dostępnych zasobów ludzkich (czynnik społeczny), organizacyjnych (czynnik strukturalny), materialnych (czynnik gospodarczy)

	i niematerialnych (czynnik <i>soft power</i>). Treść rekomendacji została ujęta w trzech zasadniczych obszarach problemowych: – Zdefiniowane zostały interesy narodowe i cele strategiczne w dziedzinie bezpieczeństwa narodowego; – Dokonana została diagnoza środowiska bezpieczeństwa; – Zaprojektowane zostały potrzebne działania strategiczne oraz niezbędne przygotowania systemu bezpieczeństwa narodowego. Rekomendacje zawarte w dokumencie uwzględniają i systematyzują wnioski z realizowanych dotąd zamierzeń, a także wskazują obszary wymagające dalszych konsekwentnych działań.
Strategia Sprawne i Nowoczesne Państwo 2030 (SSiNP 2030)	Celem głównym SSiNP 2030 jest sprawne i nowoczesne państwo służące obywatelom, środowisku oraz gospodarce. Do jego osiągnięcia w perspektywie do 2030 r. przyczynić się będzie 5 celów szczegółowych – I: Lepsze prawo. – II: Sprawne instytucje państwa. – III: Podniesienie sprawności realizacji zadań państwa poprzez wykorzystanie technologii cyfrowych i zmianę sposobu działania stosownie do możliwości, jakie stwarza technologia. – IV: Efektywne planowanie i wykorzystanie środków finansowych. – V: Zapewnienie obywatelom bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego.
Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa 2030 (SZRWIR 2030)	Głównym celem niniejszej Strategii jest rozwój gospodarczy wsi umożliwiający trwały wzrost dochodów jej mieszkańców przy minimalizacji rozwarstwienia ekonomicznego, społecznego i terytorialnego oraz poprawie stanu środowiska naturalnego. W kontekście realizacji celu głównego określone zostały następujące cele szczegółowe: I: Zwiększenie opłacalności produkcji rolnej i rybackiej; II: Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska; III: Rozwój przedsiębiorczości, pozarolniczych miejsc pracy i aktywnego społeczeństwa. Obszarami wpływającymi na realizację celów strategii to: sprawne zarządzanie rozwojem, stabilne finansowanie rozwoju, trwała zdolność kreacji i uczenia się.
Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku (SRT2030)	Głównym celem Strategii jest zwiększenie dostępności transportowej kraju oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego oraz utworzenie spójnego, zrównoważonego, innowacyjnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego na poziomie krajowym, europejskim i globalnym. Realizacja wyżej opisanego celu jest związana z wdrażaniem 6 kierunków interwencji dla każdej z gałęzi transportu tj.: 1: budowa zintegrowanej, wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce. 2: poprawa sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym. 3: zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności. 4: poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu oraz przewożonych towarów. 5: ograniczenie negatywnego wpływu transportu na środowisko. 6: poprawa efektywności wykorzystania publicznych środków na przedsięwzięcia transportowe.
Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły	Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły stanowi wypełnienie zobowiązań wynikających z ustaleń Ramowej Dyrektywy Wodnej w zakresie cyklicznej aktualizacji planów gospodarowania wodami, a także umożliwia dopełnienie zobowiązań raportowych do Komisji Europejskiej. Priorytetem Planu gospodarowania wodami jest stworzenie w ekosystemach wodnych i od wód zależnych warunków, określonych w Ramowej Dyrektywie Wodnej, sprzyjających osiągnięciu celów środowiskowych wyznaczonych dla poszczególnych jednolitych części wód oraz dla obszarów chronionych. W dokumencie tym zawarto również wykaz inwestycji koniecznych do osiągnięcia założonych celów środowiskowych (dla wód powierzchniowych, podziemnych i obszarów chronionych). W kontekście opracowania strategii rozwoju gminy Dąbrówno istotne są następujące działania: – Realizacja działań wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych; – Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych zależnych od hydromorfologii (wg celów środowiskowych: wymogów rzek włosienicznikowych, wylewy Q50); – Analiza możliwości przebudowy budowli piętrzących w zakresie zapewniającym ciągłość biologiczną i spełnienie celów środowiskowych; – Kontrola funkcjonowania urządzeń do migracji ryb; – Ocena wpływu budowli poprzecznych na ciągłość biologiczną i cele środowiskowe jcwp;

	– Monitoring skuteczności istniejących urządzeń do migracji ryb; – Ograniczenie zanieczyszczenia wód związkami biogennymi pochodzącymi z rolnictwa oraz ograniczenie zanieczyszczenia pestycydami; – Kontrole dotyczące stosowania programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu przez podmioty prowadzące produkcję rolną i działalność; – Analiza możliwości likwidacji budowli poprzecznych/przebudowa budowli poprzecznych na bystrza/innych działań w zakresie zapewnienia drożności; – Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie utrzymania naturalnego charakteru koryta; – Aktualizacja programu ochrony środowiska pod kątem poprawy efektywności dotyczącej ograniczania dopływu zanieczyszczeń do jcwp; – Kontrola przestrzegania warunków stosowania środków ochrony roślin; – Kontrola gospodarowania wodami oraz przeglądy pozwoleń wodnoprawnych; – Ograniczenie zanieczyszczenia jezior związkami biogennymi pochodzącymi z rolnictwa; – Działania edukacyjne i doradcze dla rolników.
Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Pregoty	Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Pregoty stanowi wypełnienie zobowiązań wynikających z ustaleń Ramowej Dyrektywy Wodnej w zakresie cyklicznej aktualizacji planów gospodarowania wodami, a także umożliwia dopełnienie zobowiązań raportowych do Komisji Europejskiej. Dokument ten służy również koordynowaniu działań mających na celu osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód oraz ekosystemów od wód zależnych, poprawę stanu zasobów wodnych, poprawę możliwości korzystania z wód, zmniejszenie ilości wprowadzanych do wód lub do ziemi substancji mogących negatywnie oddziaływać na wody. W dokumencie tym zawarto również wykaz inwestycji koniecznych do osiągnięcia założonych celów środowiskowych (dla wód powierzchniowych, podziemnych i obszarów chronionych).
Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły	Aktualny Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (2022), stanowi aktualizację PZRP dla OD Wisły przyjętego do realizacji w 2016 r. Dokument ten, zgodnie z ustaleniami art. 173 ust. 21 Ustawy Prawo Wodne zawiera: – wszelkie zmiany lub uaktualnienia dotyczące tych planów, wraz z podsumowaniem przeglądów wstępnej oceny ryzyka powodziowego, map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego; – ocenę postępów w realizacji celów zarządzania ryzykiem powodziowym; – opis i wyjaśnienie przyczyn niezrealizowania zaplanowanych działań zmierzających do osiągnięcia celów zarządzania ryzykiem powodziowym; – opis działań podjętych, a niezaplanowanych w tych planach; – możliwy wpływ zmian klimatu na występowanie powodzi. Nadrzędnym i podstawowym celem zarządzania ryzykiem powodziowym jest ograniczenie potencjalnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego a także działalności gospodarczej. W ramach wdrażania założeń Planu wskazano następujące cele główne, którym przyporządkowano cele szczegółowe: – Zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego; - Zapewnienie warunków ograniczających możliwość występowania powodzi, - Zapewnienie racjonalnego gospodarowania OZP; – Obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego; - Zapewnienie warunków redukujących możliwość występowania powodzi, - Redukcja obszaru zagrożonego powodzią oraz zapewnienie racjonalnego gospodarowania OZP, - Redukcja wrażliwości społeczności i obiektów na OZP; – Poprawa systemu zarządzania ryzykiem powodziowym; - Zwiększenie skuteczności prognozowania i ostrzegania o zagrożeniach meteorologicznych i hydrologicznych, - Zwiększenie skuteczności reagowania ludzi, firm i instytucji publicznych, - Zwiększenie skuteczności odbudowy i powrotu do stanu sprzed powodzi, - Wdrożenie systemu analiz popowodziowych i zwiększanie jego skuteczności, - Wdrożenie instrumentów prawnych i finansowych zwiększających bezpieczeństwo powodziowe, - Zwiększenie świadomości i wiedzy na temat źródeł zagrożenia powodziowego i ryzyka powodziowego.

Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Pregoty	Aktualny Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Pregoty (2022), stanowi aktualizację PZRP dla OD Pregoty przyjętego do realizacji w 2016 r. Dokument ten, zgodnie z ustaleniami art. 173 ust. 21 Ustawy Prawo Wodne zawiera: – wszelkie zmiany lub uaktualnienia dotyczące tych planów, wraz z podsumowaniem przeglądów wstępnej oceny ryzyka powodziowego, map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego; – ocenę postępów w realizacji celów zarządzania ryzykiem powodziowym; – opis i wyjaśnienie przyczyn niezrealizowania zaplanowanych działań zmierzających do osiągnięcia celów zarządzania ryzykiem powodziowym; – opis działań podjętych, a niezaplanowanych w tych planach; – możliwy wpływ zmian klimatu na występowanie powodzi. Nadrzędnym i podstawowym celem zarządzania ryzykiem powodziowym jest ograniczenie potencjalnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego a także działalności gospodarczej. W ramach wdrażania założeń Planu wskazano następujące cele główne, którym przyporządkowano cele szczegółowe: – Zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego; - Zapewnienie warunków ograniczających możliwość występowania powodzi, - Zapewnienie racjonalnego gospodarowania OZP; – Obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego; - Zapewnienie warunków redukujących możliwość występowania powodzi, - Redukcja obszaru zagrożonego powodzią oraz zapewnienie racjonalnego gospodarowania OZP, - Redukcja wrażliwości społeczności i obiektów na OZP; – Poprawa systemu zarządzania ryzykiem powodziowym; - Zwiększenie skuteczności prognozowania i ostrzegania o zagrożeniach meteorologicznych i hydrologicznych, - Zwiększenie skuteczności reagowania ludzi, firm i instytucji publicznych, - Zwiększenie skuteczności odbudowy i powrotu do stanu sprzed powodzi, - Wdrożenie systemu analiz popowodziowych i zwiększanie jego skuteczności, - Wdrożenie instrumentów prawnych i finansowych zwiększających bezpieczeństwo powodziowe, - Zwiększenie świadomości i wiedzy na temat źródeł zagrożenia powodziowego i ryzyka powodziowego.
Plan przeciwdziałania skutkom suszy	Dokument ten sporządzony został na okres sześcioletni (2021-2027). Jego opracowanie wynikało z postanowień dyrektyw i wytycznych unijnych oraz przepisów prawa krajowego (art. 183-185 ustawy Prawo wodne). Plan przeciwdziałania skutkom suszy posiada rangę rozporządzenia Ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej. Zgodnie z art. 184 ustawy Prawo Wodne, Plan przeciwdziałania skutkom suszy obejmuje: – analizę możliwości powiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych; – propozycje budowy lub przebudowy urządzeń wodnych; – propozycje niezbędnych zmian w zakresie korzystania z zasobów wodnych oraz zmian naturalnej i sztucznej retencji; – działania służące przeciwdziałaniu skutkom suszy. Zgodnie z planem przeciwdziałania skutkom suszy stwierdza się, że gmina Dąbrówno: – w zróżnicowanym stopniu narażona jest na ryzyko wystąpienia suszy rolniczej; wyższe ryzyko zagrożenia może mieć miejsce na terenach rolniczych z głęboko położonym poziomem wodonośnym; Niższy poziom zagrożenia suszą występuje na terenach, gdzie występuje kompleksy leśne; – w stopniu „umiarkowanym” i „silnym” narażona jest na wystąpienie zagrożenia suszy hydrologicznej; – w stopniu „słabym” narażona na ryzyko wystąpienia suszy hydrogeologicznej; – w zróżnicowanym stopniu narażona jest na syntetyczne ryzyko wystąpienia suszy. Ryzyko to związane jest przede wszystkim z aktualną strukturą użytkowania gruntów. W zakresie przeciwdziałania skutkom suszy wskazano następujący katalog działań do realizacji na poziomie lokalnym (w tym gminnym): – Zwiększenie ilości i czasu retencji wód na gruntach rolnych; – Zwiększenie retencji naturalnej i sztucznej na gruntach leśnych;

- Retencja i zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych;
- Realizacja przedsięwzięć zmierzających do zwiększania lub odtwarzania naturalnej retencji;
- Podpiętrzenie wód jezior dla przeciwdziałania skutkom suszy;
- Realizacja działań inwestycyjnych w zakresie kształtowania zasobów wodnych poprzez zwiększanie sztucznej retencji;
- Budowa oraz przebudowa urządzeń melioracji wodnych dla zwiększania retencji glebowej;
- Wykorzystanie wód z systemów drenarskich do nawożenia i nawadniania upraw polowych;
- Budowa lub przebudowa ujęć wód podziemnych do poboru na cele nawodnień rolniczych oraz budowa lub przebudowa wodooszczędnych systemów nawadniania wykorzystujących zasoby wód podziemnych;
- Uwzględnienie tematyki suszy hydrologicznej i hydrogeologicznej w ramach planów zarządzania kryzysowego wszystkich szczebli;
- Budowa i przebudowa ujęć wód podziemnych oraz budowa lub przebudowa rurociągów wodociągowych magistralnych do przesyłania wody do obszarów zagrożonych suszą hydrologiczną dla potrzeb zbiorowego zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi mieszkańców tych obszarów;
- Czasowe ograniczenie zużycia wody z sieci wodociągowej;
- Czasowe ograniczenie korzystania z wód;
- Zmiana sposobu wykonywania oraz przesunięcie terminów realizacji prac utrzymaniowych na ciekach, z uwagi na wystąpienie suszy hydrologicznej, ujętych w planach utrzymania wód;
- Edukacja i kreowanie świadomości rolników w zakresie zwiększania retencji na gruntach rolnych, zwiększania materii organicznej w glebie oraz upowszechniania upraw mniej wrażliwych na suszę. Propagowanie ubezpieczeń rolnych;
- Przeprowadzenie weryfikacji zasad gospodarowania wodą w zbiornikach retencyjnych.

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie informacji zawartych w poszczególnych dokumentach strategicznych oraz na: <https://www.gov.pl/web/ia/strategie-krajowe>.

1.3. STRATEGICZNE ZAŁOŻENIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA

Strategie rozwoju gmin, powinny uwzględniać i być wielowymiarowo spójne z ustaleniami strategii rozwoju województwa, która stanowi punkt odniesienia oraz podstawowy dokument strategiczny określający długofalową wizję rozwoju województwa. Dla województwa warmińsko-mazurskiego obowiązuje aktualnie dokument pn.: „Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego”, przyjęty Uchwałą Nr XIV/243/20 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 18 lutego 2020 roku.

Tab. 2 Główne założenia obowiązującej Strategii Rozwoju Województwa Warmińsko-Mazurskiego

DOKUMENT	NAJWAŻNIEJSZE ZAŁOŻENIA
Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego	Strategia Warmińsko-Mazurskie 2030 stanowi odpowiedź na wyzwania rozwojowe województwa warmińsko-mazurskiego, które mają za zadanie podnieść jakość życia, ograniczyć wykluczenie społeczne i bezrobocie, realizować politykę spójności terytorialnej oraz politykę inteligentnego i zrównoważonego rozwoju. Istotą omawianej Strategii jest wskazanie wyzwań, przed którymi aktualnie stoi województwo oraz celów rozwoju, które te problemy pozwolą rozwiązać. W ramach Strategii sformułowano cel główny: „Spójność ekonomiczna, społeczna i przestrzenna Warmii i Mazur z regionami Europy”, gdzie poprawa spójności powinna być osiągnięta w kontekstach inteligentnych specjalizacji, regionalnym i bałtyckim. W Strategii wyznaczono cele strategiczne z szeregiem celów operacyjnych. Układ celów strategicznych prezentuje się następująco: – Kompetencje przyszłości (wyzwania rozwojowe, innowacyjność, oferta nowoczesnych usług sektora prywatnego i publicznego); – Inteligentna produktywność (działalność gospodarcza, podmiotem celu są firmy i instytucje otoczenia biznesu); – Kreatywna aktywność (wykorzystanie potencjału mieszkańców do wzmacniania innych zasobów regionu, w tym wzmacniania więzi społecznych). W Strategii Warmińsko-Mazurskie 2030 wyznaczono następujące obszary problemowe na obszarze Województwa, tj. tzw. obszary strategicznej interwencji (OSI): – Tygrys warmińsko-mazurski; – MOF Olsztyna; – MOF Elbląga; – MOF Ełku; – OF Wielkie Jeziora Mazurskie; – Niebieski Zachód; – Miasta CITTASLOW; – EGO; – Miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze; – Obszary marginalizacji. Jednocześnie wskazuje się, iż na terenie województwa warmińsko-mazurskiego jednaście gmin nie klasyfikuje się do żadnego obszaru strategicznej interwencji, w tym gmina Dąbrówno. Należy jednocześnie nadmienić, iż gminy nie objęte zasięgiem OSI również są przedmiotem zainteresowania polityką rozwoju województwa.

Material źródłowy: Opracowanie własne na podstawie informacji zawartych w dokumencie.

Poza Strategią Rozwoju Województwa, do istotnych dokumentów regionalnych, kierujących ogólne założenia rozwojowe województwa i gmin należą m.in.:

Tab. 3 Główne założenia pozostałych dokumentów szczebla regionalnego

DOKUMENT	NAJWAŻNIEJSZE ZAŁOŻENIA
Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego	Aktualnie obowiązujący Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego przyjęto uchwałą nr XXXIX/832/18 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 28 sierpnia 2018 r. Celem głównym obowiązującego Planu jest ład przestrzenny i zrównoważony rozwój jako podstawa kształtowania polityki przestrzennej województwa. Dla realizacji założonych celów polityki przestrzennej województwa służą przyjęte kierunki, zasady i działania zagospodarowania przestrzennego. W Planie zagospodarowania przestrzennego województwa określono rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, w tym odnoszące się do gminy Dąbrówno w zakresie*: – infrastruktury technicznej: - budowa Głównego Punktu Zasilania (GPZ) Samin wraz zasilającymi liniami 110 kV; – ochrony środowiska: - budowa i rozbudowa Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK). * część inwestycji została już zrealizowana
Program Ochrony Środowiska dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2030	Program wskazuje cele w zakresie ochrony środowiska województwa warmińsko-mazurskiego. Określono obszary (dziedziny) interwencji, dla których przyjęto zadania w ramach poniższych kierunków interwencji: – Ochrona klimatu i jakości powietrza: Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu; – Zagrożenia hałasem: Poprawa klimatu akustycznego w województwie warmińsko-mazurskim; – Pola elektromagnetyczne: Ochrona przed polami elektromagnetycznymi; – Gospodarowanie wodami: Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) – rzecznych, jeziornych, przejściowych i jednolitych części wód podziemnych (JCWPd), Ochrona przed niedoborami wody i powodzią poprzez zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wodnych i zmniejszenie ryzyka powodziowego; – Gospodarka wodno-ściekowa: Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej; – Zasoby geologiczne: Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi; – Gleby: Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu; – Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów: Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój województwa warmińsko-mazurskiego; – Zasoby przyrodnicze: Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej, Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej, Zwiększanie lesistości; – Zagrożenia poważnymi awariami: Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków.

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie informacji zawartych w poszczególnych dokumentach.

1.4. STRATEGICZNE ZAŁOŻENIA ROZWOJU POWIATU LUB PONADLOKALNYCH OBSZARÓW FUNKcjONALNYCH

Strategia rozwoju gminy musi być spójna ze strategią rozwoju ponadlokalnego (stosownie do art. 10e, ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym). Ponadto wskazane jest, aby cele i kierunki działań uwzględniały założenia innych dokumentów i opracowań ponadlokalnych (jeżeli obowiązują) oraz szczebla powiatowego.

Aktualnie (stan na marzec 2026 r.) zarówno powiat ostródzki nie posiada obowiązującego dokumentu strategicznego, a także gmina nie jest włączona w strategię ponadlokalną w ramach partnerstw.

1.5. LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA

Gmina Dąbrówno należy do Lokalnej Grupy Działania „Stowarzyszenie Kraina Drwęcy i Pasłęki”, dla której obowiązuje aktualnie „Lokalna Strategia Rozwoju Krainy Drwęcy i Pasłęki na lata 2023-2029”. Obszar LGD obejmuje łącznie 8 gmin, w tym 6 gmin z powiatu ostródzkiego oraz 2 gminy z powiatu olsztyńskiego.

Układ celów i poszczególnych przedsięwzięć LSR kształtuje się następująco:

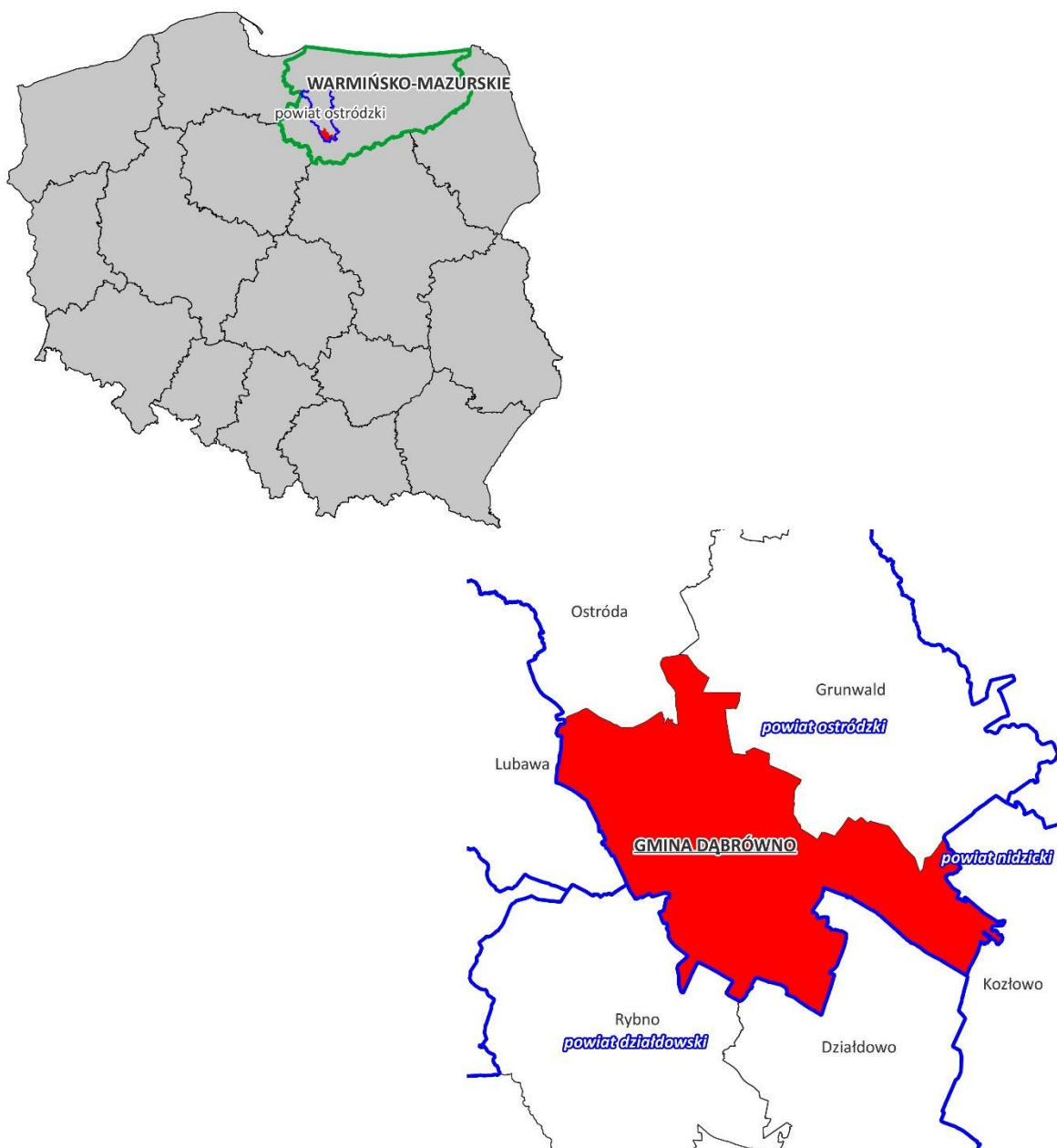
- Zrównoważony rozwój przedsiębiorczości wykorzystujący potencjał obszaru:
 - podejmowanie działalności gospodarczej;
 - rozwijanie działalności gospodarczej;
 - tworzenie lub rozwój pozarolniczych funkcji małych gospodarstw rolnych w zakresie agroturystyki;
 - tworzenie lub rozwój pozarolniczych funkcji małych gospodarstw rolnych w zakresie zagród edukacyjnych;
- Poprawa jakości życia mieszkańców obszaru LSR z zachowaniem dbałości o środowisko naturalne:
 - poprawa dostępu do małej architektury;
 - aktywizacja i włączenie społeczne mieszkańców obszaru LSR, w tym z grupy osób w niekorzystnej sytuacji;
 - działania informacyjno- promocyjne ochrony zasobów naturalnych i zrównoważonego korzystania ze środowiska przyrodniczego;
 - organizacja imprez rekreacyjnych i sportowych związanych z promocją lokalnych walorów przyrodniczych i kulturalnych;
 - działania edukacyjne na rzecz zrównoważonego środowiska w zakresie podnoszenia świadomości ekologicznej społeczeństwa;
- Ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego poprzez zachowanie, odtwarzanie i promowanie wartości historycznych i tradycyjnych:
 - rewaloryzacja obiektów zabytkowych;
 - zachowanie niematerialnego dziedzictwa historycznego obszaru LSR.

2. POŁOŻENIE, DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA I MOBILNOŚĆ

2.1. POŁOŻENIE ADMINISTRACYJNE

Gmina Dąbrówno posiada status gminy wiejskiej, zajmuje powierzchnię ok. 166 km² (16 571 ha) i położona jest w południowej części powiatu ostródzkiego, w województwie warmińsko-mazurskim i sąsiaduje:

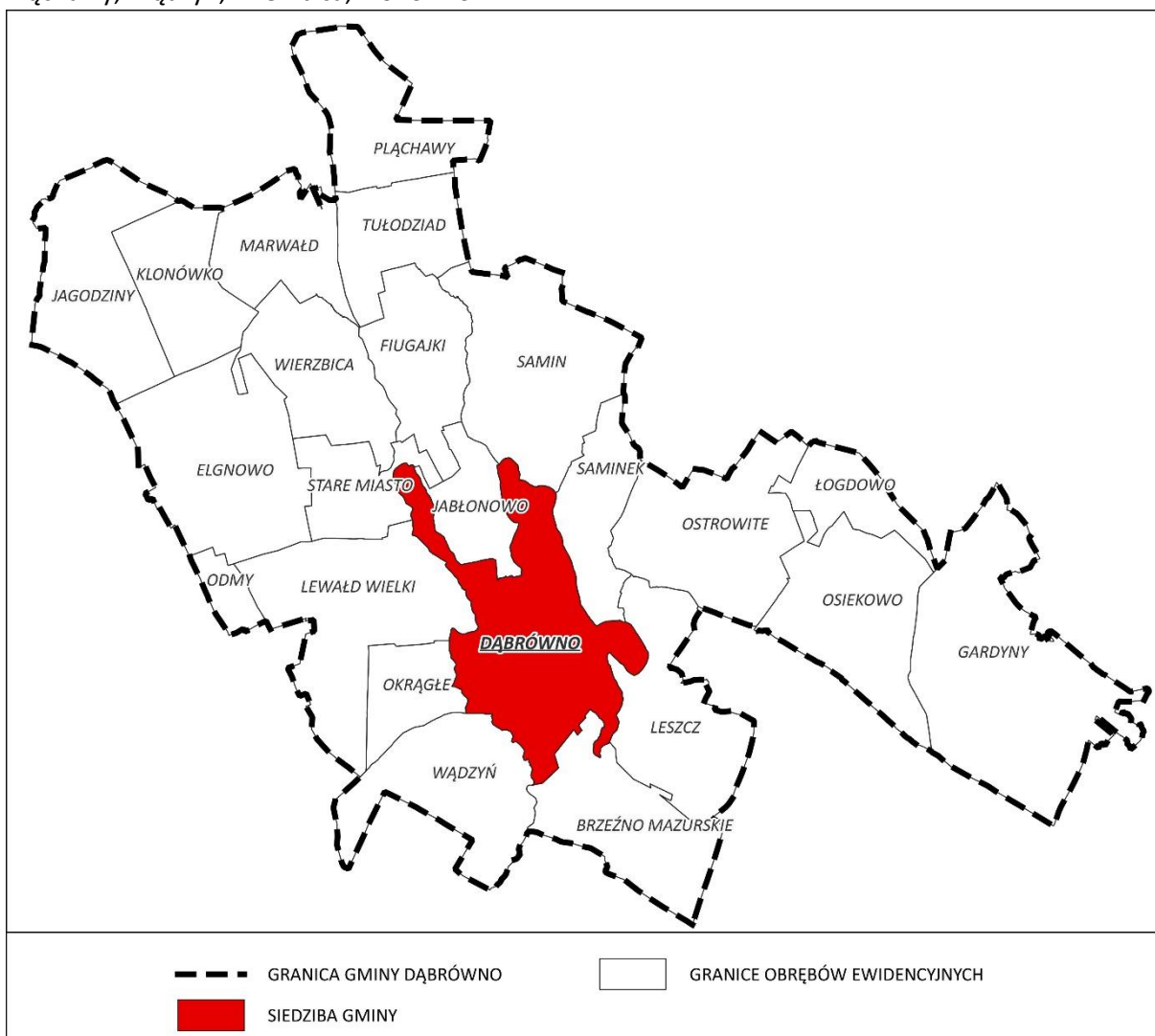
- od północy z gminą wiejską Ostróda;
- od północnego - wschodu z gminą Grunwald;
- od południowego - wschodu z gminą Kozłowo;
- od południa z gminą wiejską Działdowo oraz Rybno;
- od zachodu z gminą wiejską Lubawa.

Ryc. 1 Położenie administracyjne gminy

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowego Rejestru Granic.

W skład gminy wchodzi następujące miejscowości:¹⁰ Brzeźno Mazurskie, Dąbrówno, Jabłonowo, Jakubowo, Elgnowo, Stare Miasto, Gardyny, Dąbrowa, Jagodziny, Leszcz, Kalbornia, Lewańd Wielki, Łogdowo, Marwańd, Fiugajki, Odmy, Okrągłe, Osiekowo, Ostrowite, Samin, Saminek, Tułodziad, Bartki, Płachawy, Wądzyn, Wierzbica, Klonówko.

Ryc. 2 Struktura jednostek podziału terytorialnego

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowego Rejestru Granic.

2.2. WEWNĘTRZNA I ZEWNĘTRZNA DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA

2.2.1. INFRASTRUKTURA DROGOWA

Układ komunikacji drogowej na terenie gminy Dąbrówno stanowi¹¹:

układ nadrzędny:

- droga wojewódzka nr 537, relacji Lubawa – Frygnowo – Pawłowo;
- droga wojewódzka nr 542, relacji Rychnowo – Działdowo;

układ podstawowy:

- drogi powiatowe:
 - droga powiatowa nr 1243N, relacji Ostróda – Tułodziad;

¹⁰ Materiał źródłowy: Raport o stanie gminy Dąbrówno za 2024 rok, 2025.

¹¹ Materiał źródłowy: Urząd Gminy Dąbrówno.

- droga powiatowa nr 1257N, relacji dr P 1235N - Marwałd – Jabłonowo;
- droga powiatowa nr 1265N, relacji Gardyny - Lipówka - dr P 1542N;
- droga powiatowa nr 1220N, relacji Prątnica – Jagodzin;
- droga powiatowa nr 1226N, relacji Napromek - Czerlin – Jagodziny;
- droga powiatowa nr 1253N, relacji Rychnowo – Pacótkowo – Zybułtowo –Wierzbowo – Kłęczkowo – Komorniki
- droga powiatowa nr 1255N, relacji Dąbrówno - Tuczek - Płońnica - Gródki
- droga powiatowa nr 1957N, relacji dr W 537 - Jagodziny – Elgnowo;
- droga powiatowa nr 1258N, relacji Elgnowo - dr P 1257N;
- droga powiatowa nr 1259N, relacji dr P 1257N - Samin - Leszcz - dr W 542;
- droga powiatowa nr 1261N, relacji Frygnowo - Łodwigowo - dr P 1264N;
- droga powiatowa nr 1263N, relacji Brzeźno Mazurskie - Grzybiny - Myśłeta - Turza Wlk;
- droga powiatowa nr 1264N, relacji Leszcz - Jankowice - Rączki - Moczysko
- droga powiatowa nr 1266N, relacji Samin – Stębark;
- droga powiatowa nr 1267N, relacji Wierzbica - Gutowo – Rybno;
- układ uzupełniający:
 - drogi gminne (tabela poniżej):

Tab. 4 Wykaz dróg gminnych w gm. Dąbrówno

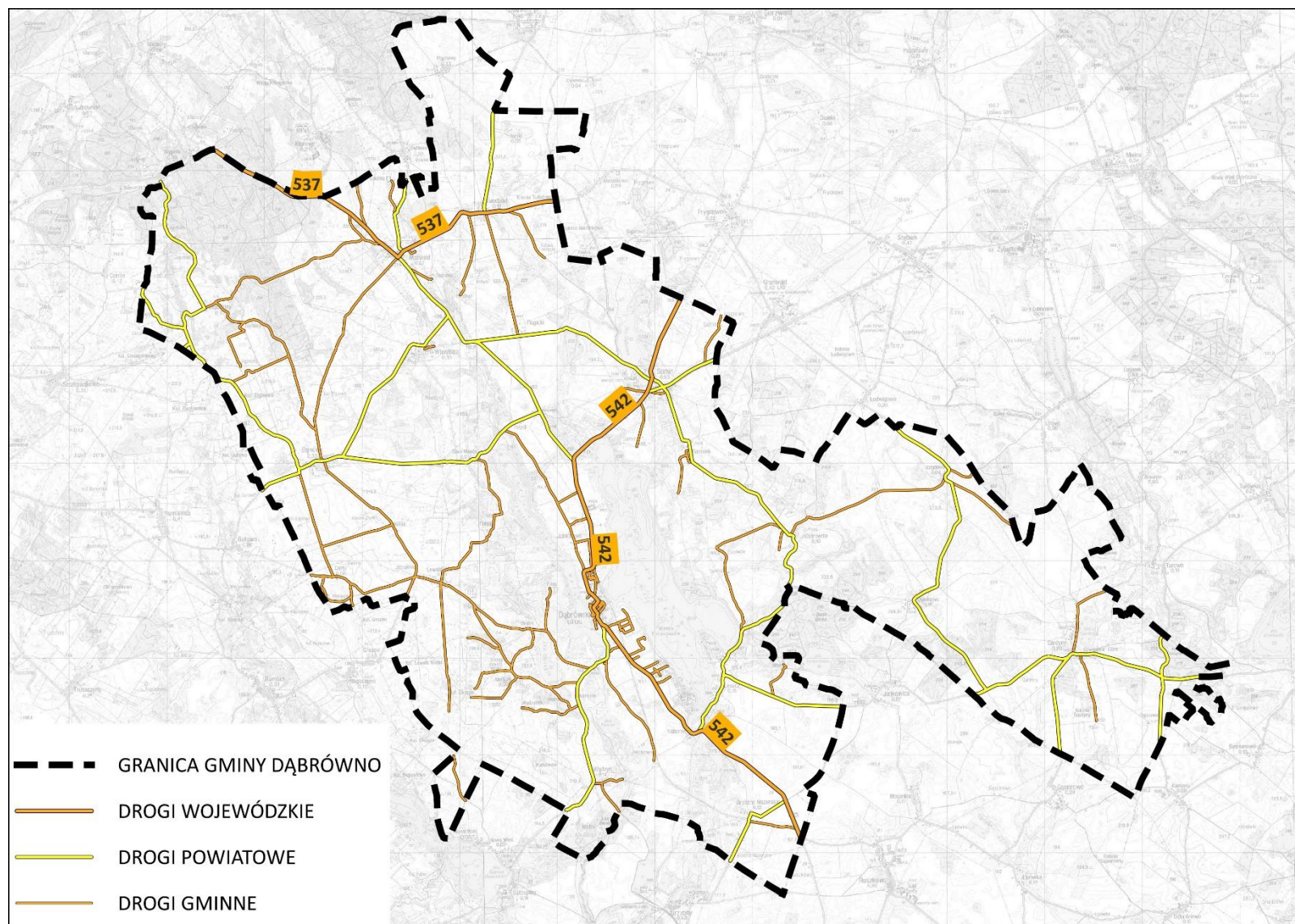
NR DROGI GMINNEJ	PRZEBIEG	DŁUGOŚĆ [m]
154001N	Jagodzin - Marwałd	3905
154002N	Jagodzin - Elgnowo	4408
154003N	Marwałd - Marwałd Kol.	610
154004N	Dr. Gm Nr 154002 N (Elgnowo Kol) - Marwałd	4010
154005N	Dr. Pow. Nr. 1188n (Elgnowo) - Odmy	2225
154006N	Dr. Gm. Nr 154005N - Zielonka	1516
154007N	Dr. Pow. Nr 1224N - Dr. Gm. Nr 154008n (Odmy Kol)	1154
154008N	Dr. Pow. Nr 1224N - Dr. Gm. (Groszki Kol.)	270
154009N	Dr. Pow. Nr. 1258N (Stare Miasto) - Dąbrówno	3350
154010N	Dr. Gm. Nr 154009N Jabłonowo - Dr. Woj. Nr 542	486
154011N	Dr. Gm. Nr 154009N -Dr. Woj. Nr 542 (Dąbrówno)	350
154012N	Okrągłe Kol. - Okrągłe	1545
154013N	Wądrynek - Dr. Pow. Nr 1255N	560
154015N	Wądzyn (Wieś)	396
154016N	Wądzyn - Granica Gm. (Grzybiny)	705
154017N	Dr.Pow. (Dąbrówno) - Jakubowo - Gr. Gm.(Grzybiny)	3686
154018N	Gr. Gm. (Klonowo) - Dr. Woj. Nr 537 (Marwałd)	770
154019N	Marwałd (Ośr. Szkoleniowy) - Dr. Pow. Nr 1257N	653
154020N	Dr. Woj.Nr 537 - Marwałd	186
154021N	Marwałd - Radomki	1141
154022N	Tułodział - Tułodział Kol.	2048
154023N	Tułodział - Fiugajki	2608
154024N	Dr. Woj. Nr 537 (Tułodział) - Tułodział Kol.	1225
154025N	Samin - Stare Miasto	530
154026N	Samin (Wieś)	912
154027N	Dr. Gm. - Dr. Pow. Nr 1259N	1048

NR DROGI GMINNEJ	PRZEBIEG	DŁUGOŚĆ [m]
154028N	Dr. Woj. Nr 542 (Samin) - Lasek	1045
154029N	Ostrowite -Dr. Pow. Nr 1259N (Leszcz)	3348
154030N	Ostrowite - Ostrowite Kol.	235
154031N	Dr. Woj. Nr 542 - (Jezioro Dąbrowa Wielka)	640
154032N	Brzeźno Mazurskie - Dr. Woj. Nr 542	975
154033N	Ostrowite - Łogdowo	3529
154034N	Łogdowo - Gr. Gm. (Ulnowo)	575
154035N	Dr. Pow. Nr1261N(Łogdowo) - Gr. Gm	1545
154036N	Gr. Gm. (Turowo) - Gardyny	615
154037N	Dr. Pow. Nr 1264 N (Gardyny) - Gardyny Kol.	1017
154038N	Dr. Gm. Nr 154002 N - Jagodziny Kol.	1107
154039N	Dr. Pow. Nr 1957N (Jagodziny Kol) - Elgnowo Kol. - Gr. Gm. Nr 154002N	1352
154040N	Stare Miasto - Lewańd Wielki	3955
154041N	Lewańd Wielki - Lewańd Wielki Kol. - Gr. Gm.	3420
154042N	Gr. Gm. (Groszki) - Gr. Gm. (Nowa Wieś Ostródzka)	980
154043N	Lewańd Wielki Kol. - Dr. Pow. Nr 1268N	450
154044N	Okrągłe - Okrągłe Kol.	550
154045N	Dr. Pow. Nr 1224N - Okrągłe Kol.	974
154046N	Dr. Pow. Nr 1224N - Lewańd Wielki Kol.	1240
154047N	Leszcz Kol. - Dr. Pow. Nr 1264N	879
154048N	Saminek -(Łąki)	2068
154094N	Wierzbica	190
154095N	Saminek	400
154097N	Dr. Gm. Nr 154009N (ul. Polna) - Dr. Gm. Nr 154088N (ul. Dworcowa)	270
154049N	Dąbrówno ul. Agrestowa	83
154050N	Dąbrówno ul. Akacyjowa	480
154051N	Dąbrówno ul. Cicha	102
154052N	Dąbrówno ul. Dębowa	1080
154088N	Dąbrówno ul. Dworcowa	845
154053N	Dąbrówno ul. Floriana	57
154054N	Dąbrówno ul. Jagiellońska	226
154055N	Dąbrówno ul. Jagiełły	96
154056N	Dąbrówno ul. Jaśminowa	445
154057N	Dąbrówno ul. Jeziorna	166
154058N	Dąbrówno ul. Jodłowa	86
154059N	Dąbrówno ul. Kajki Michała	382
154060N	Dąbrówno ul. Kalinowa	305
154061N	Dąbrówno ul. Klonowa	410
154062N	Dąbrówno ul. Kościelna	125
154063N	Dąbrówno ul. Krótka	173
154064N	Dąbrówno ul. Księcia Witolda	315
154065N	Dąbrówno ul. Leśna	353
154066N	Dąbrówno ul. Lipowa	227
154067N	Dąbrówno ul. Mazurska	102

NR DROGI GMINNEJ	PRZEBIEG	DŁUGOŚĆ [m]
154068N	Dąbrówno ul. Miodowa	67
154069N	Dąbrówno ul. Modrzewiowa	207
154070N	Dąbrówno ul. Mrongowiusza	103
154071N	Dąbrówno ul. Nadbrzeżna	197
154072N	Dąbrówno ul. Parkowa	430
154073N	Dąbrówno ul. Poprzeczna	32
154074N	Dąbrówno ul. Porzeczkowa	50
154075N	Dąbrówno ul. Powstańców	217
154076N	Dąbrówno ul. Przemysłowa	890
154077N	Dąbrówno ul. Rowowa	155
154078N	Dąbrówno ul. Rybacka	104
154079N	Dąbrówno ul. Rzemieślnicza	315
154080N	Dąbrówno ul. Ogrodowa	375
154081N	Dąbrówno ul. Osiedleńcza	90
154082N	Dąbrówno ul. Sosnowa	840
154083N	Dąbrówno ul. Sportowa	165
154084N	Dąbrówno ul. Świerkowa	255
154085N	Dąbrówno ul. Wierzbowa	491
154086N	Dąbrówno ul. Wiśniowa	609
154087N	Dąbrówno ul. Zamkowa	60
154092N	Dąbrówno ul. Zawiszy Czarnego	290
154089N	Dąbrówno ul. Kościuszki (Część)	164
154091N	Dąbrówno ul. Parafialna	59
154096N	Dąbrówno ul. Słoneczna	296
--	Była Droga 1957 N (Na Odc Elgnowo - Lewańd Wielki)	3199
--	Była Droga 1268 N (Lewańd Wlk - Dr. Nr 1255 N)	3102
--	Była Droga 1256 N (Dębien - Rumian - Lewańd Wlk.)	430
--	Była Droga 1224 N (Rumienica - Lewańd Wlk - Dr. Nr 1255 N (Dąbrówno))	6640

Materiał źródłowy: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dąbrówno, 2023.

Układ drogowy gminy przedstawia się następująco:

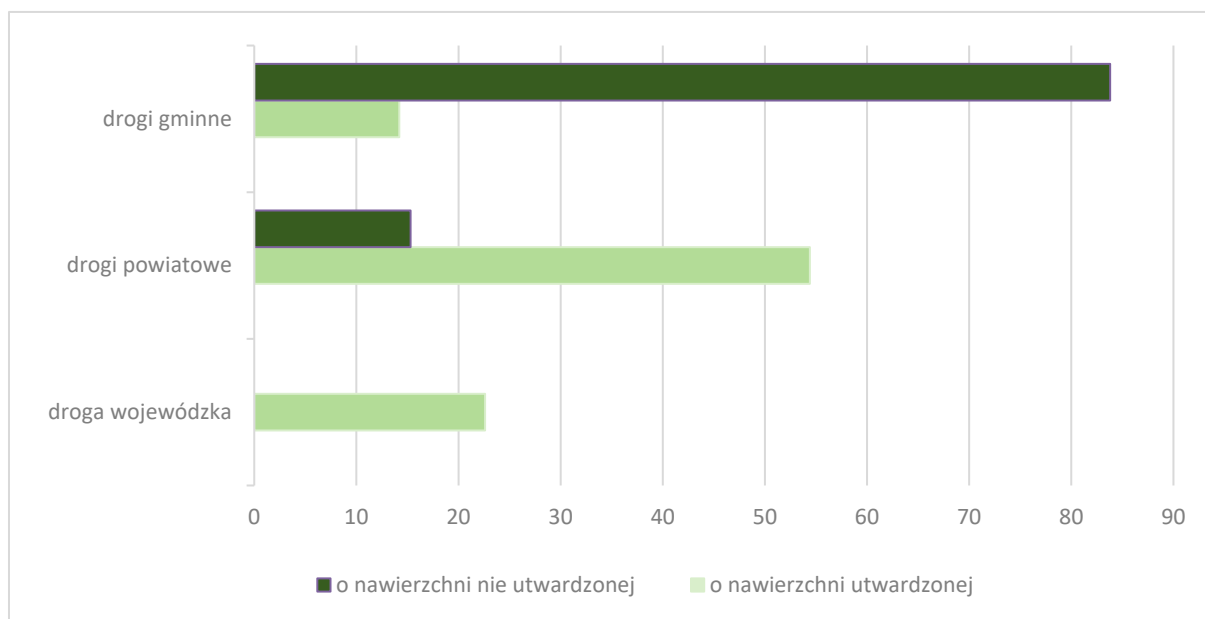

Ryc. 3 Układ komunikacyjny nadrzędny i podstawowy gminy

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych BDOT10K.

Stan techniczny dróg wojewódzkich nr 537 i 542 oceniany jest jako dobry lub bardzo dobry, a ponadto drogi na całej swojej długości w granicach gminy posiadają nawierzchnie o wysokiej jakości (masa bitumiczna).¹²

W przypadku dróg powiatowych większość stanowią odcinki o nawierzchni utwardzonej (ok. 78%). Podobną sytuację obserwuje się wśród dróg gminnych, gdzie udział dróg o nawierzchni utwardzonej wynosi ok. 86%. W odniesieniu do nawierzchni utwardzonej, w dalszym ciągu stan części dróg wymaga poprawy. Pomimo poczynionych w ostatnich latach inwestycji w infrastrukturę komunikacyjną konieczne są dalsze, sukcesywne modernizacje i przebudowy oraz realizacje nowych odcinków dróg.¹³

Ryc. 4 Długość dróg [km] na terenie gminy w podziale na drogi o nawierzchni utwardzonej i nieutwardzonej

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych BDOT10k oraz Dane GUS, stan na 2024 r.

Badaniem natężenia ruchu objęto odcinki dróg wojewódzkich nr 537 oraz 542 przebiegające przez obszar gminy. Średni dobowy ruch pojazdów silnikowych na tych odcinkach kształtuje się na poziomie około 1,5–2,4 tys. pojazdów na dobę. Zdecydowanie większe natężenie ruchu drogowego występuje w pobliżu miast Lubawa, Olsztynek, Nidzica czy Ostróda, gdzie liczba pojazdów przekracza 10-15 tys. sztuk/dobę. Wyniki badań zobrazowano na rycinie poniżej.

¹² Materiał źródłowy: Urząd Gminy Dąbrówno.

¹³ Zgodnie z ustawą z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym: droga twarda to droga z jezdnią o nawierzchni bitumicznej, betonowej, kostkowej, klinkierowej lub brukownicowej oraz z płyt betonowych lub kamienno-betonowych, jeżeli długość nawierzchni przekracza 20 m.

Materiał źródłowy: Generalny Pomiar Ruchu 2020/2021, GDDKiA.

Przez teren gminy Dąbrówno nie przebiegają obecnie linie kolejowe. Najbliższa czynna stacja kolejowa znajduje się w miejscowości Rybno, która obsługuje linie kolejową nr 9 o znaczeniu krajowym (Warszawa Wschodnia – Gdańsk Główny). Ze stacji kolejowej „Rybno Pomorskie” funkcjonują bezpośrednie połączenia kolejowe m.in. do Działdowa, Ławy Główniej.

2.2.3. INFRASTRUKTURA ROWEROWA

Na terenie gminy Dąbrówno infrastruktura rowerowa nie jest rozwinięta, a większość transportu rowerowego odbywa się poboczem lub drogami. Nie funkcjonuje spójny system ścieżek rowerowych.¹⁴

W granicach gminy przebiegają natomiast 4 oznakowane szlaki rowerowe o łącznej długości ok. 78 km tj.¹⁵:

- Czerwony – prowadzi przez miejscowości Dąbrówno, Jabłonowo, Krajewo Samin, Saminek, Ostrowite kolonia, Jankowice, Brzeźno Mazurskie, Jakubowo, Dąbrówno, a jego długość to 27,7 km;
- Niebieski – przebiega przez miejscowości Dąbrówno, Okrągłe, Stare Miasto, Jabłonowo, Dąbrówno, natomiast jego łączna długość wynosi 14 km;
- Żółty – prowadzi przez miejscowości Okrągłe, Lewańd Wielki, Odmy, Elgnowo i Jagodziny, a jego łączna długość wynosi 24,8 km;
- Czarny – przebiega przez miejscowości Leszcz, Osiekowo, Łogdowo i Gardyny, a jego długość to 11,2 km.

Zważywszy na powszechne użytkowanie rowerów jako środków transportu lokalnego, pożądany byłby rozwój infrastruktury rowerowej, zwłaszcza realizowanej w formie ciągów rowerowych, zwiększających bezpieczeństwo użytkowników (odseparowanie ruchu pojazdów silnikowych od rowerowego i pieszo-rowerowego). W miejscach o utrudnionych warunkach realizacji ciągów wskazane jest wyznaczenie i oznakowanie ścieżek w formie pasów lub kontrapasów. Natomiast na terenach o niskiej intensywności zabudowy lub terenach otwartych warto wprowadzić oznakowanie. Ukształtowana sieć powiązań rowerowych stanowiłaby zachętę do korzystania z alternatywnych środków transportu, jakim są pojazdy rowerowe.

2.2.4. TRANSPORT ZBIOROWY

Transport zbiorowy gminy Dąbrówno opiera się wyłącznie na transporcie autobusowym. W granicach gminy nie funkcjonuje żaden czynny dworzec kolejowy i autobusowy, a komunikacja odbywa się z wykorzystaniem przystanków autobusowych.

Warto nadmienić, iż w Dąbrównie w okresie 1910 - 1945 funkcjonowała linia kolejowa wraz z dworcem kolejowym przy ul. Dworcowej. Linia łączyła wówczas miejscowości Samborowo i Turze Wielkie. Po przejściu wojsk radzieckich linia kolejowa została zlikwidowana i nigdy nie została odnowiona.¹⁶

Z terenu gminy Gmina Dąbrówno realizowane są bezpośrednie połączenia autobusowe do Ostródy i Działdowa, przy czym liczba kursów jest ograniczona i wynosi zazwyczaj od dwóch do trzech dziennie¹⁷. Dojazd do Olsztyna możliwy jest przede wszystkim poprzez przesiadki z innych miejscowości zlokalizowanych poza granicami gminy (głównie z Ostródy). Na terenie gminy funkcjonują połączenia w zakresie dowozu uczniów do szkoły. W 2024 roku do szkół podstawowych wyjeżdżało 46 uczniów, natomiast do szkół ponadpodstawowych 140 uczniów.¹⁸

Usługi transportu zbiorowego świadczą autobusy PKS oraz podmioty prywatne. Ponadto funkcjonują połączenia lokalne w zakresie dowozu uczniów do szkoły. Biorąc pod uwagę czynniki ekonomiczne, powierzchnię i zaludnienie gminy, charakter występującej zabudowy, a także powszechny dostęp do prywatnych środków transportu, należy uznać, że na jej obszarze nie ma

¹⁴ Droga rowerowa określana jest jako droga lub jej część, przeznaczona dla ruchu rowerów, odpowiednio oznakowana, służąca głównie do celom komunikacyjnym, a nie turystycznym (w statystyce dróg rowerowych nie ujmuje się tzw. szlaków rowerowych, np. położonych w lesie).

¹⁵ Materiał źródłowy: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dąbrówno, 2023.

¹⁶ Materiał źródłowy: <https://stacje.kolejowe.pl/>

¹⁷ Materiał źródłowy: <https://www.e-podroznik.pl/>

¹⁸ Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 2024 r.

przełanek do stworzenia publicznych, lokalnych połączeń autobusowych (nie licząc dowozów do szkoły).

Ryc. 6 Dworzec kolejowy w Dąbrównie w okresie międzywojennym

Materiał źródłowy: <https://polska-org.pl/>

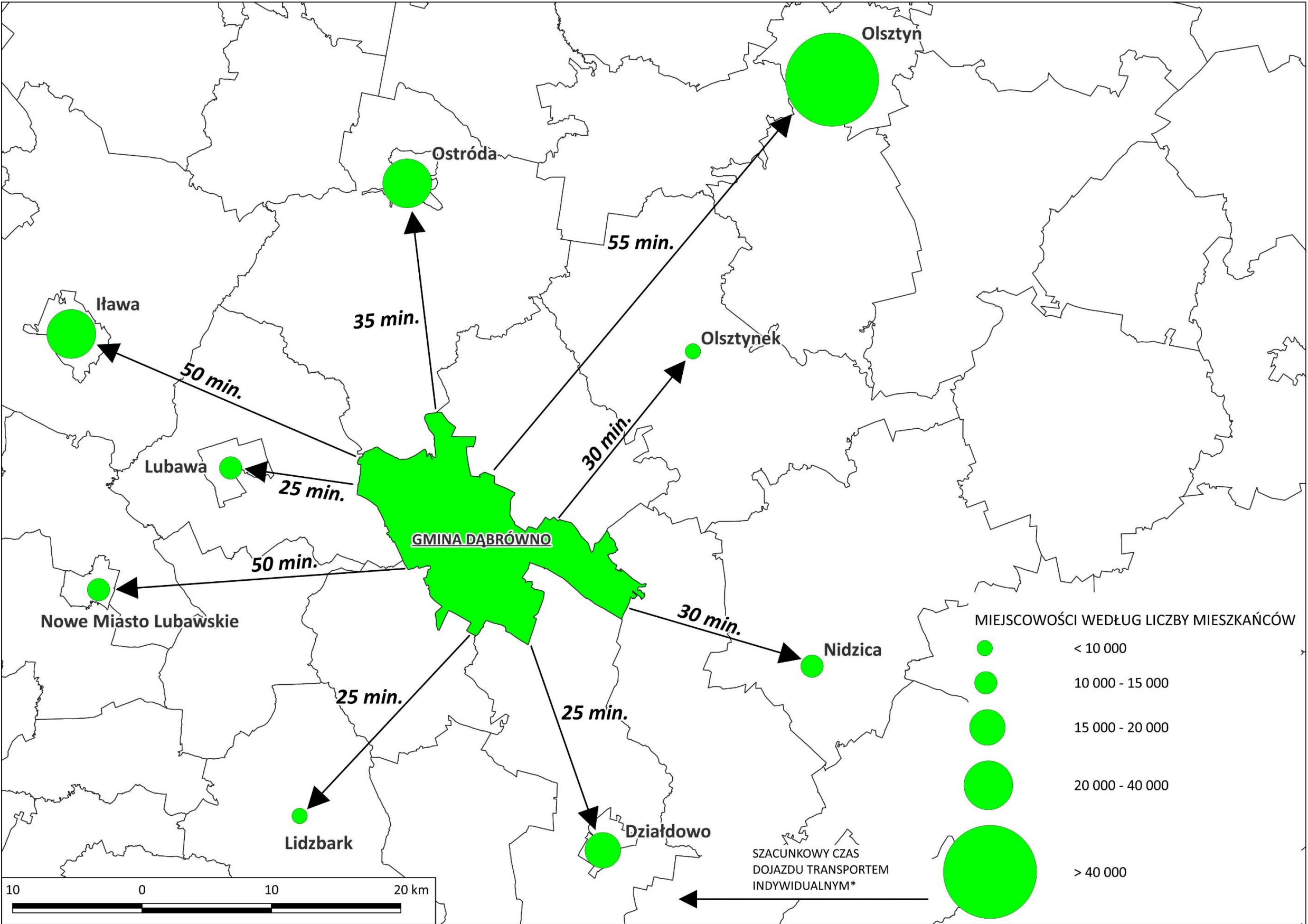
2.2.5. POŁOŻENIE WZGLĘDEM WIĘKSZYCH OŚRODKÓW MIEJSKICH

W odniesieniu do gminy Dąbrówno najbliższym ośrodkiem miejskim jest Lubawa, znajdująca się w odległości ok. 25 km w kierunku zachodnim. Czas dojazdu transportem indywidualnym wynosi tam średnio od 25 do 30 minut. Siedziba powiatu ostródzkiego, tj. Ostróda, położona jest w odległości ok. 35 km, a podróż samochodem zajmuje przeciętnie około 35 minut.

Inne, ważne ośrodki miejskie z perspektywy gminy Dąbrówno to również m.in.: Nidzica, Iława, Nowe Miasto Lubawskie, Lidzbark, Działdowo i Olsztynek, które zlokalizowane są w odległości od 25 do 45 km, natomiast czas dojazdu transportem indywidualnym nie przekracza 1 godziny.

Warto nadmienić, że siedziba województwa warmińsko-mazurskiego – Olsztyn, oddalona jest relatywnie blisko (ok. 65 km), a czas dojazdu zajmuje tam średnio ok. 55-60 min, natomiast siedziby sąsiednich województw: mazowieckiego (Warszawa) oraz kujawsko-pomorskiego (Toruń), znajdują się kolejno w odległości ok. 190 km (2 godz. 15 min.) i 125 km (2 godz. 10 min.).

Odległość, a także stan infrastruktury komunikacyjnej przekłada się na czas dojazdu, potrzebny na dotarcie do poszczególnych miast (transport indywidualny), co zobrazowano poniżej:

Ryc. 7 Lokalizacja gminy w stosunku do ośrodków miejskich oraz szacunkowy czas podróży transportem indywidualnym

* szacunkowy czas liczony z centrum gminy Dąbrówno do centrów poszczególnych miejscowości.

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych BDOT10k.

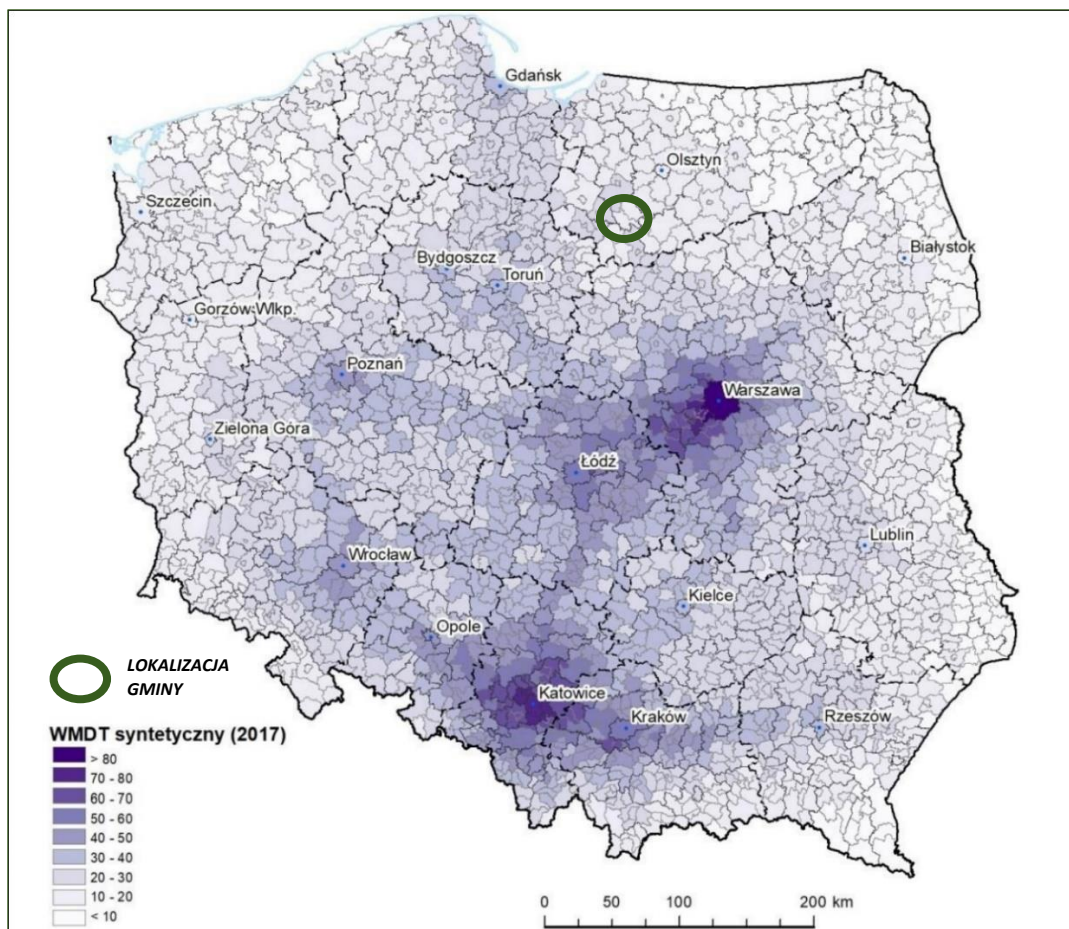
2.2.6. DOSTĘPNOŚĆ TRANSPORTOWA GMINY W UJĘCIU KRAJOWYM

Dostępność transportowa stanowi jeden z kluczowych czynników rozwoju społeczno-gospodarczego, wpływając zarówno na mobilność mieszkańców, jak i na atrakcyjność inwestycyjną poszczególnych obszarów kraju. W celu jej zobrazowania w skali lokalnej i ponadlokalnej stosuje się wskaźnik dostępności potencjałowej, określany jako wskaźnik międzygałęziowej dostępności transportowej (WMDT). Jest to syntetyczna miara odzwierciedlająca łączne oddziaływanie różnych gałęzi transportu, w tym drogowego, kolejowego oraz – w mniejszym stopniu – lotniczego, na poziom powiązań przestrzennych gmin.

Analiza została podzielona na cztery elementy. Najpierw pokazano, jak kształtowała się dostępność międzygałęziowa gmin w 2017 roku. Następnie przedstawiono prognozowany stan dostępności w 2030 r., wynikający z realizowanych inwestycji infrastrukturalnych. Kolejna część dotyczy zmian wskaźnika WMDT w latach 2020–2030, wskazując obszary o najszybszej poprawie. Na zakończenie zaprezentowano planowany układ dróg ekspresowych i autostrad, który będzie podstawą dalszego kształtowania dostępności kraju.

WSKAŹNIK MIĘDZYGAŁĘZIOWEJ DOSTĘPNOŚCI TRANSPORTOWEJ W 2017 ROKU

W 2017 roku gmina Dąbrówno odznaczała się stosunkowo niskim w skali kraju wskaźnikiem dostępności transportowej (WMDT: 10-20). Było to charakterystyczne dla gmin z tego rejonu województwa warmińsko-mazurskiego, które cechowała zbliżona lub nieco wyższa dostępność transportowa. Obszar gminy położony jest poza siecią dróg ekspresowych i autostrad, a ponadto nie przebiegają tutaj żadne drogi krajowe.

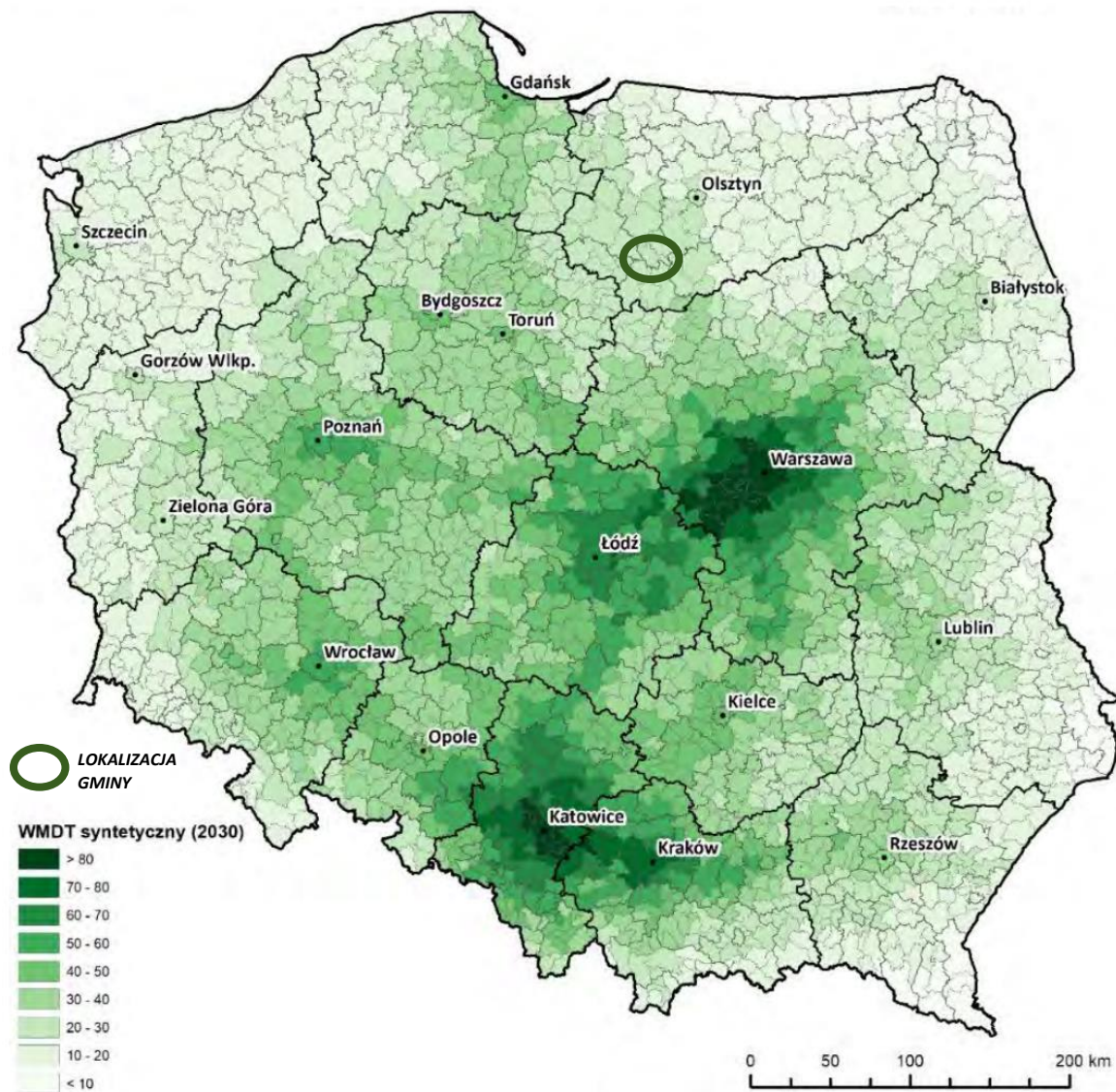

Ryc. 8 Wskaźnik międzygałęziowej dostępności transportowej w odniesieniu do gmin w Polsce, stan na 2017 r.

Materiał źródłowy: Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku (za: Oszacowanie oczekiwanych rezultatów interwencji za pomocą miar dostępności transportowej dostosowanych do potrzeb dokumentów strategicznych i operacyjnych dot. perspektywy finansowej 2014-2020 (aktualizacja). 2017, Komornicki i in. IGIPIZ PAN Warszawa).

WSKAŹNIK MIĘDZYGAŁĘZIOWEJ DOSTĘPNOŚCI TRANSPORTOWEJ W 2030 ROKU

Uwzględniając docelowy układ komunikacyjny w 2030 roku, w tym zrealizowane inwestycje infrastrukturalne należy przyjąć, że gmina Dąbrówno odznaczać się będzie w przyszłości przeciętnym wskaźnikiem dostępności transportowej (WMDT: 20-30).

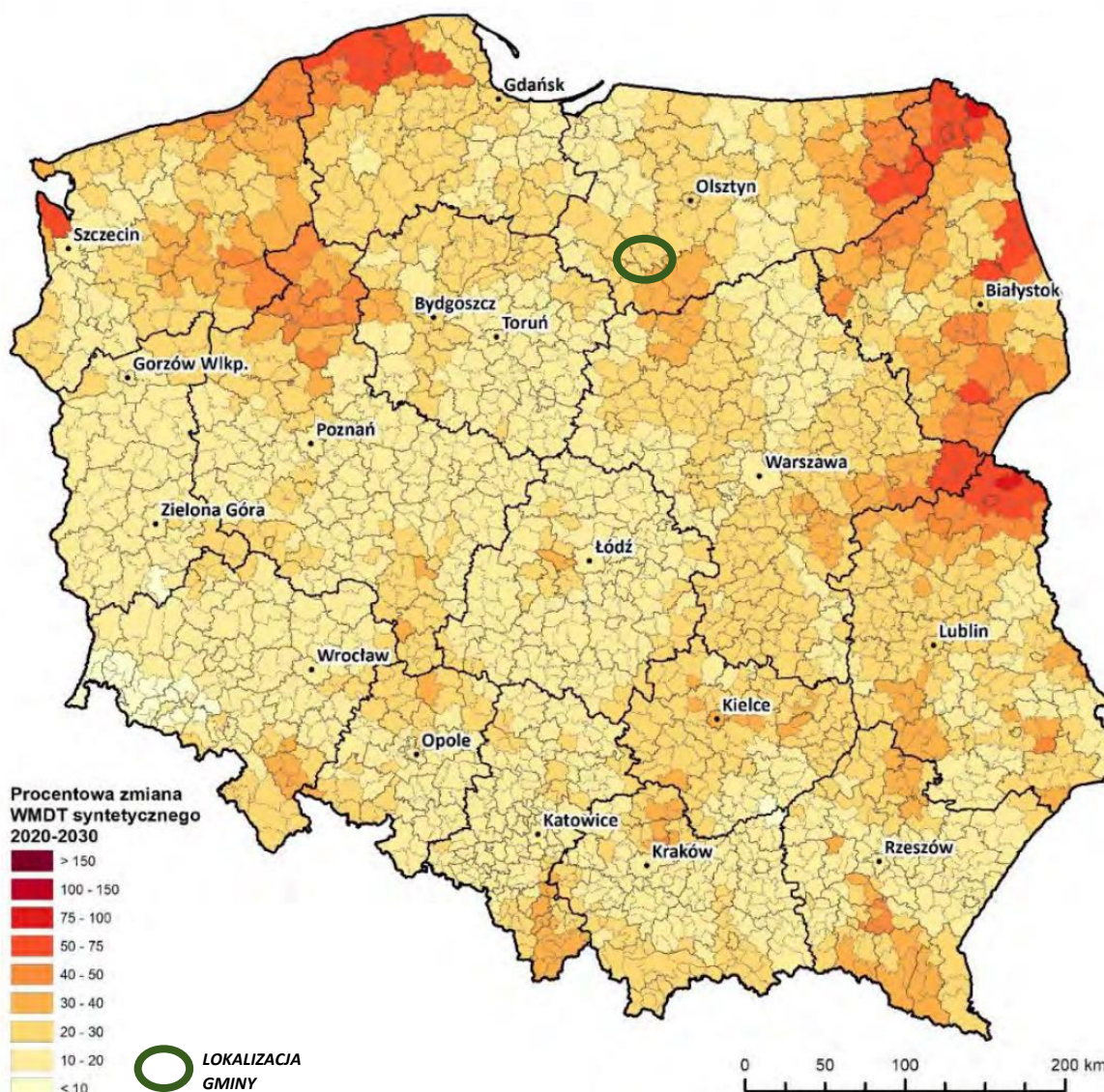

Ryc. 9 Oczekiwany wskaźnik międzygałęziowej dostępności transportowej dla gmin w 2030 roku

Materiał źródłowy: Oszacowanie oczekiwanych rezultatów interwencji za pomocą miar dostępności transportowej dostosowanych do potrzeb dokumentów strategicznych i operacyjnych perspektyw finansowych 2014-2020 i 2021-2027 (aktualizacja 2024/2025)

ZMIANA WSKAŹNIKA MIĘDZYGAŁĘZIOWEJ DOSTĘPNOŚCI TRANSPORTOWEJ NA PRZESTRZENI OKRESU 2020-2030

W gminie Dąbrówno w okresie 2020–2030 przewiduje się wzrost wskaźnika międzygałęziowej dostępności transportowej na poziomie 10–20%. Jest to tendencja charakterystyczna dla gmin zlokalizowanych w tej części województwa warmińsko-mazurskiego, gdzie obserwuje się zbliżoną lub nieznacznie wyższą dynamikę wzrostu tego wskaźnika (ryc. poniżej).

Ryc. 10 Oczekiwana procentowa zmiana wskaźnika międzygałęziowej dostępności transportowej dla gmin na przestrzeni okresu 2020-2030

Materiał źródłowy: Oszacowanie oczekiwanych rezultatów interwencji za pomocą miar dostępności transportowej dostosowanych do potrzeb dokumentów strategicznych i operacyjnych perspektyw finansowych 2014-2020 i 2021-2027 (aktualizacja 2024/2025).

DOCELOWY UKŁAD DRÓG EKSPRESOWYCH I AUTOSTRAD W 2030 ROKU

Zgodnie z docelowym układem sieci drogowej przewidzianym dla Polski na 2030 rok, na obszarze gminy Dąbrówno nie są planowane żadne trasy o parametrach drogi szybkiego ruchu. Najbliżej zlokalizowany będzie fragment planowanego odcinka drogi ekspresowej S5, który przebiegać ma w odległości kilkudziesięciu kilometrów na północny-zachód od granicy gminy (ryc. poniżej).

Ryc. 11 Docelowy przebieg sieci dróg ekspresowych i autostrad w Polsce

Materiał źródłowy: Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 września 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sieci autostrad i dróg ekspresowych.

PODSUMOWANIE

Uwzględniając przyszłościowy, docelowy układ sieci dróg ekspresowych i autostrad¹⁹ gmina Dąbrówno odznaczać się będzie przeciętnym poziomem dostępności transportowej w ujęciu krajowym. Kluczowymi szlakami komunikacji drogowej (zewnętrznej) na obszarze gminy pozostaną drogi wojewódzkie nr 537 i nr 542, które zapewniają powiązania z pobliskimi ośrodkami miejskimi, takimi jak: Lubawa, Działdowo czy Ostróda. Najszybszy dojazd do Olsztyna (siedziby województwa warmińsko-mazurskiego) możliwy jest z wykorzystaniem drogi ekspresowej S7, a następnie drogi ekspresowej S51.

Czynnikiem ograniczającym dostępność transportową jest brak infrastruktury kolejowej na terenie gminy. Nieobecność transportu szynowego ogranicza możliwości alternatywnych, bardziej efektywnych i ekologicznych form przemieszczania się, zarówno w zakresie ruchu pasażerskiego, jak i towarowego. W konsekwencji, mimo realizowanych inwestycji drogowych, system transportowy gminy pozostaje w dużym stopniu uzależniony od transportu samochodowego.

¹⁹ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 września 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sieci autostrad i dróg ekspresowych.

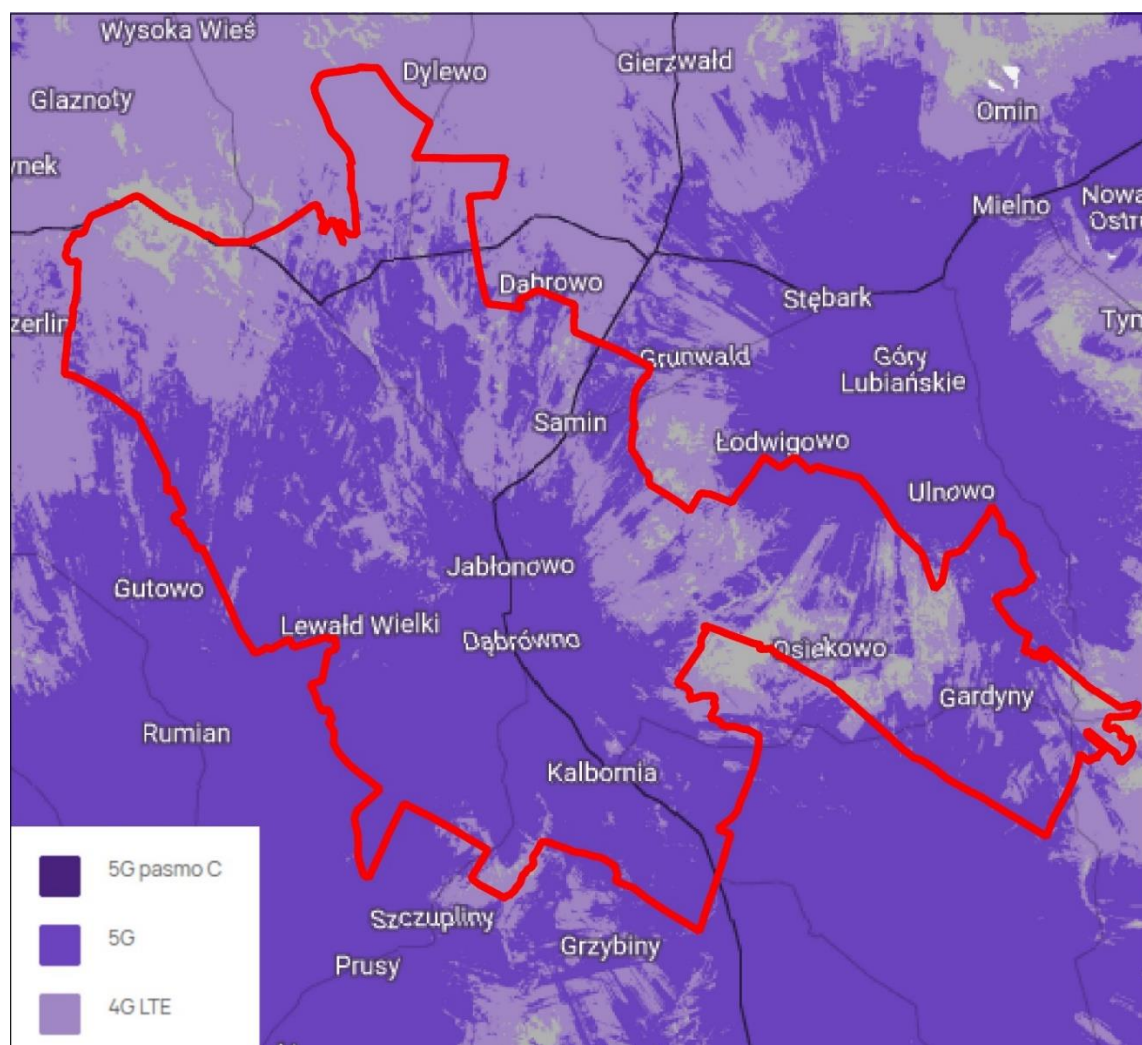
2.2.7. PLANY INWESTYCYJNE W ODNIESIENIU DO SIECI TRANSPORTOWEJ

Na terenie gminy Dąbrówno nie przewiduje się inwestycji w odniesieniu do ponadlokalnej sieci transportowej.

2.3. TELEKOMUNIKACJA I INTERNET

Na terenie gminy Dąbrówno znajduje się sieć telekomunikacyjna (zarówno bezprzewodowa, jak i przewodowa). Sieć telekomunikacyjna składa się z łącz telekomunikacyjnych i radiowych. Znajduje się tu kilka stacji bazowych telefonii komórkowej (GSM). Zasięg działania mobilnych sieci komórkowych jest w większości stosunkowo dobry. Problemy z dostępnością sieci występują głównie na terenach niezagospodarowanych (lasy, łąki itp.) oraz lokalnie na obszarach, gdzie występuje rozproszona struktura zabudowa. Dostępność Internetu na terenie gminy zapewniają podmioty zewnętrzne (operatorzy sieci). Wybrane miejscowości mogą korzystać z tzw. Internetu stacjonarnego, a dostęp do technologii ruchomych sieci telekomunikacyjnych 4G (LTE) jest możliwy w większej części gminy, przy czym zróżnicowana jest jakość tego dostępu. Ponadto mieszkańcy znacznej części miejscowości posiadają dostęp do sieci telekomunikacyjnej nowej generacji 5G.²⁰

Przykład zasięgu jednej z sieci komercyjnych przedstawia poniższa rycina:

Ryc. 12 Mapa zasięgu sieci telefonii komórkowej (na przykładzie jednego z operatorów) w marcu 2026 r.

Materiał źródłowy: Dane jednego z operatorów sieci.

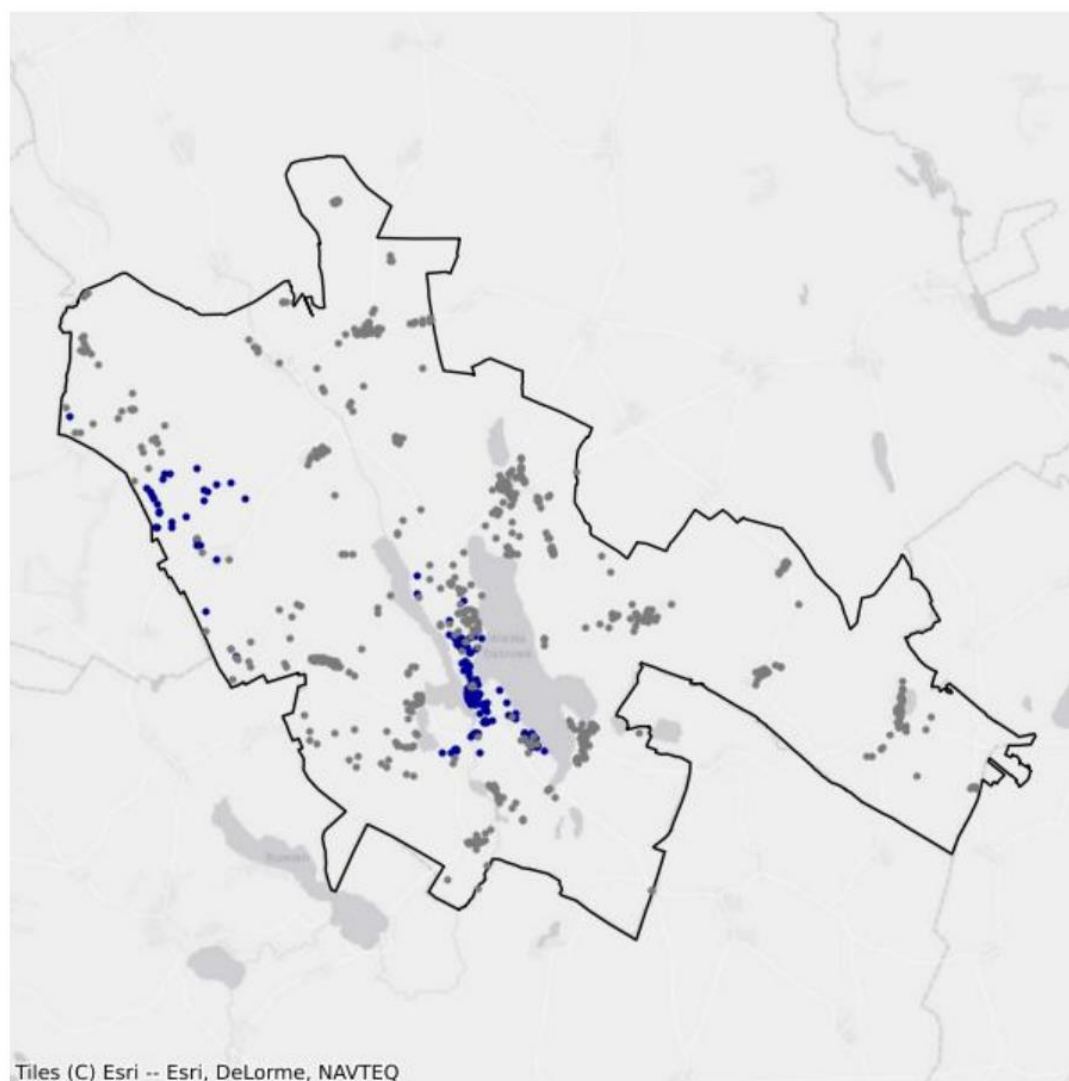
²⁰ Materiał źródłowy: Materiały informacyjne publikowane na stronach internetowych poszczególnych operatorów sieci.

Pod koniec września 2025 roku w zasięgu stacjonarnego dostępu do usług szerokopasmowych było 599 punktów adresowych (49,1% mieszkańców ogółem). Jednocześnie zaznacza się, że w gminie znajdowały się 763 białe plamy NGA.²¹

Tab. 5 Liczba zasięgów z podziałem na medium w gminie Dąbrówno

MEDIUM	LICZBA ZASIĘGÓW	UDZIAŁ [%]
światłowodowe	3 221	77,60
kablowe parowe miedziane	546	13,15
radiowe (FWA)	384	9,25
SUMA	4 151	100%

Materiał źródłowy: Polska w zasięgu stacjonarnego dostępu do Internetu, III kwartał 2025, województwo warmińsko-mazurskie.

● Białe plamy

● W zasięgu poniżej 100 Mb/s

Ryc. 13 Mapa białych plam bez dostępu do sieci szybkiego Internetu

Materiał źródłowy: Polska w zasięgu stacjonarnego dostępu do Internetu, III kwartał 2025, województwo warmińsko-mazurskie.

²¹ Biała plama NGA – punkt adresowy, który nie znajduje się w zasięgu sieci dostępu do Internetu umożliwiającej świadczenie usług dostępowych o przepustowości co najmniej 30 MB/s (a w przypadku lokalizacji placówki oświatowej – o przepustowości co najmniej 100 Mb/s).

Sieć szybkiego Internetu została zrealizowana w największych miejscowościach gminnych. Dzięki infrastrukturze światłowodowej mieszkańcy mogą korzystać w przyszłości z usług internetowych i telewizyjnych oferowanych przez ogólnopolskich i lokalnych dostawców. Infrastruktura może zostać zrealizowana w technologii, która opiera się na kablach światłowodowych doprowadzanych bezpośrednio do domostw, gwarantujących szybkość i niezawodność usług cyfrowych.

W przyszłości alternatywą dla sieci światłowodowej mogą okazać się inne technologie, zapewniające dostępność i właściwą jakość połączeń internetowych, jak np. satelitarny system telekomunikacyjny. System satelitarny mający docelowo składać się z ok. 12 000 satelitów umieszczonych na niskiej orbicie okołoziemskiej (na wysokościach: 340 km, 550 km oraz 1150 km nad Ziemią), aktualnie jest w fazie tworzenia. Jego ideą jest globalne zapewnienie dostępu do Internetu. Ponadto niewykluczone są, kolejne generacje ruchomych sieci telekomunikacyjnych (5G i więcej).

2.4. WNIOSKI

INFRASTRUKTURA DROGOWA

- Obecność układów komunikacyjnych poziomu regionalnego (droga wojewódzka nr 537 i 542).
- Stan techniczny niektórych odcinków dróg lokalnych i ponadlokalnych pozostaje niedostateczny, w związku z czym występuje niższy poziom bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

INFRASTRUKTURA KOLEJOWA

- Brak infrastruktury kolejowej obsługującej zarówno ruch pasażerski, jak również kolejowy.

INFRASTRUKTURA ROWEROWA

- Brak rozwiniętej infrastruktury rowerowej.

TRANSPORT ZBIOROWY

- Relatywnie niska dostępność komunikacji zbiorowej (brak dworca autobusowego, brak czynnego transportu kolejowego, ograniczona liczba połączeń autobusowych).

POŁOŻENIE WZGLĘDEM WIĘKSZYCH OŚRODKÓW MIEJSKICH

- Stosunkowo niewielkie oddalenie od dużych ośrodków miejskich (podróż transportem indywidualnym do Olsztyna nie przekracza 1 godziny).

DOSTĘPNOŚĆ TRANSPORTOWA W UJĘCIU KRAJOWYM

- Przeciętna dostępność transportowa na poziomie ogólnokrajowym, z możliwością do dalszego rozwoju.

PLANY INWESTYCYJNE W ZAKRESIE SIECI TRANSPORTOWEJ

- Planowane inwestycje w infrastrukturę drogową stanowią potencjał dla poprawy jakości połączeń transportowych oraz wzmocnienia integracji komunikacyjnej z otoczeniem.

TELEKOMUNIKACJA I INTERNET

- Ograniczony zasięg sieci mobilnych na terenach słabo zagospodarowanych i o rozproszonej zabudowie.
- W dalszym ciągu wysoka liczba „białym plam NGA” (punktów adresowych położonych poza zasięgiem sieci szybkiego Internetu).

3. LUDNOŚĆ I PROCESY DEMOGRAFICZNE

3.1. STAN LUDNOŚCI

3.1.1. LICZBA LUDNOŚCI I GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA

Gminę Dąbrówno zamieszkuje ogółem ok. 3,8 tys. osób, co stanowi ok. 3,9% ludności powiatu ostródzkiego.²² Największy odsetek zamieszkuje Dąbrówno oraz w dalszej kolejności miejscowości: Samin, Marwałd, Elgnowo i Wierzbica.

Tab. 6 Liczba ludności na terenie gminy w 2024 roku

MIEJSCOWOŚĆ	LICZBA MIESZKAŃCÓW	
	OSOBY	UDZIAŁ %
Bartki	38	0,95
Brzeźno Mazurskie	86	2,16
Dąbrowa	47	1,18
Dąbrówno	907	22,76
Elgnowo	262	6,57
Fiugajki	69	1,73
Gardyny	137	3,44
Jabłonowo	119	2,99
Jagodziny	108	2,71
Jakubowo	18	0,45
Kalbornia	29	0,73
Leszcz	110	2,76
Lewałd Wielki	198	4,97
Łogdowo	22	0,55
Marwałd	311	7,80
Odmy	49	1,23
Okrągłe	82	2,06
Osiekowo	133	3,34
Ostrowite	88	2,21
Płachawy	64	1,61
Samin	480	12,05
Saminek	85	2,13
Stare Miasto	5	0,13
Tułodział	181	4,54
Wądzyn	108	2,71
Wierzbica	249	6,25

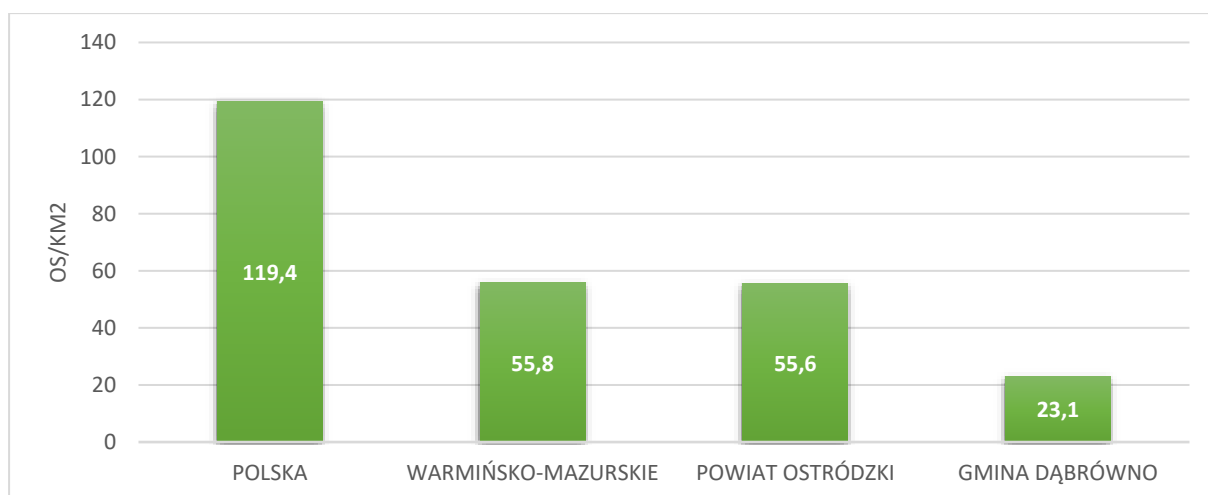
Materiał źródłowy: Raport o stanie gminy Dąbrówno za 2024 rok, 2025.

Gęstość zaludnienia gminy Dąbrówno wynosi 23,1 os/km² i jest²³:

- ponad dwukrotnie niższa niż średnia dla powiatu ostródzkiego (55,6 os/km²),
- ponad dwukrotnie niższa niż średnia dla województwa warmińsko-mazurskiego (55,8 os/km²),
- ponad pięciokrotnie niższa niż średnia dla Polski (119,4 os/km²).

²² Materiał źródłowy: Dane GUS – stan ludności, stan na 31.12.2024 r.

²³ Materiał źródłowy: Dane GUS – stan ludności: gęstość zaludnienia, stan na 31.12.2024 r.

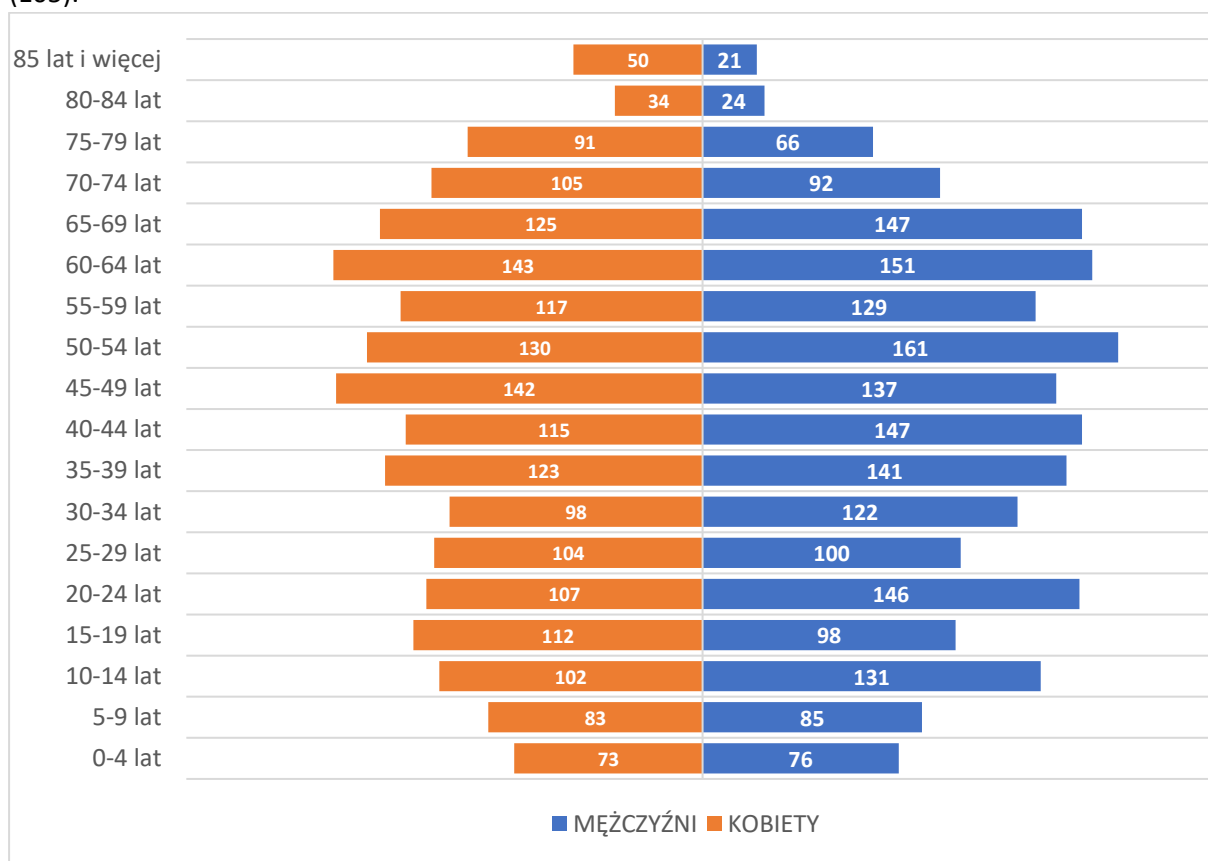

Ryc. 14 Gęstość zaludnienia gminy na tle powiatu, województwa i kraju

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2024 r.

3.1.2. STRUKTURA PŁCI

W strukturze płci gminy Dąbrówno zaznacza się przewaga mężczyzn, których liczba wynosi 1 974, w stosunku do liczby 1 854 kobiet.²⁴ Współczynnik feminizacji (tj. liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn) wynosi zatem 94, co jest wartością wyraźnie niższą w stosunku do średniej dla całego powiatu ostródzkiego (103) oraz do średniej dla Polski (107) i województwa warmińsko-mazurskiego (105).²⁵

Ryc. 15 Piramida wieku i płci w gminie Dąbrówno

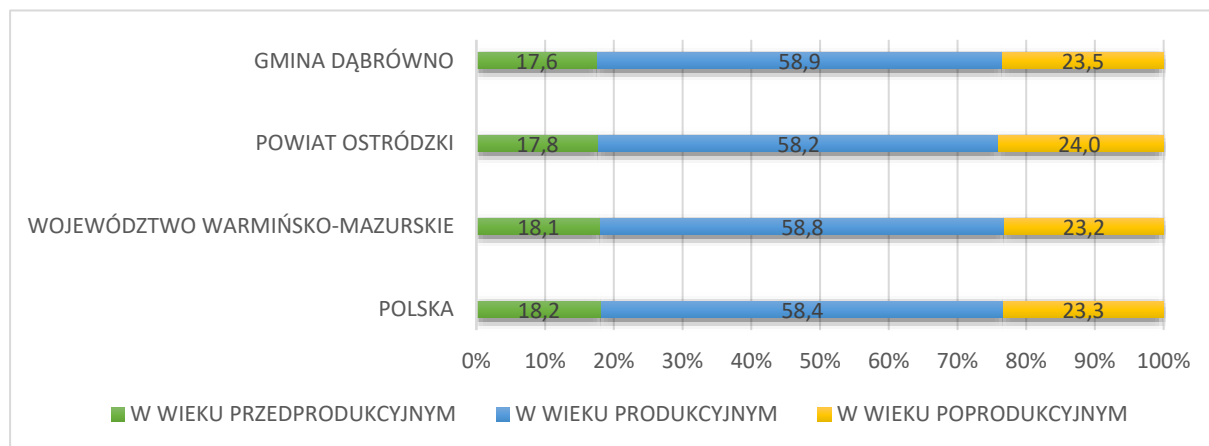
Materiał źródłowy: Dane GUS - stan ludności: ludność wg grup wieku i płci, stan na 31.12.2024 r.

²⁴ Materiał źródłowy: Dane GUS – stan ludności: ludność wg grup wieku i płci, stan na 31.12.2024 r.

²⁵ Materiał źródłowy: Dane GUS – stan ludności: współczynnik feminizacji, stan na 31.12.2024 r.

3.1.3. STRUKTURA WIEKOWA LUDNOŚCI

W podziale na ekonomiczne grupy wieku, w gminie Dąbrówno dominuje ludność w wieku produkcyjnym, która stanowi 58,9% ogółu mieszkańców. Drugą grupę stanowi ludność w wieku poprodukcyjnym, obejmująca 23,5% mieszkańców. Najmniej liczną grupę stanowi ludność w wieku przedprodukcyjnym, której udział wynosi 17,6%. Są to wyniki porównywalne w stosunku do powiatu ostródzkiego, województwa warmińsko-mazurskiego i kraju.²⁶

Ryc. 16 Udział ekonomicznych grup wieku w gminie na tle powiatu, województwa i kraju

Materiał źródłowy: Dane GUS – stan ludności: ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym wg płci, stan na 2024 r.

3.2. PROCESY DEMOGRAFICZNE

3.2.1. RUCH NATURALNY LUDNOŚCI

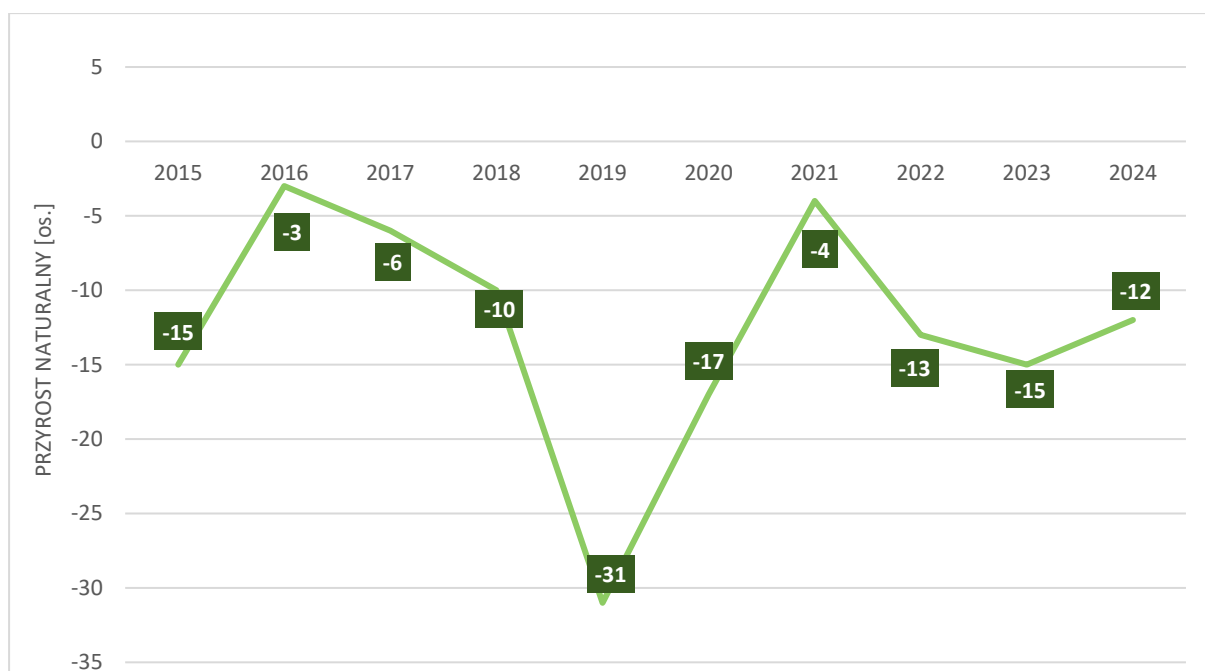
Na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat wskaźnik przyrostu naturalnego osiągał wyłącznie ujemne wartości i wahał się od -31 os. w 2019 r. do -3 os. w 2016 r. Średni przyrost naturalny na przestrzeni analizowanych lat wyniósł -12,6 os./rok, a zatem w analizowanym okresie liczba zgonów przewyższała liczbę urodzeń.

Tab. 7 Ruch naturalny ludności w gminie w latach 2015-2024

RUCH NATURALNY WEDŁUG PŁCI											ŚREDNIOROCZNIE W LATACH 2015-2024
ROK	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	
URODZENIA ŻYWE [os.]											
Ogółem	41	42	41	42	34	30	46	32	19	28	35,5
Mężczyźni	17	17	26	24	21	15	24	15	11	13	18,3
Kobiety	24	25	15	18	13	15	22	17	8	15	17,2
ZGONY OGÓŁEM [os.]											
Ogółem	56	45	47	52	65	47	50	45	34	40	48,1
Mężczyźni	26	30	26	31	42	22	29	27	20	27	28,0
Kobiety	30	15	21	21	23	25	21	18	14	13	20,1
PRZYROST NATURALNY [os.]											
Ogółem	-15	-3	-6	-10	-31	-17	-4	-13	-15	-12	12,6
Mężczyźni	-9	-13	0	-7	-21	-7	-5	-12	-9	-14	-9,7
Kobiety	-6	10	-6	-3	-10	-10	1	-1	-6	2	-2,9

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2024 r.

²⁶ Materiał źródłowy: Dane GUS – stan ludności: ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym wg płci, stan na 31.12.2024 r.

Ryc. 17 Przyrost naturalny w gminie w latach 2015-2024

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2024 r.

3.2.2. MIGRACJE

W gminie Dąbrówno na przestrzeni ostatniego dziesięciolecia obserwuje się stale ujemne saldo migracji. Relatywnie najmniejszy odpływ ludności miał miejsce w 2019 roku, wówczas wskaźnik ten wyniósł -8 os, natomiast najmniej korzystnie sytuacja kształtowała się w 2022 r., kiedy to wymeldowało się o 56 osób więcej niż zameldowało.

Średnie saldo migracji w analizowanych latach wyniosło -30 os./rok²⁷, natomiast łącznie w analizowanych latach 2016-2024 dokonano 307 zameldowań i 581 wymeldowań, a zatem saldo migracji wyniosło łącznie -274 os.

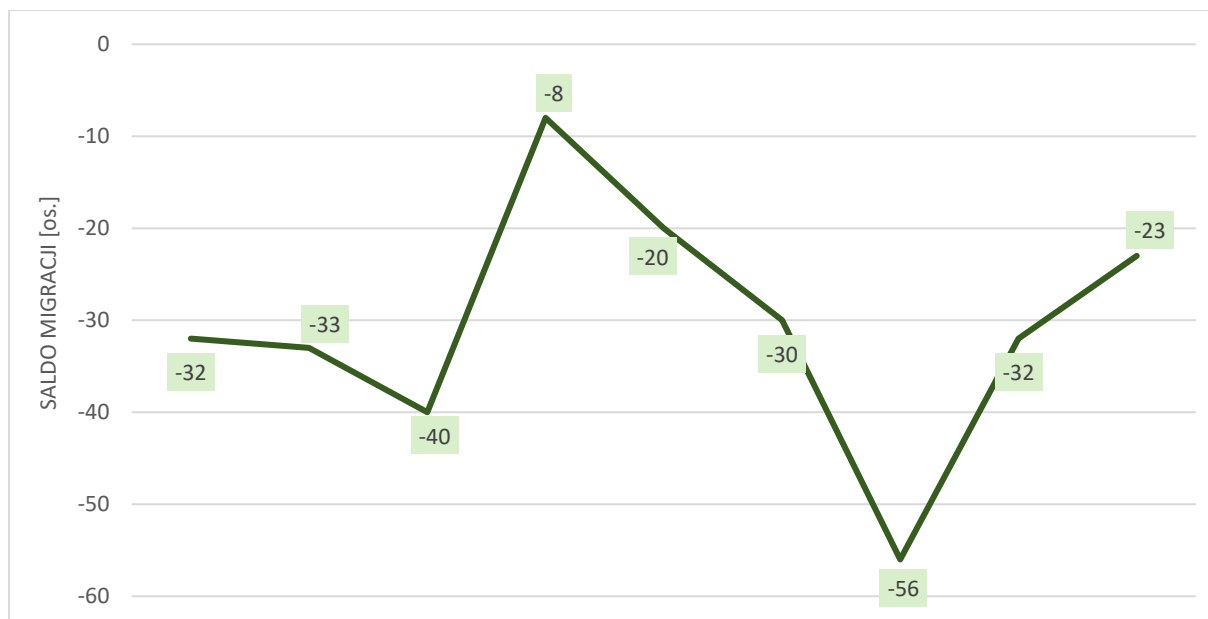
Tab. 8 Migracje w gminie w latach 2016-2024

Tab. 6. Migracje w gminie w latach 2016-2024

MIGRACJE WEDŁUG KIERUNKÓW										ŚREDNIOROCZNIE W LATACH 2015-2024
ROK	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	
ZAMELDOWANIA										
Ogółem	28	44	37	57	38	30	23	21	29	34,1
Z miast	15	15	14	17	14	14	4	6	13	12,4
Ze wsi	12	27	23	34	23	16	19	14	15	20,3
WYMELDOWANIA										
Ogółem	60	77	77	65	58	60	79	53	52	64,6
Do miast	25	38	40	32	33	29	42	31	27	33,0
Na wieś	33	35	28	33	25	26	35	20	25	28,9
SALDO MIGRACJI										
Ogółem	-32	-33	-40	-8	-20	-30	-56	-32	-23	-30,0

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2024 r.

²⁷ Materiał źródłowy: Dane GUS – migracje wewnętrzne i zagraniczne: migracje na pobyt stały gminne wg płci migrantów i kierunku (miasto, wieś), stan na 31.12.2024 r.

Ryc. 18 Saldo migracji w gminie w latach 2016-2024

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2024 .

Szansą zahamowania ujemnego salda migracji może być podjęcie działań mających na celu zwiększenie atrakcyjności gminy Dąbrówno jako miejsca do zamieszkania poprzez m.in. polepszenie warunków życia i promocję gminy jako miejsca atrakcyjnego osiedleńczo, a także stymulowanie rozwoju lokalnego rynku pracy.

3.2.3. RUCH RZECZYWISTY LUDNOŚCI

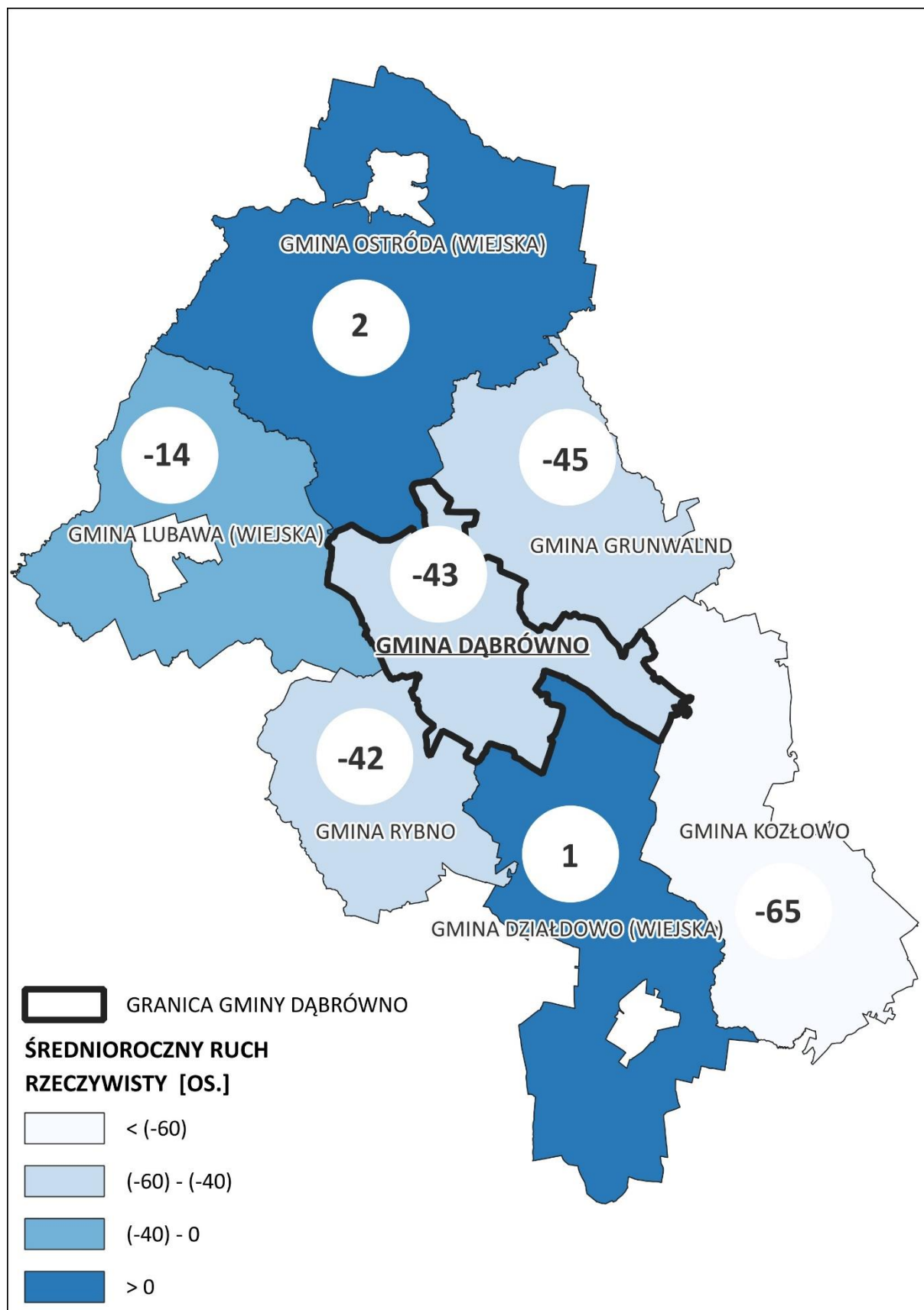
Przyrost rzeczywisty to zestawienie przyrostu naturalnego z saldem migracji, za pomocą którego można zobrazować rzeczywiste zmiany liczby ludności na terenie badanej jednostki. Z analizy współczynnika przyrostu rzeczywistego gminy Dąbrówno i gmin sąsiednich, dokonanej dla okresu dziesięcioletniego (zestawienie roku 2015 z rokiem 2024) wynika, że w większości jednostek terytorialnych zmalała liczba mieszkańców.

Tab. 9 Wskaźnik przyrostu rzeczywistego w gminie Dąbrówno oraz gminach sąsiednich w latach 2016-2024

ROK	PRZYROST RZECZYWISTY									ŚREDNIOROCZNIE W LATACH 2016-2024
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	
GRUNWALD	-49	-18	-35	-16	-85	-42	-65	-25	-69	-45
LUBAWA (WIEJSKA)	9	28	-31	-26	15	-61	28	-40	-51	-14
RYBNO	3	-65	-28	-41	-33	-91	-35	-25	-65	-42
OSTRÓDA (WIEJSKA)	79	-9	61	-13	-36	-23	15	-62	5	2
DZIAŁDOWO (WIEJSKA)	25	-33	-4	-41	-22	-58	103	43	-8	1
KOZŁOWO	-42	-24	-94	-66	-92	-79	-68	-56	-62	-65
DĄBRÓWNO	-35	-39	-50	-39	-37	-34	-69	-47	-35	-43

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2024 r.

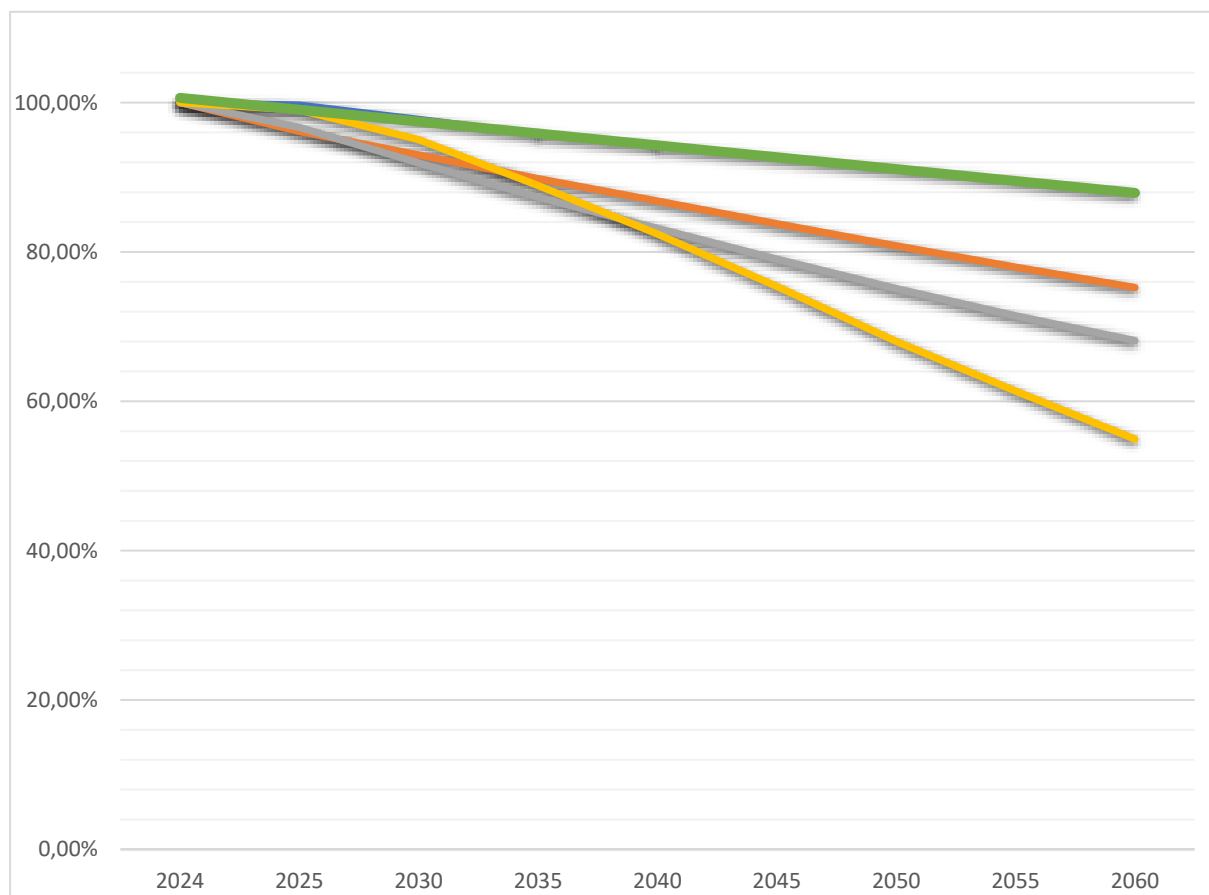
Spadek liczby ludności w gminie Dąbrówno wyniósł średnio w analizowanych latach -43 os./rok, co w porównaniu do gmin ościennych było jednym z najmniej korzystnych wyników. Zdecydowanie najmniej korzystnie sytuacja kształtuje się w gminie Kozłowo, gdzie ubytek ludności wyniósł -65 os. Jedynie w gminie wiejskiej Działdowo i Ostróda zaobserwowano utrzymujący się poziom populacji.

Ryc. 19 Ruch rzeczywisty w gminie Dąbrówno i w gminach sąsiednich w latach 2015-2024
Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

3.2.4. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA

Zachodzące aktualnie w Polsce i Unii Europejskiej procesy ludnościowe określane są mianem „drugiego przejścia demograficznego” i charakteryzują się m.in. spadkiem liczby urodzeń i zgonów, przesuwaniem średniego wieku rodzenia i tworzenia związków, wzrostem liczby rozwodów oraz niską płodnością. W najbliższych kilkudziesięciu latach przewiduje się dalszy, stopniowy ubytek liczby ludności w Polsce oraz znaczące zmiany struktury wiekowej. Prognozę w tendencji zmian liczby ludności do 2060 r., w stosunku do 2024 r. (2024=100%) dla kraju, województwa, powiatu i gminy Dąbrówno zaprezentowano na poniższym wykresie.

Ryc. 20 Prognoza tendencji zmian liczby ludności do 2060 r., w stosunku do 2024 r. (2024=100%) dla Polski, województwa warmińsko-mazurskiego, powiatu ostródzkiego i gminy Dąbrówno

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W perspektywie 2060 r. szacuje się następujące prognozy demograficzne²⁸:

- ubytek ludności w Polsce może wynosić ok. 12,2%;
- na terenie województwa warmińsko-mazurskiego spodziewany jest spadek liczby ludności o ok. 24,7%;
- na terenie powiatu ostródzkiego spodziewany jest ubytek ludności na poziomie ok. 31,9%;
- na terenie gminy Dąbrówno spodziewany jest spadek liczby ludności o ok. 46%.

²⁸ Materiał źródłowy: Główny Urząd Statystyczny: Prognoza ludności dla gmin, powiatów i województw na lata 2023 – 2060.

W związku z czym przewiduje się, że ubytek ludności w gminie Dąbrówno będzie wyraźnie wyższy niż wskaźniki prognoz demograficznych dla kraju, województwa i powiatu.

Przewidywanie zmian w liczbie ludności zawsze obarczone jest dużą niepewnością i zależne jest od postępujących procesów globalizacyjnych oraz stale zmieniających się postaw światopoglądowych ludności. Szacowanie zaludnienia nabiera szczególnej trudności w kontekście wydarzeń w naszej części Europy (konfliktu militarnego w Ukrainie). Sytuacja z jaką mamy do czynienia od lutego 2022 r. pokazuje, jak dynamiczne mogą być zmiany zachodzące w Polsce i na świecie, w tym zmiany demograficzne. W związku z powyższym, celem strategicznego rozwoju gminy Dąbrówno powinno być przede wszystkim zapewnienie warunków w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym do podnoszenia atrakcyjności gminy jako miejsca do życia i prowadzenia aktywności gospodarczej, co powinno przełożyć się na sukcesywny wzrost liczby ludności.

3.3. WNIOSKI

STAN LUDNOŚCI

- Struktura demograficzna gminy w ujęciu ekonomicznych grup wieku kształtuje się na poziomie zbliżonym do średnich dla powiatu, województwa oraz kraju.
- Większy udział mężczyzn w ogólnej populacji gminy.
- Niska gęstość zaludnienia, sprzyjająca pobytowi ludzi.

PROCESY DEMOGRAFICZNE

- Postępujący proces starzenia się społeczeństwa.
- Postępujący spadek liczby ludności na przestrzeni ostatniej dekady.
- Stale ujemne saldo migracji na przestrzeni ostatnich lat.
- Stale ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego na przestrzeni ostatnich lat.

PROGNOZA DEMOGRAFICZNA

- Niekorzystne prognozy demograficzne wskazujące na dalszy spadek liczby ludności oraz pogłębianie się procesów starzenia się społeczeństwa.

4. ROLNICTWO, GOSPODARKA I RYNEK PRACY

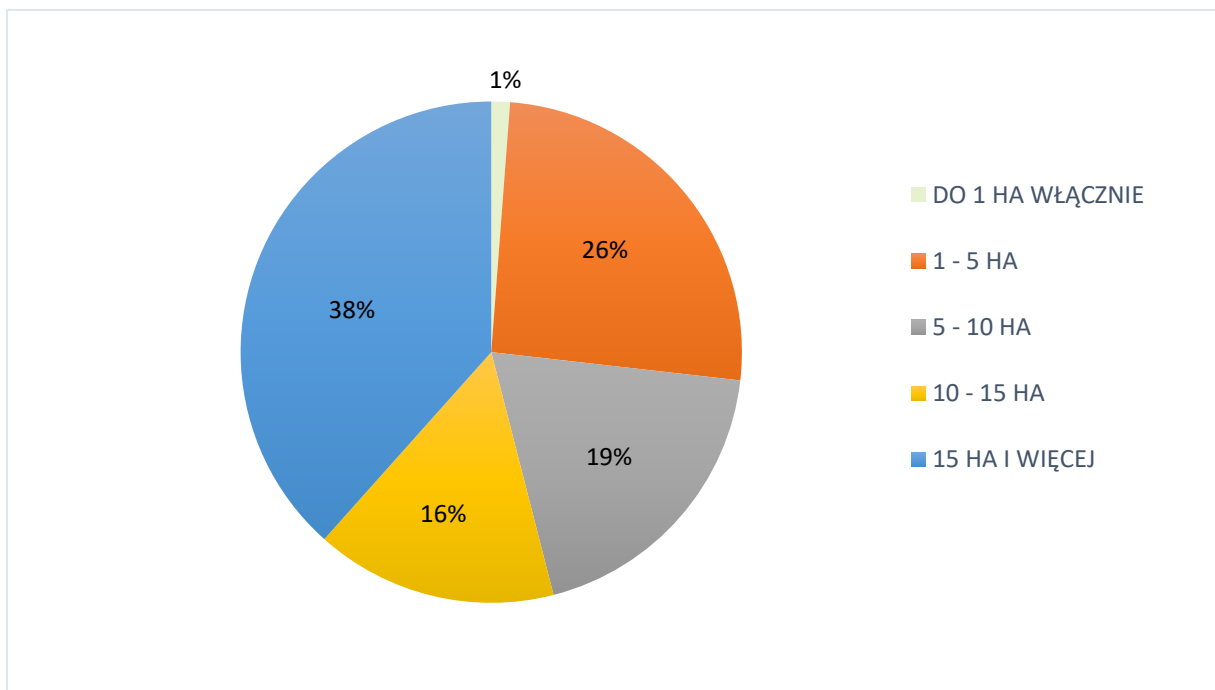
4.1. ROLNICTWO

Rolnictwo stanowi jedno z głównych aktywności i źródeł utrzymania lokalnej społeczności. Przestrzenie rolnicze przeważają w strukturze użytkowania terenu gminy Dąbrówno, stanowiąc ok. 71% jej całkowitej powierzchni tj. ok. 11,8 tys. ha, z czego: grunty orne obejmują ok. 8,9 tys. ha, natomiast użytki zielone (łąki i pastwiska trwałe) ok. 2,6 tys. ha.²⁹

Głównym kierunkiem produkcji rolnej w gminie Dąbrówno jest produkcja roślinna poprzez uprawy zbożowe, determinowane warunkami środowiska naturalnego oraz strukturą użytkowania gruntów (przeważający udział gruntów ornych). W produkcji zwierzęcej przeważa natomiast hodowla drobiu i trzody chlewnej. Na szczególną uwagę zasługuje rozwinięta branża produkcji zwierzęcej, w szczególności stosunkowo intensywnie prowadzona hodowla drobiu, realizowana na terenie ferm funkcjonujących w gminie. Rolniczą przestrzeń produkcyjną tworzą w znacznym stopniu gleby odznaczające się przeciętnymi wartościami dla produkcji rolniczej (znaczący udział gleb IV klasy bonitacyjnej).³⁰

Na podstawie danych PSR 2020 w gminie Dąbrówno znajdowało się 250 gospodarstw rolnych, z czego 243 szt. to gospodarstwa indywidualne, a ich ogólna powierzchnia wynosiła ok. 7,3 tys. ha. W gospodarstwach rolnych pracowało 489 osób, w tym 308 mężczyzn i 181 kobiet. Ponadto 174 gospodarstwa prowadziło sprzedaż własnych produktów rolnych (ok. 70,0%).

Struktura gospodarstw rolnych wg grup obszarowych użytków rolnych wskazuje, iż największy udział miały gospodarstwa o powierzchni 15 ha i więcej oraz w dalszej kolejności o powierzchni 1-5 ha.³¹

Ryc. 21 Udział gospodarstw rolnych wg grup obszarowych użytków rolnych

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2020 – dane wg siedziby gospodarstwa.

²⁹ Materiał źródłowy: Dane GUS, powierzchnia geodezyjna kraju według kierunków wykorzystania, stan na 31.12.2014 r.

³⁰ Materiał źródłowy: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dąbrówno, 2023.

³¹ Materiał źródłowy: Powszechny Spis Rolny 2020 – dane wg siedziby gospodarstwa.

Na przestrzeni okresu 2010-2020 nie zaobserwowano znaczącego spadku znaczenia rolnictwa jako istotnego sektora gospodarki na terenie gminy Dąbrówno. Wprost przeciwnie, zanotowano wzrost jego znaczenia w niektórych obszarach. Co prawda liczba gospodarstw rolnych w ciągu analizowanych lat spadła o 92 sztuki, natomiast wzrosła jednocześnie łączna powierzchnia gospodarstw rolnych o ok. 638 ha. Ponadto całkowity areał zasiewów upraw wzrósł o ok. 1,1 tys. ha. Różnice zauważalne są również w pogłowie zwierząt gospodarskich, gdzie nastąpił wzrost liczebności drobiu kurzego, trzody chlewnej oraz bydła. Szczegółowe wartości dotyczące gospodarki rolnej przedstawiono w poniższej tabeli.

Tab. 10 Gospodarka rolna na terenie gminy - porównanie 2020 r. z 2010 r.

WARTOŚĆ		MIARA	2010	2020
GOSPODARSTWA ROLNE		szt.	342	250
POWIERZCHNIA GOSPODARSTW ROLNYCH WG GRUP OBSZAROWYCH UŻYTKÓW ROLNYCH		ha	6 669,63	7 307,54
GOSPODARSTWA ROLNE WG GRUP OBSZAROWYCH UŻYTKÓW ROLNYCH	DO 1 HA WŁĄCZNIE	szt.	82	3
	1 - 5 HA	szt.	72	64
	5 - 10 HA	szt.	56	48
	10 -15 HA	szt.	40	39
	15 HA I WIĘCEJ	szt.	92	96
POGŁOWIE ZWIERZĄT GOSPODARSKICH	BYDŁO OGÓŁEM	szt.	1 096	1 611
	DRÓB OGÓŁEM	szt.	27 572	74 611
	TRZODA CHLEWNA OGÓŁEM	szt.	7 661	10 219
POWIERZCHNIA ZASIEWÓW UPRAW		ha	4 692,64	5 822,54
ŚREDNIA WIELKOŚĆ GOSPODARSTWA ROLNEGO	GRUNTY OGÓŁEM	ha	19,50	29,23
	UŻYTKI ROLNE OGÓŁEM	ha	17,66	27,29

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2020, 2010 – dane wg siedziby gospodarstwa.

4.2. PODMIOTY GOSPODARCZE

4.2.1. LICZEBNOŚĆ

Za podmiot gospodarczy uznaje się podmiot prowadzący działalność gospodarczą opartą na tzw. wpisie do ewidencji działalności gospodarczej, czyli zgłoszeniu rodzaju prowadzonej działalności, miejsca jej prowadzenia i danych osoby prowadzącej w urzędzie gminy. Może nim być osoba fizyczna, osoba prawna, a także jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej, utworzona zgodnie z przepisami prawa, jeżeli jej przedmiot działania obejmuje prowadzenie działalności gospodarczej.

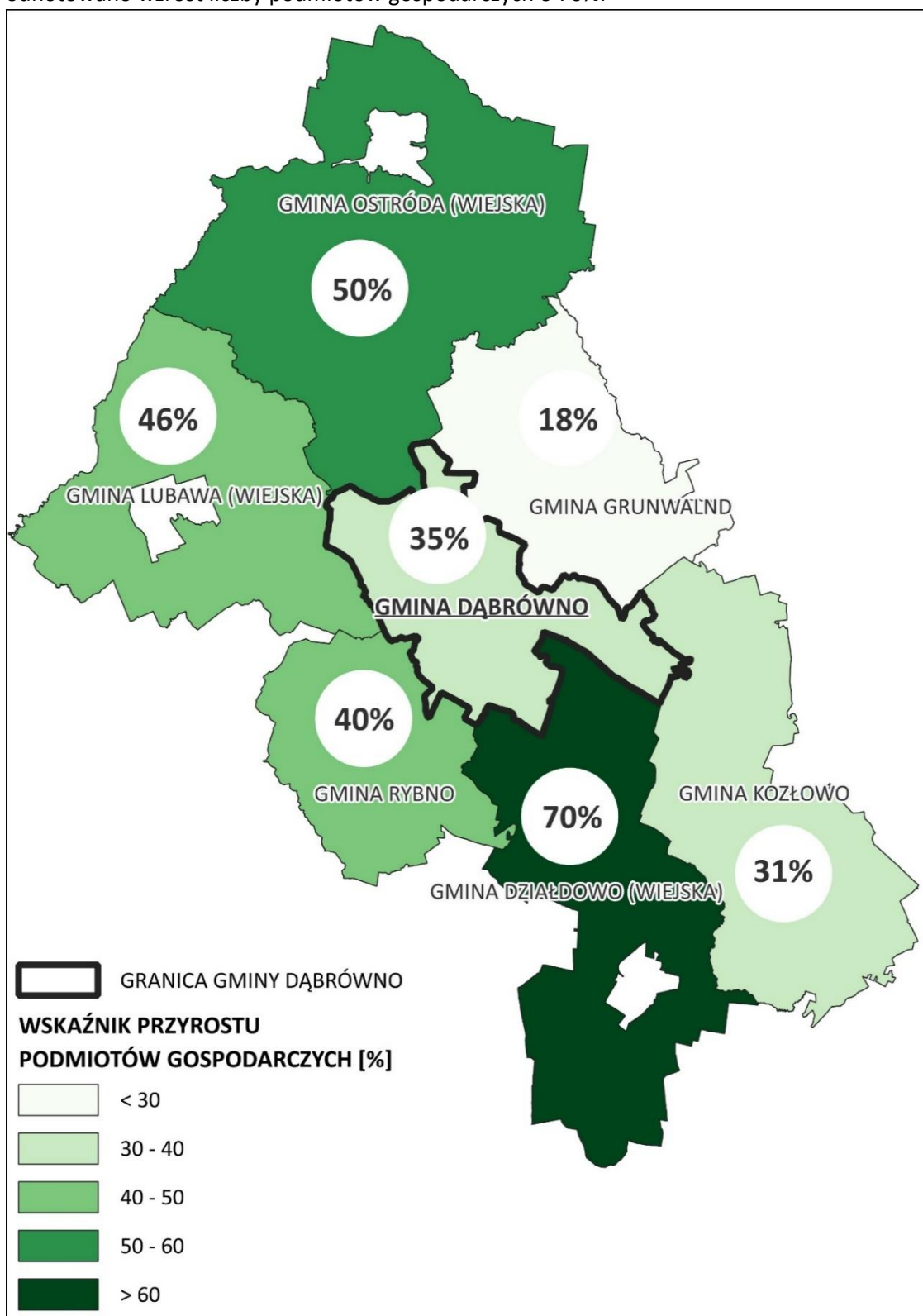
Na przestrzeni ostatniego dziesięciolecia liczba podmiotów gospodarczych wykazywała tendencję wzrostową. W 2015 r. funkcjonowało 219 podmiotów, a w 2024 r. ich liczba wzrosła do poziomu 296. Wyraźnie przeważają osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (217 w 2024 r., tj. ok. 73% wszystkich podmiotów gospodarczych w gminie).

Tab. 11 Podmioty gospodarcze zarejestrowane na terenie gminy w latach 2015-2024

ROK	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Sektor publiczny	8	8	8	7	7	7	7	7	7	7
Sektor prywatny	49	50	54	49	48	53	54	60	65	70
w tym: osoby fiz. prowadzące dz. gosp.	161	161	165	170	176	183	191	204	210	217
Ogółem podmioty gospodarcze	219	221	227	226	231	246	255	274	284	296

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2024 r.

Analizując wzrost liczby podmiotów gospodarczych w gminach sąsiednich (zestawienie roku 2015 z rokiem 2024) można zauważyć, że gmina Dąbrówno odznaczała się jednym z niższych wskaźników poziomu przedsiębiorczości (35%). Niższe wartości zanotowano w gminach Grunwald (18%) i Kozłowo (31%). W zestawieniu tym wyraźnie przoduje gmina wiejska Działdowo, w której odnotowano wzrost liczby podmiotów gospodarczych o 70%.

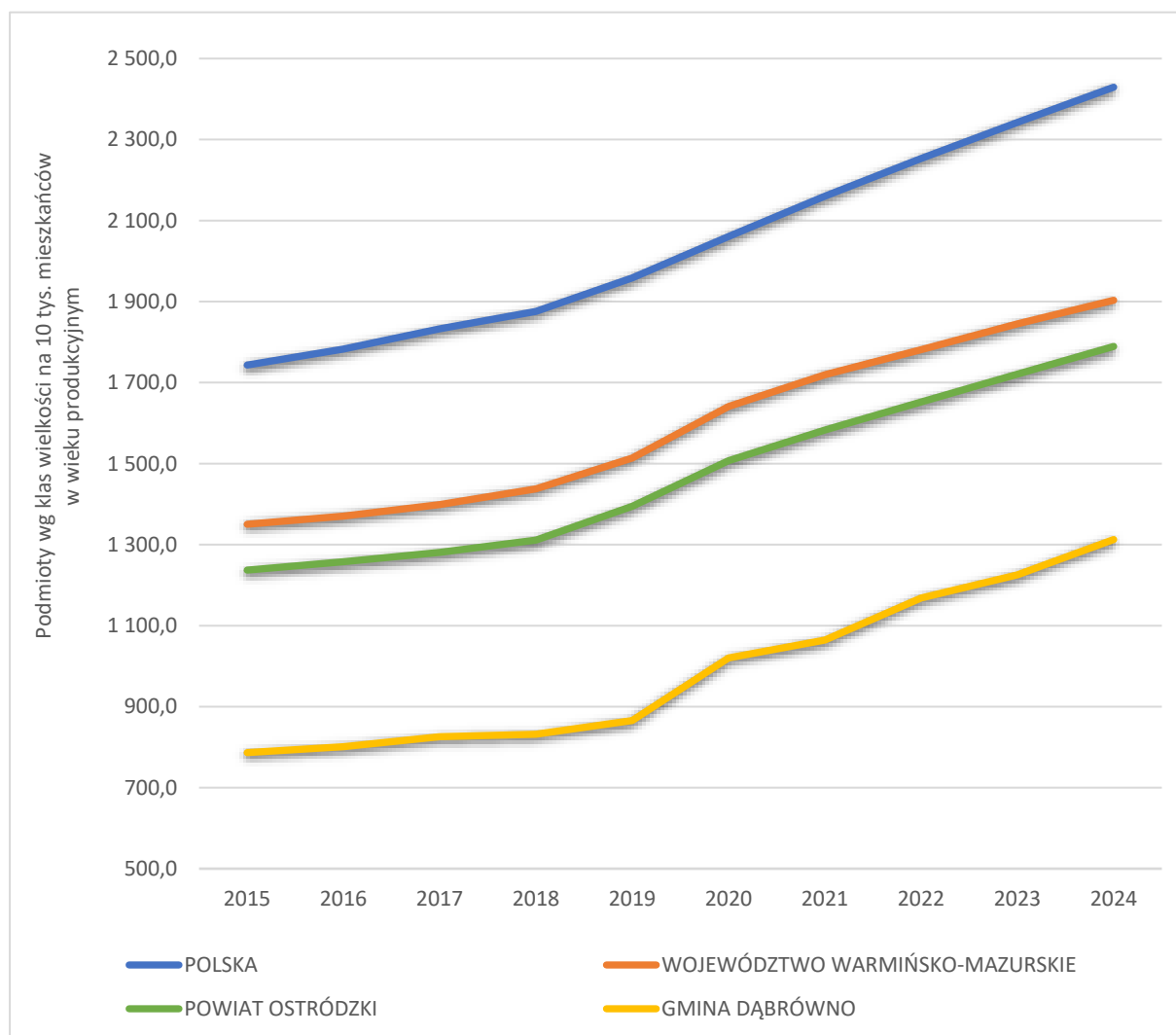
Ryc. 22 Procentowy wzrost liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w gminie i w gminach sąsiednich w latach 2015-2024

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Należy przy tym mieć na względzie, że analizowane zjawisko dotyczy nie tyle samego poziomu przedsiębiorczości w gminach, co jego wzrostu na przestrzeni lat, którego wielkość jest wprost zależna od sytuacji wyjściowej roku bazowego).

Bazując na wartościach wskaźnikowych (przeliczając liczbę podmiotów gospodarczych na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym), można dokonać analizy porównawczej zjawiska z jednostkami administracyjnymi poszczególnych poziomów terytorialnych. Dane za 2024 r. wskazują, że na terenie gminy Dąbrówno funkcjonuje 1 312,6 podmiotów gospodarczych w przeliczeniu 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym, podczas gdy średnio w³²:

- kraju jest to 2 429,3 podmiotów/10 tys. os. w wieku produkcyjnym;
- województwie warmińsko-mazurskim jest to 1 903,3 podmiotów/10 tys. os. w wieku produkcyjnym;
- powiecie ostródzkim jest to 1 789,3 podmiotów/10 tys. os. w wieku produkcyjnym.

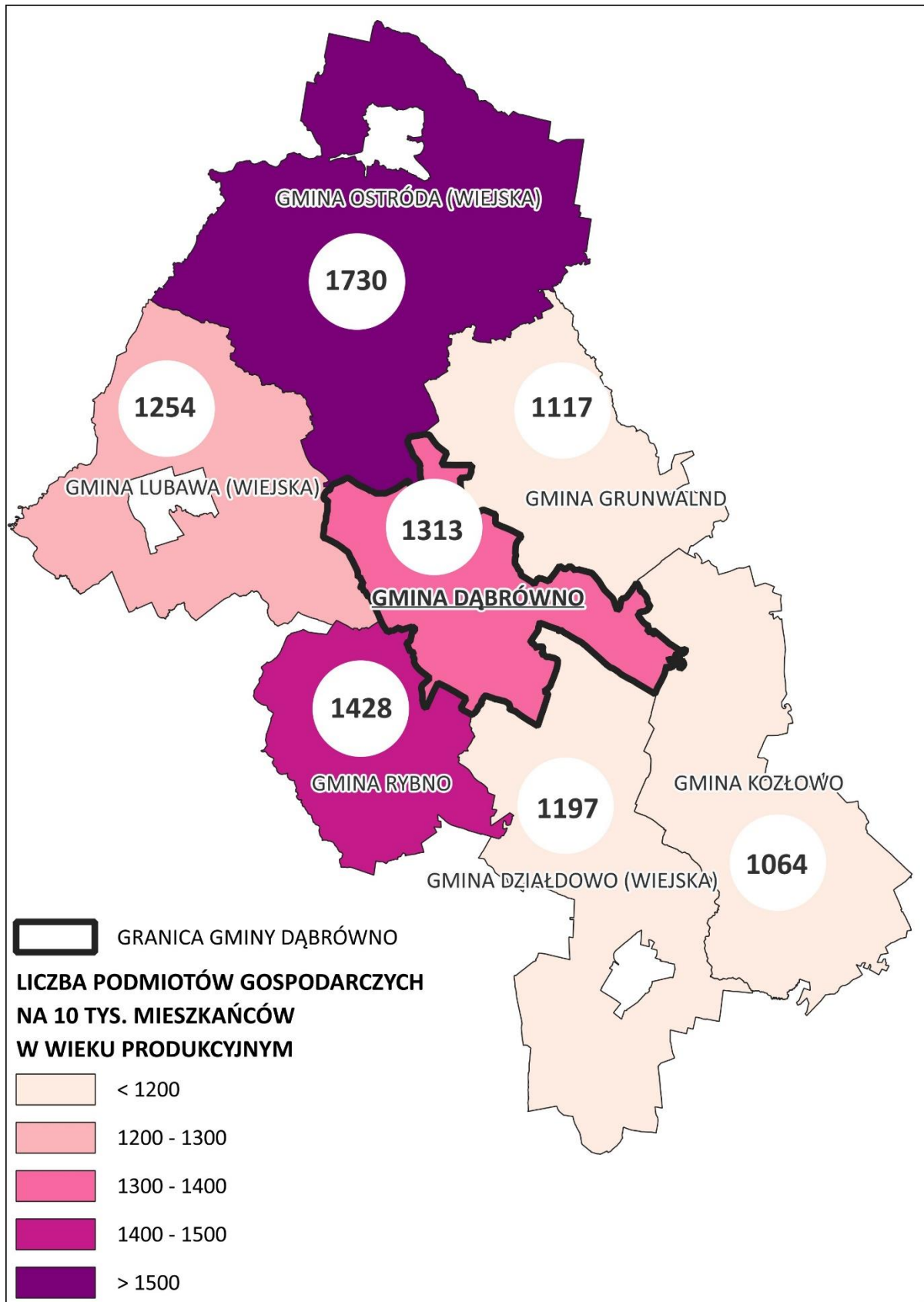

Ryc. 23 Podmioty gospodarcze w przeliczeniu 10 tys. osób w wieku produkcyjnym w gminie na tle powiatu, województwa i kraju w latach 2015-2024

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2024 r.

W odniesieniu do gmin ościennych (dane za 2024 r.) poziom wskaźnika kształtował się następująco:

³² Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 2024 r.

Ryc. 24 Liczba podmiotów gospodarczych/ 10 tys. os. w wieku produkcyjnym w gminie Dąbrówno i w gm. sąsiednich w 2024 r.

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analizując liczbę podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym na tle gmin ościennych wynika, iż gmina Dąbrówno osiąga relatywnie wysoki wynik. W niniejszym zestawieniu zdecydowanie przoduje gmina wiejska Ostróda, natomiast najmniej korzystnie sytuacja plasuje się w gminie Kozłowo.

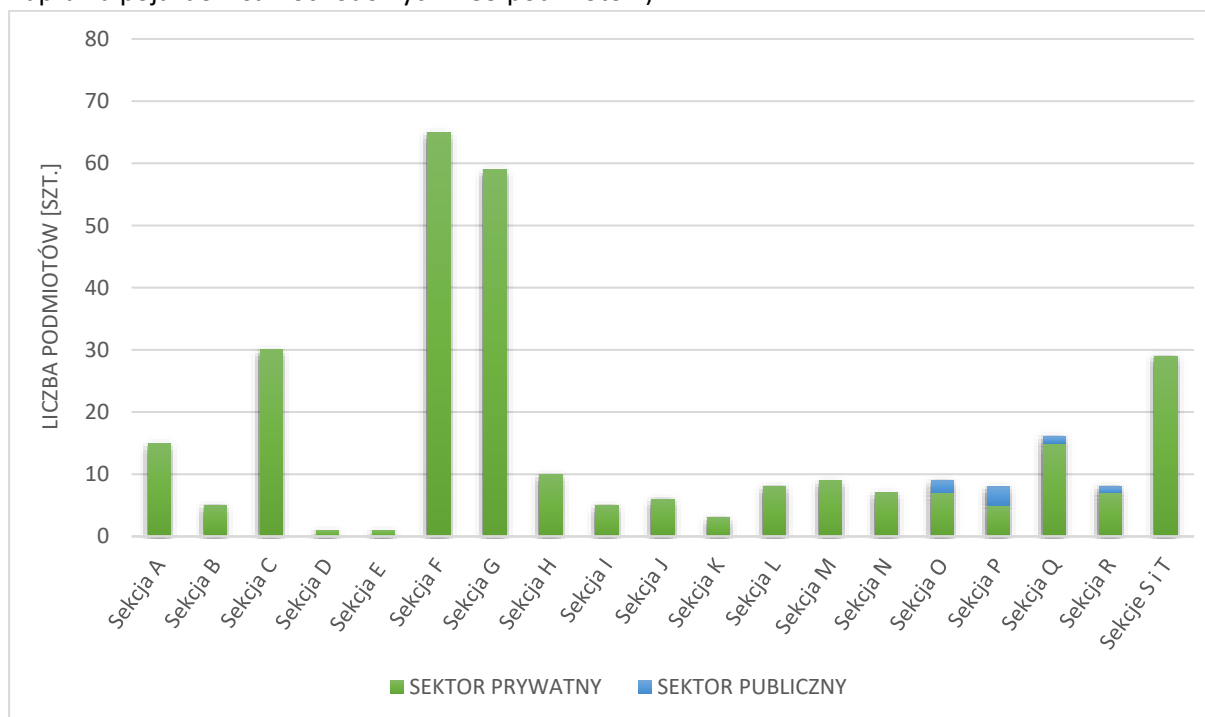
4.2.2. WIELKOŚĆ

Spośród funkcjonujących 296 podmiotów gospodarczych, aż 288 stanowiły podmioty zatrudniające 0-9 os., natomiast 7 podmiotów zatrudniało 10-49 os. Na terenie gminy znajduje się również 1 zakład zatrudniający 50-249 os. W związku z powyższym zdecydowanie dominują podmioty mające charakter mikroprzedsiębiorstw, zaś udział małych i średnich przedsiębiorstw jest niewielki. Nie występują duże przedsiębiorstwa (dane za 2024 r.).³³

4.2.3. RODZAJ

W sektorze publicznym zarejestrowanych jest łącznie 7 podmiotów gospodarczych, które dotyczą: sektora edukacji (3), administracji publicznej i obrony narodowej oraz obowiązkowych zabezpieczeń społecznych (2), opieki zdrowotnej i pomocy społecznej (1) oraz działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją (1).

Sektor prywatny charakteryzuje się natomiast wysoką liczbą podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w sekcji F (Budownictwo – 65 podmiotów) oraz sekcji G (Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych – 59 podmiotów).

Ryc. 25 Podmioty gospodarcze wg sekcji działań PKD 2007 zarejestrowane na terenie gminy w 2024 roku

Objaśnienia:

Sekcja A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo

Sekcja B – Górnictwa i wydobywanie

Sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe

³³ Mikroprzedsiębiorstwa – zatrudniają do 9 pracowników, osiągają roczny obrót nieprzekraczający 2 milionów euro lub sumy aktywów bilansu na koniec jednego z dwóch ostatnich lat obrotowych nie przekroczyły równowartości tej kwoty;

- Małe przedsiębiorstwa – zatrudniają od 10 do 49 pracowników, a roczny obrót lub sumy aktywów bilansu na koniec jednego z dwóch ostatnich lat obrotowych nie przekraczają równowartości 10 milionów euro;

Średnie przedsiębiorstwa – zatrudniają od 50 do 249 pracowników, natomiast roczne obroty nie przekraczają równowartości 50 milionów euro, sumy aktywów bilansu na koniec jednego z dwóch ostatnich lat obrotowych nie mogą przekroczyć równowartości 43 milionów euro;

Duże przedsiębiorstwa – pozostałe przedsiębiorstwa, które przekraczają limity dla wyżej wymienionych firm.

Sekcja D – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
 Sekcja E – Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
 Sekcja F – Budownictwo
 Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
 Sekcja H – Transport i gospodarka magazynowa
 Sekcja I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
 Sekcja J – Informacja i komunikacja
 Sekcja K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa
 Sekcja L – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
 Sekcja M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
 Sekcja N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
 Sekcja O – Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne
 Sekcja P – Edukacja
 Sekcja Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
 Sekcja R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
 Sekcja S – Pozostała działalność usługowa
 Sekcja T – Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby
 Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2024 r.

Do najważniejszych przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenie gminy Dąbrówno zalicza się przede wszystkim obiekty i ośrodki związane z obsługą ruchu turystycznego. Funkcjonuje tutaj supermarket „Dino” oraz inne lokalne sklepy spożywcze i wielobranżowe. Ponadto na terenie gminy znajdują się przedsiębiorstwa zajmujące się produkcją i montażem ogrodzeń oraz inne mniejsze przedsiębiorstwa remontowo-budowlane.³⁴

4.3. RYNEK PRACY

4.3.1. PRACUJĄCY

W 2024 roku liczba pracujących na terenie gminy Dąbrówno wynosiła średnio w miesiącu 1336 os., z czego większość (ok. 59%) pracujących stanowili mężczyźni. Największy udział pracujących przypadł na październik i listopad (1347 os. pracujących), natomiast najniższy na sierpień (1315 os. pracujących).

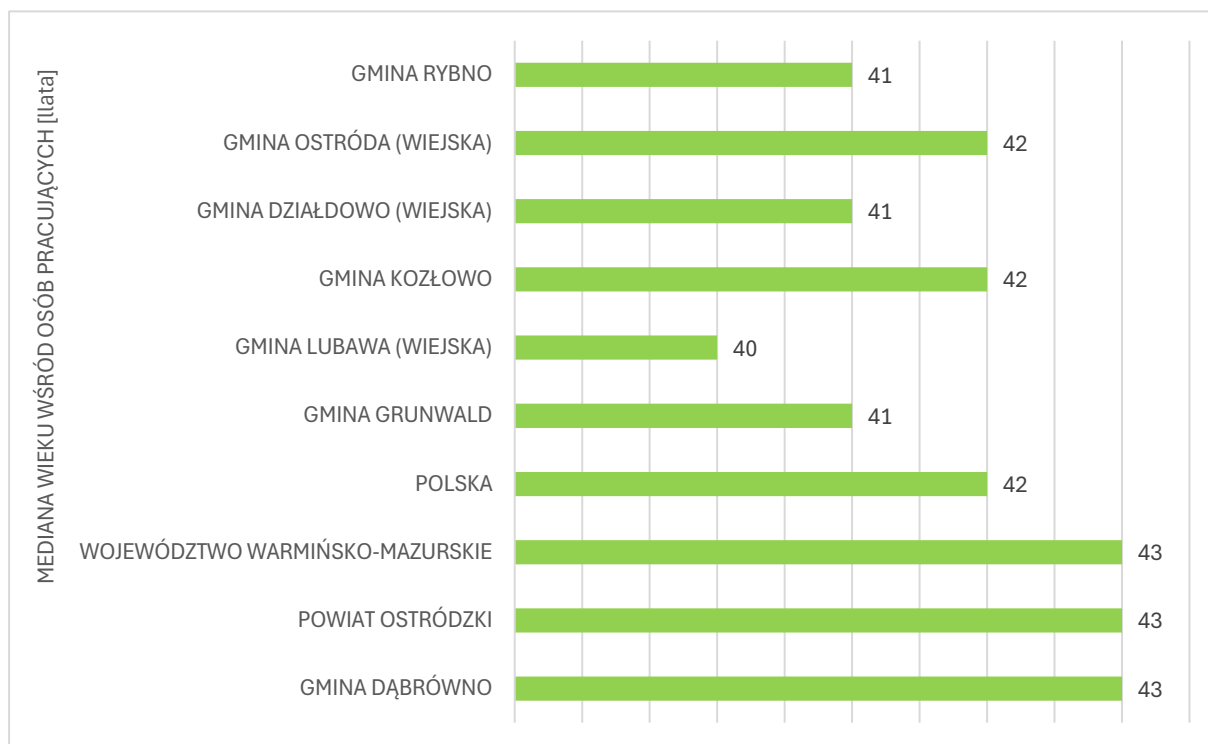
Tab. 12 Struktura osób pracujących wg miesięcy na terenie gminy w 2024 r.

MIESIĄC/ROK	2024	
	MĘŻCZYŹNI	KOBIETY
STYCZEŃ	791	554
LUTY	787	550
MARZEC	794	544
KWIECIEŃ	783	548
MAJ	792	546
CZERWIEC	791	540
LIPIEC	790	537
SIERPIEŃ	785	530
WRZESIEŃ	802	536
PAŹDZIERNIK	801	540
LISTOPAD	803	544
GRUDZIEŃ	804	543
ŚREDNIA OGÓŁEM	794	543
SUMA	1336	

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2024 r.

³⁴ Materiał źródłowy: Urząd Gminy Dąbrówno.

W 2024 r. odsetek liczby pracujących w stosunku do osób w wieku produkcyjnym w gminie Dąbrówno wynosił ok. 59,2%. Mediana wieku wśród osób pracujących na terenie gminy Dąbrówno jest mało korzystna. Wynosi ona 43 lata i jest tym samym najwyższa spośród wszystkich gmin ościennych. Najkorzystniej z kolei sytuacja kształtuje się w gminie wiejskiej Lubawa, gdzie mediana wieku wśród pracujących wyniosła 40 lat.³⁵

Ryc. 26 Mediana wieku wśród osób pracujących w podziale na dane dla gminy, gmin ościennych, powiatu, województwa warmińsko-mazurskiego i kraju

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2024 r.

4.3.2. BEZROBOCIE

Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na terenie gminy Dąbrówno wynosi 7,3%, przy czym bezrobocie wśród mężczyzn wynosi 7,1%, a wśród kobiet 7,5%. W 2024 r. zarejestrowanych bezrobotnych było w sumie 164 os., z czego 74 os. stanowiły kobiety wobec 90 mężczyzn.³⁶

Tab. 13 Liczba bezrobotnych na terenie gminy w latach 2015-2024

PŁEĆ/ROK	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Mężczyźni	139	132	121	100	75	101	75	96	82	90
Kobiety	179	186	155	136	100	87	69	65	73	74
Ogółem	318	318	276	236	175	188	144	161	155	164

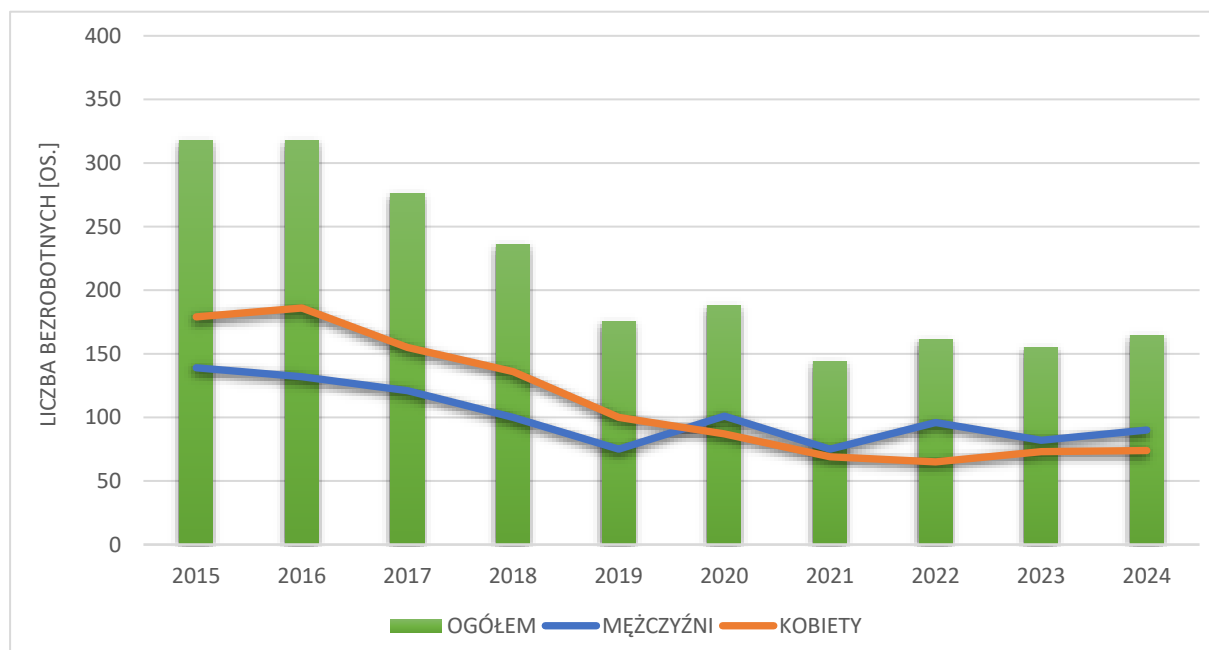
Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2024 r.

³⁵ Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 2024 r.

³⁶ Materiał źródłowy: Dane GUS – rynek pracy: bezrobocie rejestrowane: bezrobotni zarejestrowani wg płci w gminach oraz udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci, stan na 31.12.2024 r.

W 2024 r. udział liczby bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na terenie gminy Dąbrówno wynosi 7,3% i jest to wynik wyższy w stosunku do kraju (3,6%), województwa warmińsko-mazurskiego (4,9%) oraz powiatu ostródzkiego (5,3%).

Na przestrzeni ostatniego dziesięciolecia zanotowano wyraźny spadek bezrobocia w gminie, niemniej jednak ich liczba w dalszym ciągu jest stosunkowo wysoka. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych spadła w okresie 2015-2024 o 154 osoby, czyli o ok. 48%. Najwyższą liczbę bezrobotnych zarejestrowano w 2015 i 2016 r. – 318 osób, zaś najniższą w 2023 r. – 155 osób.³⁷

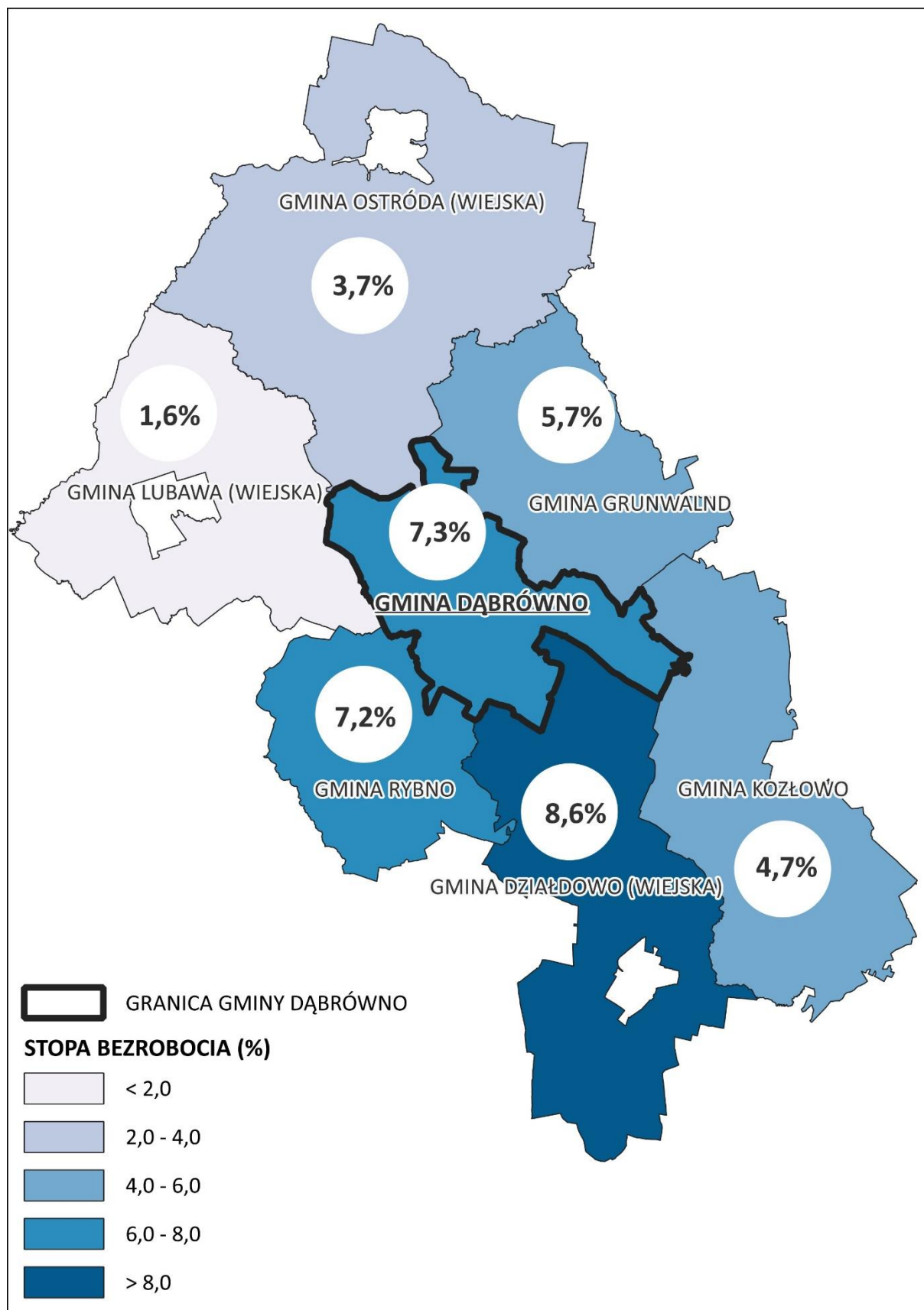

Ryc. 27 Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w gminie w latach 2015-2024

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2024 r.

W porównaniu z gminami ościennymi, udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie kształtuje się mało korzystnie. Wyższa stopa bezrobocia występuje jedynie w gminie wiejskiej Działdowo (8,6%). W niniejszym zestawieniu zdecydowanie najkorzystniejszą sytuację kształtuje się w gminie wiejskiej Lubawa, gdzie poziom bezrobocia wynosi jedynie 1,6% (ryc. poniżej).

³⁷ Materiał źródłowy: Dane GUS – rynek pracy: bezrobocie rejestrowane: bezrobotni zarejestrowani wg płci w gminach oraz udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci, stan na 31.12.2024 r.

Ryc. 28 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2024 r. w odniesieniu do gmin ościennych

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 2024 r.

4.4. TERENY INWESTYCYJNE

Gmina Dąbrówno nie posiada kompleksowo uzbrojonych terenów inwestycyjnych będących w dyspozycji samorządu.³⁸

4.5. WNIOSKI

ROLNICTWO

- Stosunkowo niewielkie rozdrobnienie gospodarstw rolnych, z zauważalnym udziałem gospodarstw o powierzchni powyżej 15 ha sprzyjających utrzymaniu potencjału produkcyjnego.
- Korzystne warunki rozwoju zwierzęcej gospodarki rolnej w części obszaru gminy (w tym ukształtowana gałąź produkcji zwierzęcej).
- Zróżnicowane warunki do rozwoju produkcji rolnej, zwłaszcza roślinnej.
- Stosunkowo wysokie wydatki z budżetu gminy przeznaczone na dział rolnictwa i łowiectwa.

PODMIOTY GOSPODARCZE

- Brak dużych przedsiębiorstw i zakładów pracy.
- Relatywnie niski poziom wzrostu podmiotów gospodarczych na przestrzeni ostatnich lat w stosunku do większości gmin ościennych.
- Relatywnie wysoki w stosunku do większości gmin ościennych wskaźnik podmiotów gospodarczych na 10 tys. osób w wieku produkcyjnym.

RYNEK PRACY

- W dalszym ciągu stosunkowo wysoka stopa bezrobocia, zwłaszcza w odniesieniu do gmin ościennych.
- Najwyższa mediana wieku wśród osób pracujących w porównaniu do gmin ościennych.

TERENY INWESTYCYJNE

- Brak uzbrojonych terenów inwestycyjnych w dyspozycji samorządu.

³⁸ Materiał źródłowy: Urząd Gminy Dąbrówno.

5. ŚRODOWISKO I INFRASTRUKTURA

5.1. POŁOŻENIE FIZYCZNOGEOGRAFICZNE

Pod względem fizycznogeograficznym obszar gminy Dąbrówno położony jest w zasięgu trzech mezoregionów fizycznogeograficznych:

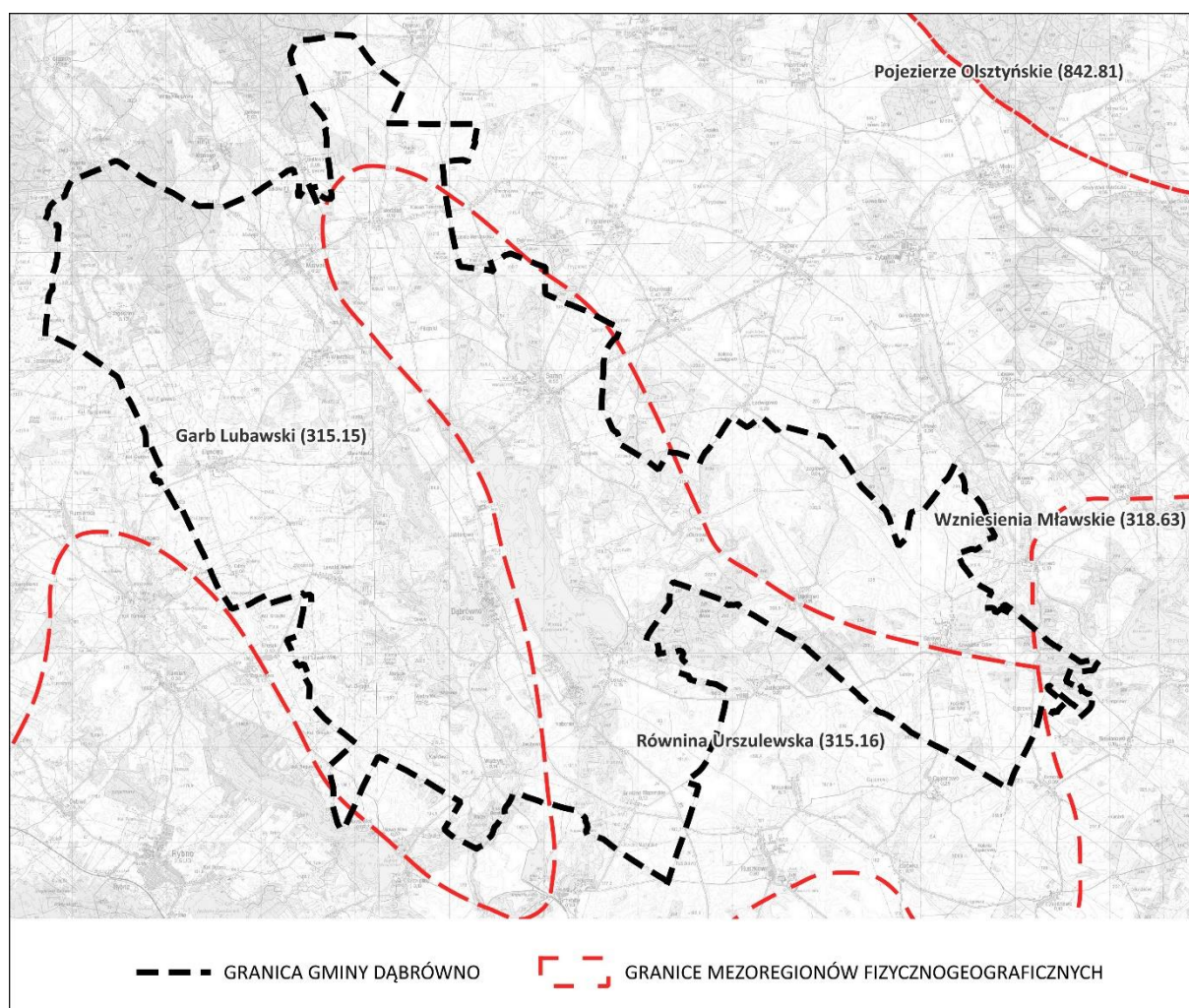
- Garb Lubawski (315.15);
- Równina Urszulewska (315.16);
- Wzniesienia Mławskie (318.63).

Mezoregion Garb Lubawski (315.15) położony w północno-wschodniej części makroregionu, o urozmaiconej rzeźbie terenu i wysokościach przekraczających 310 m n.p.m. Granice wyznaczają doliny Drwęcy i rynny subglacjalne. Jest to przekształcona morena czołowa z okresu zlodowacenia Wisły, zbudowana głównie z glin zwałowych, piasków, żwirów i głazów. Dominują tu gleby płowe i brunatne na wzniesieniach, bielcowe na sandrach, a w obniżeniach — torfowe i mady rzeczne. Główną rzeką jest Wel, a do większych jezior należą Mielno, Kownatki i Leżno Wielkie. Potencjalna roślinność to głównie grądy, buczyny i bory sosnowo-dębowe. Obecnie dominują tereny rolnicze, z lokalnymi lasami liściastymi i borami. Cenne przyrodniczo obszary chronione są w ramach sieci Natura 2000 oraz w rezerwatach. Znajduje się tu Park Krajobrazowy Wzgórz Dylewskich oraz fragmenty trzech innych parków. Funkcje regionu to głównie rolnictwo i turystyka.

Mezoregion Równina Urszulewska (315.16) położona jest we wschodniej części makroregionu. Jej granice wyznaczają moreny czołowe, sandry i formy glacjalne związane z ostatnim zlodowaceniem. Dominują tu piaszczysto-żwirowe sandry, urozmaicone przez rynny subglacjalne i zagłębienia bezodpływowe. Gleby bielcowe i rdzawe występują na sandrach, płowe i czarne ziemie – na glinach, a w dolinach – torfowe i mady rzeczne. Główne rzeki to Skrwa, Mień, Wkra, Rypienica i Wel. Największe jeziora to Dąbrowa Wielka, Rumian i Urszulewskie. Roślinność naturalna obejmuje bory, grądy, łągi i olsy. Lasy porastają głównie sandry, a uprawy dominują na wysoczyznach. Obszary chronione obejmują rezerwaty oraz parki krajobrazowe.

Mezoregion Wzniesienia Mławskie (318.63) jest morenową wysoczyzną z wysokościami do 235 m n.p.m. o bezjeziornej powierzchni, przeciętej wałami pochodzenia kemowego bądź morenowego. Wzniesienia Mławskie są wzgórzami powiązanymi z zasięgiem najmłodszego stadiu zlodowacenia środkowopolskiego. W obrębie wzniesień przeważają obszary rolnicze, a peryferyjnie występują kompleksy leśne.³⁹

³⁹ Zarys ogólny mezoregionów według materiału źródłowego: Kondracki J., 2002, Geografia regionalna Polski, wyd. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.

Ryc. 29 Położenie fizycznogeograficzne gminy

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie podziału fizycznogeograficznego J. Kondrackiego.

5.2. UWARUNKOWANIA KLIMATYCZNO-ŚRODOWISKOWE

5.2.1. WARUNKI KLIMATYCZNE

REGIONALIZACJA KLIMATYCZNA

Obszar gminy Dąbrówno położony jest w Polsce północno-środkowo-wschodniej, gdzie występuje klimat przejściowy charakterystyczny dla całego Niżu Polskiego. Klimat przejściowy charakteryzuje się zmiennością stanów pogody. Jest to konsekwencja ścierania się dwóch mas powietrza: wilgotnego – morskiego oraz suchego – kontynentalnego. Pod względem regionalizacji klimatycznej Polski obszar gminy Dąbrówno położony w zasięgu Regionu Zachodnio-mazurskiego (R-X).

Region Zachodnio-Mazurski (R-X) – jest jednym z największych regionów klimatycznych pod względem zajmowanego obszaru. Swym zasięgiem obejmuje zachodnią część Pojezierza Mazurskiego. Od regionów klimatycznych leżących na północy i na południu oddzielają go granice o znacznej ostrości. Słabiej zaznacza się granica wschodnia i zachodnia regionu. Świadczy to o pewnym podobieństwie stosunków klimatycznych występujących w Regionie Zachodnio-Mazurskim i regionach przyległych. Na obszarze Regionu X z większą częstotliwością występują dni umiarkowanie ciepłe z dużym zachmurzeniem ogólnym nieba i opadem atmosferycznym (ok. 30 dni/rok). Dość liczne, w stosunku do innych regionów, są tutaj dni z pogodą przymrozkową bardzo chłodną z dużym zachmurzeniem (ok. 19

dni/rok), dni przymrozkowe bardzo chłodne z opadem (ok. 19 dni/rok) oraz dni umiarkowanie mroźne, pochmurne bez opadu (ok. 7 dni/rok).⁴⁰

LOKALNE WARUNKI KLIMATYCZNE

Lokalne warunki klimatyczne uzależnione są od różnych czynników, m.in.: rzeźby terenu, występowania lasów i innych zbiorowisk roślinnych, wód powierzchniowych, podmokłych zagłębień terenowych itp. Mniejszym nasłonecznieniem charakteryzują się tereny lasów, zboczy wysoczyznowych o ekspozycji północnej i zagłębienia terenowe. Część obszaru gminy to jeziora polodowcowe, a także tereny łąk i pastwisk występujących zwłaszcza w obrębie dolin rzecznych. Występuje tu większa niż na terenach zurbanizowanych czy ornych wilgotność powietrza. Na terenach zurbanizowanych w stosunku do terenów otwartych zanotować można m.in. niższą wilgotność powietrza, wyższe dobowe i roczne amplitudy temperatur (lokalna wyspa ciepła).

Podstawowe dane meteorologiczne dla regionu gminy przedstawiono w tabeli:

Tab. 14 Podstawowe dane meteorologiczne dla regionu gminy Dąbrówno

WSKAŹNIK	WARTOŚĆ
Temperatura średnia rok	(7,0) ^o C – (8,0) ^o C
Suma opadu rok	650- 700 mm
Usłonecznienie sumaryczne rok	< 1600 h
Zachmurzenie średnie rok	4,75-5,0/8
Średnia liczba dni z prędkościami wiatru powyżej progów zagrożeń meteorologicznych	2 – 4 dni
Średnia roczna liczba dni z burzą	20 – 25 dni
Średnia roczna liczba dni z gradem	1-2 dni
Średnia roczna liczba dni z mgłą	60-80 dni
Średnia roczna liczba dni z szadzią	5-10 dni
Średnia roczna liczba dni z gołoledzią	3 - 6 dni

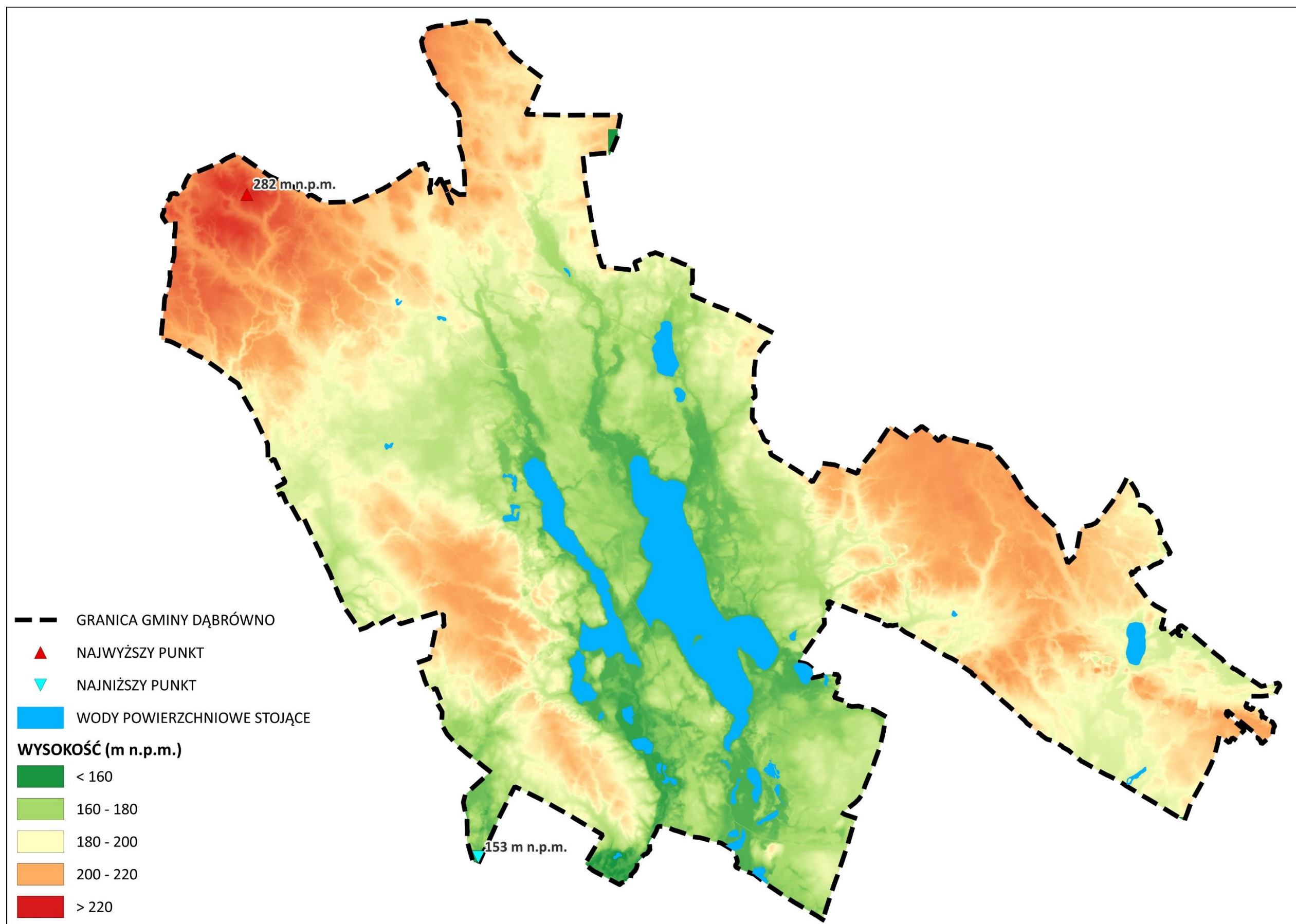
Materiał źródłowy: Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej (IMGW).

5.2.2. UKSZTAŁTOWANIE TERENU

Rzeźba terenu na obszarze gminy Dąbrówno ukształtowana została w wyniku procesów zachodzących w trakcie zlodowaceń plejstocenских (głównie północnopolskiego) oraz późniejszych procesów holocenских. Warto nadmienić, iż zachowane zostały tutaj stosunkowo liczne formy pochodzenia glacialnego (rzeźba młodoglacjalna). Są to zwłaszcza moreny czołowe, rynny subglacialne oraz obniżenia wytopiskowe wypełnione wodą lub materiałem organicznym.

Najwyższy punkt na terenie gminy znajduje się na wysokości około 282 m n.p.m. i jest zlokalizowany na wysoczyźnie morenowej w jej północno-zachodniej części (garb lubawski). Z kolei najniżej położone tereny występują w części południowej, gdzie wysokość terenu wynosi około 153 m n.p.m. (strefa brzegowa jeziora Rumian – sąsiadującego z gminą Dąbrówno od strony południowej). Zachodnie i wschodnie fragmenty gminy są wyraźnie bardziej wyniesione w stosunku do części centralnej, gdzie znajdują się liczne rynny polodowcowe i doliny rzeczne. Maksymalne deniwelacje terenu są w gminie dość znaczne i wynoszą około 130 m.

⁴⁰ Materiał źródłowy: Woś A., 1993, Klimat Polski, wyd. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.

Ryc. 30 Ukształtowanie powierzchni terenu gminy Dąbrówno

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych Numerycznego Modelu Terenu (NMT); geoportal.

Jednocześnie zaznacza się, że w granicach gminy nie występują obszary zagrożone ruchami masowymi ziemi oraz tereny, na których występują te ruchy (w tym brak osuwisk) - opisane szerzej w rozdz. 9.4.4.).

5.2.3. LITOSFERA I GLEBY

Przypowierzchniowa budowa geologiczna jest efektem procesów rzeźbotwórczych zachodzących w okresie czwartorzędu, w epokach plejstocenu i holocenu. Osady plejstocenyjskie związane są z okresem zlodowacenia północnopolskiego oraz środkowopolskiego i występującymi wówczas procesami glacialnymi (lodowcowymi) i fluwioglacialnymi (rzeczno-lodowcowymi). Obszar gminy Dąbrówno położony jest przy południowej granicy zasięgu zlodowacenia Wisły. Osady holocenyjskie związane są z procesami erozyjnymi i akumulacyjnymi zachodzącymi przede wszystkim w dolinach rzecznych i zagłębieniach terenowych.

Konkretyzując, w przypowierzchniowej budowie geologicznej gminy Dąbrówno wyróżniamy:⁴¹

- utwory piaszczyste, w tym głównie piaski i żwiry wodnolodowcowe oraz piaski wodnomorenowe, naniesione w trakcie zlodowacenia północnopolskiego, głównie w wyniku działalności wód roztopowych lądolodu. Utwory piaszczyste dominują w przypowierzchniowej strukturze geologicznej gminy;
- utwory trudno-przepuszczalne, zwłaszcza gliny zwałowe, występują głównie w rejonach z głęboko położoną pierwszą warstwą wodonośną. Utwory gliniaste budują przede wszystkim tereny wysoczyzny morenowej w zachodniej części gminy;
- utwory torfowe, namuły oraz inne grunty słabonośne - będące efektem akumulacji holocenyjskiej, występujące przede wszystkim na rozległych terenach łąkowo-pastewnych, w rejonie dolin rzecznych, obniżen terenowych, a także w pobliżu stref brzegowych występujących w gminie jezior.

Na terenie gminy Dąbrówno pokrywa glebowa zbudowana jest przede wszystkim z utworów lodowcowych (tj. gliny, piaski, pyły, ropy), gdzie przeważają kompleksy żytne bardzo dobre oraz pszenne dobre. Profil glebowy wypełniają przeważnie piaski luźne oraz piaski słabo-gliniaste. W zagłębieniach terenowych oraz w pobliżu sieci rzecznej występują ponadto gleby torfowe. Sporadycznie występują również gleby powstałe na pyłach.

Pod względem bonitacyjnym występują tutaj gleby o zróżnicowanych wartościach agroekologicznych. Gleby mało urodzajne (V i VI klasy bonitacyjnej) koncentrują się przy południowym brzegu jezior polodowcowych oraz w okolicy miejscowości Gardyny. Na pozostałym obszarze przeważają gleby średnio urodzajne (IV klasy bonitacyjnej). Gleby chronione tj. III klasy bonitacyjnej występują sporadycznie.⁴²

5.2.4. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE

Pod względem podziału hydrograficznego obszar gminy Dąbrówno położony jest na terenie:

- dorzecza Wisły (I rzędu) – przeważająca część gminy.;
 - zlewni rzeki Drwęca (II rzędu);
 - zlewni rzeki Wel (III rzędu);
 - zlewni rzeki Narew (II rzędu);
 - zlewni rzeki Wkra (III rzędu);
- zlewni Zalewu Wiślanego (I rzędu) – północno-wschodnia część gminy;
 - zlewni rzeki Pregoty (II rzędu);

⁴¹ Materiał źródłowy: Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski 1 : 50 000.

⁴² Materiał źródłowy: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dąbrówno, 2023.

- zlewni rzeki Łyny (III rzędu).

Na terenie gminy Dąbrówno najważniejszą rzeką jest Wel, która jest lewobrzeżnym dopływem Drwęcy. Całkowita długość rzeki wynosi ok. 107 km i charakteryzuje się licznymi meandrami i rozlewiskami. Ponadto przebiegają tutaj inne mniejsze ciekі takie jak: Saminiec, Wikierka, Lipówka, dopływ z jez. Brzeźno, Dopływ spod Elgnowa, Mała Wkra, Dopływ z Klonowa.

Zasoby wód powierzchniowych gminy Dąbrówno stanowią również liczne jeziora polodowcowe, w tym:

- Jez. Dąbrowa Wielka – największe jezioro w gminie, a jednocześnie na całym Pojezierzu Chełmińsko-Dobrzyńskim, którego łączna powierzchnia wynosi ok. 615 ha. Maksymalna głębokość jeziora wynosi ok. 35 m, natomiast średnia głębokość to 8,2 m. Jest to jezioro przepływowe, gdzie linia brzegowa jest urozmaicona, natomiast jego dno poprzecinane jest podwodnymi pagórkami i głęboczkami. W południowej części jeziora znajduje się niezamieszkała wyspa o powierzchni ok. 1,5 ha.
- Jez. Dąbrowa Mała – drugie pod względem powierzchni jezioro w gminie. Jest to przepływowe jezioro rynnowe o urozmaiconej konfiguracji dna, które łączy się z sąsiednimi zbiornikami wodnymi. Maksymalna głębokość jeziora to ok. 35 m, natomiast jego łączna powierzchnia to ok. 173 ha.

Poza większymi akwenami, na terenie gminy znajdują się liczne mniejsze zbiorniki wodne – naturalne jeziora, często połączone ze sobą systemem hydrograficznym, m.in.: Okrągłe, Dąbrowa, Gardejki, Brzeźno, Pancierz i Linowiec. Przeważająca część jezior występujących na terenie gminy ma charakter rynnowy. Zbiorniki te cechują się wydłużonymi i wąskimi misami, znacznymi głębokościami, zróżnicowaną rzeźbą dna oraz stromymi brzegami. Jeziorność gminy kształtuje się na poziomie ok. 5,8%.⁴³

Ryc. 31 Jezioro Dąbrowa Wielka z lotu ptaka

Materiał źródłowy: <http://www.map4u.pl/pl>.

⁴³ Materiał źródłowy: Obliczenia na podstawie Bazy Danych Obiektów Topograficznych BDOT 10K.

W granicach gminy występują również inne mniejsze zbiorniki wodne, w tym oczka i stawy na gruntach prywatnych, rozproszone w różnych częściach gminy. Ponadto funkcjonuje tutaj system rowów melioracyjnych, który znajduje się na terenach użytkowanych rolniczo.

Obszar gminy Dąbrówno położony jest na obszarze Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Białymstoku, Warszawie oraz Gdańsku. W stosunku do jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) występujących w gminie obowiązuje *Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły* oraz *Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Pregoty*⁴⁴, w którym określono cele środowiskowe i ryzyko ich nieosiągnięcia:

Tab. 15 Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych na terenie gminy

NAZWA I KOD JCWP	STATUS	DORZECZE	OCENA STANU OGÓLNEGO	OCENA RYZYKA NIEOSIĄGNIĘCIA CELÓW ŚRODOWISKOWYCH
Wólka (RW20001028689)	Naturalna	Wisły	Zły	Zagrożona
Wel do Płońniczanki (RW200018286555)	Naturalna	Wisły	Zły	Zagrożona
Szkotówka (RW20001626829)	Naturalna	Wisły	Zły	Zagrożona
Rumiańskie (LW20141)	Naturalna	Wisły	Zły	Zagrożona
Dąbrowa Wielka (LW20134)	Naturalna	Wisły	Zły	Zagrożona
Gizela (RW20001028549)	Naturalna	Wisły	Zły	Zagrożona
Łyna do Dopływu z jez. Kielarskiego (RW700018584371)	Naturalna	Pregoty	Brak danych	Zagrożona
Drwęca do jez. Drwęckiego (RW2000102819)	Naturalna	Wisły	Zły	Zagrożona
Dąbrowa Mała (LW20139)	Naturalna	Wisły	Zły	Zagrożona
KOD JCWPd	MONITORING	POWIERZCHNIA (km2)		OCENA STANU
GW200039 (nr 39)	tak	7568,16		Dobry
GW200049 (nr 49)	tak	5353,97		Dobry
GW700020 (nr 20)	tak	5701,20		Dobry

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie <http://karty.apgw.gov.pl/>

Co prawda obszar gminy Dąbrówno położony jest poza zasięgiem udokumentowanych i nieudokumentowanych głównych zbiorników wód podziemnych, natomiast graniczy bezpośrednio z udokumentowanym głównym zbiornikiem wód podziemnych nr 214 „Zbiornik Działdowo” oraz z nieudokumentowanym głównym zbiornikiem wód podziemnym nr 215 „Subniecka Warszawska”.

⁴⁴ Aktualnie obowiązujący Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Pregoty przyjęto w 2022 r.

5.2.5. UDOKUMENTOWANE ZASOBY KOPALIN

W granicach gminy Dąbrówno występują udokumentowane złoża kopalin. Według Bilansu Kopalin PIG oraz regionalnego systemu ewidencji zasobów złóż „MIDAS”, występują tutaj udokumentowane złoża piasku, żwiru i kredy.

Tab. 16 Wykaz udokumentowanych złóż kopalin występujących na terenie gminy Dąbrówno

NUMER ZŁOŻA	NAZWA ZŁOŻA	FORMA ZŁOŻA	STAN ZAGOSPODAROWANIA	KOPALINA	POWIERZCHNIA ZŁOŻA
KN 11995	Fiugajki	pokładowa	złoże rozpoznane szczegółowo	piaski i żwiry	11,965 ha
KN 15186	Fiugajki I	pokładowa	złoże rozpoznane szczegółowo	piaski i żwiry	19 720 m ²
KN 8812	Gardyny	pokładowa	eksploatacja złoża zaniechana	piaski i żwiry	8,9991 ha
KN 10386	Gardyny II	pokładowa	eksploatacja złoża zaniechana	piaski i żwiry	28,1576 ha
KN 13621	Gardyny III	pokładowa	eksploatacja złoża zaniechana	piaski i żwiry	11,8566 ha
KN 17989	Gardyny IV	pokładowa	złoże rozpoznane wstępnie	piaski i żwiry	6,2713 ha
KN 18180	Gardyny V	pokładowa	eksploatacja złoża zaniechana	piaski i żwiry	23,9075 ha
KN 1482	Grzybiny-Kalbornia	pokładowa	eksploatacja złoża zaniechana	piaski i żwiry	81,6516 ha
KN 1483	Kalbornia	sandr	eksploatacja złoża zaniechana	piaski i żwiry	27,71 ha
KN 4579	Kalbornia-Mosznica	pokładowa	eksploatacja złoża zaniechana	piaski i żwiry	127,45 ha
KN 19209	Kalbornia-Mosznica 1	pokładowa	złoże zagospodarowane	piaski i żwiry	32,5579 ha
KN 20746	Kalbornia-Mosznica 2	pokładowa	złoże zagospodarowane	piaski i żwiry	19,0447 ha
KN 21955	Kalbornia-Mosznica 3	pokładowa	złoże rozpoznane szczegółowo	piaski i żwiry	13,7431 ha
KN 22009	Kalbornia-Mosznica 4	pokładowa	złoże rozpoznane szczegółowo	piaski i żwiry	13,1044 ha
KN 10326	Osiekowo	pokładowa	eksploatacja złoża zaniechana	piaski i żwiry	55,5714 ha
KN 16779	Osiekowo I	pokładowa	złoże rozpoznane szczegółowo	piaski i żwiry	40,1 ha
KN 17094	Osiekowo I/1	pokładowa	złoże rozpoznane szczegółowo	piaski i żwiry	19 807 m ²
KN 17095	Osiekowo I/2	pokładowa	złoże rozpoznane szczegółowo	piaski i żwiry	19 091 m ²
KN 21803	Samin II	pokładowa	złoże rozpoznane szczegółowo	piaski i żwiry	17 798 m ²
KN 13768	Tułodział	pokładowa	złoże zagospodarowane	piaski i żwiry	19 475 m ²
KN 17124	Tułodział I	pokładowa	Złoże eksploatowane okresowo	piaski i żwiry	19 366 m ²
KN 17125	Tułodział II	pokładowa	złoże zagospodarowane	piaski i żwiry	19 298 m ²
KN 17197	Tułodział III	pokładowa	złoże rozpoznane szczegółowo	piaski i żwiry	19 230 m ²

NUMER ZŁOŻA	NAZWA ZŁOŻA	FORMA ZŁOŻA	STAN ZAGOSPODAROWANIA	KOPALINA	POWIERZCHNIA ZŁOŻA
KN 19907	Tułodziad IV	pokładowa	złoże rozpoznane szczegółowo	piaski i żwiry	19 822 m ²
KN 19906	Tułodziad V	pokładowa	złoże rozpoznane szczegółowo	piaski i żwiry	19 240 m ²
KN 20031	Tułodziad VI	pokładowa	złoże rozpoznane szczegółowo	piaski i żwiry	19 725 m ²
KN 21678	Tułodziad VII	pokładowa	złoże rozpoznane szczegółowo	piaski i żwiry	8,329 ha
KN 17519	Wądzyn	pokładowa	eksploatacja złoża zaniechana	piaski i żwiry	21,1094 ha
KR 193	Wądzyn	pokładowa	eksploatacja złoża zaniechana	kreda	5,3571 ha
KR 6707	Wądzyn II	pokładowa	eksploatacja złoża zaniechana	kreda	2,44 ha

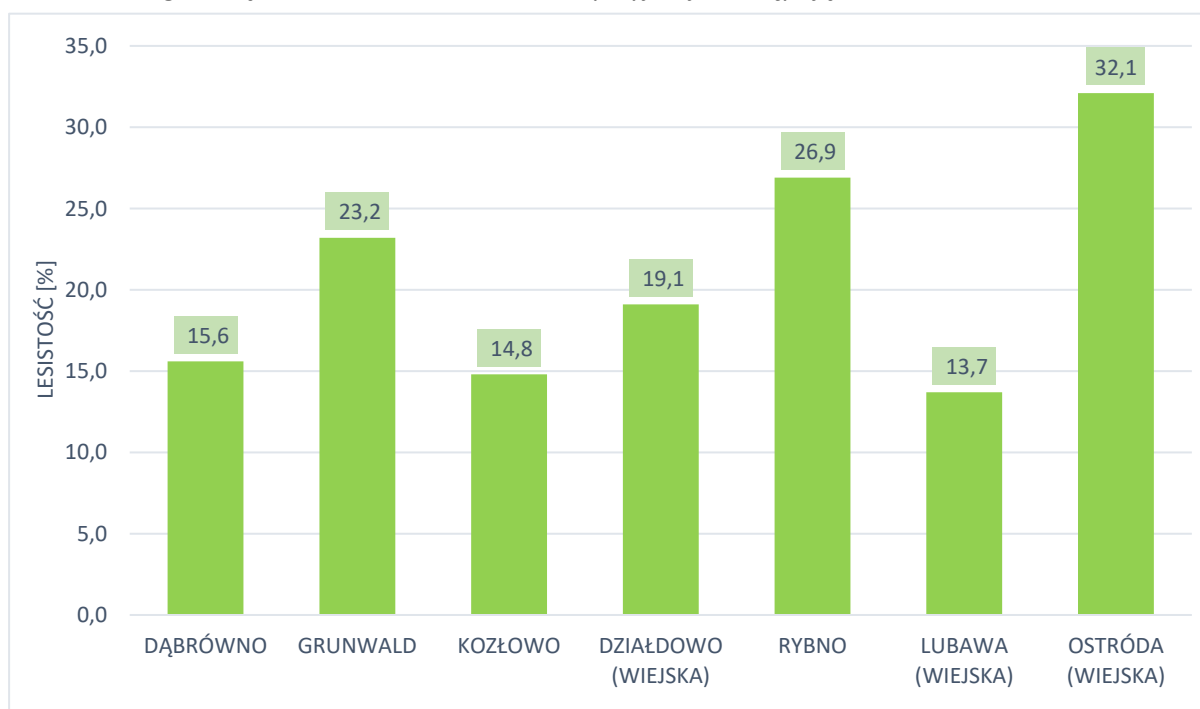
Materiał źródłowy: System ewidencji zasobów złóż Państwowego Instytutu Geologicznego „MIDAS”.

Ponadto dla niektórych złóż uzyskana została koncesja na ich wydobycie, a w ich obrębie stanowiące tereny i obszary górnicze.

5.2.6. ZASOBY LEŚNE

Powierzchnia gruntów leśnych w gminie Dąbrówno wynosi 2 624,92 ha, z czego ok. 78% to grunty publiczne należące do Nadleśnictw: Lidzbark, Olsztynek i Nidzica, natomiast pozostałe z nich to grunty prywatne. Lesistość w gminie (15,6%) jest zdecydowanie niższa w stosunku do średniej dla powiatu ostródzkiego (31,5%), województwa warmińsko-mazurskiego (31,9%), jak i kraju (29,6%).⁴⁵

Na tle gmin sąsiednich lesistość natomiast przyjmuje następujące wartości:

Ryc. 32 Lesistość gminy Dąbrówno na tle gmin sąsiednich

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2024 r.

⁴⁵ Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 2024 rok.

Gmina Dąbrówno w stosunku do gmin ościennych odznacza się jednym z niższych wskaźników lesistości. W niniejszym zestawieniu przoduje gmina wiejska Ostróda (32,1%), natomiast najmniej korzystnie sytuacja kształtuje się w gminie wiejskiej Lubawa, gdzie wskaźnik lesistości wynosi jedynie 13,7%.

Zbiorowiska leśne na terenie gminy koncentrują się przede wszystkim w jej północno-zachodniej części oraz w pobliżu największych jezior. Ponadto występują tutaj mniejsze enklawy leśne rozproszone w różnych częściach gminy.

Warto podkreślić, iż część zbiorowisk leśnych posiada statut lasów szczególnie chronionych, w rozumieniu Ustawy z dnia 28 września o lasach.⁴⁶ Spośród rodzajów lasów szczególnie chronionych występujących na terenie gminy wyróżniamy: lasy glebochronne, lasy wodochronne, cenne fragmenty rodzimej przyrody.

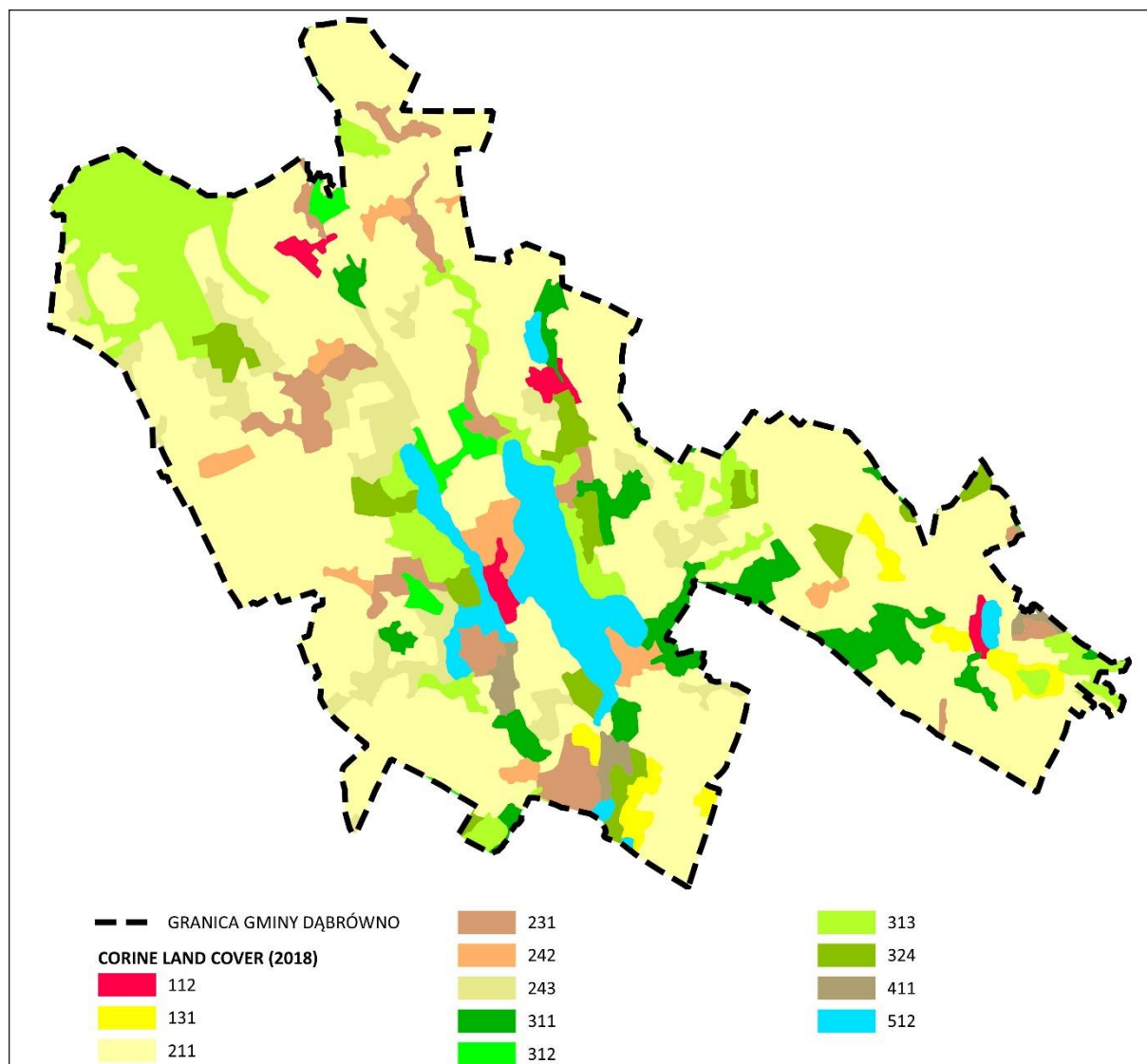
5.3. ZASKLEPIENIE GRUNTÓW

Zasklepianie gruntów wiąże ze sobą szereg negatywnych konsekwencji zarówno przyrodniczych jak i społeczno-gospodarczych. Proces ten polega bowiem na sztucznym utwardzaniu wierzchniej warstwy litologicznej, co skutkować może m.in. degradacją naturalnego profilu glebowego oraz większą podatnością terenu na zjawisko suszy poprzez zwiększony spływ powierzchniowy.⁴⁷

Analizując strukturę pokrycia terenów na podstawie Corine Land Cover (CLC2018) stwierdza się, że zdecydowanie dominują przestrzenie rolnicze oraz w dalszej kolejności tereny leśne i zadrzewione oraz jeziora polodowcowe. Tereny antropogeniczne objęte zabudową luźną obejmują relatywnie niewielki udział w całkowitej powierzchni (ok. 1,1% pow. gminy). Tereny, na których podłoże zostało sztucznie utwardzone obejmują zatem niewielkie arealy. W związku z powyższym stwierdza się niski stopień zasklepienia gruntów na terenie gminy.

⁴⁶ Materiał źródłowy: <https://www.bdl.lasy.gov.pl/>

⁴⁷ Materiał źródłowy: Grunty i gleby w Europie. Dlaczego konieczne jest korzystanie z tych niezbędnych i wyczerpywalnych zasobów w sposób zrównoważony? Europejska Agencja Środowiska, 2019.

Ryc. 33 Pokrycie terenu gminy na podstawie Corine Land Cover (CLC2018)

Objaśnienia:

112 – Zabudowa luźna

131 - Miejsca eksploatacji odkrywkowej

211 – Grunty orne poza zasięgiem urządzeń nawadniających

231 – łąki, pastwiska

242 – Złożone systemy upraw i działek

243 – Tereny zajęte głównie przez rolnictwo z dużym udziałem roślinności naturalnej

311 – Lasy liściaste

312 – Lasy iglaste

313 – Lasy mieszane

324 – Lasy i roślinność krzewiasta w stanie zmian

411 – Bagna śródlądowe

512 – Zbiorniki wodne

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie CLC 2018 (www.clc.gios.gov.pl).

5.4. FORMY OCHRONY PRZYRODY

5.4.1. USTANOWIONE FORM OCHRONY PRZYRODY

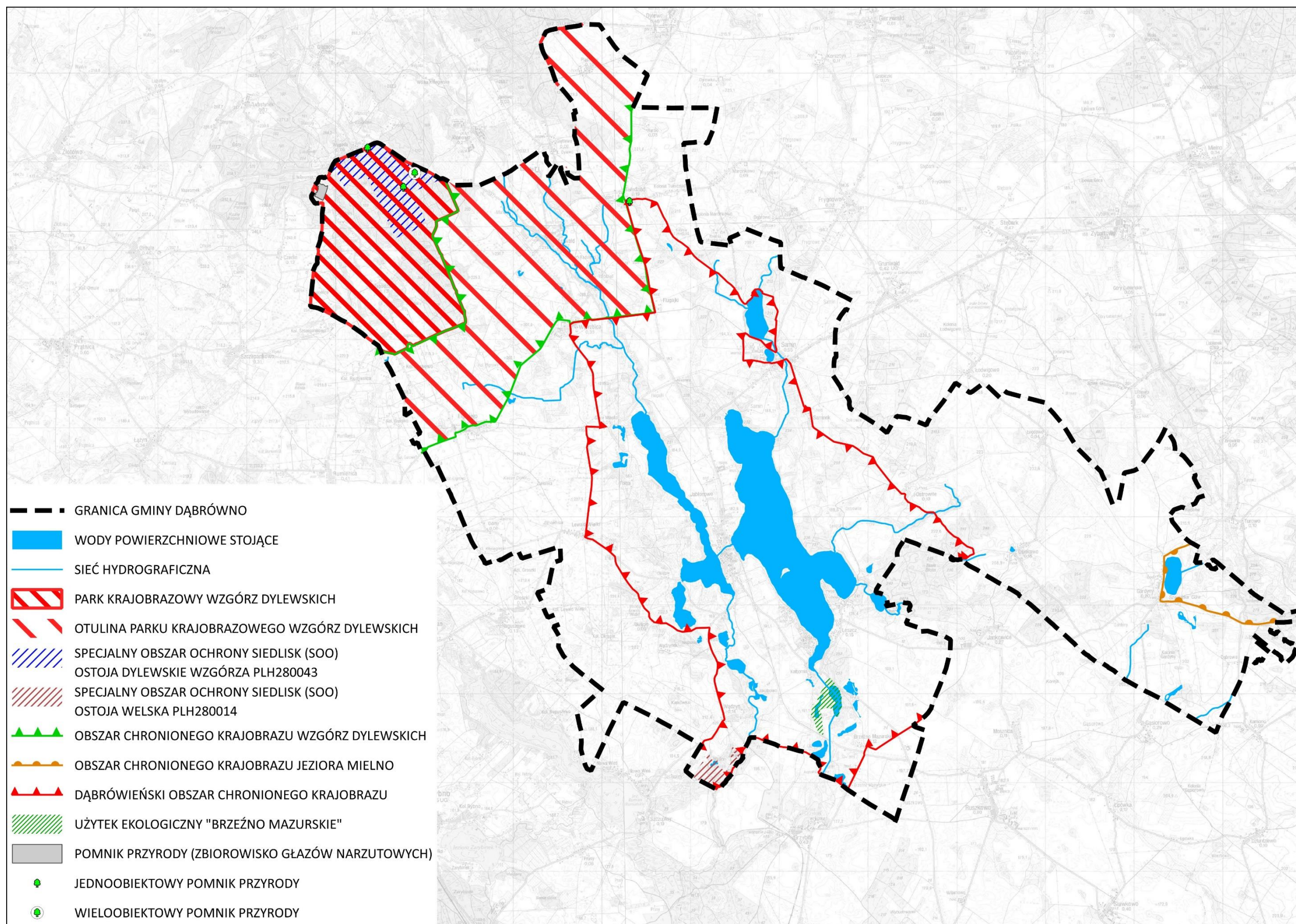
W granicach gminy Dąbrówno występują:

- Park Krajobrazowy Wzgórz Dylewskich wraz z otuliną;
- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk (SOO) Ostoja Dylewskie Wzgórze PLH280043;
- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk (SOO) Ostoja Welska PLH280014;
- Obszar Chronionego Krajobrazu Wzgórz Dylewskich;
- Obszar Chronionego Krajobrazu Jeziora Mielno;
- Dąbrówieński Obszar Chronionego Krajobrazu;
- użytek ekologiczny „Brzeźno Mazurskie”;
- pomniki przyrody (liczne głązy narzutowe, wartościowe okazy drzew).

Obszar gminy sąsiaduje bezpośrednio z rezerwatem przyrody „Dylewo” oraz z Welskim Parkiem Krajobrazowym. Całkowita powierzchnia obszarów objętych ochroną wynosi 9,3 tys. ha, co stanowi 55,8% obszaru gminy Dąbrówno.⁴⁸ Ponadto obowiązuje ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów, obligatoryjna na terytorium całego kraju.

W odniesieniu do poszczególnych obszarów chronionych obowiązują stosowne akty prawne, z których wynikają m.in. zakazy, nakazy i ograniczenia w sposobie zagospodarowania i użytkowania terenu. Występowanie powierzchniowych lub obiektowych form ochrony przyrody niesie za sobą ograniczenia w możliwościach rozwoju zagospodarowania przestrzennego – gospodarowanie przestrzenią w obrębie form ochrony przyrody podporządkowane jest przede wszystkim celom przyrodniczym. W zależności od rodzaju formy ochrony przyrody jest ono bardziej restrykcyjne (np. rezerwaty przyrody – zakaz zabudowy), lub mniej restrykcyjne (np. obszary chronionego krajobrazu – sytuowanie zabudowy ograniczone, ale możliwe pod pewnymi warunkami).

⁴⁸ Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 2024 r.

Ryc. 34 Formy ochrony przyrody występujące na terenie gminy Dąbrówno

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska (GDOŚ).

5.4.2. PLANOWANE FORMY OCHRONY PRZYRODY

Biorąc pod uwagę ustalenia i wytyczne aktualnie obowiązujących krajowych oraz wojewódzkich dokumentów planistycznych i strategicznych, w tym m.in.:

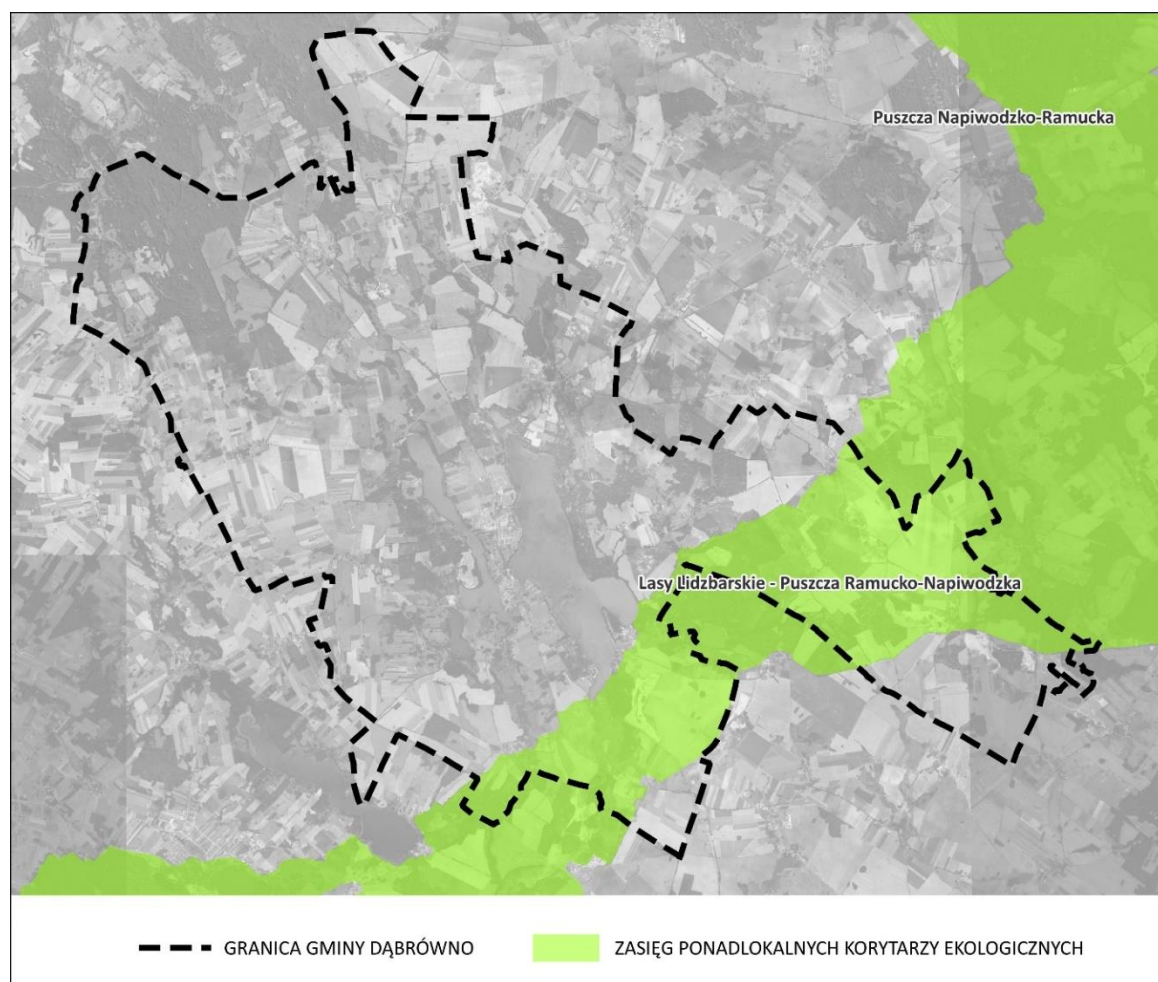
- Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego;
- Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego. Warmińsko-Mazurskie 2030;
- Programu Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2030.

stwierdza się, że na terenie gminy Dąbrówno nie występują planowane do ustanowienia formy ochrony przyrody.

5.5. SYSTEM PRZYRODNICZY GMINY

KONCEPCJA KORYTARZY EKOLOGICZNYCH WEDŁUG GENERALNEJ DYREKCJI OCHRONY ŚRODOWISKA

Według koncepcji korytarzy ekologicznych Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska⁴⁹, gmina Dąbrówno zlokalizowana jest w zasięgu ponadlokalnego korytarza ekologicznego, tj.: Lasy Lidzbarskie – Puszcza Ramucko – Napiwodzka.

Ryc. 35 Gmina w odniesieniu do koncepcji korytarzy ekologicznych GDOŚ

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie: <http://mapa.korytarze.pl/>.

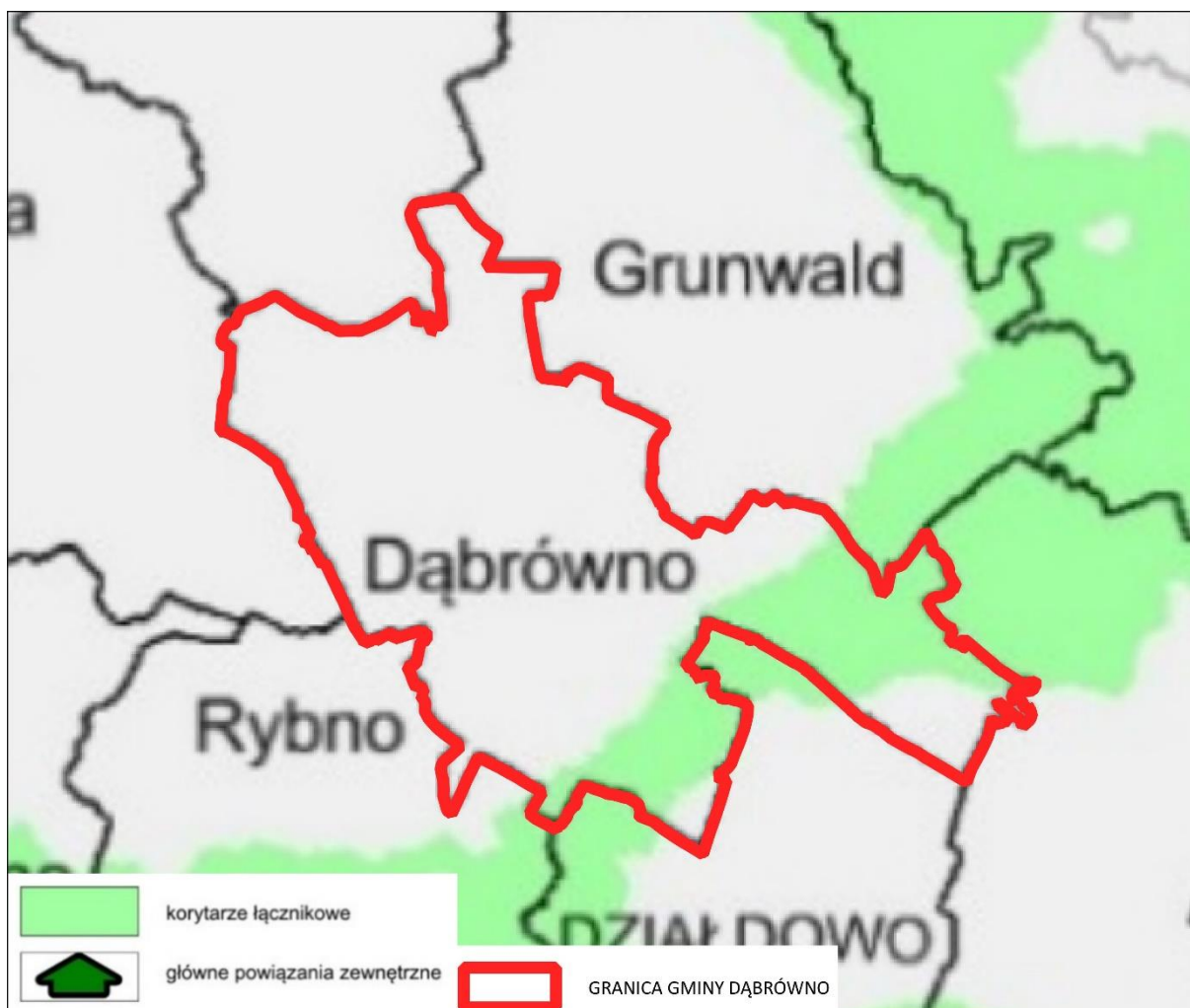
⁴⁹ Materiał źródłowy: Ochrona różnorodności biologicznej poprzez wdrożenie lądowych korytarzy ekologicznych na terenie Polski.

KONCEPCJA KORYTARZY EKOLOGICZNYCH WEDŁUG PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego (2018), w oparciu o „Projekt korytarzy ekologicznych łączących sieć Natura 2000 w Polsce” (wykonany pod kierownictwem prof. W. Jędrzejewskiego, Instytut Biologii Ssaków PAN) oraz dostosowując i weryfikując zasięgi korytarzy do uwarunkowań regionalnych, wskazano:

- obszary węzłowe (jako najcenniejsze tereny pod względem przyrodniczym, w tym o wysokiej różnorodności biologicznej, obejmujące duże kompleksy leśne oraz duże akweny wraz z przyległymi obszarami podmokłymi;
- korytarze łącznikowe (stanowiące powiązania zarówno przestrzennie jak i funkcjonalnie obszarów węzłowych oraz cechujące się urozmaiconą przyrodniczą strukturą wewnętrzną, wskazującą na dogodne warunki dla przemieszczania się organizmów).

Jak wskazano w Planie układ wzajemnie powiązanych obszarów, obejmujących obszary węzłowe oraz łączące je korytarze łącznikowe daje możliwość utworzenia regionalnej sieci korytarzy ekologicznych w województwie warmińsko-mazurskim. Stanowi ona ważny element struktury przyrodniczej, przyczyniający się do ochrony różnorodności biologicznej.

Ryc. 36 Gmina na tle koncepcji sieci ekologicznej zawartej w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa

Materiał źródłowy: Rysunek 26. Korytarze ekologiczne oraz Kierunki zagospodarowania przestrzennego, Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego, 2018

Według w/w Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego, w granicach gminy Dąbrówno występują następujące elementy regionalnej sieci ekologicznej:

- korytarz łącznikowy o znaczeniu regionalnym – obejmuje swym zasięgiem tereny położone w południowej i wschodniej części gminy. Korytarz ten obejmuje zwarte kompleksy leśne oraz obszary łąkowo-pastewne lokalnie podmokłe, gdzie stale lub okresowo gromadzi się woda.

DELIMITACJA SYSTEMU PRZYRODNICZEGO GMINY

Analiza krajowych i wojewódzkich koncepcji systemu przyrodniczego oraz lokalnej struktury środowiska i jego przekształceń, pozwala na wytypowanie następujących komponentów współtworzące ponadlokalny system przyrodniczy gminy:

- komponenty o znaczeniu ponadlokalnym (wojewódzkim i krajowym):
 - korytarz ekologiczny „Lasy Lidzbarskie – Puszcza Ramucko-Napiwodzka” – obejmuje swym zasięgiem tereny położone w południowo-wschodniej części gminy. Tereny te obejmują przede wszystkim ekosystemy łąkowo-pastwiskowe stale lub okresowo podmokłe, zbiorniki wodne w postaci jezior polodowcowych oraz kompleksy leśne;
- komponenty o znaczeniu lokalnym (gminnym i międzygminnym):
 - korytarze lokalne – obejmują doliny rzek i cieków (we fragmentach nie wchodzących w skład ponadlokalnego korytarza ekologicznego) wraz z najbliższym otoczeniem (mozaika terenów rolniczych, z lokalnymi podmokłościami), a także obszar jezior rynnowych (w tym jez. Dąbrowa Wielka) wraz z przyległymi terenami;
 - płaty lokalne – stanowią pojedyncze enklawy terenów leśnych i zadrzewionych i zlokalizowane w różnych fragmentach gminy. Największy płat leśny w gminie znajduje się w jej północno-zachodniej części.

Ponadto znajdują się tu również mikrokorytarze oraz mikropłaty ekologiczne, do których należą:

- mikrokorytarze ekologiczne drobnych cieków i sieci rowów melioracyjnych;
- mikropłaty ekologiczne enklaw leśnych i semileśnych;
- mikrokorytarze ekologiczne pasmowych zadrzewień (ciągi zadrzewień przydrożnych i śródpolnych);
- mikropłaty ekologiczne drobnych zbiorników wodnych wraz z towarzyszącą im roślinnością.

Korytarze i płaty ekologiczne zasługują na zachowanie i ochronę w działaniach planistycznych gminy. Są to obszary, które należy chronić ze względu na spójność współżycia między środowiskiem przyrodniczym i potrzebą funkcjonowania człowieka jako ważnego elementu tego środowiska. Dotyczy to zwłaszcza korytarzy ekologicznych ponadlokalnych. Wskazane powyżej tereny tworzące system przyrodniczy gminy przedstawiają model teoretyczny powiązań sieci ekologicznej i nie zawsze będą tożsame z rzeczywistymi trasami migracji roślin i zwierząt. Stanowią natomiast cenne i powiązane ze sobą elementy systemu ekologicznego, przenikające się wzajemnie i stanowiące spójną całość.

5.6. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

5.6.1. INFRASTRUKTURA WODOCIĄGOWA

Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej wynosi 95,8%, natomiast jej łączna długość to 105,4 km, z której korzysta 3 668 osób.⁵⁰

⁵⁰ Materiał źródłowy: Dane GUS.

Tab. 17 Sieć wodociągowa w gminie

WSKAŹNIK	WARTOŚĆ
Udział ludności korzystającej z sieci wodociągowej	95,8%
Długość sieci wodociągowej	105,4 km
Liczba osób korzystających z sieci	3 668 os.
Ilość wody dostarczonej	134,6 dam ³
Liczba przyłączy wodociągowych	997 szt.
Średnie zużycie wody na jednego mieszkańca	32,8 m ³

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 2024 r.

Zaopatrzenie w wodę odbywa się z będących własnością i zarządzanych przez gminę stacji wodociągowych, zlokalizowanych w Dąbrównie, Maminie, Tułodzianach, Wądzyniu, Lewańdzie Wielkim i Elgnowie (patrz tabela poniżej).

Tab. 18 Wykaz ujęć wody na terenie gminy

LOKALIZACJA UJĘCIA	NR STUDNI	GŁĘBOKOŚĆ [m]	WYDAJNOŚĆ [m ³ /d]	OBSŁUGIWANE MIEJSCOWOŚCI
Dąbrówno	3	55,6	1430,0	Dąbrówno, Jabłonowo
	4	59,4		
	5	58,0		
Samin	1A	67,0	219,19	Samin, Saminek, Ostrowite, Gardyny, Osiekowo, Dąbrowa
	2A	61,0		
Tułodzian	1	120,0	215,58	Tułodzian, Marwałd, Wierzbica, Stare Miasto, Fiugajki, Płachawy, Bartki
	2	107,0		
Wądzyn	1	53,0	98,0	Wądzyn, Jakubowo, Kalbornia, Leszcz, Brzeźno
	2	50,0		
Lewańd wielki	1	82,6	232,0	Lewańd Wielki, Okrągłe
	2	99,0		
Elgnowo	1	42,0	150,0	Elgnowo, Kolonia Elgnowo, Kolonia Gutowo, Kolonia Jagodziny, Kolonia Rumienice
	2	31,2		

Materiał źródłowy: Raport o stanie gminy Dąbrówno za 2024 rok, 2025.

System ten umożliwia dostęp do wody pitnej niemal wszystkim mieszkańcom gminy. Jednocześnie niewielka część obszarów zabudowy rozproszonej w dalszym ciągu zaopatrywana jest w wodę ze studni indywidualnych.

W stosunku do ww. ujęć obowiązują strefy ochrony bezpośredniej, wobec których zgodnie z zapisami Ustawy Prawo Wodne należy:

- odprowadzać wody opadowe lub roztopowe w sposób uniemożliwiający przedostawanie się ich do urządzeń służących do poboru wody;
- zagospodarować teren zielenią;
- odprowadzać poza granicę terenu ochrony bezpośredniej ścieki z urządzeń sanitarnych przeznaczonych do użytku dla osób zatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody;
- ograniczyć wyłącznie do niezbędnych potrzeb przebywanie osób niezatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody.

5.6.2. INFRASTRUKTURA KANALIZACYJNA

Na terenie gminy Dąbrówno odsetek ludności korzystającej z systemu sieci kanalizacyjnej wynosi 60,9%, natomiast jej łączna długość to 49,9 km, z której korzysta 2 331 osób.⁵¹

W przypadku obszarów wiejskich, gdzie dominuje rozproszona zabudowa, mieszkańcy korzystają z indywidualnych systemów unieszkodliwiania ścieków sanitarnych, tzn. ze zbiorników bezodpływowych na nieczystości (szamb) lub z przydomowych oczyszczalni ścieków.

Tab. 19 Sieć kanalizacyjna w gminie

WSKAŹNIK	WARTOŚĆ
Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	60,9%
Długość sieci kanalizacyjnej	49,9 km
Liczba osób korzystających z sieci	2 331 os.
Liczba przyłączy do budynków	558 szt.
Ilość ścieków bytowych odprowadzona siecią kanalizacyjną	68,4 dam ³
Ilość ścieków oczyszczana odprowadzona	71,0 dam ³
Liczba zbiorników bezodpływowych	436 szt.
Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków	40 szt.

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 2024 r.

Na terenie gminy przy ul. Przemysłowej w Dąbrównie funkcjonuje mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków. Docelowa przepustowość oczyszczalni ścieków wynosi 600 m³/dobę. Obiekt zapewnia obsługę dziewięciu miejscowości, tj.: Dąbrówno, Marwałd, Tułodział, Wierzbica, Kalbornia, Leszcz, Jabłonowo, Jakubowo oraz Stare Miasto.

Gmina należy do aglomeracji ściekowej Dąbrówno, która obejmuje miejscowości Dąbrówno, Jabłonowo, Jakubowo, Kalbornia, Leszcz, Marwałd, Stare Miasto, Tułodział i Wierzbica wraz z oczyszczalnią ścieków w Dąbrównie. Równoważna liczba mieszkańców aglomeracji to 2201.⁵²

Istotne jest zachowanie właściwego stanu jakości wód. W kontekście tym należy właściwie kształtować gospodarkę wodno-ściekową, a zwłaszcza zwiększyć odsetek korzystających z sieci kanalizacyjnej lub stosować przydomowe oczyszczalnie ścieków na terenach zabudowy rozproszonej, sukcesywnie zastępując tradycyjne zbiorniki na nieczystości (szamba).

5.6.3. INFRASTRUKTURA ELEKTROENERGETYCZNA

Na system elektroenergetyczny gminy Dąbrówno składają się⁵³:

- napowietrzna linia elektroenergetyczna najwyższych napięć 220 kV relacji 220kV Włocławek – Olsztyn;
- napowietrzne i kablowe linie elektroenergetyczne średniego napięcia 15 kV;
- napowietrzne i kablowe linie elektroenergetyczne niskiego napięcia 0,4 kV;
- stacje transformatorowe 15/0,4 kV.

W przyszłości planowana jest budowa Głównego Punktu Zasilania (GPZ) Samin wraz zasilającymi liniami wysokiego napięcia 110 kV.

Podmiotem odpowiedzialnym za zaopatrywanie mieszkańców gminy w energię elektryczną, regularność dostaw, jakość dostarczanej energii, obsługę odbiorców, kontrolowanie eksploatacji sieci, przeprowadzanie modernizacji oraz usuwanie usterek jest podmiot zewnętrzny. Przesyłanie energii

⁵¹ Materiał źródłowy: Dane GUS.

⁵² Aktualnie obowiązuje uchwała nr XXVII/175/20 Rady Gminy Dąbrówno z dnia 18 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Dąbrówno (Dz. Urz. Woj. Warm.Maz. 2020 poz. 80 z późn.zm.).

⁵³ Materiał źródłowy: <https://ebin.josm.pl/>

elektrycznej do odbiorców umożliwia sieć napowietrznych i kablowych linii elektroenergetycznych średniego oraz niskiego napięcia.

5.6.4. INFRASTRUKTURA CIEPŁOWNICZA

Nie istnieje centralny system ciepłowniczy. Mieszkańcy korzystają ze źródeł rozproszonych, indywidualnych, głównie w postaci kotłów na paliwa stałe

W coraz większym stopniu wykorzystywana jest energia cieplna pochodząca ze źródeł odnawialnych za pomocą mikroinstalacji OZE, jak kolektory słoneczne, panele fotowoltaiczne i pompy ciepła.

5.6.5. ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII

W granicach gminy Dąbrówno nie funkcjonują obecnie wolnostojące instalacje OZE o mocy powyżej 500 kW.

Jednocześnie podkreśla się, że w coraz większym zakresie wykorzystywana jest wśród mieszkańców energia pochodząca z mikroinstalacji OZE (m.in. panele fotowoltaiczne, kolektory słoneczne, pompy ciepła).

5.6.6. INFRASTRUKTURA GAZOWA

Aktualnie nie istnieje zbiorczy, scentralizowany system zaopatrzenia mieszkańców w gaz. Potrzeby cieplne w gospodarce komunalno-bytowej w gospodarstwach domowych są zaspokajane dostawą gazu płynnego, dostarczanego w butlach gazowych.

5.6.7. GOSPODARKA ODPADAMI

Od 2019 r. obowiązuje nowelizacja przepisów prawa z zakresu gospodarowania odpadami. Na mocy ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r. poz. 1579) zniesiony został podział województw na regiony gospodarki odpadami. Ponadto zrezygnowano z regionalnych instalacji przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK), które zaadaptowane zostały jako instalacje komunalne. Równolegle, wraz z przyjęciem nowelizacji, uchylone zostały uchwały w sprawie wykonania wojewódzkich planów gospodarki odpadami.

Na podstawie zapisów w/w Ustawy oraz innych ustaw Marszałek Województwa w Biuletynie Informacji Publicznej prowadzi listę:

- funkcjonujących instalacji spełniających wymagania dla instalacji komunalnych, które zostały oddane do użytkowania i posiadają wymagane decyzje pozwalające na przetwarzanie odpadów,
- instalacji komunalnych planowanych do budowy, rozbudowy lub modernizacji.

Lista aktualizowana jest na bieżąco, natomiast wpisu dokonuje się na pisemny wniosek prowadzącego instalację komunalną. Bezpośrednio na terenie gminy nie ma zlokalizowanych instalacji gospodarowania odpadami wymienionych na listach prowadzonych przez Marszałka Województwa. Odpady komunalne zbierane są w sposób zorganizowany oraz wywożone poza teren gminy.

Warto podkreślić, iż w Dąbrównie funkcjonowało przed laty składowisko odpadów komunalnych, które zostało następnie zamknięte i zrekultywowane.⁵⁴

W gminie nie funkcjonuje aktualnie punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, natomiast planowane jest w przyszłości uruchomienie mobilnego punktu dla odpadów tekstylnych.

⁵⁴ Materiał źródłowy: Urząd Gminy Dąbrówno.

Dane dotyczące ilości odebranych odpadów komunalnych w latach 2021-2024, z podziałem na odpady zebrane selektywnie oraz zmieszane, przedstawia niżej załączona tabela:

Tab. 20 Ilość odebranych odpadów komunalnych z terenu gminy w latach 2021-2024

ROK	2021	2022	2023	2024
Odpady odebrane ogółem w ciągu roku (t)	868,55	926,26	942,61	1 014,73
Odpady zebrane selektywnie w ciągu roku (t)	444,54	424,72	391,28	496,82
Zmieszane odpady odebrane w ciągu roku (t)	424,01	501,54	551,33	517,91
Udział odpadów zebranych selektywnie w relacji do ogółu odpadów (%)	51,2	45,9	41,5	49,0

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 2024 r.

Na przestrzeni omawianego okresu wzrosła całkowita ilość odebranych odpadów komunalnych. Jednocześnie udział odpadów zebranych selektywnie w stosunku do ogółu odpadów utrzymuje się na zbliżonym poziomie.⁵⁵ W związku z powyższym konieczne jest podjęcie działań mających na celu dalsze sukcesywne zwiększanie udziału selektywnie zebranych odpadów w kolejnych latach.

Gmina należy do Związku Gmin Regionu Ostródzko-Iławskiego „Czyste Powietrze”, w stosunku do którego obowiązuje Regulamin utrzymania czystości i porządku.⁵⁶ W celu oczyszczenia gminy Dąbrówno z azbestu, uchwałą Nr XXIV/212/13 z dnia 14 lutego 2013 r. Rada Gminy Dąbrówno przyjęła „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Dąbrówno na lata 2012-2032”.

5.7. WNIOSKI

POŁOŻENIE FIZYCZNOGEOGRAFICZNE

- Położenie gminy w rejonie dwóch odmiennych typów krajobrazu (wysoczyzna morenowa Garbu Lubawskiego i Wzniesienia Mławskiego oraz wyraźnie obniżona Równina Urszulewska).

UWARUNKOWANIA KLIMATYCZNO-ŚRODOWISKOWE

⁵⁵ Materiał źródłowy: Dane GUS.

⁵⁶ Aktualnie obowiązuje uchwała nr XXII/82/2023 Zgromadzenia Związku Gmin Regionu Ostródzko-Iławskiego „Czyste Środowisko” w siedzibie w Ostródzie z dnia 28 września 2023 r. w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gmin uczestników Związku Gmin Regionu Ostródzko-Iławskiego „Czyste Środowisko” (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. 2023 poz. 5639).

- Na przeważającym obszarze brak znaczących utrudnień geologiczno-inżynierskich (za wyjątkiem dolin rzecznych i lokalnych zagłębień terenowych).
- Urozmaicona młodo glacialna rzeźba terenu, z dominacją falistych i pagórkowatych wysoczyzn morenowych, dolin rzecznych oraz rynien polodowcowych wypełnionych wodą.
- Stosunkowo duży potencjał zasobów wodnych (obecność jezior polodowcowych, rozwinięta sieć hydrograficzna).
- Obecność potencjału surowcowego (udokumentowane złoża kopalin).
- Zły stan ogólny jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) lub brak prowadzonego regularnego monitoringu jakości wód.
- Zróżnicowane warunki agroekologiczne do produkcji roślinnej.

ZASKLEPIENIE GRUNTÓW

- Stosunkowo niewielkie przekształcenia środowiska, w tym niski stopień zasklepienia gruntów.

FORMY OCHRONY PRZYRODY

- Obecność licznych obszarowych form ochrony przyrody (Park Krajobrazowy, Obszary Natura 2000, Obszary Chronionego Krajobrazu, użytek ekologiczny).
- Ustanowiona ochrona pomnikowa dla wartościowych okazów drzew oraz licznych głazów narzutowych.

SYSTEM PRZYRODNICZY GMINY

- Położenie gminy w zasięgu ponadlokalnego korytarza ekologicznego „Lasy Lidzbarskie – Puszcza Ramucko – Napiwodzka”.
- Niski wskaźnik lesistości.

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

- Dostosowany do wymogów i standardów wspólnotowych oraz krajowych system gospodarki odpadami.
- Relatywnie wysoki udział odpadów zbieranych selektywnie.
- Obecność wyrobów zawierających azbest.
- Wzrastający stopień wykorzystania odnawialnych źródeł energii.
- Dostatecznie rozwinięty system przesyłu energii elektrycznej.
- Brak sieci gazowej (gazu przewodowego).
- Brak sieci ciepłowniczej i możliwości jej realizacji.
- Bardzo wysoki poziom zwodociągowania gminy.
- W dalszym ciągu niedostatecznie rozwinięta sieć kanalizacyjna oraz niewystarczające wyposażenie mieszkańców w indywidualne systemy oczyszczania ścieków (przydomowe oczyszczalnie ścieków).

6. KULTURA I DZIEDZICTWO KULTUROWE

6.1. RYS HISTORYCZNY⁵⁷

Obszar dzisiejszego Dąbrówna był pierwotnie zamieszkiwany przez pruskie plemię Sasinów. W późniejszym okresie tereny te zostały zasiedlone przez polskich osadników z ziemi chełmińskiej oraz ludność staropruską z Pomezanii. W 1319 roku Krzyżacy wznieśli zamek w miejscu wcześniejszego staropruskiego grodu obronnego. W jego sąsiedztwie powstała osada *Ylienburg*, która w 1326 roku otrzymała prawa miejskie nadane przez komtura dzierzgońskiego Luthra von Braunschweiga. Przez miejscowość przebiegał ważny szlak handlowy łączący Mazowsze z Elblągiem i Gdańskiem. Od 1325 roku zamek był siedzibą wójta krzyżackiego podlegającego początkowo komturowi dzierzgońskiemu, a od 1341 roku ostródzkiemu. Na przełomie XIV i XV wieku powstała pierwsza szkoła miejska. W lipcu 1410 roku, na dwa dni przed bitwą pod Grunwaldem, miasto zostało zdobyte i spalone przez wojska Władysława Jagiełły. W 1519 roku Dąbrówno zostało zdobyte przez wojska polskie, jednak po hołdzie pruskim w 1525 roku znalazło się w granicach Prus Książęcych jako starostwo. Miejscowość należała kolejno do rodów magnackich: Gablentzów, Olesnitzów, a najdłużej – w latach 1572–1831 – do rodu Finck von Finckenstein. W 1568 roku ukończono budowę kościoła protestanckiego przeznaczonego dla ludności polskiej. W XVI wieku w mieście osiedlili się także bracia czescy, wygnani z Czech w latach 1548–1564. W 1656 roku Dąbrówno zostało spalone przez Tatarów wspierających wojska hetmana Wincentego Aleksandra Gosiewskiego. Rok później zakończył się okres zwierzchnictwa Polski, a miasto znalazło się w granicach państwa brandenbursko-pruskiego, które w 1701 roku przekształcono w Królestwo Prus. Miejscowość była jednym z ważniejszych ośrodków polskości na Mazurach, choć nigdy nie rozwinęła się w duży ośrodek miejski. W mieście rozwijało się rzemiosło, zwłaszcza sukiennictwo – w 1802 roku działało tu 17 warsztatów. Funkcjonowali również kapelusznicy oraz warsztaty tkackie produkujące płótno i przędzę wełnianą. Pod koniec XIX wieku Dąbrówno stało się lokalnym centrum handlowym, w którym cztery razy w roku organizowano jarmarki. W 1825 roku spośród 1171 mieszkańców jedynie 431 posługiwało się językiem niemieckim. Największą liczbę ludności – 1859 osób – odnotowano w 1880 roku. W latach 1892–1900 funkcję katolickiego proboszcza pełnił ksiądz Antoni Wolszlegier, działacz niepodległościowy, który w 1893 roku został wybrany przez ludność polską na posła do parlamentu pruskiego. W 1910 roku miejscowość uzyskała połączenie kolejowe z Ostródą i Działdowem, funkcjonujące do 1945 roku. Pod koniec sierpnia 1914 roku w okolicach Dąbrówna toczyły się walki I bitwy mazurskiej, związanej z bitwą pod Tannenbergiem. W pobliskim Osiekowie znajdował się jeden z większych cmentarzy wojennych z tego okresu. W 1945 roku miejscowość została zniszczona w około 80% i utraciła prawa miejskie. W okresie Polski Ludowej funkcjonowały tu m.in. izba porodowa, apteka, punkt weterynaryjny oraz kino. Powstały także zakłady piekarnicze, masarnia i mleczarnia.

⁵⁷ Materiał źródłowy: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dąbrówno, 2023.

6.2. ZASOBY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Wszystkie zabytki łącznie (z dziedziny budownictwa, rzemiosła, sztuki, archeologii i zabytkowej zieleni) stanowią tzw. zasoby dziedzictwa kulturowego. Stanowią one istotny element tożsamości świadczący o zachowaniu ciągłości działalności i dorobku społeczności lokalnej.

Aktualnie w Polsce obowiązuje podział na:

- zabytki nieruchome – nieruchomość, jej część lub zespół nieruchomości;
- zabytki ruchome – rzecz ruchoma, jej część lub zespół rzeczy ruchomych;
- zabytki archeologiczne – zabytek nieruchomy będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem.

6.2.1. OBIEKTY WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW

Jedną ze sztandarowych i najbardziej powszechnych form ochrony zabytków jest rejestr zabytków. Rejestr prowadzony jest w podziale na odrębne księgi prowadzone i oznaczone wg następujących kategorii: A – zabytek nieruchomy; B – zabytek ruchomy; C – zabytek archeologiczny.

Na terenie gminy Dąbrówno znajdują się następujące zabytki nieruchome, wpisane do Rejestru Zabytków.

Tab. 21 Wykaz zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków

LP	NR REJESTRU	OBIEKT/OBECNA FUNKCJA	DATA WPISU	MIEJSCOWOŚĆ
1	A-95	Układ urbanistyczny	31.08.1949	Dąbrówno
2	A-2792	Kościół pw. św. Jana Nepomucena i NMP	17.01.2000	Dąbrówno
3	A-93	Kościół ewangelicko-augsburski, ob. metodystów	31.08.1949	Dąbrówno
4	A-1039	Kaplica Finckensteinów	23.08.1968	Dąbrówno
5	A-4250	Synagoga, ob. magazyn	28.01.1991	Dąbrówno
6	A-2794	Kapliczka przydrożna	28.04.1993	Dąbrówno
7	A-2795	Kapliczka przydrożna	28.04.1993	Dąbrówno
8	--	Zespół zamkowy	--	Dąbrówno
9	A-94	Zamek (ruina)	3.08.1949	Dąbrówno
10	A-3589	Park	13.04.1984	Dąbrówno
11	A-2790	Mury obronne	31.08.1958	Dąbrówno
12	A-2790	Baszta, ob. dzwonnica	31.08.1958	Dąbrówno
13	A-1611	Dom	5.06.1997	Dąbrówno
14	A-1612	Dom	5.06.1997	Dąbrówno
15	A-2802	Dom	30.12.1994	Dąbrówno
16	A-2803	Dom	30.12.1994	Dąbrówno
17	A-2804	Dom	30.12.1994	Dąbrówno
18	A-2805	Dom	30.12.1994	Dąbrówno
19	A-1613	Hotel „Germania”, ob. dom mieszkalny	5.06.1997	Dąbrówno
20	A-1614	Sąd, ob. dom mieszkalny	5.06.1997	Dąbrówno
21	A-2796	Wodociągowa wieża ciśnień	1.03.1991	Dąbrówno
22	A-3583	Park	13.01.1984	Elgnowo
23	A-960	Kościół ewangelicki	29.07.1968	Gardyny
24	A-1214	Kościół fil. pw. Świętej Trójcy	10.06.1968	Leszcz

LP	NR REJESTRU	OBIEKT/OBECNA FUNKCJA	DATA WPISU	MIEJSCOWOŚĆ
25	A-1226	Kościół par. pw. Wniebowzięcia NMP	12.06.1968	Marwałd
26	A-1226	Cmentarz przykościelny	12.06.1968	Marwałd
27	A- 2809	Kaplica przydrożna	28.04.1993	Samin
28	A- 1446	Park	28.12.1978	Samin
29	A-1518	Park dworski	13.01.1984	Wierzbica

Materiał źródłowy: Program Opieki nad Zabytkami Gminy Dąbrówno na lata 2021-2024, 2021.

6.2.2. OBIEKTY UJĘTE W EWIDENCJI ZABYTKÓW

W ewidencji zabytków ujmowane są: zabytki nieruchome wpisane do rejestru, inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków, inne zabytki nieruchome, zabytki ruchome wyznaczone przez Wójta w porozumieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Wśród obiektów ujętych w ewidencji znajdują się m.in.: budynki mieszkalne (w tym kamienice), aleje przydrożne, zabytkowe cmentarze wielowyznaniowe, kapliczki, zespoły dworsko-folwarczne itp.

Łącznie na terenie gminy zidentyfikowano kilkadziesiąt obiektów nieruchomych lub obszarów ujętych w gminnej ewidencji zabytków, co świadczy o stosunkowo dużych zasobach zachowanych dóbr kultury materialnej.⁵⁸

6.2.3. STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE

Stanowiska archeologiczne są ważnym elementem dziedzictwa kulturowego i stanowią podstawę wiedzy o najdawniejszych dziejach regionu. Ewidencja stanowisk archeologicznych nie jest jednak zbiorem zamkniętym i nie można wykluczyć, że w wyniku dalszej weryfikacji lub prowadzonych prac ziemnych uda się zidentyfikować nowe ślady osadnicze. Stanowiska archeologiczne są jednym z najbardziej narażonych elementów środowiska, dla których zagrożenie stanowi wszelka działalność człowieka naruszająca powierzchnię ziemi.

Łącznie na terenie gminy Dąbrówno zidentyfikowano ponad 80 stanowisk archeologicznych. Zostały one ujęte w gminnej ewidencji zabytków. Najważniejsze stanowiska, mające szczególnie znaczenie kulturowe dla gminy obejmują⁵⁹:

- Krzyżacki Gródek strażniczy;
- Krzyżackie założenie obronne („Szwedzka Góra”) położona w miejscowości Gardyny;
- Grodzisko pruskie położone w miejscowości Leszcz;
- Założenie obronne („Góra Zamkowa”) położone w miejscowości Stare Miasto.

6.2.4. ZAGROŻENIA DLA ZASOBÓW DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Do degradacji, uszkodzenia lub zniszczenia zasób dziedzictwa kulturowego może doprowadzić szereg przyczyn wewnętrznych, zewnętrznych i wywołanych sytuacją ogólną w określonym czasie.

W zakresie przyczyn wewnętrznych, związanych z działalnością człowieka, najważniejsze są:

- brak opieki konserwatorskiej;
- brak użytkownika;
- nadmierna intensywność użytkowania lub wadliwa gospodarka;
- kradzież, zaginięcie lub nielegalny wywóz;
- wady realizacyjne (niepoprawnie przeprowadzone prace konserwatorskie lub budowlane);
- niewłaściwa eksploatacja (użytkowanie niezgodne z pierwotnym przeznaczeniem obiektu);

⁵⁸ Materiał źródłowy: Narodowy Instytut Dziedzictwa (NID).

⁵⁹ Materiał źródłowy: Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Dąbrówno na lata 2021-2024, 2021.

- zmiany warunków wodno-gruntowych, jak i zanieczyszczenie wód i gleb.

Przyczyny zniszczeń lub uszkodzeń, określane jako zewnętrzne mają szerszy, często trudny do określenia zasięg oddziaływania, przez co są również trudniejsze do usunięcia. Najważniejsze są:

- działalność gospodarcza;
- infrastruktura komunalna, jak np. wprowadzanie ruchu tranzytowego samochodów przez obszary historycznych miejscowości itp.;
- zagospodarowanie przestrzenne, z dopuszczeniem np. inwestycji wielkoobszarowych i obiektów wielkogabarytowych, degradujących ekspozycję obiektów historycznych lub zakłócających łączność widokową i kompozycyjną pomiędzy obiektami zabytkowymi;
- skażenia atmosferyczne i zanieczyszczenia wód oraz zachwianie gospodarki wodnej.

Przyczyny ogólne, powodujące uszkodzenie lub zniszczenie obiektów zabytkowych to m.in.:

- działanie czasu;
- klęski losowe, jak np. wichury, trąby powietrzne, powodzie itp.;
- zmiany kierunków artystycznych;
- warunki atmosferyczne;
- działanie biologiczne;
- rozwój teorii konserwatorskich, poprzez stosowanie technologii konserwatorskich, które w dłuższej perspektywie czasowej są szkodliwe dla zabytku.

6.3. INSTYTUCJE KULTURY

GMINNE CENTRUM KULTURALNO-BIBLIOTECZNE

Gminne Centrum Kulturalno-Biblioteczne (GCKB) w Dąbrównie stanowi placówkę, gdzie kształtowane jest i promowane życie kulturalne i edukacyjne gminy. Główną misją GCKB jest aktywizacja lokalnej społeczności poprzez edukację kulturalną, upowszechnianie kultury, literatury i sztuki. Szczególnie ważne jest ponadto wspieranie działań, których celem jest rozwijanie kompetencji społecznych mieszkańców. Organizowane są tutaj regularnie spektakle, koncerty, wystawy i warsztaty, a także wspierany jest rozwój amatorskiego ruchu artystycznego, w tym rękodzieła ludowego.

Główne obszary działalności to m.in. organizacja warsztatów muzycznych i rękodzieła, zajęć tematycznych dla dzieci, młodzieży oraz dla seniorów. Ośrodek ten jest także organizatorem zajęć relaksacyjno-oddechowych dla osób starszych, zajęć joga-pilates dla dorosłych oraz zajęć tanecznych.

Na terenie gminy funkcjonują dwie biblioteki funkcjonujące w ramach Gminnego Centrum Kulturalno-Bibliotecznego. Biblioteka główna znajduje się w Dąbrównie, natomiast w Elgnowie funkcjonuje jej filia. Całkowity księgozbiór biblioteki w 2024 r. wyniósł 23 347 wolumenów, z której wypożyczono łącznie 11 115 książek, natomiast z samej biblioteki korzystało 755 czytelników.⁶⁰

Do głównych zadań Gminnej Biblioteki Publicznej należy:

- gromadzenie i opracowywanie materiałów bibliotecznych za szczególnym uwzględnieniem materiałów dotyczących własnego regionu;
- udostępnianie materiałów bibliotecznych;
- promocja czytelnictwa jako atrakcyjnej formy spędzania wolnego czasu;
- prowadzenie działalności informacyjno-bibliograficznej;
- współdziałanie z bibliotekami innych sieci, instytucjami upowszechniania kultury, organizacjami i towarzystwami w rozwoju i zaspokajaniu potrzeb oświatowych i kulturalnych społeczeństwa.

⁶⁰ Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 2024 r.

W bibliotekach organizowanych jest szereg zajęć, w tym m.in. zajęcia plastyczne, zajęcia tematyczne dla seniorów, lekcje biblioteczne, spotkania autorskie oraz ogólnopolskie akcje promujące czytelnictwo. Łącznie w 2024 roku odbyło się 55 tego typu zdarzeń, w których uczestniczyło 436 osób. Warto nadmienić, że biblioteka przystąpiła do programu „Mała Książka – Wielki Człowiek”.⁶¹

ŚWIELICE WIEJSKIE

Na terenie gminy Dąbrówno funkcjonuje obecnie kilkanaście świetlic wiejskich. W świetlicach organizowane są regularne spotkania, wydarzenia dla mieszkańców poszczególnych miejscowości, których celem jest m.in. integracja lokalnej społeczności i ich aktywizacja.

6.4. LOKALNE DZIEDZICTWO NIEMATERIALNE

W gminie Dąbrówno cyklicznie odbywają się wydarzenia oraz imprezy kulturalne, których głównym celem jest integracja mieszkańców, kultywowanie i promowanie lokalnych tradycji oraz dziedzictwa kulturowego regionu. Inicjatywy te służą również promocji gminy jako atrakcyjnego miejsca turystycznego, a także tworzeniu przestrzeni sprzyjającej wspólnemu spędzaniu czasu, edukacji oraz rozwijaniu zainteresowań związanych z kulturą.

Przykładowo, w 2024 roku na terenie gminy zrealizowano szereg wydarzeń oraz inicjatyw, wśród których znalazły się m.in.⁶²:

- 32 finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy;
- Koncert muzyki sakralnej „Dono nobis pacem” w Kościele Parafialnym p.w. Niepokalanej NMP w Dąbrównie.;
- Gminny Dzień Dziecka, w trakcie którego odbyły się liczne zabawy i animacje, konkursy sportowe itp.;
- Dożynki Gminne w Dąbrównie, podczas którego odbył się m.in. konkurs kulinarny i zabawy;
- „Warsztaty dla kobiet z sercem” oraz występy grupy artystycznej;
- Spektakl „Zimowe Opowieści”;
- Gminny Turniej Kulinarny;
- „Noc bibliotek” dla dzieci i młodzieży;
- Festyn „Tradycje Bożonarodzeniowe w Gminie Dąbrówno”.

⁶¹ Materiał źródłowy: Raport o stanie gminy Dąbrówno za 2024 rok, 2025.

⁶² Materiał źródłowy: Raport o stanie gminy Dąbrówno za 2024 rok, 2025.

6.5. WNIOSKI

ZASOBY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

- Obecność stosunkowo licznych obiektów zabytkowych (m.in. obiekty wpisane do rejestru zabytków i ewidencji zabytków).
- Zły stan techniczny niektórych obiektów ujętych w ewidencji zabytków (zwłaszcza zabytkowych cmentarzy ewangelickich), powodujący stopniowe niszczenie obiektów tradycyjnej zabudowy.
- Niewystarczające wydatki z budżetu gminy na wsparcie działań z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego.

INSTYTUCJE KULTURY

- Obecność instytucji kultury na terenie gminy (Gminne Centrum Kulturalno-Biblioteczne).
- Funkcjonowanie świetlic wiejskich jako miejsca integracji lokalnej społeczności.

LOKALNE DZIEDZICTWO NIEMATERIALNE

- Organizowane wydarzenia i imprezy kulturalne, realizowane w ramach promowania i upowszechniania historii oraz integracji lokalnej społeczności.

7. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA

7.1. INFRASTRUKTURA SPORTOWO-REKREACYJNA I JEJ WYKORZYSTANIE

Do obiektów zaplecza sportowo-rekreacyjnego w gminie Dąbrówno zalicza się⁶³:

- kompleks boisk sportowych w Dąbrównie;
- sale gimnastyczne przy szkołach podstawowych;
- kort tenisowy w miejscowości Leszcz;
- urządzone plaże i kąpieliska nad jeziorami Dąbrowa Wielka i Dąbrowa Mała;
- place zabaw;
- siłownie zewnętrzne.

Gminna baza sportowo-rekreacyjna służy rozwojowi aktywności fizycznej, ruchowej i psychicznej, nauki współpracy i współzawodnictwa mieszkańców, którzy mogą korzystać z infrastruktury sportowej w sposób indywidualny lub zorganizowany. Wartym podkreślenia jest także rola placów zabaw i siłowni zewnętrznych, jako czynników korzystnych dla najmłodszych mieszkańców oraz całych rodzin.

Na terenie gminy funkcjonuje ponadto klub sportowy „Vel Dąbrówno”.

7.2. ATRAKCYJNOŚĆ TURYSTYCZNA

7.2.1. WALORY PRZYRODNICZE

Obszar gminy Dąbrówno jest atrakcyjny dla rozwoju turystyki pod względem walorów środowisko-krajobrazowych. Przejawem tego jest fakt, że siedziba gminy - Dąbrówno zlokalizowana jest pomiędzy dwoma dużymi jeziorami polodowcowymi tj. Dąbrowa Wielka i Dąbrowa Mała. Warto nadmienić, że przez jeziora, a także rzekę Wel prowadzi atrakcyjny szlak kajakowy. Wysoka jeziorność gminy sprzyja rozwojowi zarówno turystyki kwalifikowanej (w tym turystyki wodnej na wybranych odcinkach), jak również rekreacyjnej, z możliwością realizacji szlaków pieszo-rowerowych. Występują tutaj plaże z kąpieliskiem wraz z mołem. Największe jeziora w gminie tj. Dąbrowa Wielka i Dąbrowa Mała stanowią akweny bardzo atrakcyjne dla rozwoju wędkarstwa. Istnieje tutaj możliwość wykupienia zezwolenia na wędkowanie. Występują tutaj takie gatunki ryb jak m.in. szczupak, leszcz, lin, węgorz, okoń, płoć. Dodatkowym atutem są znajdujące się pomosty dla wędkarzy. W gminie funkcjonuje ponadto Stowarzyszenie Turystyczno-Wędkarskie „Skarby Jezior w Dąbrównie”.

Gminę cechuje ogólnie dobry ogólnie dobry stan środowiska przyrodniczego, w tym sprzyjające warunki bioklimatyczne, właściwy stan powietrza atmosferycznego (poza okresowo występującą niską emisją), a także rolniczo-leśny charakter gminy, wpływający pozytywnie na potencjał w zakresie turystyki wypoczynkowej (agroturystyka) i kwalifikowanej (krajoznawczej, pieszo-rowerowej, wodnej).

Gmina Dąbrówno charakteryzuje się stosunkowo urozmaiconą rzeźbą terenu. Obszar położony jest na rozległym sandrze Równiny Urszulewskiej urozmaicony rynnami subglacialnymi jezior. Teren ten otacza wysoczyzna morenowa, gdzie różnice wysokości są relatywnie duże, jak na warunki krajobrazowe tej części Polski. W gminie występują ponadto cenne zbiorowiska roślinne, w szczególności przestrzenie leśne o zróżnicowanym drzewostanie (m. in. sosna, buk, klon, jawor, dąb, świerk), sprzyjające pobytowi ludzi. Znaczenie mają również osobliwości flory i fauny, w tym zwłaszcza wartościowe torfowiska, mokradła, a także bogactwo ssaków i ptactwa wodolubnego, co sprzyja potencjalnemu rozwojowi turystyki kwalifikowanej (przyrodniczej, pieszo-rowerowej).

⁶³ Materiał źródłowy: Urząd Gminy Dąbrówno.

Warto zaznaczyć, iż gminę Dąbrówno cechuje niewielka gęstość zaludnienia, co jest niewątpliwym atutem dla osób szukających wyciszenia i spokoju. Na terenie gminy Dąbrówno istotną rolę odgrywa produkcja zwierzęca, w szczególności chów drobiu i trzody chlewnej. Intensyfikacja tej działalności wiąże się jednak z określonymi ograniczeniami, do których należy zaliczyć m.in. okresowe uciążliwości zapachowe oraz konflikty funkcjonalno-przestrzenne związane z rozwojem turystyki i rekreacji. Uwarunkowania te wymagają uwzględnienia w planowaniu dalszego rozwoju gminy.

7.2.2. WALORY ANTROPOGENICZNE

Na terenie gminy Dąbrówno do walorów antropogenicznych zalicza się przede wszystkim zabytki architektury i budownictwa, obszary zabytkowe, w tym zwłaszcza m.in.:

- Kościół ewangelicko-augsburski w Dąbrównie;
- Kościół pw. św. Jana Nepomucena NMP w Dąbrównie;
- Dzwonnica i mury obronne Dąbrówna;
- Synagoga w Dąbrównie;
- historyczny układ urbanistyczny Dąbrówna;
- liczne zabytkowe cmentarze wielowyznaniowe (zwłaszcza z przełomu XIX i XX wieku);
- ruiny zamku krzyżackiego w Dąbrównie;
- cenne kamienice przy ul. Kościuszki i Kościelnej w Dąbrównie.

Warto nadmienić, iż gmina położona jest w bliskim sąsiedztwie Pól Grunwaldzkich, gdzie miała miejsce jedna z największych bitew średniowiecznej Europy tj. Bitwa Pod Grunwaldem w 1410 roku pomiędzy Zakonem Krzyżackim a wojskami Królestwa Polskiego i Wielkiego Księstwa Litewskiego.

Ryc. 37 Kościół ewangelicko-augsburski w Dąbrównie

Materiał źródłowy: <https://zabytek.pl/pl/>

Ryc. 38 Zachowany fragment murów Zamku Krzyżackiego w Dąbrównie

Materiał źródłowy: <https://www.zamkipolskie.com/>

Do walorów antropogenicznych uznać można także działalność Gminnego Centrum Kulturalno-Bibliotecznego i świetlic wiejskich, w tym poprzez organizację licznych wydarzeń i imprez integrujących mieszkańców i turystów (opis szczegółowy w rozdz. 6.2.).

7.2.3. BAZA MATERIALNA TURYSTYKI

Gminną bazę noclegową tworzą wszelkie obiekty i urządzenia umożliwiające nocleg poza miejscem zamieszkania, do których należą m.in. hotel, miejsca noclegowe w zajazdach gastronomicznych, miejsca noclegowe prywatne, gospodarstwa agroturystyczne oraz kamping i pole namiotowe. Warto nadmienić, iż baza noclegowa i żywieniowa w gminie jest dobrze rozwinięta. Funkcjonują tutaj pokoje do wynajęcia, kwatery agroturystyczne oraz ponad 210 domków letniskowych. Koncentrują się one przede wszystkim w pobliżu jeziora Dąbrowa Wielka. Ponadto w gminie znajduje się Ośrodek Wypoczynkowy „Inter Piast” w Kalbornii oraz „Pensjonat „Zacisze” w Dąbrównie.⁶⁴

Ośrodek Wypoczynkowy „Inter Miast” w Kalbornii to całoroczny obiekt noclegowy usytuowany w masywie Góry Dylewskiej w rozległym kompleksie leśno-parkowym. Ośrodek oferuje dla gości 85 miejsc noclegowych oraz 120 miejsc w domkach letniskowych. Na terenie obiektu znajduje się m.in. bilard, sauna, biblioteka, kawiarnia oraz miejsce do grillowania⁶⁵. Pensjonat „Zacisze” oferuje swoim gościom 30 miejsc noclegowych wraz z barem i salą bankietową, gdzie można zorganizować różnego rodzaju wydarzenia i uroczystości.

⁶⁴ Materiał źródłowy: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dąbrówno, 2023.

⁶⁵ Materiał źródłowy: <http://www.interpiast.oit.pl>.

Gminną bazę żywieniową stanowią wszelkie obiekty gastronomiczne służące zaspokojeniu potrzeb żywnościowych turystów, takie jak restauracje, kawiarnie, bary, punkty gastronomiczne. Do grupy tej zalicza się również zakłady zaopatrujące odwiedzających w artykuły żywnościowe.

Na bazę komunikacyjną składa się sieć połączeń, dróg i szlaków komunikacyjnych. Poziom rozwinięcia bazy komunikacyjnej stanowi o dostępności oraz łatwości poruszania się po obszarze gminy przez potencjalnych turystów. Do bazy komunikacyjnej gminy Dąbrówno w szczególności zalicza się:

- sieć dróg publicznych, w tym droga wojewódzka nr 537 i 542, drogi powiatowe oraz gminne;
- przystanki autobusowe.

Do bazy towarzyszącej zalicza się wszelkiego rodzaju urządzenia sportowo-rekreacyjne obszaru turystycznego, które pozwalają turystom na uprawianie różnych form rekreacji. W przypadku gminy Dąbrówno związane jest to ze sportami wodnymi (pomosty i kąpieliska), rowerowymi (oznakowane szlaki rowerowe) i spędzaniem czasu wolnego poprzez zabawę i rozrywkę. Infrastrukturę sportowo-rekreacyjną opisano we wcześniejszej części (rozdz. 7.1.). Ponadto w zakres bazy towarzyszącej wchodzi cała gminna infrastruktura techniczna (wodociągi, kanalizacja, sieć energetyczna) oraz społeczna (przychodnia, biblioteka, poczta).

Atrakcje turystyczne stanowią wszelkiego rodzaju obiekty będące przedmiotem zainteresowania turystycznego i wpływające na natężenie ruchu turystycznego. Do gminnych atrakcji turystycznych zaliczyć zatem można wszystkie wyżej wymienione formy i obiekty pod warunkiem, że są one związane z gminą (np. z kulturą mieszkańców), na ich temat dostępne są informacje turystyczne (np. w postaci ulotek, informacji internetowej, oznaczenia kartograficznego) oraz w sposób realny wpływają na wzrost ruchu turystycznego.

7.3. WNIOSKI

INFRASTRUKTURA SPORTOWO-REKREACYJNA I JEJ WYKORZYSTANIE

- Stosunkowo liczne obiekty sportowo-rekreacyjnej (m.in. boiska i hale sportowe, place zabaw, siłownie zewnętrzne itp.).
- Niedostatecznie rozbudowane oferty turystyczno-rekreacyjne poza okresem wakacyjnym.
- Stosunkowo dobrze rozwinięta baza noclegowa na terenie gminy.
- Niski udział wydatków na rozwój turystyki z budżetu gminy.
- Funkcjonujący klub sportowy na terenie gminy.

ATRAKCYJNOŚĆ TURYSTYCZNA

- Sprzyjające walory przyrodnicze (urozmaicona rzeźba terenu, obecność licznych jezior polodowcowych), wykazujące potencjał do rozwoju funkcji turystycznej oraz rekreacyjno-wypoczynkowej.
- Stosunkowo wysokie walory antropogeniczne oparte o zachowane dziedzictwo materialne (zabytki architektury i budownictwa, miejsca pamięci).

8. PLANOWANIE I ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

8.1. PLANOWANIE PRZESTRZENNE W GMINIE

8.1.1. PLAN OGÓLNY GMINY

Ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw wprowadza nowe przepisy dotyczące hierarchii dokumentów planistycznych w gminach w Polsce. Studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego zastąpione zostaną przez plany ogólne gmin (które stanowić będą, w odróżnieniu od studiów, akty prawa miejscowego) oraz przez strategie rozwoju (zwłaszcza w zakresie ustaleń dotyczących polityki rozwoju).

Zgodnie z zapisami art. 13a ust. 4 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym plan ogólny określa strefy planistyczne oraz gminne standardy urbanistyczne oraz może określać (w przypadku wystąpienia stosownych przesłanek) obszary uzupełnienia zabudowy oraz obszary zabudowy śródmiejskiej. Stosownie do art. 13e ust. 2 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w gminnym katalogu stref planistycznych określa się profil funkcjonalny stref planistycznych, wartość maksymalnej nadziemnej intensywności zabudowy, maksymalną wysokość zabudowy, maksymalny udział powierzchni zabudowy oraz minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej. W planie ogólnym dopuszcza się wyznaczenie następujących stref planistycznych:

- strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną;
- strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną;
- strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową;
- strefa usługowa;
- strefa handlu wielkopowierzchniowego;
- strefa gospodarcza;
- strefa produkcji rolniczej;
- strefa infrastrukturalna;
- strefa zieleni i rekreacji;
- strefa cmentarzy;
- strefa górnictwa;
- strefa otwarta;
- strefa komunikacyjna.

Ustalenia planu ogólnego powinny uwzględniać politykę przestrzenną gminy określoną w strategii rozwoju gminy lub strategii rozwoju ponadlokalnego. Stosownie do art. 51 ustawy z dnia 7 lipca 2023 roku o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2023. Poz. 1688), zmienionej 4 kwietnia 2025 r.: *ustalenia pierwszego planu ogólnego gminy w danej gminie określa się, uwzględniając politykę przestrzenną gminy określoną w strategii rozwoju gminy lub strategii rozwoju ponadlokalnego, o ile gmina dysponuje strategią rozwoju gminy lub strategią rozwoju ponadlokalnego, których opracowanie zostało wszczęte od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.*

Do planu ogólnego gminy sporządzane jest uzasadnienie w formie tekstowej wraz z częścią graficzną. Elementy uzasadnienia zostały określone w art. 13h ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Gmina Dąbrówno formalnie przystąpiła do opracowania planu ogólnego gminy, na mocy uchwały nr III/18/24 Rady Gminy Dąbrówno z dnia 18 czerwca 2024 r.

8.1.2. STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Do momentu formalnego przyjęcia planu ogólnego gminy Dąbrówno, nadrzędnym dokumentem planistycznym pozostanie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dąbrówno, przyjęte na mocy uchwały nr LXVI/404/23 Rady Gminy Dąbrówno z dnia 11 września 2023 r. Dokument zawiera generalne zasady zagospodarowania przestrzennego oraz wytyczne, którymi należy kierować się w kreowaniu polityki przestrzennej. Studium nie jest aktem prawa miejscowego, stanowi natomiast wiążącą wytyczną (podstawę) do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Studium, co do zasady, definiowało kierunki polityki przestrzennej gminy w zakresie:

- celów rozwoju społeczno-gospodarczych gminy;
- priorytetów rozwojowych gminy;
- funkcji gminy;
- hierarchii sieci osadniczej;
- struktury funkcjonalno-przestrzennej;
- ochrony środowiska, w tym w aspekcie uwarunkowań prawnych i Przyrodniczego Systemu Gminy;
- kierunków zagospodarowania przestrzennego Przyrodniczego Systemu Gminy (wytyczne do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego);
- kierunków działań w strefach funkcjonalnych;
- kierunków i zasad ochrony dóbr kultury (wytyczne do miejscowego planu zagospodarowania)
- stref ochrony konserwatorskiej;
- ochrony krajobrazu kulturowego;
- kierunków działań w zakresie dóbr kultury;
- kierunków i zadań rozwoju infrastruktury społecznej i obszarów dla tych potrzeb;
- kierunków rozwoju komunikacji;
- kierunków działań w dziedzinie gospodarki odpadami;
- kierunków rozwoju elektroenergetyki, zaopatrzenia w wodę, odprowadzania ścieków, ciepłownictwa, gazownictwa i telekomunikacji;
- obrony cywilnej i ochrony przeciwpożarowej;
- kierunków działań i zadań władz samorządowych w celu realizacji polityki.

Zgodnie z zapisami aktualnego Studium głównym celem polityki przestrzennej gminy Dąbrówno jest zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy, który koncentruje się na:

- zachowaniu i ochronie walorów przyrodniczych i krajobrazowych stanowiących ważny potencjał gminy, co podnosi atrakcyjność turystyczną;
- podnoszeniu poziomu życia mieszkańców i atrakcyjności zamieszkania;
- umożliwieniu rozwoju różnych funkcji gospodarczych w gminie, w tym poprzez minimalizowanie konfliktów pomiędzy nimi.

Wdrażanie założeń celu głównego możliwe jest poprzez realizację celów szczegółowych, które stanowią podstawę rozwoju gminy. Wśród nich wyróżnia się: cele społeczno-ekonomiczne, cele przyrodnicze, cele kulturowe, cele przestrzenne. Obszar gminy Dąbrówno podzielony został wówczas na 3 strefy polityki przestrzennej o zróżnicowanych predyspozycjach do rozwoju tj.

- strefa przyrodniczo-krajobrazowa – obejmuje tereny zlokalizowane w północno-zachodniej części gminy. W rejonie tym ustanowione zostały liczne formy ochrony przyrody, natomiast obszar ten

w znacznym stopniu zajęty jest przez zwarty kompleks leśny. Strefa ta ukierunkowana jest na rozwój zabudowy turystyczno-rekreacyjnej oraz zabudowy mieszkaniowo-usługowej;

- strefa mieszkaniowo-rekreacyjna – obejmuje obszar centralnej części gminy z głównym ośrodkiem osadniczym w gminie tj. z miejscowością Dąbrówno. Teren predysponowany jest do rozwoju funkcji mieszkaniowej wraz z usługami, a także funkcji turystycznych, zwłaszcza w pobliżu jezior;
- strefa rolniczo-gospodarcza – obejmuje swym zasięgiem skrajne fragmenty gminy, które są predysponowane do rozwoju rolnictwa, zabudowy mieszkaniowej oraz działalności gospodarczej, w tym związanej z działalnością wydobywczą złóż kopalin. Obszar ten wykazuje również predyspozycje do realizacji instalacji odnawialnych źródeł energii o mocy powyżej 500 kW.

Nowo formułowana Strategia Rozwoju stanowić będzie kontynuację i rozwinięcie dotychczas podejmowanych inicjatyw i aktywności na rzecz dalszego rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego gminy Dąbrówno.

8.1.3. MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Głównym narzędziem w kształtowaniu ładu przestrzennego są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Uregulowane zasady zagospodarowania przestrzennego posiadają niektóre fragmenty miejscowości, które obejmują obszar 987,0 ha, co stanowi 6,0% całkowitej powierzchni gminy.⁶⁶

Na terenie gminy obowiązują aktualnie miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, przyjęte następującymi uchwałami⁶⁷:

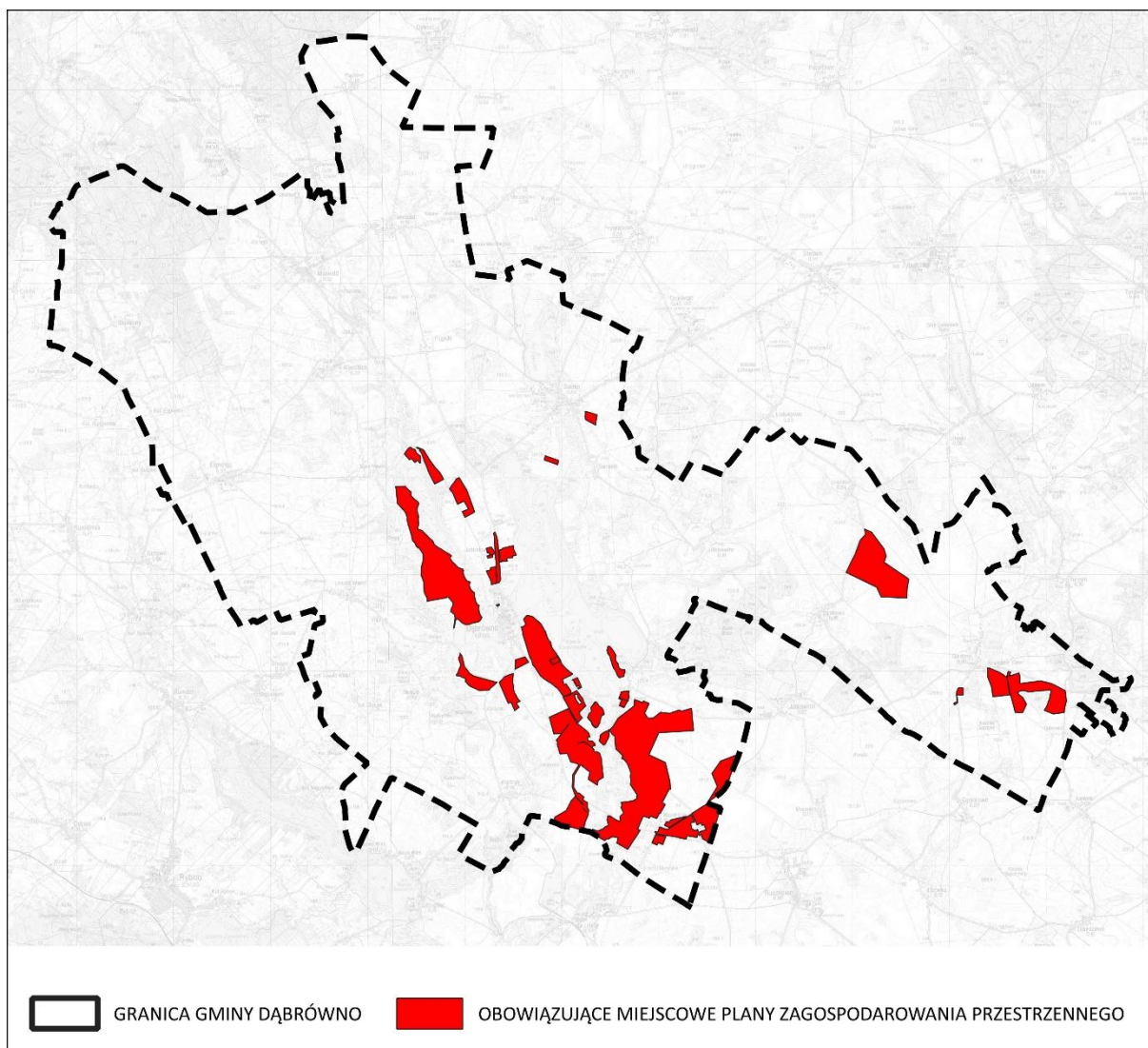
- Uchwała nr XXXVII/208/97 Rady Gminy w Dąbrównie z dnia 28 czerwca 1997 roku w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w Dąbrównie;
- Uchwała nr XXIII/172/2000 Rady Gminy w Dąbrównie z dnia 21 sierpnia 2000 roku w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy i wsi Dąbrówno;
- Uchwała nr XXIII/171/2000 Rady Gminy w Dąbrównie z dnia 21 sierpnia 2000 roku w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy i wsi Dąbrówno;
- Uchwała nr XXIX/207/01 Rady Gminy Dąbrówno z dnia 26 stycznia 2001 roku w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego Gminy i wsi Dąbrówno;
- Uchwała nr XXXI/219/01 Rady Gminy Dąbrówno z dnia 23 kwietnia 2001 roku w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego Gminy i wsi Dąbrówno;
- Uchwałą nr XXXIII/232/01 Rady Gminy Dąbrówno z dnia 26 maja 2001 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy i wsi Dąbrówno;
- Uchwała nr XXXVII/255/01 Rady Gminy Dąbrówno z dnia 24 września 2001 roku w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu eksploatacji kruszywa naturalnego w obrębie Gardyny, gmina Dąbrówno;
- Uchwała nr XLIV/305/02 Rady Gminy w Dąbrównie z dnia 4 września 2002 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestępnego terenów zabudowy lotniskowej w obrębie Leszcz gm. Dąbrówno;

⁶⁶ Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2024 r.

⁶⁷ Materiał źródłowy: <https://rejestrurbanistyczny.gison.pl/>

- Uchwała nr XIX/145/2004 Rady Gminy Dąbrówno z dnia 20 grudnia 2004 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu działki nr 14,6/1 w sąsiedztwie wsi Samin, obręb Samin, gmina Dąbrówno;
- Uchwała nr XIX/146/04 Rady Gminy Dąbrówno z dnia 20 grudnia 2004 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części wsi Dąbrówno i Jabłonowo, gmina Dąbrówno;
- Uchwała Nr XIX/147/04 Rady Gminy Dąbrówno z dnia 20 grudnia 2004 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części wsi Dąbrówno, obręb Dąbrówno;
- Uchwała nr XXII/169/05 Rady Gminy Dąbrówno z dnia 29 kwietnia 2005 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części terenu zwanego „Wzgórze Letniskowe”, obręb Dąbrówno, gmina Dąbrówno;
- Uchwała nr XXIV/184/05 Rady Gminy Dąbrówno z dnia 29 lipca 2005 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obrębu Osiekowo, gmina Dąbrówno;
- Uchwała nr XXIII/174/05 Rady Gminy Dąbrówno z dnia 30 czerwca 2005 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obrębu Leszcz, gmina Dąbrówno;
- Uchwała nr XXIII/176/05 Rady Gminy Dąbrówno z dnia 30 czerwca 2005 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu działek 392/1 i 392/2 we wsi Dąbrówno, gmina Dąbrówno;
- Uchwała nr XXIII/175/05 Rady Gminy Dąbrówno z dnia 30 czerwca 2005 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego we wsi Brzeźno Mazurskie, gmina Dąbrówno (działki nr 166/7 i 166/8, obręb Brzeźno Mazurskie);
- Uchwała nr XXVII/197/05 Rady Gminy Dąbrówno z dnia 30 listopada 2005 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zachodniego brzegu jeziora Dąbrowa Mała, obręby Lewańd Wielki i Stare Miasto, gm. Dąbrówno;
- Uchwała nr XXXIII/239/06 Rady Gminy Dąbrówno z dnia 23 czerwca 2006 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Dąbrówno w obrębach geodezyjnych Brzeźno Mazurskie i Leszcz;
- Uchwała nr XXXIII/238/06 Rady Gminy Dąbrówno z dnia 23 czerwca 2006 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów wydobywania i obróbki kruszywa w obrębie geodezyjnym Gardyny, gmina Dąbrówno;
- Uchwała nr XI/70/07 Rady Gminy Dąbrówno z dnia 24 września 2007 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów rekreacyjnych w obrębie geodezyjnym Brzeźno Mazurskie gmina Dąbrówno;
- Uchwała nr XI/69/07 Rady Gminy Dąbrówno z dnia 24 września 2007 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów rekreacyjnych w obrębie geodezyjnym 2 - DĄBROWNO gmina Dąbrówno;
- Uchwała nr XV/98/08 Rady Gminy Dąbrówno z dnia 15 lutego 2008 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w obrębie geodezyjnym Stare Miasto gmina Dąbrówno;
- Uchwała nr XV/97/08 Rady Gminy Dąbrówno z dnia 15 lutego 2008 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Dąbrowno w obrębie geodezyjnym Brzeźno Mazurskie działki nr: 176, 177/1, 178/14, 178/15, 179/1, 180/9;
- Uchwała nr XV/96/08 Rady Gminy Dąbrówno z dnia 15 lutego 2008 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Dąbrówno w obrębie geodezyjnym Jabłonowo, działki nr 39, 40/1 i 40/4;

- Uchwała nr XVII/124/08 Rady Gminy Dąbrówno z dnia 24 kwietnia 2008 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obrębu Jabłonowo, gmina Dąbrówno;
- Uchwała nr XXII/166/08 Rady Gminy Dąbrówno z dnia 28 listopada 2008 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obręby Leszcz, gmina Dąbrówno;
- Uchwała nr XXIV/191/09 Rady Gminy Dąbrówno z dnia 27 lutego 2009 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obrębu Dąbrówno, gmina Dąbrówno (działki nr 451/19 i 451/20);
- Uchwała nr XXV/187/2005 Rady Gminy Dąbrówno z dnia 9 września 2005 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego działek nr 70/3 i 70/4 w obrębie geodezyjnym Samin, gmina Dąbrówno;
- Uchwała nr XXXVII/315/10 Rady Gminy Dąbrówno z dnia 30 września 2010 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obrębu Stare Miasto gmina Dąbrówno (działki nr 172, 174/4, 152/4, 152/4, 152/8 oraz części dz. nr 153/1);
- Uchwała nr V/36/11 Rady Gminy Dąbrówno z dnia 24 marca 2011 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obrębu Brzeźno Mazurskie, gmina Dąbrówno;
- Uchwała nr XXVI/227/13 Rady Gminy Dąbrówno z dnia 28 maja 2013 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu działki nr 433/3, obręb geodezyjny Dąbrówno, gminy Dąbrówno;
- Uchwała nr XLVI/285/18 Rady Gminy Dąbrówno z dnia 24 kwietnia 2018 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w części obrębu geodezyjnego Dąbrówno, gmina Dąbrówno;
- Uchwała nr LXXI/441/24 Rady Gminy Dąbrówno z dnia 12 lutego 2024 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek położonych w obrębie Brzeźno Mazurskie, miejscowości Kalbornia, gmina Dąbrówno;
- Uchwała nr V/39/24 Rady Gminy Dąbrówno z dnia 27 sierpnia 2024 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego teren zlokalizowany w obrębie geodezyjnym Dąbrówno w sąsiedztwie ul. Jaśminowej;
- Uchwała nr V/40/24 Rady Gminy Dąbrówno z dnia 27 sierpnia 2024 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obrębu geodezyjnego Dąbrówno w sąsiedztwie jeziora Dąbrowa Mała oraz Okrągłe, Gmina Dąbrówno;
- Uchwała nr VII/47/24 Rady Gminy Dąbrówno z dnia 28 października 2024 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działki ew. nr 76 położonej w obrębie 006 Jabłonowo, gmina Dąbrówno.

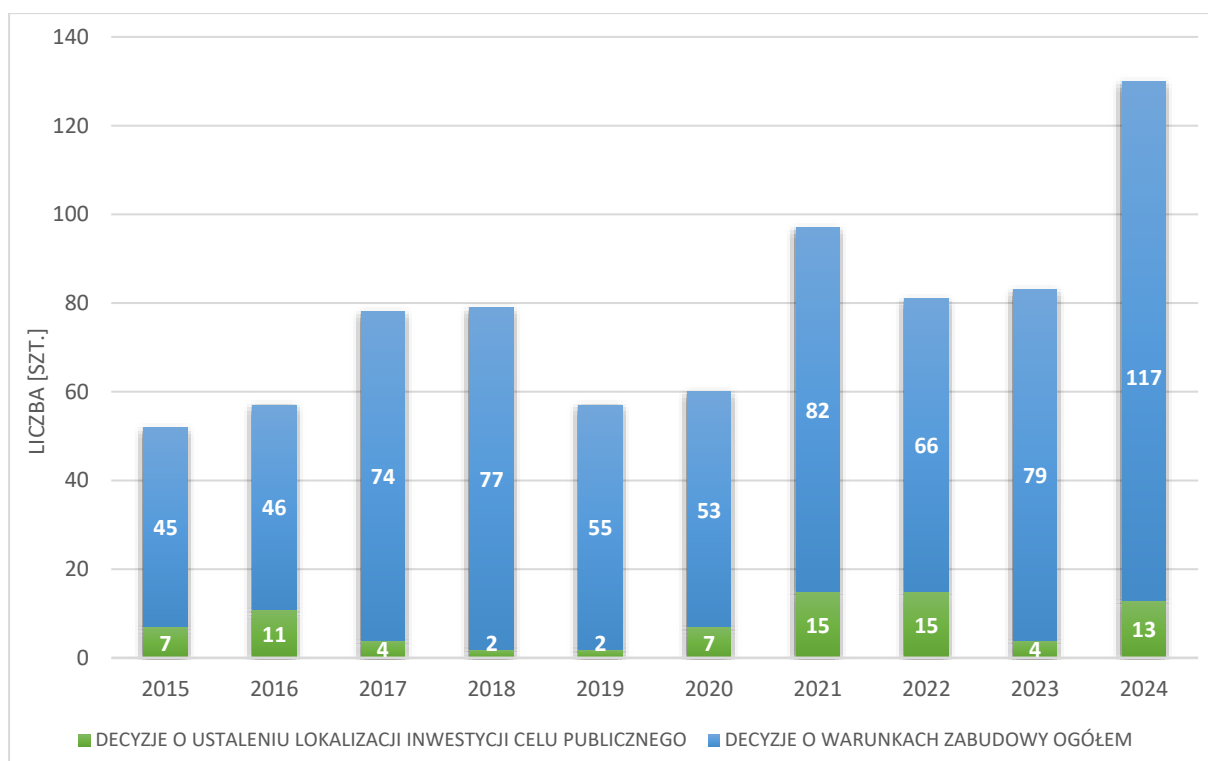

Ryc. 39 Zasięg obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Dąbrówno

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie: <https://rejestrurbanistyczny.gison.pl/dabrowno>.

8.1.4. DECYZJE O WARUNKACH ZABUDOWY I DECYZJE O LOKALIZACJI INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO

W obszarach nieobjętych ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego realizacja inwestycji możliwa jest po uzyskaniu decyzji o warunkach zabudowy lub decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego. Dynamika liczby wydawanych decyzji na przestrzeni lat przedstawia się następująco:

Ryc. 40 Wydane w gminie decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu w latach 2015-2024

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2024 r.

Średnio w analizowanych latach wydanych zostało ok. 77 decyzji/rok, z czego ok. 69 decyzji wz/rok i 8 decyzji icp/rok. Zdecydowana większość wydanych decyzji dotyczyła warunków zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej.

8.2. STRUKTURA OSADNICZA

Najistotniejszym i jednym z najbardziej zaludnionych ośrodków funkcjonalnych jest miejscowość Dąbrówno. W obrębie Dąbrówna skupiają się funkcje administracyjne, edukacyjne, kulturowe, handlowo-gospodarcze, religijne oraz mieszkaniowe i rolnicze. Ponadto świadczone są usługi medyczne i ochrony zdrowia, a także znajdują się obiekty o charakterze sportowo-rekreacyjnym oraz związane z obsługą ruchu turystycznego. Zwarta struktura zabudowy Dąbrówna położona jest w atrakcyjnym miejscu pod względem przyrodniczo-krajobrazowym. Usytuowana jest pomiędzy największymi jeziorami w gminie, tj. jeziorem Dąbrowa Mała oraz jeziorem Dąbrowa Wielka. Teren zabudowy znajduje się w wąskim przesmyku lądowym o szerokości kilkuset metrów. Cechą charakterystyczną wsi jest zachowany historyczny układ urbanistyczny.

Za „ośrodki wspomagające” uznano miejscowości odznaczające się najwyższym zaludnieniem (zaraz po Dąbrównie) oraz miejscowości wspomagające „centrum funkcjonalne” na tle religijnym, kulturowym, edukacyjnym, turystycznym czy handlowo-gospodarczym, tj.: Elgnowo, Marwałd, Samin, Wierzbica. Miejscowości te odznaczają się stosunkowo zwartym charakterem istniejącej zabudowy.

Pozostałe miejscowości pełnią głównie funkcje rolnicze i mieszkalne oraz odznaczają się niskim lub bardzo niskim stopniem zaludnienia i zazwyczaj rozproszoną zabudową. Warto nadmienić, że cechą charakterystyczną części miejscowości gminnych jest obecność zabudowy rekreacji indywidualnej. Związane jest to z atrakcyjnym położeniem przyrodniczo-krajobrazowym gminy, w tym wysoką jeziornością i urozmaiconą rzeźbą terenu.

8.3. REWITALIZACJA

Według ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji. Rada Gminy wyznacza, w drodze uchwały, z własnej inicjatywy albo na wniosek wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji. Wniosek o wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji zawiera wskazanie granic tych obszarów wykonane na mapie w skali co najmniej 1:5000, sporządzonej z wykorzystaniem treści mapy zasadniczej, a w przypadku jej braku – z wykorzystaniem treści mapy ewidencyjnej.

Ponadto w drodze uchwały Gminy sporządzany jest Gminny Program Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji. Na podstawie art. 15.1. pkt. 2 w/w Ustawy, Gminny program rewitalizacji powinien zawierać opis powiązań z dokumentami strategicznymi gminy, w tym strategią rozwoju gminy, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz strategią rozwiązywania problemów społecznych.

Gmina Dąbrówno aktualnie nie posiada Gminnego Programu Rewitalizacji, jednakże sugerowane jest podjęcie działań mających na celu wyznaczenia obszaru rewitalizacji i obszaru zdegradowanego.

8.4. OBSZARY ZINTEGROWANEGO INWESTOWANIA I WYKLUCZENIA Z INWESTOWANIA

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT) stanowią formę współpracy, w ramach której partnerstwa miast i otaczających je gmin oraz władze województw będą wspólnie przeprowadzać projekty finansowane z Funduszy Europejskich. Ponadto celem wdrażania instrumentu ZIT jest również budowanie partnerstwa i współpracy w ramach obszaru funkcjonalnego oraz wspieranie współpracy i wymiany doświadczeń pomiędzy Związkami ZIT zarówno w poszczególnych województwach, jak i na szczeblu krajowym i międzynarodowym. Istotne jest także wspieranie rozwoju kompetencji samorządu terytorialnego niezbędnych do przygotowania i wdrażania strategii, w tym strategii ZIT lub strategii rozwoju ponadlokalnego.

W ramach ZIT możliwe są następujące formy partnerstwa⁶⁸:

- stowarzyszenie jednostek samorządu terytorialnego;
- porozumienie międzygminne;
- związek międzygminny, powiatowy lub powiatowo-gminny;
- związek metropolitalny województwa.

Regionalne Inwestycje Terytorialne (RIT) stanowią element wdrażania funduszy europejskich, dzięki którym część środków pozostawiona jest w zarządzaniu związków lokalnych samorządów.

Obszar gminy Dąbrówno położony jest poza obszarem Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) i Regionalnych Inwestycji Terytorialnych (RIT).

⁶⁸ Materiał źródłowy: Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

8.5. OBSZARY ROZMIESZCZENIA INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM

Zgodnie z ustaleniami obowiązującego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na terenie gminy Dąbrówno wskazano następujące inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym:

- inwestycje celu publicznego w zakresie infrastruktury technicznej:
 - budowa linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia relacji 110 kV Wielbark – Nidzica.
- ochrony środowiska:
 - budowa i rozbudowa Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK).

8.6. WNIOSKI

PLANOWANIE PRZESTRZENNE W GMINIE

- W dalszym ciągu niewystarczający stopień pokrycia miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (6,0%), przy jednoczesnej dużej liczbie obowiązujących uchwał ws. planów miejscowych (rozdrobienie planów).

STRUKTURA OSADNICZA

- Dominacja miejscowości o stosunkowo zwartej strukturze zabudowy.
- Wyraźny udział terenów zabudowy rekreacji indywidualnej w strukturze osadniczej.
- Niski stopień zurbanizowania gminy, stwarzający warunki do długotrwałego i racjonalnego planowania przestrzennego.

REWITALIZACJA

- Obecność obiektów i obszarów wymagających poprawy estetyki zagospodarowania.

OBSZARY ZINTEGROWANEGO INWESTOWANIA I WYKLUCZENIA Z INWESTOWANIA

- Położenie gminy poza obszarem Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) i Regionalnych Inwestycji Terytorialnych (RIT).

**OBSZARY ROZMIESZCZENIA INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO
O ZNACZENIU PONADLOKALNYM**

- Niewielka liczba planowanych inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym.

9. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE I ZAGROŻENIA KLIMATYCZNO-ŚRODOWISKOWE

9.1. OCHRONA LUDNOŚCI I OBRONA CYWILNA

Kryzys migracyjny na granicy polsko-białoruskiej zapoczątkowany latem 2021 r., a następnie pełnoskalowa inwazja Rosji na Ukrainę od 24 lutego 2022 r. stanowią argumenty, wobec których poszczególne jednostki samorządu terytorialnego, w tym społeczności lokalne powinny być zaangażowane w proces nauki i przygotowania się na sytuacje kryzysowe. W obliczu rosnącej niestabilności geopolitycznej w regionie Europy Środkowo-Wschodniej szczególnie istotne jest zagadnienie szeroko rozumianego bezpieczeństwa, ochrony ludności oraz obrony cywilnej.⁶⁹

W kontekście samorządów gminnych ważne jest wdrażanie mechanizmów związanych z:

- przygotowaniem ludności do właściwego zachowania w sytuacji wystąpienia zagrożenia przez zwiększenie świadomości zagrożeń i społecznej odporności;
- działaniami związanymi z możliwością wystąpienia zagrożenia;
- działaniami związanymi z wystąpieniem zagrożenia.

Istotnym elementem ochrony życia i zdrowia ludzi jest opracowanie skutecznego planu ewakuacji w przypadku wystąpienia zagrożenia. W tym kontekście ważne jest, aby w planie zawarta została liczba osób przewidzianych działaniami ewakuacyjnymi oraz jej efektywna organizacja. Niezbędne jest określenie sposobu powiadamiania ludności o potrzebie ewakuacji, jak również wskazanie środków transportowych i miejsc zakwaterowania. Szczególnie ważna jest również skuteczna i przejrzysta komunikacja, w tym ostrzeganie i alarmowanie lokalnej społeczności o możliwych zagrożeniach na obszarze gminy. Realizacja zadań związanych z ochroną ludności i obroną cywilną wymaga dobrze funkcjonującej infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, która w szczególności powinna zapewnić m.in.: schronienie, zaopatrzenie w wodę, żywność, produkty lecznicze, paliwo, energię elektryczną, usługi telekomunikacyjne, transport, realizacja działań ratowniczych czy pierwszej pomocy. Nie mniej istotne są również działania edukacyjne podnoszące świadomość społeczną o ryzyku wystąpienia zagrożeń oraz konieczny jest stały dialog z mieszkańcami i organizacjami pozarządowymi.

W przypadku gminy Dąbrówno za zadania związane z realizacją ochrony ludności i obrony cywilnej odpowiada Wójt (zadania szczegółowo definiuje art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 5 grudnia 2024 r.).

⁶⁹ Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej:

Art. 2. ust. 1. *Ochrona ludności to system składający się z organów administracji publicznej wykonujących zadania mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa ludności przez ochronę życia i zdrowia ludzi, mienia, w tym zwierząt, infrastruktury niezbędnej do zaspokojenia potrzeb bytowych, dóbr kultury i środowiska w sytuacji zagrożenia, zwanych dalej „organami ochrony ludności”, podmiotów wykonujących te zadania, zwanych dalej „podmiotami ochrony ludności”, oraz zasobów ochrony ludności.*

ust. 2. *Obrona cywilna to realizacja zadań określonych w art. 61 lit. a Protokołu dodatkowego do Konwencji Genewskich z 12 sierpnia 1949 r. dotyczącego ochrony ofiar międzynarodowych konfliktów zbrojnych (Protokół I), sporządzonego w Genewie dnia 8 czerwca 1977 r. (Dz. U. z 1992 r. poz. 175 oraz z 2015 r. poz. 1056), zwanego dalej „Pierwszym Protokołem dodatkowym do Konwencji Genewskich z 12 sierpnia 1949 r.”, mająca na celu ochronę ludności cywilnej przed zagrożeniami wynikającymi z działań zbrojnych i ich następstw.*

Ponadto 27 maja 2025 r. Rada Ministrów przyjęła Program Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej na lata 2025–2026, który stanowi kompleksowy dokument planistyczny określający kierunki działań państwa w zakresie przygotowania na sytuacje kryzysowe oraz wzmacniania bezpieczeństwa obywateli. W ramach Programu finansowane są zadania zlecone z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej, za które jednostki samorządy terytorialnego otrzymują z budżetu państwa dotacje celowe zapewniające ich realizację. Dodatkowym źródłem jest Fundusz Modernizacji Bezpieczeństwa Publicznego i Ochrony Ludności, zasilany także przez spółki Skarbu Państwa i jednostek samorządu terytorialnego. Zadania mogą być ponadto finansowane z budżetów gmin, powiatów i województw oraz z rezerwy celowej na zarządzanie kryzysowe.

RZĄDOWY PAKT DLA BEZPIECZEŃSTWA POLSKI – POMORZE ŚRODKOWE

Pakt dla Bezpieczeństwa Polski – Pomorze Środkowe stanowi kompleksową inicjatywę wzmacniającą system obronny państwa. W związku z decyzją Ministra Obrony Narodowej z dnia 31 października 2024 r. w sprawie powołania Zespołu do spraw opracowania Raportu w ramach Paktu dla Bezpieczeństwa Polski – Pomorze Środkowe, Ministerstwo Obrony Narodowej przedstawiło dokument podsumowujący kluczowe potrzeby i rekomendacje dotyczące rozwoju infrastruktury krytycznej regionu. Raport obejmuje kompleksową analizę infrastruktury transportowej i energetycznej w województwach: zachodniopomorskim, pomorskim, kujawsko-pomorskim i warmińsko-mazurskim, wskazując inwestycje o znaczeniu obronnym i mobilnościowym.

9.2. PODMIOTY I INSTYTUCJE REALIZUJĄCE ZADANIA Z ZAKRESU BEZPIECZEŃSTWA

Zadania własne gminy w zakresie zaspokajania potrzeb zbiorowych wspólnoty w ramach porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli, a także ochrony przeciwpożarowej wskazane są w Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Na bezpieczeństwo publiczne wpływa ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego, głównie w stanach nadzwyczajnych.

Podmioty które są odpowiedzialne za kwestie bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy Dąbrówno to Wójt Gminy, Policja i Ochotnicza Straż Pożarna. Na terenie gminy, przy ul. Agrestowej 2 w Dąbrównie znajduje się posterunek policji, natomiast najbliższa Komenda Powiatowa Policji ma swoją siedzibę w Ostródzie.⁷⁰

Zadania w zakresie bezpieczeństwa publicznego, porządku i opieki nad bezpieczeństwem ludzi i ich mienia na terenie gminy sprawują Dzielnicy Posterunku Policji w Dąbrównie.

Na terenie gminy Dąbrówno, zadania w zakresie bezpieczeństwa przeciwpożarowego, realizują jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej tj.:⁷¹

- OSP w Dąbrównie;
- OSP w Elgnowie;
- OSP w Gardynach;
- OSP w Jagodzinach;
- OSP w Marwałdzie;
- OSP w Saminie;
- OSP w Tułodziadzie.

⁷⁰ Materiał źródłowy: <https://ostroda.policja.gov.pl/>

⁷¹ Materiał źródłowy: Raport o stanie Gminy Dąbrówno za 2024 rok, 2025.

9.3. PRZESTĘPCZOŚĆ

Na terenie gminy Dąbrówno obserwuje się utrzymujący się poziom przestępczości na przestrzeni ostatnich lat (zob. tabela poniżej). Biorąc pod uwagę charakter popełnianych przestępstw wynika, iż przeważają zazwyczaj przestępstwa o charakterze kryminalnym oraz przeciwko mieniu.

Tab. 22 Liczba stwierdzonych przestępstw na terenie gminy Dąbrówno w latach 2015-2024

ROK	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
LICZBA PRZESTĘPSTW	85	80	75	73	76	71	84	78	68	73

Materiał źródłowy: www.polskawliczbach.pl/

W roku 2024 r. stwierdzono 73 przestępstwa, co oznacza, że w przeliczeniu na 1000 mieszkańców odnotowano średnio 18,96 przestępstw. Wskaźnik ten jest nieco niższy niż średnia dla kraju (20,57) oraz województwa warmińsko-mazurskiego (20,74).

9.4. ZAGROŻENIA KLIMATYCZNO-ŚRODOWISKOWE

Potencjalne zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia dotyczyć mogą zjawisk klimatyczno-środowiskowych wywołanych zarówno wskutek działalności człowieka, jak i zdarzeń spowodowanych oddziaływaniem sił przyrody.

9.4.1. ZAGROŻENIE ZANIECZYSZCZENIEM POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO

Główną przyczyną zanieczyszczenia powietrza w gminie Dąbrówno jest tzw. emisja powierzchniowa związana z indywidualnym ogrzewaniem budynków. WzmóŜona emisja zanieczyszczeń ze źródeł komunalnych spowodowana jest spalaniem słabej jakości materiału grzewczego w mało wydajnych kotłach oraz nierzadko, spalaniem odpadów. Zagrożenie dodatkowo potęgują okresy niekorzystnych warunków klimatycznych w okresie zimowym (długotrwałe okresy chłodu lub ekstremalnie niskie temperatury).

Zagrożeniem dla powietrza atmosferycznego jest także tzw. emisja liniowa, związana z transportem samochodowym i emisją spalin. Zagrożenie to uzależnione jest od charakterystyki ruchu, rodzaju pojazdów i stosowanego w nich paliwa oraz rodzaju i jakości nawierzchni tras. Na terenie gminy Dąbrówno najbardziej zagrożone emisją liniową są tereny mieszkaniowe, przez które przebiegają drogi o relatywnie największym nasileniu ruchu pojazdów silnikowych, tzn. drogi wojewódzkie nr 537 i 542. Zagrożenie w wyrażnie mniejszym stopniu dotyczy dróg powiatowych i gminnych.

Na terenie gminy istnieje ryzyko zagrożenia tzw. emisją punktową. Ten rodzaj emisji związany jest z energetycznym spalaniem paliw i procesami technologicznymi (odprowadzającymi substancje do powietrza za pośrednictwem emitorów w sposób zorganizowany). W przypadku gminy Dąbrówno związane jest to przede wszystkim z obecnością ferm drobiu, które są emitentem pyłów i gazów do powietrza. Uciążliwości zapachowe związane są również z hodowlą trzody chlewnej, którego pogłowie w gminie jest stosunkowo liczne.⁷²

Należy podkreślić, że produkcja drobiarska odznacza się znaczną uciążliwością środowiskową – łącznie do powietrza wydzielanych jest ok. 164 rodzajów substancji⁷³. Oprócz dwutlenku węgla zakłady te emitują takie substancje jak: amoniak, siarkowodór, metan, tlenek azotu, pyły i odory⁷⁴.

⁷² Materiał źródłowy: Powszechny Spis Rolny 2020.

⁷³ Materiał źródłowy: Emisja odorów z kurników. Kołodziejczyk T., Jugowar L.T., Piotrkowski M.

⁷⁴ Materiał źródłowy: Redukcja emisji gazowych z kurników poprzez zastosowanie biofiltracji powietrza. Krawczyk W., Walczak J.

Ponadto jako potencjalne zagrożenie dla jakości powietrza można wskazać zagrożenia naturalne, związane z procesami i zagrożeniami przyrodniczymi takimi jak np. pożary lasów, erozja gleb, pylenie z terenów zielonych.

9.4.2. ZAGROŻENIE ZMIANAMI KLIMATU

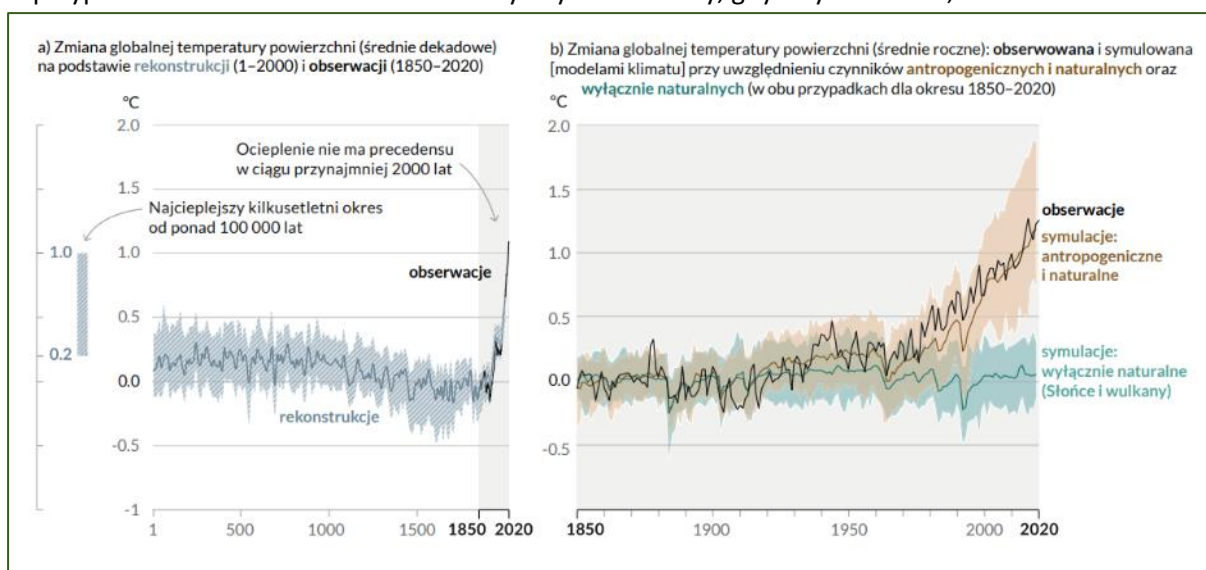
ZMIANY KLIMATYCZNE – KONTEKST GLOBALNY

Problematyka zmian klimatu stanowi jeden z kluczowych aspektów politycznych, społecznych i gospodarczych. Klimat na Ziemi zmieniał się wielokrotnie, przechodząc długie okresy zlodowacenia i wyższych temperatur. Od początku XX wieku temperatura na Ziemi zaczęła stopniowo wzrastać, a trend ten utrzymuje się do dzisiaj. Prognozuje się dalszy wzrost średniej temperatury, który z największą intensywnością wystąpi na półkuli północnej, zwłaszcza na obszarach polarnych.

IPCC opracowało szósty raport podsumowujący naukową wiedzę na temat zmian klimatycznych. Raport składa się z trzech tomów, sporządzanych przez wykwalifikowane grupy robocze:

- Climate Change 2021: *The Physical Science Basis*;
- Climate Change 2022: *Impacts, Adaptation and Vulnerability*;
- Climate Change 2022: *Mitigation of Climate Change*.

Temperatura powierzchni Ziemi sukcesywnie rośnie, natomiast każda z czterech ostatnich dekad była cieplejsza od poprzedniej oraz od wszystkich wcześniejszych od rozpoczęcia pomiarów w 1850 roku. Zgodnie z pierwszym tomem najnowszego raportu IPCC – *Climate Change 2021: The Physical Science Basis* globalny wzrost średniej temperatury powietrza na przestrzeni lat 1850–2019 mieścił się w przedziale 0,8°C do 1,3°C, z najbardziej prawdopodobną wartością 1,07°C. Według raportu średnia temperatura na lądzie w latach 2011–2020 była o 1,59°C wyższa niż w latach 1850–1900, natomiast w przypadku mórz i oceanów wzrost ten był wyraźnie niższy, gdyż wyniósł ok. 0,88°C.

Ryc. 41 Zmiany temperatury powierzchni Ziemi względem okresu 1850-1900

Materiał źródłowy: IPCC - Climate Change 2021: The Physical Science Basis.

Prognozuje się, że średnia temperatura powietrza na Ziemi będzie wzrastać. Według różnych scenariuszy w poszczególnych regionach świata, w stosunku do okresu 1850-1900, przewiduje się:

- według scenariusza optymistycznego (SSP1 1.9) w połowie XXI w. (lata 2046-2060) wzrost temp. o ok. +1,2°C – +2,0°C, a pod koniec XXI w. (lata 2081-2100) wzrost temp. o ok. +1,0° - +1,8°C,
- według scenariusza pesymistycznego (SSP5 8.5) w połowie XXI w. (lata 2046-2060) wzrost temp. o ok. +1,9°C – +3,0°C, a pod koniec XXI w. (lata 2081-2100) wzrost temp. o ok. +3,3°C - +5,7°C.

Należy nadmienić, iż jedną z konsekwencji zmian klimatycznych jest m.in. wzrost średniego poziomu mórz i oceanów. Na przestrzeni okresu 1901 – 2018 poziom ten wzrósł o ok. 20 cm, nie mniej proces ten wyraźnie przyspieszył w ostatnich dziesięcioleciach.

Ponadto do najważniejszych faktów, ustalonych w szóstym Raporcie IPCC – *Climate Change Impacts, Adaptation and Vulnerability* należą m.in.:

- Wzrost zachorowań oraz przedwczesnych zgonów spowodowanych ekstremalnymi warunkami pogodowymi oraz wzrost ryzyka rozprzestrzeniania się chorób, w tym związanych ze zdrowiem psychicznym (poczucie lęku, stresu, depresja).
- Ryzyko wyginięcia rzadko występujących gatunków będzie co najmniej dziesięciokrotnie wyższe, w przypadku, gdy wzrost temperatury będzie postępował w kierunku zmiany o 3°C, w porównaniu z sytuacją, gdy będzie on ograniczony do 1,5°C. Szczególnie zagrożone wyginięciem są gatunki zamieszkujące Puszcę Amazońską oraz niektóre regiony górskie.
- Wzrost zagrożenia występowania ekstremalnych zjawisk przyrodniczych, takich jak m.in. cyklony tropikalne, sztormy, tornada, gradobicia i nawalne deszcze oraz przedłużające się okresy suszy i niedoboru wody.
- Problemy z dostępem do czystej wody pitnej w przypadku dalszego wzrostu temperatury. Przewiduje się, iż mieszkańcy mniejszych wysp i regionów, których zasoby wodne uzależnione są od wód roztopowych lodowców mogą nie mieć wystarczającej ilości wody pitnej, w przypadku, gdy temperatura powietrza wzrośnie o 1,5°C.
- Wzrost temperatury powietrza oraz coraz dłuższe okresy suszy będą miały negatywny wpływ na produkcję żywności (plony zbóż, chów zwierząt), co przyczynić się może do wzrostu niedożywienia i śmiertelności zwłaszcza w regionach tropikalnych. Przy podniesieniu się temperatury powietrza o 1,5°C rośnie ryzyko strat w uprawie kukurydzy w głównych regionach produkujących żywność, natomiast dalszy wzrost wartości temperatur pogłębi problemy rolniczo-produkcyjne.
- Zagrożenie wystąpienia powodzi w regionach nadmorskich wzrośnie o 20% w przypadku podniesienia się poziomu mórz i oceanów o dodatkowe 15 cm, natomiast ryzyko to podwoi się przy wzroście poziomu morza o kolejne 75 cm.
- W przypadku wzrostu temperatury o 1,5°C niektóre ekosystemy zostaną całkowicie utracone, nawet jeśli temperatury zostaną w przyszłości obniżone. Dotyczy to przede wszystkim ekosystemów polarnych, górskich i przybrzeżnych. Istnieje również duże ryzyko utraty raf koralowych u wybrzeży Australii.

ZMIANY KLIMATYCZNE – KONTEKST KRAJOWY

W odniesieniu do obszaru Polski, biorąc pod uwagę historię obserwacji instrumentalnych, stwierdzono, że ostatnie 20-lecie XX wieku i pierwsza dekada XXI wieku były najcieplejszymi w historii (co stanowi potwierdzenie tendencji obserwowanej na całym świecie)⁷⁵:

- we wszystkich porach roku obserwowany jest wzrost temperatur powietrza (zdecydowanie silniejszy w zimie, słabszy w lecie),
- roczne sumy opadów w kontekście całego kraju nie uległy istotnym zmianom, ale odznaczały się znaczną zmiennością w ciągu roku (mniej lub bardziej wilgotne okresy w krótkich odstępach czasu); obserwowana jest tendencja spadkowa sum opadów na obszarze Polski północno-wschodniej,
- w większości kraju obserwuje się spadek łącznej liczby dni mroźnych i bardzo mroźnych w ciągu roku, jednocześnie obserwuje się niewielką tendencję wzrostową długości trwania okresów mroźnych,

⁷⁵ Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030, 2012, Ministerstwo Środowiska, Warszawa.

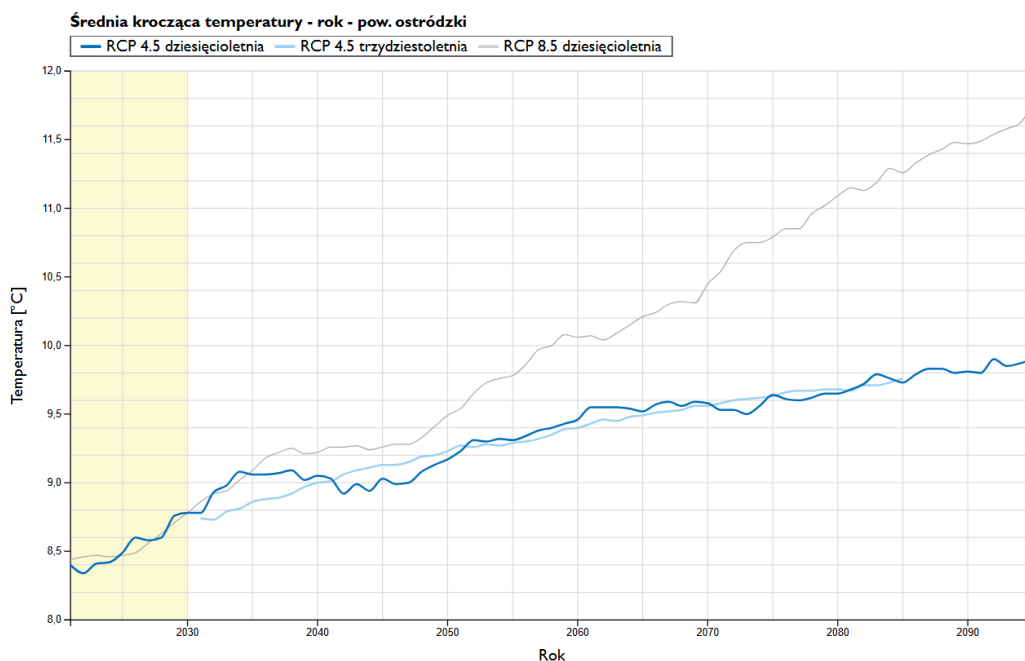
- od lat 90-tych XX wieku coraz częściej pojawiają się w Polsce ciągi upałów i dni upalne z temperaturą powietrza $\geq 30^{\circ}\text{C}$,
- w większości kraju obserwuje się zmiany w strukturze opadów, polegające na wzroście liczby dni z opadem o dużym natężeniu,
- we wschodniej części kraju, na wschód od Wisły wydłużają się okresy bezdeszczowe oraz okresy suszy,
- w chłodnej porze roku obserwuje się wzmożony udział prędkości wiatru w porywach $\geq 17 \text{ m/s}$, a w okresie letnim pojawiają się coraz częściej huraganowe prędkości wiatrów.

Prognozuje się, że zmiany klimatu będą miały zarówno pozytywne, jak i negatywne skutki, przy czym dominować będą konsekwencje negatywne⁷⁶:

- do najważniejszych skutków pozytywnych należeć będą m.in.: wydłużenie okresu wegetacyjnego, skrócenie okresu grzewczego, wydłużenie sezonu turystycznego;
- do najważniejszych skutków negatywnych należeć będą m.in.: niekorzystne zmiany hydrologiczne (a co za tym idzie niekorzystny wpływ na różnorodność biologiczną i siedliska przyrodnicze), zwiększenie częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych i katastrof, nasilenie się zjawiska eutrofizacji wód, zwiększenie zagrożenia dla życia i zdrowia w wyniku stresu termicznego i wzrostu zanieczyszczeń powietrza, większe zapotrzebowanie na energię elektryczną w porze letniej, czy też zmniejszenie potencjału chłodniczego elektrowni czego skutkiem będzie spadek mocy produkcyjnej.

ZMIANY KLIMATYCZNE – KONTEKST LOKALNY

W odniesieniu do wszystkich powiatów w Polsce przeanalizowano możliwe scenariusze emisji gazów cieplarnianych i ich wpływu na poszczególne zmienne klimatyczne w perspektywie do 2100 roku.

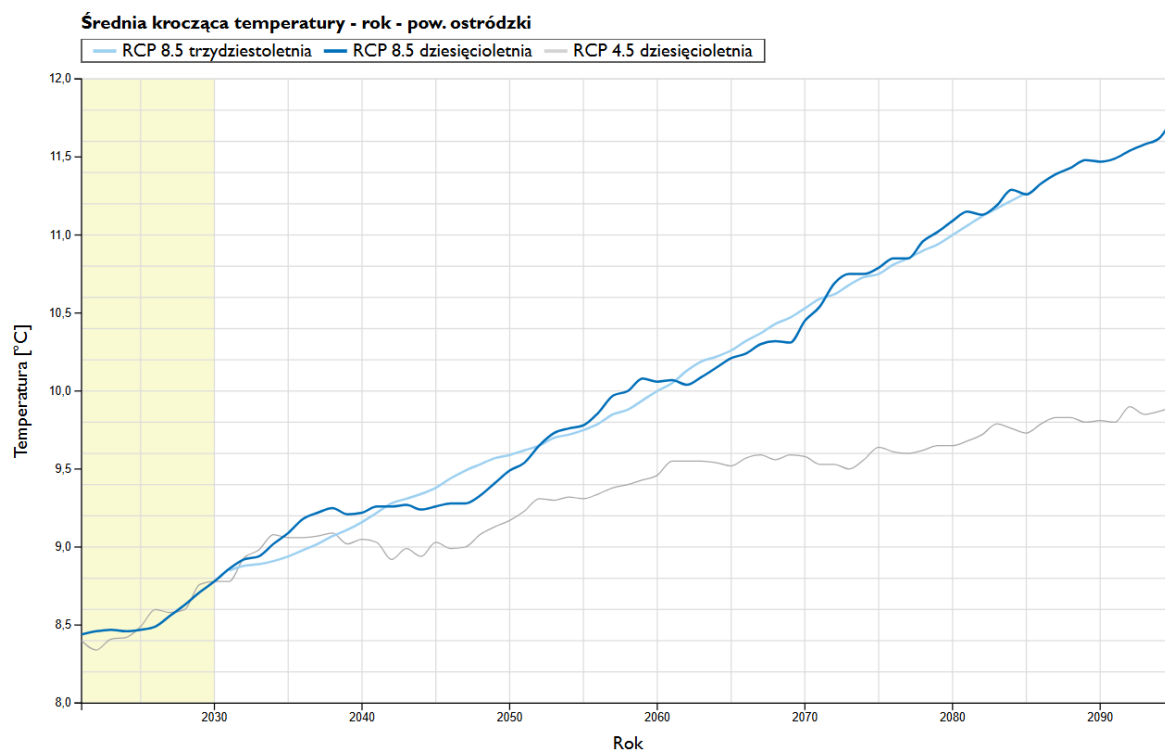

Ryc. 42 Scenariusz wzrostu średniej rocznej temperatury powietrza w powiecie ostródzkim według scenariusza RCP 4.5 (wprowadzenie nowych technologii z redukcją emisji gazów cieplarnianych)

Materiał źródłowy: <https://klimada2.ios.gov.pl/>

⁷⁶ Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030, 2012, Ministerstwo Środowiska, Warszawa.

Zakładając większą niż obecnie redukcję emisji gazów cieplarnianych przy zastosowaniu nowoczesnych technologii (scenariusz RCP 4.5) przewiduje się, iż do końca stulecia średnioroczna temperatura powietrza na obszarze powiatu ostródzkiego może wynosić ok. 9,7°C. Oznacza to wzrost temperatury o ok. 1,3°C względem 2021 r.

Ryc. 43 Scenariusz wzrostu średniej rocznej temperatury powietrza w powiecie ostródzkim według scenariusza RCP 8.5 (utrzymanie aktualnego tempa wzrostu emisji gazów cieplarnianych)

Materiał źródłowy: <https://klimada2.ios.gov.pl/>

W przypadku scenariusza pesymistycznego RCP 8.5, gdzie utrzymany pozostałby obecny trend emisji gazów cieplarnianych prognozuje się, iż średnioroczna temperatura powietrza na terenie powiatu ostródzkiego do 2100 roku może wzrosnąć do ok. 11,8°C. Oznacza to wzrost temperatury o ok. 3,4°C względem 2021 r. Ponadto oprócz analizy temperatury uwzględniono inne wskaźniki klimatyczne takie jak: promieniowanie słoneczne, suma opadów atmosferycznych, prędkość wiatru, grubość pokrywy śnieżnej, wilgotność względna oraz wielkość zachmurzenia.⁷⁷

⁷⁷ Materiał źródłowy: <https://klimada2.ios.gov.pl/klimat-scenariusze-portal/>.

9.4.3. ZAGROŻENIE ZALEWOWE

ZAGROŻENIE ZJAWISKIEM POWODZI

Zgodnie z ustawą Prawo wodne przez obszary szczególnego zagrożenia powodzią rozumie się:

- *obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat,*
- *obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat,*
- *obszary, między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano trasę wału przeciwpowodziowego, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 18, stanowiące działki ewidencyjne,*
- *pas techniczny w rozumieniu art. 36 ustawy z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej.*

W celu zwiększenia bezpieczeństwa obywateli oraz ograniczenia negatywnych skutków powodzi, zgodnie z zapisami Dyrektywy Powodziowej oraz ustawy Prawo wodne, Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej sporządza tzw. plany zarządzania ryzykiem powodziowym (PZRP) dla obszarów dorzeczy i regionów wodnych. Prace nad planami zostały poprzedzone przygotowaniem wstępnej oceny ryzyka powodziowego (WOPR) oraz map zagrożenia powodziowego (MZP) i map ryzyka powodziowego (MRP). Celem planów zarządzania ryzykiem powodziowym jest ograniczenie skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej, poprzez realizację wybranych działań służących minimalizacji zidentyfikowanych zagrożeń. Działania te, muszą także prowadzić do obniżania strat powodziowych. Obowiązek sporządzenia planów wynika z Dyrektywy 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim, tzw. Dyrektywy Powodziowej. Zgodnie z ustawą Prawo wodne za opracowanie planów odpowiedzialny jest prezes KZGW na poziomie obszarów dorzeczy oraz dyrektorzy poszczególnych RZGW dla regionów wodnych.⁷⁸

W dolinach rzek Weł, Saminiec i Wikierka wyznaczony został obszar szczególnego zagrożenia powodzią, obejmujący również jeziora przepływowe, w tym jeziora Dąbrowa Wielka, Dąbrowa Mała oraz Pancerz. Jego zasięg zidentyfikowany został a podstawie tzw. map zagrożenia powodziowego (MZP) opracowanych przez RZGW. Obszar szczególnego zagrożenia powodzią w granicach gminy obejmuje obszar, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie (raz na 100 lat) oraz obszaru, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie (raz na 10 lat).⁷⁹

Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne reguluje gospodarowanie wodami, w tym kształtowanie i ochronę zasobów wodnych, korzystanie z wód oraz zarządzanie zasobami wodnymi, sprawy własności wód oraz gruntów pokrytych wodami, a także zasady gospodarowania tymi składnikami w odniesieniu do majątku Skarbu Państwa. Zgodnie z w/w ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, m.in.:

Art. 163. 1. Ochrona przed powodzią jest zadaniem Wód Polskich oraz organów administracji rządowej i samorządowej (...).

5. Ochronę przed powodzią prowadzi się z uwzględnieniem map zagrożenia powodziowego, map ryzyka powodziowego oraz planów zarządzania ryzykiem powodziowym.

6. Ochronę przed powodzią realizuje się, uwzględniając wszystkie elementy zarządzania ryzykiem powodziowym, w szczególności zapobieganie, ochronę, stan należytego przygotowania i reagowanie w przypadku wystąpienia powodzi, usuwanie skutków powodzi, odbudowę i wyciąganie

⁷⁸ Materiał źródłowy: Dane Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku, Warszawie i Białymstoku.

⁷⁹ Obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie zawierają się wewnątrz obszarów, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie. Zatem zewnętrzną granicą obszaru szczególnego zagrożenia powodzią są obszary o średnim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi.

wniosków w celu ograniczania potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej, w zakresie określonym w przepisach ustawy oraz w przepisach odrębnych.

Główne, naturalne przyczyny powodzi to:

- długotrwałe opady atmosferyczne lub krótkotrwałe opady o bardzo wysokiej intensywności;
- gwałtowne topnienie śniegu.

Przyczyny wywołane działalnością człowieka to przede wszystkim:

- awarie i katastrofy urządzeń i budowli hydrotechnicznych, stanowiących osłony przeciwpowodziowe;
- nadmierny spływ wód powierzchniowych do odbiorników nieprzystosowanych do tego zjawiska, wywołany uszczelnieniem dużych obszarów zurbanizowanych;
- regulacja rzek prowadzona bez należytej oceny jej skutków.

Powodzie mogą powodować duże straty materialne (zniszczenia lub uszkodzenia budynków i infrastruktury, zniszczenia pól uprawnych i pastwisk, uszkodzenia roślin). W przypadku terenów zabudowy mieszkaniowej usytuowanych w zasięgu wód powodziowych, zagrożone jest również bezpieczeństwo i mienie zamieszkałej tam ludności.

ZAGROŻENIE ZJAWISKIEM PODTAPIANIA

Poza zagrożeniem powodziowym, w granicach gminy Dąbrówno może dochodzić do zjawiska podtapiania terenu, na które potencjalnie narażone są tereny z płytko zalegającą wodą gruntową, zagłębienia terenu, obszary położone przy najważniejszych dolinach rzecznych oraz tereny zmeliorowane. Zjawisko to może być spowodowane przede wszystkim przez opady atmosferyczne lub gwałtowne topnienie dużej ilości pokrywy śnieżnej. Podtopienia mogą również wystąpić na skutek wahań poziomu wody gruntowej.

9.4.4. ZAGROŻENIA RUCHAMI MASOWYMI

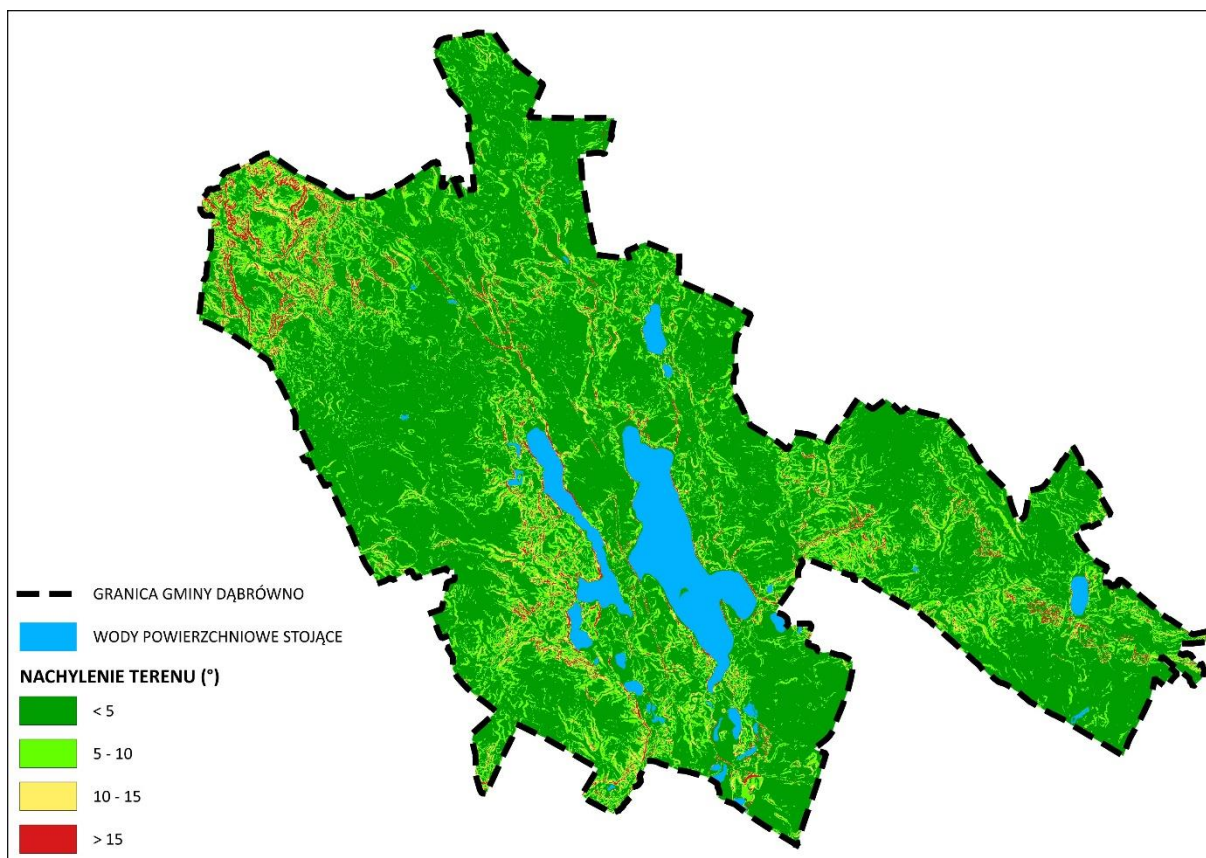
Zjawisko ruchów masowych związane jest przede wszystkim z budową geologiczną, warunkami geomorfologicznymi oraz czynnikami inicjującymi. Na ich rozwój wpływ mają intensywne opady atmosferyczne, infiltracja wód opadowych i roztopowych, erozja zboczy dolin i wąwozów a także działalność antropogeniczna. Obszarem predysponowanym do występowania ruchów masowych jest zazwyczaj obszar, w którym uwarunkowania geologiczno-geomorfologiczne nie wykluczają rozwoju takich procesów w przyszłości.⁸⁰

Przestrzeń gminy Dąbrówno pod względem rzeźby cechują się znacznym zróżnicowaniem. Tereny o wyższych nachyleniach obejmują zbocza wzgórz morenowych, zwłaszcza w północno-zachodniej i wschodniej części gminy. Do terenów o bardziej stromym ukształtowaniu należą także pagórki kemowe oraz wybrane odcinki głęboko wciętych dolin rzecznych.

Jednocześnie zaznacza się, że na terenie gminy Dąbrówno nie zidentyfikowano terenów zagrożonych ruchami masowymi oraz terenów, na których występują te ruchy (w tym osuwisk).

Istotny wpływ na ryzyko wystąpienia osuwiska posiada pokrycie stoków roślinnością. Korzenie drzew przytrzymują skutecznie zwietrzeliny skalne uniemożliwiając ich spływ, stabilizując tym samym podłoże.

⁸⁰ Za publikacjami Państwowego Instytutu Geologicznego.

Ryc. 44 Poszczególne klasy nachylenia stoków na obszarze gminy Dąbrówno

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych Numerycznego Modelu Terenu (NMT); geoportal.

Występujące w gminie duże spadki (powyżej 10-15°) powinny zostać wolne od zabudowy mieszkaniowej, usługowej i przemysłowej lub lokalizacja zabudowy powinna być poprzedzona ekspertyzą geotechniczną, w celu określenia stopnia ryzyka. W przypadku sytuowania zabudowy na terenach o wyższych spadkach rekomenduje się o zaniechanie czynności likwidacji istniejącej roślinności oraz jej racjonalnego wkomponowania w przestrzeń inwestycyjne. Realizacja niezbędnych elementów infrastruktury technicznej lub komunikacyjnej wymaga zastosowania odpowiednich rozwiązań technicznych i projektowych, przy zachowaniu rygorów budowlanych dla terenów o skomplikowanych warunkach morfometrycznych.

9.4.5. ZAGROŻENIA SUSZĄ I ZAGROŻENIE POŻAROWE

Susza oznacza dostępność wody poniżej średniej w określonych warunkach naturalnych i jest zjawiskiem ciągłym o zasięgu regionalnym. Suszą nazywa się nie tylko zjawiska ekstremalne, ale wszystkie, które występują w warunkach mniejszej dostępności wody dla danego regionu. W warunkach Polski susze obserwuje się przeważnie w okresie letnim. Jest to związane z wysokim ciśnieniem powietrza i wyższą od wartości normalnych temperaturą powietrza, co powoduje zwiększenie zarówno wartości ewapotranspiracji, jak i zapotrzebowania na wodę. W związku z tym podatność na tworzenie się suszy podlega regionalizacji, która głównie odpowiada panującym tam warunkom klimatycznym (opady i temperatura) oraz geomorfologicznym cechom danej zlewni. Suszę dzielimy na cztery typy genetyczne: suszę atmosferyczną, suszę rolniczą, suszę hydrologiczną oraz suszę hydrogeologiczną, które wyznaczają kolejne etapy jej rozwoju.⁸¹

⁸¹ Materiał źródłowy: <http://posucha.imgw.pl>.

W Polsce zagadnieniem suszy, zajmuje się m.in. Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa - Państwowy Instytut Badawczy (IUNG-PIB). Instytut na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi prowadzi System Monitoringu Suszy Rolniczej (SMSR), na podstawie którego opracowano wartości klimatycznego bilansu wodnego oraz określono aktualny stan zagrożenia suszą rolniczą.

W celu przeciwdziałania skutkom suszy na poziomie krajowym uchwalony został *Plan przeciwdziałania skutkom suszy* (PPSS). Dokument ten sporządzony został na okres 6 lat (2021-2027). Jego opracowanie wynikało z postanowień dyrektyw i wytycznych unijnych oraz przepisów prawa krajowego (art. 183-185 ustawy Prawo wodne). Plan przeciwdziałania skutkom suszy posiada rangę rozporządzenia Ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej.⁸²

Zgodnie z art. 184 ustawy Prawo Wodne, Plan przeciwdziałania skutkom suszy obejmuje:

- analizę możliwości powiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych;
- propozycje budowy lub przebudowy urządzeń wodnych;
- propozycje niezbędnych zmian w zakresie korzystania z zasobów wodnych oraz zmian naturalnej i sztucznej retencji;
- działania służące przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Zgodnie z planem przeciwdziałania skutkom suszy stwierdza się, że gmina Dąbrówno:

- w zróżnicowanym stopniu narażona jest na ryzyko wystąpienia suszy rolniczej; wyższe ryzyko zagrożenia może mieć miejsce na terenach rolniczych z głęboko położonym poziomem wodonośnym; Niższy poziom zagrożenia suszą występuje na terenach, gdzie występuje kompleksy leśne;
- w stopniu „umiarkowanym” i „silnym” narażona jest na wystąpienie zagrożenia suszy hydrologicznej;
- w stopniu „słabym” narażona na ryzyko wystąpienia suszy hydrogeologicznej;
- w zróżnicowanym stopniu narażona jest na syntetyczne ryzyko wystąpienia suszy. Ryzyko to związane jest przede wszystkim z aktualną strukturą użytkowania gruntów.

Podsumowując, stopień zagrożenia suszą (rolniczą, hydrologiczną i hydrogeologiczną) w gminie Dąbrówno w latach 1987-2018 był zróżnicowany. Wynika to w dużej mierze z aktualnej struktury użytkowania terenu. Obszary silnie zagrożone zjawiskiem suszy obejmują fragmenty terenów rolniczych, gdzie pierwszy poziom wodonośny znajduje się głęboko. Niższe ryzyko wystąpienia suszy występuje w regionie, gdzie znajdują się zwarte kompleksy leśne, zwłaszcza w północno-zachodniej części gminy. Należy nadmienić, iż są to jednocześnie rejony, w których istnieje realne niebezpieczeństwo wystąpienia pożaru. W przypadku niekorzystnych warunków wietrznych oraz upalnej i bezdeszczowej pogody może dojść do niekontrolowanego rozprzestrzeniania się ognia na większe pałacie lasów. Obszary o relatywnie niskim zagrożeniu suszą obejmują również tereny położone w pobliżu największych jezior w gminie.⁸³

Z uwagi na wyżej opisane zagrożenie, obowiązują stosowne plany przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych oraz plany przeciwdziałania skutkom suszy w dorzeczach.

Panujące długotrwałe susze przyczynić się mogą do przesuszenia runa leśnego oraz ściółki, czego przejawem może być wystąpienie pożaru. Pożary lasów niosą za sobą szereg negatywnych skutków dla środowiska przyrodniczego oraz człowieka (m.in. zniszczenie szaty roślinnej, w tym utrata siedlisk dla wielu gatunków zwierząt, degradacja naturalnego profilu glebowego, emisja dwutlenku węgla). Najbardziej narażone na ryzyko wystąpienia pożaru są kompleksy leśne zlokalizowane na terenach z głęboko zalegającą warstwą wodonośną.

⁸² Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz.U.2021 poz. 1615).

⁸³ Materiał źródłowy: Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy.

Obszar gminy Dąbrówno w 15,6% pokryty jest gruntami leśnymi. W związku z powyższym istnieje pewne niebezpieczeństwo wystąpienia pożarów leśnych. Do głównych, potencjalnych przyczyn pożarów należy zaliczyć:

- nieostrożność osób dorosłych przy posługiwaniu się ogniem otwartym, w tym papierosy, zapalaki;
- nieprawidłowa eksploatacja urządzeń ogrzewczych i instalacji;
- wady środków transportu oraz niezachowanie zasad bezpieczeństwa środków transportu;
- wyładowania atmosferyczne oraz inne ekstremalne zjawiska pogodowe jak huragany i silne wiatry;
- podpalenia;
- wypalanie traw.

Na podstawie danych GUS w 2024 roku na terenie gminy Dąbrówno odnotowano łącznie 15 pożarów, z czego 14 sklasyfikowano jako „małe”, natomiast 1 jako „średni”. Wśród miejscowych zagrożeń wytypowano łącznie 38 zdarzeń, z czego: 21 dotyczyło silnego wiatru, 3 zdarzenia w komunikacji, 3 zdarzenia medyczne, 9 zdarzeń związanych z opadami deszczu oraz pojedyncze zdarzenia związane z przybojem wód oraz opadami śniegu.⁸⁴

9.4.6. ZAGROŻENIE POWAŻNĄ AWARIĄ

Na terenie gminy Dąbrówno nie znajdują się zakłady zakwalifikowane jako potencjalni sprawcy poważnych awarii przemysłowych (zakłady o dużym ryzyku ZDR, zakłady o zwiększonym ryzyku ZZR, zakłady pozostałe PSPA).⁸⁵

Zagrożenie wynikające z wystąpienia poważnej awarii przemysłowej jest stosunkowo niewielkie ze względu na brak dużych zakładów przemysłowych. Nie mniej, występujące w obszarze gminy zakłady produkcyjne są narażone, jak każdy zakład tego typu, na wystąpienie zdarzeń losowych, np. awarii sprzętu, pożarów itp. Funkcjonują tutaj m.in. zakłady mięsne, zakłady górnicze czy lokalne przedsiębiorstwa remontowo-budowlane. W przypadku awarii sprzętu lub wystąpienia innych zdarzeń losowych należy przestrzegać obowiązujących przepisów prawa, w tym regulaminów, a także powiadomić odpowiednie służby bezpieczeństwa.

Przebieg przez teren gminy ważnych szlaków komunikacyjnych przede wszystkim drogi wojewódzkiej nr 537 i 542 stanowi nie tylko potencjał rozwojowy, ale także zwiększa możliwości wystąpienia zagrożeń związanych z transportem substancji niebezpiecznych (substancje ropopochodne, gazy płynne).

Z punktu widzenia mieszkańców gminy Dąbrówno szczególnie istotną kwestią pozostaje bezpieczeństwo drogowe. W 2024 roku na terenie gminy odnotowano łącznie 4 wypadki drogowe, w wyniku których zginęły 2 osoby, a 4 osoby zostały ranne.⁸⁶

⁸⁴ Materiał źródłowy: Dane GUS: Organizacja państwa i wymiar sprawiedliwości: Działalność jednostek ochrony przeciwpożarowej, stan na 31.12.2024 r.

⁸⁵ Materiał źródłowy: www.gios.gov.pl/pl/

⁸⁶ Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 2024 r.

9.5. WNIOSKI

OCHRONA LUDNOŚCI I OBRONA CYWILNA

- Zadania z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej realizowane na poziomie gminnym przez Wójta jako organ właściwy w tym zakresie.

PODMIOTY I INSTYTUCJE REALIZUJĄCE ZADANIA Z ZAKRESU BEZPIECZEŃSTWA

- Funkcjonujące na terenie gminy podmioty i instytucje zaangażowane w zadania w zakresie bezpieczeństwa publicznego (zwłaszcza straż pożarna i policja).

PRZESTĘPCZOŚĆ

- Nieznacznie niższy wskaźnik popełnionych przestępstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w stosunku do średniej dla województwa i kraju.

ZAGROŻENIA KLIMATYCZNO-ŚRODOWISKOWE

- Obecność ferm drobiu i trzody chlewnej, stanowiące źródło uciążliwych zapachów (odory).
- Występujące okresowo zjawisko niskiej emisji w obszarach zwartej zabudowy i związane z tym okresowe pogarszanie stanu sanitarnego powietrza (w sezonie grzewczym).
- Brak osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi.
- Obecność obszarów szczególnego zagrożenia powodzią.
- W większości znaczne zagrożenie suszą i związane z nią zagrożenia pożarowe.
- Niskie ryzyko wystąpienia poważnych awarii przemysłowych z uwagi na brak dużych zakładów produkcyjnych.
- Występowanie zagrożeń związanych z wzmożonym hałasem, emisją zanieczyszczeń oraz transportem substancji niebezpiecznych na odcinkach dróg wojewódzkich.

10. POLITYKA SPOŁECZNA

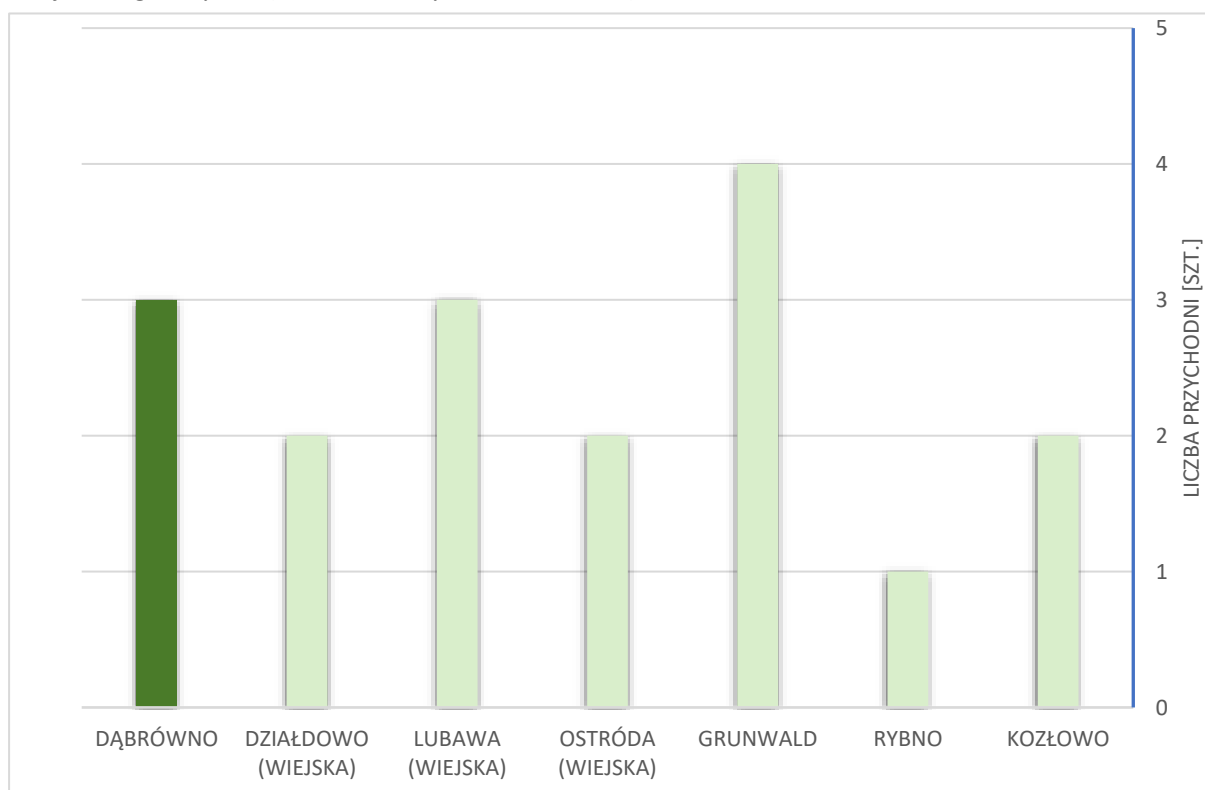
10.1. OCHRONA ZDROWIA

Na terenie gminy funkcjonują następujące obiekty związane z ochroną zdrowia:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej (NZOZ) ESKULAP s.c. w Dąbrownie;
- 1 apteka ogólnodostępna.⁸⁷

Dostęp do świadczeń zdrowotnych dla mieszkańców gminy zapewnia funkcjonujący na jej terenie ośrodek zdrowia. Placówka oferuje podstawową opiekę medyczną, a także zapewnia dostęp do punktu szczepień, gabinetu medycyny szkolnej, gabinetu zabiegowego oraz poradni specjalistycznych, w tym chirurgicznej i ginekologiczno-położniczej.⁸⁸

Najbliższe stacje ratownictwa medycznego oraz szpitale świadczące specjalistyczne usługi zdrowotne znajdują się w Lubawie oraz w Ostródzie. Wskaźnik zasobności w przychodnie lekarskie wynosi 3 obiekty na 10 tys. osób. W gminach ościennych wskaźnik ten najkorzystniej kształtuje się w gm. Grunwald, gdzie na 10 tys. mieszkańców przypadają 4 ośrodki zdrowia. Najniższy wskaźnik ma miejsce w gm. Rybno (1 obiekt/10 tys. mieszkańców).

Ryc. 45 Liczba przychodni na 10 tys. mieszkańców na tle gmin sąsiednich

Materiał źródłowy: Opracowanie własne wg danych GUS, stan na 31.12.2024 r.

⁸⁷ Zgodnie z Ustawą z dnia 6 września 2001 r. Prawo farmaceutyczne:

1. Poza aptekami obrót detaliczny produktami leczniczymi, z uwzględnieniem art. 71 ust. 1 i 3 pkt 2, mogą prowadzić punkty apteczne. (...).

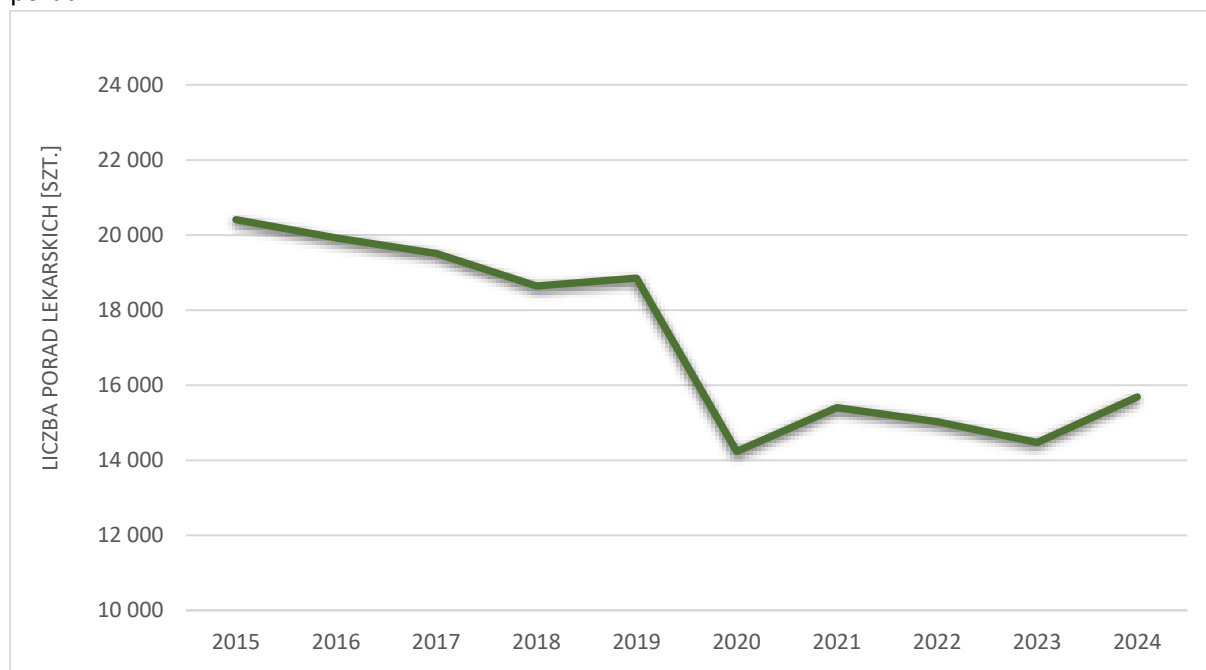
3. Punkty apteczne tworzone po dniu wejścia w życie ustawy mogą być usytuowane jedynie na terenach wiejskich, jeżeli na terenie danej wsi nie jest prowadzona apteka ogólnodostępna.

⁸⁸ Materiał źródłowy: <https://placowki.mp.pl/>

Jednocześnie dla powiatu ostródzkiego wskaźnik ten wynosi 5 obiektów na 10 tys. osób, natomiast dla woj. warmińsko-mazurskiego 7 obiektów na 10 tys. osób. W związku z powyższym sytuacja w gminie jest mniej korzystna w stosunku do średniej powiatowej i średniej wojewódzkiej.

Z uwagi na ww. uwarunkowania można zatem uznać, że dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej na terenie gminy Dąbrówno jest przeciętny. W dalszym ciągu ograniczona jest dostępność do specjalistycznej opieki zdrowotnej w ramach świadczeń refundowanych przez NFZ.

Na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat udzielono rokrocznie od ok. 14,2 tys. do ok. 20,4 tys. porad lekarskich, przy czym rok 2020 odznaczył się wyraźnym spadkiem udzielanych porad w stosunku do poprzedniego roku. Mogło to być spowodowane pandemią COVID-19 i mniejszą liczbą zgłoszeń do poradni.

Ryc. 46 Liczba udzielanych porad lekarskich w gminie w latach 2015-2024

Materiał źródłowy: Opracowanie własne wg danych GUS, stan na 31.12.2024 r.

10.2. POMOC SPOŁECZNA

Na szczególną uwagę zasługuje fakt, iż gmina podejmuje szereg działań mających na celu rozwiązywania problemów społecznych, których wymiar strategiczny znajduje odzwierciedlenie w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dąbrówno na lata 2018-2027 oraz w bieżąco aktualizowanych programach:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Dąbrówno na lata 2022-2025;
- Gminny Program przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2024 – 2027;
- Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Dąbrówno na lata 2022-2024;
- Wieloletni Program Osłonowy w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024 – 2028.

Instytucją pomocy społecznej finansowaną z budżetu gminy jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrównie. Jednym z najważniejszych celów w/w podmiotu jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie rozwiązać wykorzystując własne zasoby i możliwości. Szczególnie ważne jest podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia tych osób oraz ich integracji ze środowiskiem.

Tab. 23 Korzystający ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie w latach 2015-2024

ROK	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
LICZBA OSÓB (OS.)	945	870	769	760	608	491	400	350	342	293
ODSETEK MIESZKAŃCÓW (%)	21,3	19,8	17,6	17,5	14,1	12,2	10,1	9,9	8,8	7,6

Materiał źródłowy: Dane GUS., stan na 31.12.2024 r.

W gminie zauważalny jest wyraźny spadek liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej. W 2024 roku z pomocy społecznej skorzystały 293 osoby, czyli o 652 osoby mniej niż w 2015 roku. Najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin, a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną są: bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba.⁸⁹

W 2024 roku wydatki Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej na działania z zakresu pomocy społecznej kształtowały się następująco:

Tab. 24 Wydatki Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dąbrównie w 2024 roku

FORMA POMOCY	PONIESIONE KOSZTY [zł]
Świadczenia rodzinne i fundusz alimentacyjny	3 226 625,24
Utrzymanie Ośrodka	1 125 151,16
Świadczenia pomocy społecznej	782 252,05
Wspieranie rodziny – w tym piecza zastępcza, asystent rodziny	238 221,83
Dodatek osłonowy	190 866,74
Bon energetyczny	155 935,48
Program wieloletni „Senior+”	130 466,84
Składki na ubezpieczenie zdrowotne (świadczenie pielęgnacyjne)	83 048,58
Program „Korpus wsparcia Seniorów”	38 380,20
Przeciwdziałanie przemocy domowej	13 181,00
Dodatki mieszkaniowe	801,90
Świadczenia wychowawcze	369,00
Karta Dużej Rodziny	306,00
SUMA	5 985 606,02 zł

Materiał źródłowy: Raport o stanie gminy Dąbrówno za 2024 rok, 2025.

Na terenie gminy funkcjonuje również Punkt Konsultacyjno-Informacyjny, w ramach którego mieszkańcy mają możliwość skorzystania z konsultacji oraz porad w dziedzinie terapii uzależnień,

⁸⁹ Materiał źródłowy: Raport o stanie Gminy Dąbrówno za 2024 rok, 2025.

pomocy psychologa oraz pomocy specjalisty w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Łącznie w 2024 roku udzielonych zostało 148 indywidualnych konsultacji specjalistycznych⁹⁰.

Ponadto gmina realizuje „Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Dąbrówno”. Głównym celem programu jest przede wszystkim ograniczenie bezdomności zwierząt, a także zapewnienie im prawidłowej opieki.

10.3. MIESZKALNICTWO

Na terenie gminy znajduje się 912 budynków mieszkalnych, a sama liczba mieszkań wynosi 1358. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania to 83,6 m², co jest wartością zdecydowanie wyższą niż średnia dla powiatu ostródzkiego (70,4 m²).⁹¹

Podstawowe wskaźniki dla budownictwa mieszkaniowego na terenie gminy i powiatu, w poszczególnych latach, zaprezentowano poniżej:

Tab. 25 Gospodarka mieszkaniowa gminy w latach 2015-2024

JEDNOSTKA TERYTORIALNA	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
liczba budynków mieszkalnych										
gmina Dąbrówno	859	862	865	873	890	890	893	897	904	912
Powiat ostródzki	14 483	14 606	14 732	14 870	15 174	15 024	15 361	15 553	15 742	15 959
liczba mieszkań										
gmina Dąbrówno	1 333	1 336	1 339	1 348	1 357	1 332	1 336	1 343	1 350	1 358
powiat ostródzki	35 985	36 142	36 428	36 713	36 917	37 108	37 322	37 925	38 332	38 857
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m²										
gmina Dąbrówno	80,3	80,4	80,7	81,2	82,1	83,1	83,3	83,4	83,5	83,6
powiat ostródzki	68,8	69,1	69,3	69,6	69,9	69,6	69,9	70,1	70,3	70,4
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w m²										
gmina Dąbrówno	24,3	24,5	24,8	25,3	26,0	27,7	28,0	28,6	29,1	29,7
powiat ostródzki	23,4	23,7	24,0	24,4	24,8	25,5	25,9	26,7	27,2	27,9
powierzchnia użytkowa mieszkań ogółem w m²										
gmina Dąbrówno	107 036	107 469	108 060	109 403	111 439	110 636	111 240	112 005	112 691	113 510
Powiat ostródzki	2 477 387	2 498 913	2 525 553	2 553 875	2 578 956	2 583 502	2 609 408	2 658 936	2 694 381	2 736 255

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2024 r.

Jak wynika z powyższej tabeli na terenie gminy Dąbrówno:

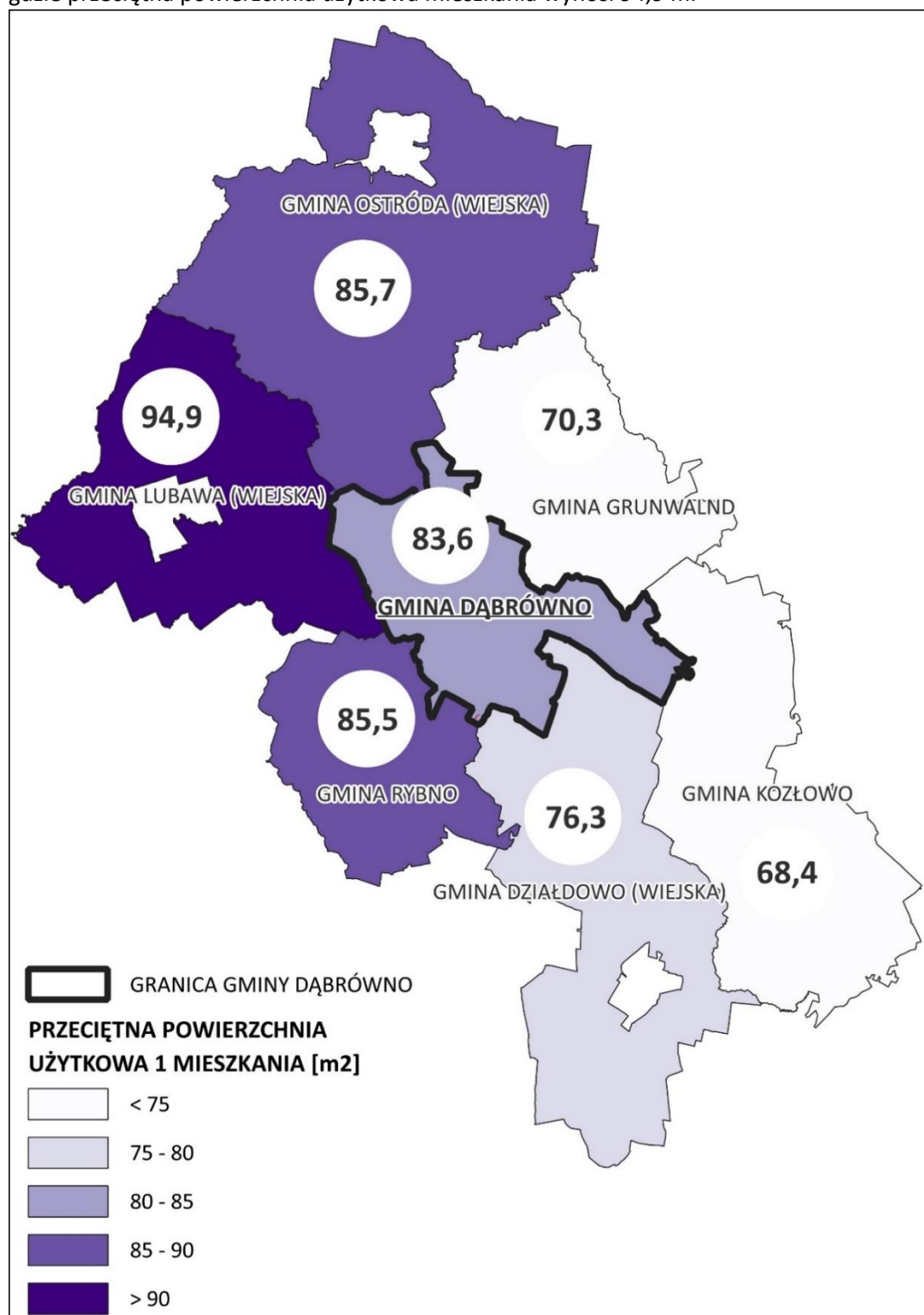
- nieznacznie wzrasta liczba mieszkań oraz liczba budynków mieszkalnych;
- sukcesywnie wzrastają powierzchnie użytkowe mieszkań;
- sukcesywnie wzrastają przeciętne powierzchnie użytkowe mieszkań w przeliczeniu na 1 osobę;

⁹⁰ Materiał źródłowy: Raport o stanie gminy Dąbrówno za 2024 rok, 2025.

⁹¹ Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2024 r.

- na przestrzeni okresu 2015-2024 nastąpił wzrost powierzchni użytkowej mieszkań ogółem o ponad 6,4 tys. m² (ok. 640 m²/rocznie).

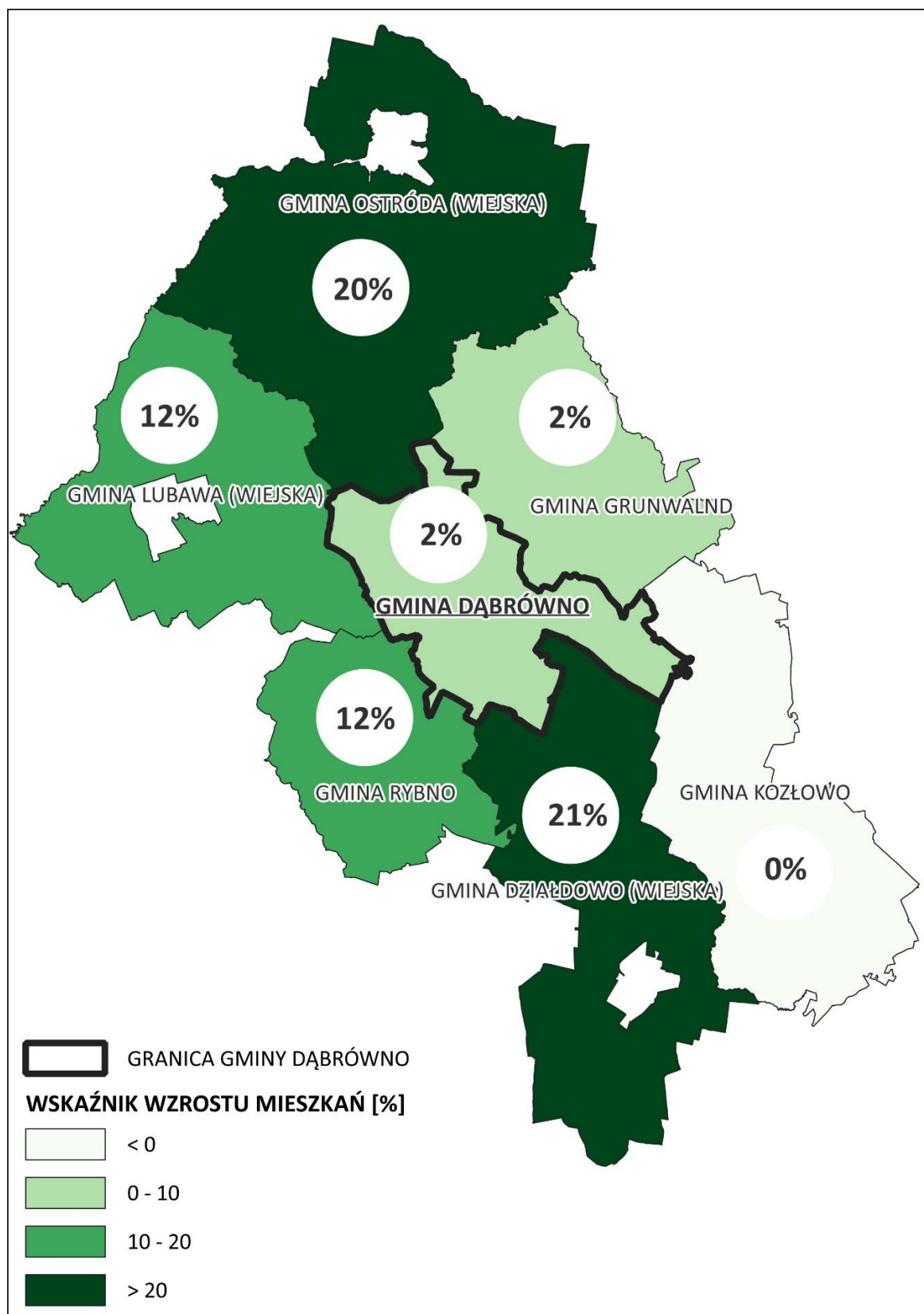
Gmina Dąbrówno w porównaniu do gmin ościennych odznacza się stosunkowo wysokim wskaźnikiem przeciętnej powierzchni użytkowej 1 mieszkania. Najmniej korzystnie sytuacja kształtuje się w gm. Kozłowo (68,4 m²). W niniejszym zestawieniu zdecydowanie przoduje gmina wiejska Lubawa, gdzie przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wynosi 94,9 m².

Ryc. 47 Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w gminie Dąbrówno oraz gminach ościennych w 2024 roku

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 31.12.2024 r.

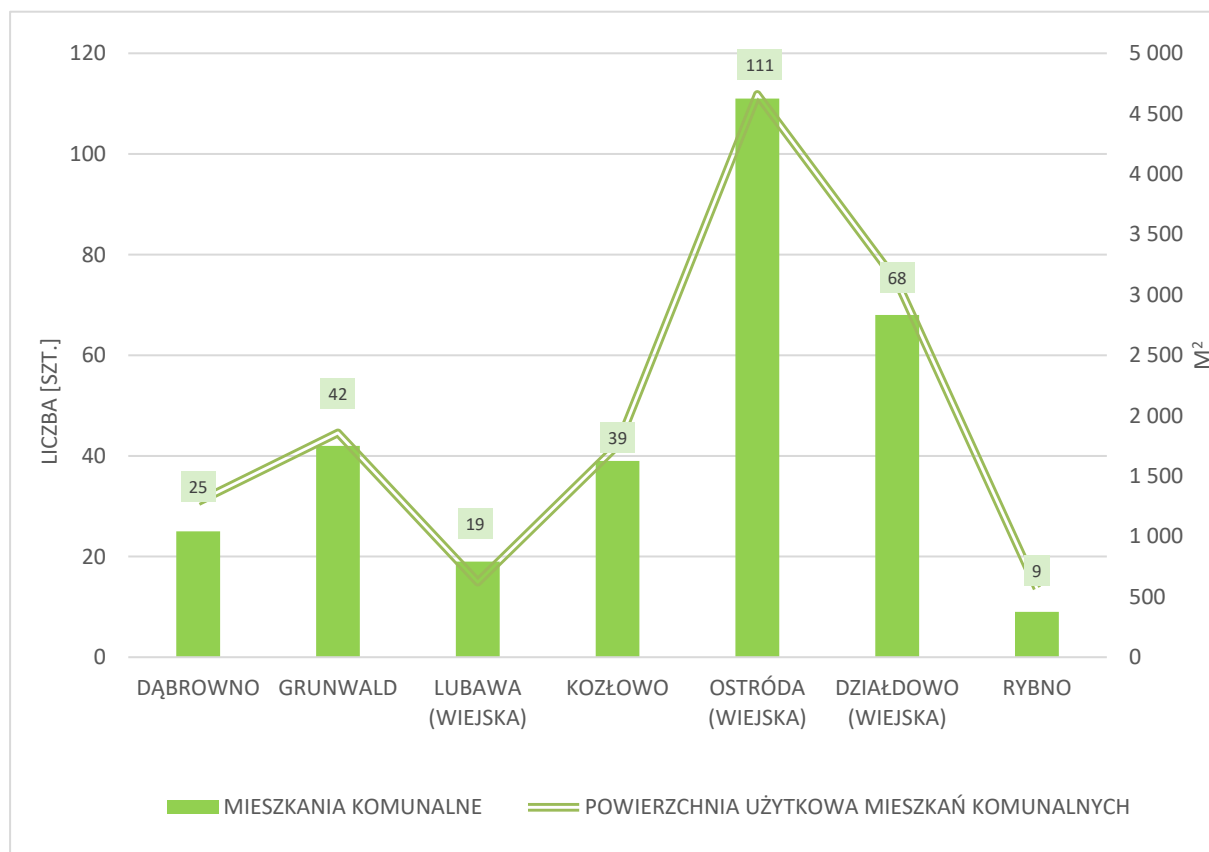
Na przestrzeni okresu 2015-2024 w gminie Dąbrówno o ok. 2% wzrosła liczba mieszkańców. Był to jeden z niższych wyników spośród gmin sąsiadujących. Najmniej korzystnie sytuacja kształtuje się gm. Kozłowo, gdzie nieznacznie spadła liczba mieszkańców. W niniejszym zestawieniu przoduje gmina wiejska Działdowo, gdzie nastąpił wzrost zasobów mieszkaniowych o ok. 21% (ryc. poniżej).

Ryc. 48 Wskaźnik wzrostu liczby mieszkańców w gminie Dąbrówno i gminach ościennych w okresie 2015-2024
Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Gmina Dąbrówno posiada zasoby komunalne w liczbie 25 mieszkań, o łącznej powierzchni 1 287 m². Wszystkie mieszkania posiadają dostęp do sieci wodociągowej, natomiast w dalszym ciągu niedostateczne jest wyposażenie w sieć kanalizacyjną i centralne ogrzewanie.⁹²

W zestawieniu do gmin ościennych (zwłaszcza wiejskich) sytuacja mieszkalnictwa kształtuje się przeciętnie. Zdecydowanie najkorzystniej sytuacja kształtuje się w gminie wiejskiej Ostróda oraz w dalszej kolejności w gminie wiejskiej Działdowo. Najmniejsze zasoby komunalne występują w gm. Rybno, gdzie znajduje się 9 mieszkań (ryc. poniżej).

Ryc. 49 Mieszkania komunalne w gminie Dąbrówno i gminach sąsiednich

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 31.12.2024 r.

Mieszkania treningowe lub wspomagane stanowią formę pomocy społecznej przygotowującą pod opieką specjalistów osoby tam przebywające do prowadzenia samodzielnego życia lub wspomagającą te osoby w codziennym funkcjonowaniu. Mieszkanie może być prowadzone przez każdą jednostkę organizacyjną pomocy społecznej lub organizację pożytku publicznego. Na terenie gminy Dąbrówno nie znajdują się żadne mieszkania treningowe i wspomagane.

⁹² Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 2024 r.

10.4. WNIOSKI

OCHRONA ZDROWIA

- Obecność placówek podstawowej opieki zdrowotnej.
- W dalszym ciągu ograniczony dostęp do placówek specjalistycznej opieki zdrowotnej.
- Niski udział wydatków na ochronę zdrowia z budżetu gminy.

POMOC SPOŁECZNA

- Występowanie problemów społecznych wśród mieszkańców (ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, alkoholizm, niepełna rodzina lub wielodzietność).
- Realizacja szeregu działań na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomani oraz wspierania rodziny.
- Funkcjonujące instytucje pomocy społecznej (Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Punkt Konsultacyjno-Informacyjny).

MIESZKALNICTWO

- Nieznaczny wzrost liczby budynków i mieszkań na terenie gminy.
- Stosunkowo wysoki wskaźnik przeciętnej wielkości mieszkań na tle gmin ościennych.
- Przeciętna liczba mieszkań komunalnych na tle gmin ościennych.
- Brak mieszkań treningowych i wspomaganych.

11. EDUKACJA I KAPITAŁ SPOŁECZNY

11.1. PLACÓWKI OŚWIATOWE

Na terenie gminy Dąbrówno funkcjonują następujące placówki oświatowe⁹³:

- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Ignacego Krasickiego wraz z oddziałami przedszkolnymi w Elgnowie;
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jarosława Iwaszkiewicza wraz z oddziałami przedszkolnymi w Dąbrównie;
- Publiczna Szkoła Podstawowa wraz z oddziałami przedszkolnymi w Marwałdzie;
- Punkt Przedszkolny przy Publicznej Szkole Podstawowej im. Jarosława Iwaszkiewicza w Dąbrównie.

W granicach gminy nie funkcjonują obecnie placówki opieki nad dziećmi do lat 3 (tj. żłobki, kluby dziecięce).⁹⁴ Ponadto nie znajdują się tutaj placówki ponadpodstawowe.

11.2. LICZBA UCZNIÓW

Na przestrzeni ostatnich lat liczba osób uczęszczających do placówek oświatowych w gminie Dąbrówno kształtowała się następująco:

Tab. 26 Osoby uczęszczające do placówek oświatowych w gminie Dąbrówno w latach 2014-2023

ROK	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE										
Dzieci	69	60	61	90	89	91	85	90	90	82
SZKOLNICTWO PODSTAWOWE (WRAZ Z GIMNAZJAMI*)										
Uczniowie	302	260	296	334	335	303	303	277	264	267
Absolwenci	48	51	--	--	36	60	37	51	43	25

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2024 r.

* dotyczy lat 2013-2018. Wraz z końcem roku szkolnego 2018/2019 zlikwidowano wszystkie oddziały gimnazjalne.

W gminie Dąbrówno obserwowany jest od kilku lat spadek liczby uczniów uczęszczających do szkół podstawowych. Na przestrzeni okresu 2015-2024 ubyto łącznie 35 uczniów. Zaznacza się, iż skokowy wzrost, który nastąpił w 2017 i 2018 roku wynikał bezpośrednio z przeprowadzonej reformy szkolnictwa, zgodnie z którą wraz z początkiem roku szkolnego 2019/2020 przestały istnieć oddziały gimnazjalne⁹⁵ (do szkół podstawowych i gimnazjów uczęszczało 9 roczników, zaś do szkół podstawowych po reformie jest to 8 roczników).

W przypadku wychowania przedszkolnego obserwuje się natomiast tendencje wzrostową. Na przestrzeni ostatnich lat (2015-2024) liczba dzieci uczęszczająca do placówek przedszkolnych wzrosła o 13 os., czyli o ok. 19%.

Wyniki egzaminu ósmoklasisty gminy Dąbrówno na tle powiatu ostródzkiego, województwa warmińsko-mazurskiego i kraju w 2024 roku zestawiono w poniższej tabeli:

Tab. 27 Wyniki egzaminu ósmoklasisty w gminie Dąbrówno

⁹³ Materiał źródłowy: Raport o stanie Gminy Dąbrówno za 2024 rok, 2025.

⁹⁴ Materiał źródłowy: Urząd Gminy Dąbrówno.

⁹⁵ Reforma szkolnictwa z 2017 roku zakładała m.in.:

- likwidację gimnazjów;
- wprowadzenie ośmioletniego roku nauczania w szkołach podstawowych;
- wprowadzenie czteroletniego toku nauczania w liceach ogólnokształcących;
- wprowadzenie pięcioletniego roku nauczania w technikum.

	GMINA DĄBRÓWNO	POWIAT OSTRÓDZKI	WOJEWÓDZTWO WARMIŃSKO- MAZURSKIE	POLSKA
MATEMATYKA	46,0	41,0	44,0	52,0
JĘZYK POLSKI	62,0	56,0	55,0	61,0
JĘZYK ANGIELSKI	47,0	58,0	60,0	66,0

Materiał źródłowy: Raport o stanie gminy Dąbrówno za 2024 rok, 2025.

Jak wynika z powyższego uczniowie szkół podstawowych w gm. Dąbrówno osiągnęli wyższe wyniki z języka polskiego w porównaniu do średniej dla powiatu, województwa i kraju, natomiast mało korzystnie sytuacja kształtuje się w przypadku języka angielskiego, gdzie wyniki te są wyraźnie niższe.

Tab. 28 Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym wraz z liczbą oddziałów przedszkolnych w gminie Dąbrówno oraz gminach sąsiednich w 2024 r.

JEDNOSTKA TERYTORIALNA	2024	
	ODDZIAŁY PRZEDSZKOLNE	ODSETEK DZIECI OBJĘTYCH WYCHOWANIEM PRZEDSZKOLNYM W WIEKU 3-5 LAT (%)
GRUNWALND	12	77,6
OSTRÓDA (WIEJSKA)	29	76,7
LUBAWA (WIEJSKA)	29	96,5
KOZŁOWO	7	56,3
DZIAŁDOWO (WIEJSKA)	12	46,6
RYBNO	10	82,6
DĄBRÓWNO	6	54,1

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2024 r.

W gminie Dąbrówno funkcjonuje łącznie 6 oddziałów przedszkolnych i jest to jednocześnie najmniej korzystny wynik w porównaniu do wszystkich gmin ościennych. Najwyższa liczba oddziałów przedszkolnych występuje w gm. wiejskiej Ostróda i Lubawa (29).

Łączny odsetek dzieci w wieku 3–5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym na terenie gminy wynosi 54,1%, co na tle gmin sąsiednich stanowi wynik relatywnie niski. Niższy poziom objęcia edukacją przedszkolną odnotowano jedynie w gminie wiejskiej Działdowo, gdzie wskaźnik ten wynosi 46,6%. Dla porównania, w gminie wiejskiej Lubawa wychowaniem przedszkolnym objęto aż 96,5% dzieci w analizowanej grupie wiekowej.⁹⁶

11.3. KAPITAŁ SPOŁECZNY

11.3.1. ORGANIZACJE I STOWARZYSZENIA

W gminie Dąbrówno funkcjonuje obecnie 23 zarejestrowane stowarzyszenia pozarządowe, co przekłada się na wskaźnik ok. 6,0 organizacji na 1000 mieszkańców.⁹⁷

Na terenie gminy Dąbrówno funkcjonują następujące organizacje i stowarzyszenia:

- Zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądownictwa (KRS):
 - Dąbrówieńskie Stowarzyszenie Wędkarsko-Ekologiczne;

⁹⁶ Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 2024 r.

⁹⁷ Materiał źródłowy: Krajowy Rejestr Sądowy, www.ekrs.ms.gov.pl.

- Gminny Klub Sportowy „Vel Dąbrówno”;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Dąbrównie;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Elgnowie;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Gardynach;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Jagodzinach;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Marwałdzie;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Saminie;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Tułodziadzie;
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Gminny Ośrodek Zdrowia w Dąbrównie;
- Stowarzyszenie Mieszkańców Gminy Dąbrówno – Nasze Miejsce na Ziemi;
- Stowarzyszenie na rzecz rozwoju Marwałdu;
- Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie Wiejskiej;
- Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły Podstawowej w Dąbrównie „Nasze Dzieci”;
- Stowarzyszenie Straż Ochrony Przyrody i Praw Zwierząt;
- Stowarzyszenie Turystyczno-Wędkarskie Skarby Jezior;
- Towarzystwo Wędkarskie w Sfaminie;
- Koła Gospodyń Wiejskich (zarejestrowane w Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa):
 - Koło Gospodyń Wiejskich w Elgnowie;
 - Koło Gospodyń Wiejskich w Marwałdzie;
 - Koło Gospodyń Wiejskich w Saminie;
 - Koło Gospodyń Wiejskich Rybka w Wierzbicy;
 - Koło Gospodyń Wiejskich w Osiekowie;
 - Koło Gospodyń Wiejskich w Tułodziadzie.

Gmina należy również do Lokalnej Grupy Działania (LGD) „Stowarzyszenie Kraina Drwęcy i Pasłęki” (opisano szczegółowo w rozdz. 1.5.).

11.3.2. AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA, FREKWENCJA W WYBORACH

Uczestnictwo w wyborach powszechnych jest jednym z najważniejszych przejawów aktywności obywatelskiej. Społeczeństwo w sposób realny wywiera bowiem wpływ na sprawy bieżące Kraju oraz mniejsze jednostki samorządu. Dane dotyczące frekwencji wyborczej w gminie Dąbrówno w latach 2018-2025 przedstawia niżej załączona tabela:

Tab. 29 Frekwencja wyborcza w gminie podczas Wyborów Powszechnych w Polsce w latach 2018-2025

ROK	NAZWA	FREKWENCJA W GMINIE (%)	FREKWENCJA W KRAJU (%)
2018	Wybory Samorządowe	60,8	48,8
2019	Wybory do Parlamentu Europejskiego	27,8	45,6
2019	Wybory do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej	43,1	61,7
2020	Wybory Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (I tura)	50,4	64,5
2020	Wybory Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (II tura)	56,8	68,2
2023	Wybory do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej	62,2	74,4
2023	Referendum Ogólnokrajowe	42,4	40,9
2024	Wybory Samorządowe	56,5	51,9
2024	Wybory do Parlamentu Europejskiego	25,3	40,7

ROK	NAZWA	FREKWENCJA W GMINIE (%)	FREKWENCJA W KRAJU (%)
2025	Wybory Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (I tura)	51,4	67,3
2025	Wybory Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (II tura)	57,3	71,6

Materiał źródłowy: <https://wybory.gov.pl/>.

Aktywność obywatelska mieszkańców gminy Dąbrówno w zakresie partycypacji podczas wyborów powszechnych w okresie 2015-2024 jest zróżnicowana. Zaznaczyć należy, że frekwencja wyborcza w gminie była na ogół niższa niż średnia krajowa. Wyjątkiem były Wybory Samorządowe w 2018 i 2024 roku oraz Referendum Ogólnokrajowe w 2023 roku, kiedy to poziom uczestnictwa przewyższał średnią dla Polski. Najwyższa frekwencja odnotowana została podczas wyborów do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej w 2023 roku, osiągając 62,2%, natomiast najniższy poziom uczestnictwa wystąpił w wyborach do Parlamentu Europejskiego w 2019 roku i wyniósł 27,8%.⁹⁸

11.4. WNIOSKI

PLACÓWKI OŚWIATOWE

- Brak placówki opieki nad dziećmi do 3 lat (żłobka lub klubu dziecięcego).
- Zadawalający poziom dostępności do usług oświatowych na poziomie wczesnoszkolnym.
- Wysoki udział wydatków z budżetu gminy przeznaczonych na oświatę i wychowanie.
- Brak placówki ponadpodstawowej.
- Niedostateczne wyposażenie szkół i bibliotek, szczególnie w „nowoczesny sprzęt edukacyjny”.

UCZNIOWIE I DZIECI

- Spadek liczby uczniów uczęszczających do szkół podstawowych na przestrzeni ostatnich kilku lat.
- Niewielka liczba oddziałów przedszkolnych w porównaniu do gmin ościennych.
- Relatywnie niski odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w przedziale wieku 3-5 lat.
- Nieznaczny wzrost liczby dzieci uczęszczających do placówek wychowania przedszkolnego na przestrzeni ostatnich lat.

KAPITAŁ SPOŁECZNY

- Przeważnie niższa frekwencja wyborcza w stosunku do średniej ogólnokrajowej.
- Stosunkowo aktywnie działające organizacje i stowarzyszenia lokalne.

⁹⁸ Materiał źródłowy: www.wybory.gov.pl.

12. FINANSE SAMORZĄDOWE

Podstawowym celem działalności samorządu gminnego jest zapewnienie jak najlepszych warunków dla funkcjonowania i rozwoju społeczności lokalnej. Realizacja tego działania wymaga zapewnienia stałego dopływu środków, które są niezbędne do finansowania odpowiedniego poziomu dóbr i usług publicznych służących do zaspokajania potrzeb społeczności, a także przedsięwzięć o charakterze rozwojowym.

W procesie strategicznego zarządzania jednostką samorządu terytorialnego zasadniczą rolę odgrywa możliwość finansowania poszczególnych przedsięwzięć. Możliwości finansowe, w powiązaniu z jakością zarządzania, stanowią podstawę do wyznaczenia strategicznych celów jej rozwoju, rozumianego jako proces kształtowania zmian w pożądanym kierunku, akceptowanym społecznie, ekonomicznie i środowiskowo, zgodnie z wymogami racjonalnego gospodarowania przestrzenią. Między rozwojem lokalnym a finansami gminy występują wzajemne powiązania i uwarunkowania, gmina bowiem ponosi najpierw wydatki, w określonych działach, aby mógł dokonać się rozwój społeczno-gospodarczy.

Istotnym elementem w kształtowaniu polityki rozwoju danej jednostki administracyjnej jest Budżet Gminy, będący głównym źródłem finansowania usług publicznych i inwestycji związanych z realizacją zadań infrastrukturalnych. Działania te stwarzają warunki do inwestowania dla podmiotów gospodarczych i poprawy standardów życia mieszkańców.

12.1. DOCHODY GMINY

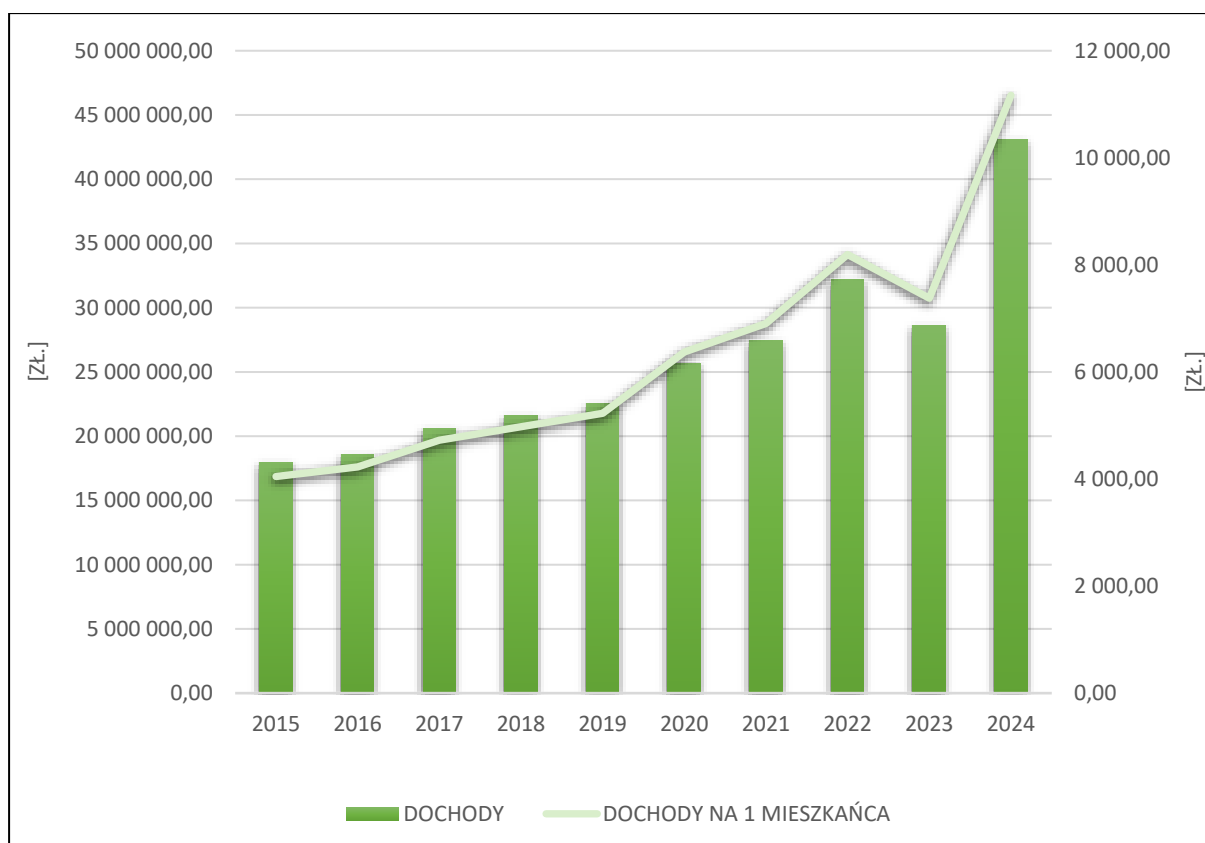
Dochody ogółem gminy Dąbrówno na przestrzeni analizowanych lat wzrosły ponad dwukrotnie (z ok. 17,9 mln zł w 2015 r. do ok. 43,1 mln zł w 2024 r.). Ma to również przełożenie na dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca, które również wyraźnie wzrosły (z ok. 4 046 zł/os. w 2015 r. do ok. 11 167 zł/os. w 2024 r.).⁹⁹ Warto nadmienić, że w 2024 roku zaobserwowano skokowy wzrost dochodów w stosunku do roku poprzedzającego.

Tab. 30 Dochody ogółem gminy w latach 2015-2024

ROK	DOCHODY OGÓŁEM [zł]	DOCHÓD GMINY W PRZELICZENIU NA 1 MIESZKAŃCA [zł]
2015	17 917 699,83	4 046,45
2016	18 574 742,69	4 225,37
2017	20 605 933,16	4 725,05
2018	21 631 273,53	4 976,14
2019	22 521 514,38	5 226,62
2020	25 686 625,96	6 373,85
2021	27 440 061,54	6 903,16
2022	32 204 236,67	8 194,46
2023	28 612 530,11	7 378,17
2024	43 061 723,90	11 167,46

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2024 r.

⁹⁹ Materiał źródłowy: Dane GUS – finanse publiczne: dochody budżetów gmin i miast na prawach powiatu: dochody ogółem oraz dochody na 1 mieszkańca, stan na 31.12.2024 r.

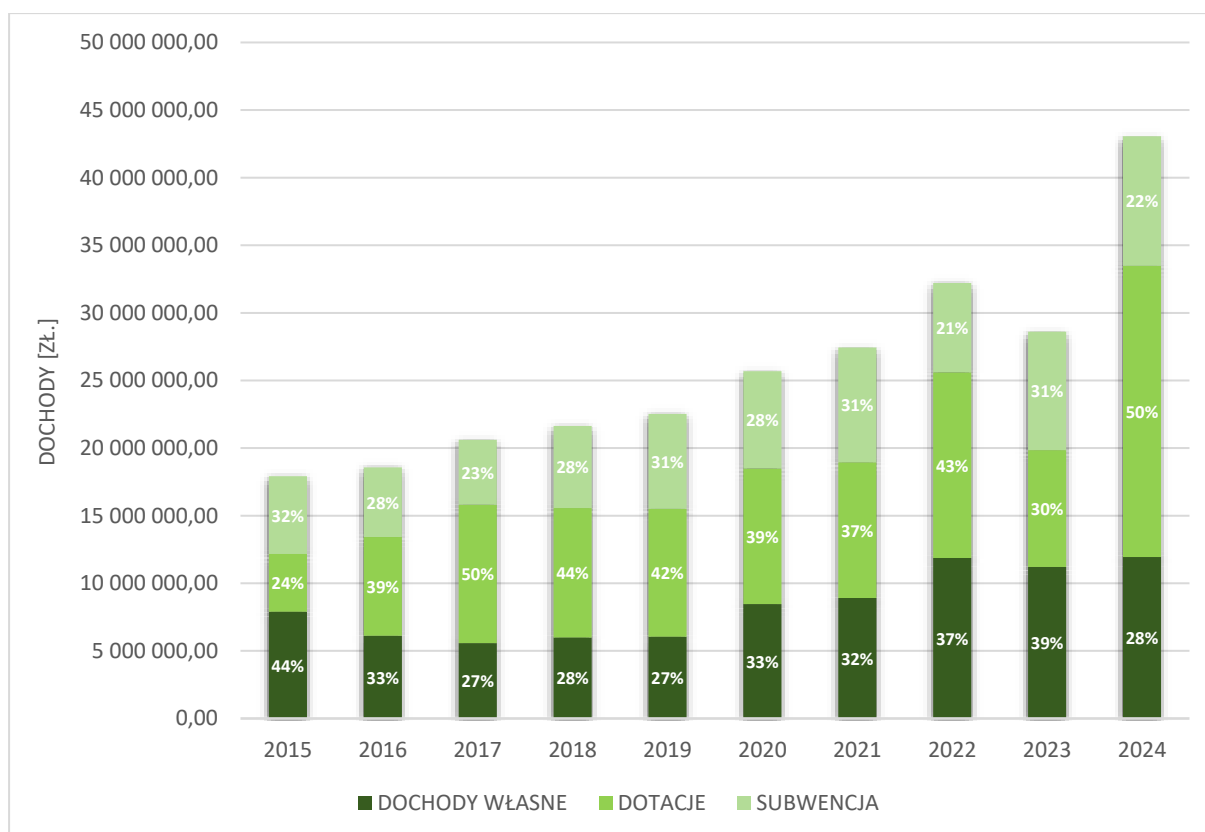
Ryc. 50 Dochody ogółem gminy w latach 2015-2024 wraz z przeliczeniem na 1 mieszkańca

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2024 r.

Na podstawie obserwowanych tendencji wieloletnich można przypuszczać, że w przyszłości roczny dochód ogółem w dalszym ciągu będzie sukcesywnie wzrastać. Należy przy tym podkreślić, że są to wartości pieniężne nominalne. Realna wartość nabywcza pieniądza uzależniona jest od różnych czynników, a wpływa na nią m.in. inflacja.

Strukturę dochodów gminy Dąbrówno tworzą kolejno: dochody własne, dotacje oraz subwencje ogólne. W okresie 2015-2024 r. całkowita suma dochodów własnych wzrosła z poziomu ok. 7,9 mln zł w 2015 r. do ok. 11,9 mln zł (o ok. 51%). Jednocześnie zaznacza się, iż najszybszy wzrost wśród wszystkich źródeł dochodu w gminie dotyczy dotacji, których suma na przestrzeni omawianego okresu powiększyła się ponad pięciokrotnie (z ok. 4,3 mln w 2015 r. do ok. 21,5 mln w 2024 r.).¹⁰⁰

¹⁰⁰ Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 2024 r.

Ryc. 51 Struktura dochodów w gminie w latach 2015-2024

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Dochody własne pochodzą ze źródeł finansowania, gdzie swój udział mają m.in.:¹⁰¹

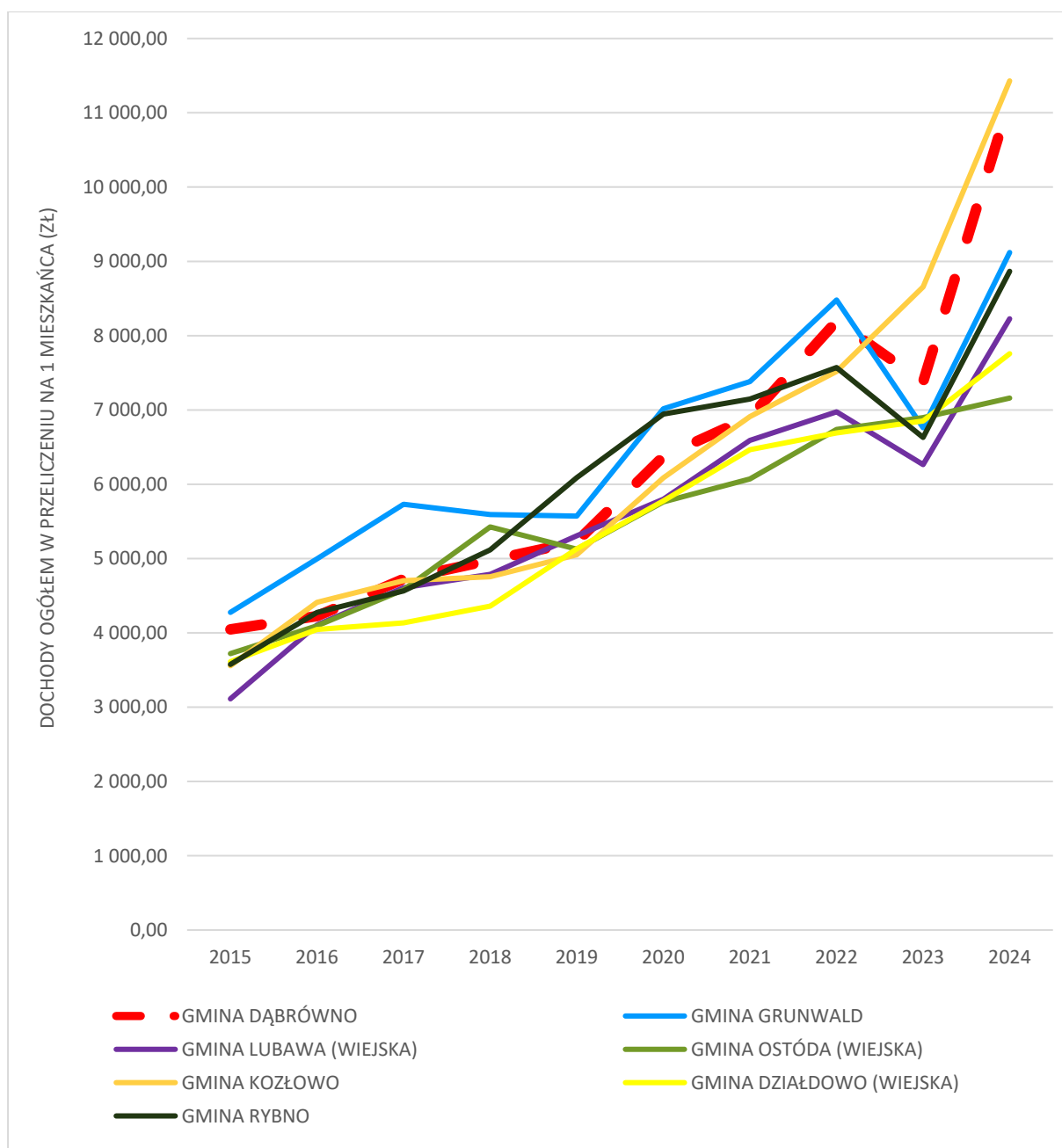
- dochody z tytułu dochodów podatkowych od osób fizycznych (PIT);
- dochody z tytułu dochodów podatkowych, ustalanych na podstawie odrębnych ustaw;
- dochody z tytułu podatku od nieruchomości;
- dochody z tytułu podatku rolnego;
- dochody z tytułu wpływu z usług;
- dochody z tytułu podatku od czynności cywilnoprawnych;
- dochody z tytułu wpływu z majątku;
- dochody z opłaty eksploatacyjnej.

Subwencja ogólna składa się natomiast z części:

- oświatowej;
- wyrównawczej;
- rozwojowej;
- uzupełniającej.

Dochody ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie Dąbrówno w odniesieniu do gmin sąsiednich w latach 2015-2024 kształtują się następująco:

¹⁰¹ Materiał źródłowy: Dane GUS.

Ryc. 52 Wysokość dochodów w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie Dąbrówno i w gminach sąsiednich w latach 2015-2024 r.

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 31.12.2024 r.

W analizowanym okresie największy wzrost dochodów w przeliczeniu na 1 mieszkańca odnotowała gmina Kozłowo, osiągając wzrost o ok. 7,8 tys. zł (tj. 321%). Drugi najwyższy wynik zanotowano w gminie Dąbrówno – w latach 2015–2024 dochody na mieszkańca zwiększyły się tam o ok. 7,1 tys. zł, co odpowiada wzrostowi rzędu 276%. Najmniejszą dynamiką charakteryzowała się gmina wiejska Ostróda, gdzie tempo wzrostu dochodów na 1 mieszkańca wyniosło ok. 192%.¹⁰²

¹⁰² Materiał źródłowy: Dane GUS.

12.2. WYDATKI GMINY

Konsekwencją wzrostu dochodów gminy był sukcesywny wzrost wydatków ogółem. Na przestrzeni analizowanych lat wydatki wzrosły blisko trzykrotnie, z poziomu ok. 17,4 mln zł w 2015 r. do ok. 49,0 mln zł w 2024 r. Ma to również przełożenie na wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca, które również wyraźnie wzrosły (z ok. 3 928 zł/os. w 2015 r. do ok. 12 717 zł/os. w 2024 r.).¹⁰³

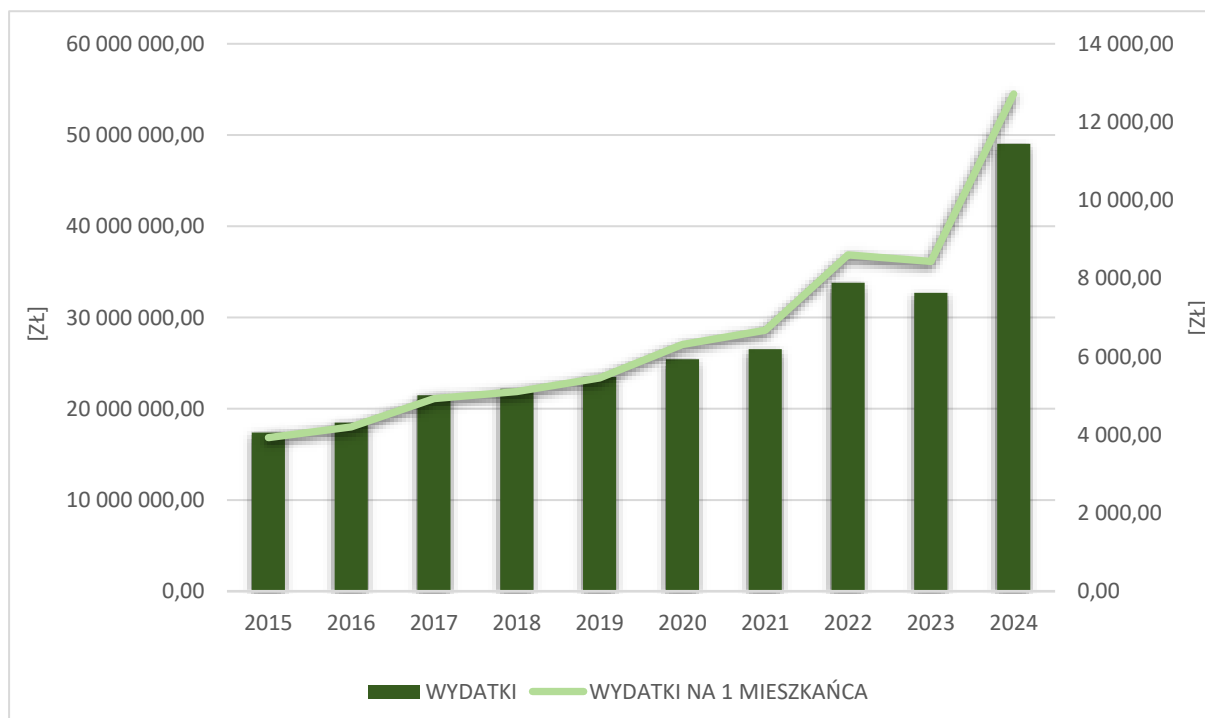
Warto nadmienić, iż w 2024 roku zaobserwowano zjawisko deficytu budżetowego.¹⁰⁴

Tab. 31 Wydatki ogółem gminy w latach 2015-2024

ROK	WYDATKI OGÓŁEM [zł]	WYDATKI GMINY W PRZELICZENIU NA 1 MIESZKAŃCA [zł]
2015	17 394 118,40	3 928,21
2016	18 479 347,79	4 203,67
2017	21 480 687,68	4 925,63
2018	22 193 123,33	5 105,39
2019	23 498 578,02	5 453,37
2020	25 429 757,44	6 310,11
2021	26 536 541,34	6 675,86
2022	33 809 136,70	8 602,83
2023	32 710 114,91	8 434,79
2024	49 036 820,60	12 717,02

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2024.

Na podstawie obserwowanych tendencji wieloletnich można przypuszczać, że w przyszłości roczne wydatki ogółem w gminie w dalszym ciągu będą wzrastać.

Ryc. 53 Wydatki ogółem gminy w latach 2015-2024 w przeliczeniu na 1 mieszkańca

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2024 r.

¹⁰³ Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2024 r.

¹⁰⁴ W 2024 r. różnica dochodów i wydatków budżetowych miasta wyniosła (-5 975 096,70 zł).

Wydatki budżetów gminy dzielą się na wydatki bieżące i wydatki majątkowe. W 2024 r. udział wydatków bieżących w wydatkach ogółem wynosił 58,0% (ok. 28,4 mln zł), natomiast udział wydatków majątkowych (inwestycyjnych) wynosił 42,0% (ok. 20,6 mln zł).

Realizacja wydatków budżetu gminy w 2024 r. w poszczególnych działach klasyfikacji budżetowej z uwzględnieniem struktury procentowej prezentuje się następująco:

Tab. 32 Wydatki ogółem wg działów Klasyfikacji Budżetowej w gminie w 2024 r.

NR DZIAŁU	SEKTOR	ILOŚĆ WYDATKÓW [zł.]	UDZIAŁ W WYDATKACH [%]
Dział 010	Rolnictwo i łowiectwo	9 088 605,23	18,53
Dział 400	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	459 808,09	0,94
Dział 600	Transport i łączność	863 878,25	1,76
Dział 700	Gospodarka mieszkaniowa	181 778,67	0,37
Dział 710	Działalność usługowa	73 016,60	0,15
Dział 750	Administracja publiczna	4 882 476,13	9,96
Dział 751	Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	123 986,66	0,25
Dział 754	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	271 117,47	0,55
Dział 757	Obsługa długu publicznego	1 148 314,60	2,34
Dział 801	Oświata i wychowanie	16 487 327,08	33,62
Dział 851	Ochrona zdrowia	154 084,48	0,31
Dział 852	Pomoc społeczna	2 453 777,37	5,00
Dział 853	Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	23 970,37	0,05
Dział 854	Edukacyjna opieka wychowawcza	78 860,96	0,16
Dział 855	Rodzina	3 535 230,60	7,21
Dział 900	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	2 798 773,16	5,71
Dział 921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	6 334 296,59	12,92
Dział 926	Kultura fizyczna	77 518,29	0,16
Ogółem		49 036 820,60 zł	100%

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2024 r.

Największy udział wydatków gminy w 2024 r. przypadł na Dział 801 – Oświata i wychowanie (33,62%). Wysoki odsetek w wydatkach dotyczył również Działu 010 – Rolnictwo i łowiectwo (18,53%) oraz Działu 721 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (12,92%). Relatywnie wysoki udział wydatków przeznaczono na obsługę długu publicznego (2,34%), co wskazywać może na istotne obciążenie budżetu kosztami zobowiązań, co w konsekwencji ograniczać może możliwości finansowania nowych inwestycji i zadań rozwojowych gminy.

Najmniej środków, stanowiących mniej niż 0,2% łącznych wydatków gminy, przeznaczono kolejno na: działalność usługową (ok. 73 tys. zł), kulturę fizyczną (ok. 78 tys. zł.) oraz edukacyjną opiekę wychowawczą (ok. 79 tys. zł).¹⁰⁵

¹⁰⁵ Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 2024 r.

12.3. ZDOLNOŚĆ INWESTYCYJNA

Sukcesywny wzrost wydatków odgrywa szczególną rolę w zakresie obsługi w zakresie zadań własnych gminy. Ponadto wzrost nakładów inwestycyjnych, w tym w wymiarze przestrzennym (m.in. budowa i modernizacja infrastruktury oraz obiektów i urządzeń publicznych, wytypowanie i uzbrajanie nowych terenów rozwojowych), może podnieść atrakcyjność gminy jako miejsca do życia oraz prowadzenia działalności gospodarczej.

W latach 2015-2024 udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem na terenie gminy Dąbrówno kształtował się następująco:

Tab. 33 Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem gminy w latach 2015-2024

ROK	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
UDZIAŁ %	7,9	2,1	13,3	8,6	8,4	12,8	10,7	20,0	30,2	42,0

Materiał źródłowy: Dane GUS: Finanse publiczne – dochody i wydatki budżetów JST - wskaźniki, stan na 31.12.2024 r.

Jak wynika z powyższego, od 2019 roku udział wydatków inwestycyjnych w relacji do wydatków ogółem przyjmuje wyraźną tendencję wzrostową. Największy udział w strukturze dochodów gminy stanowiły źródła zewnętrzne (subwencje ogólne oraz dotacje). Mają one kluczowe znaczenie dla zdolności inwestycyjnej samorządów gminnych.

12.4. WNIOSKI

DOCHODY GMINY

- Regularny wzrost dochodów ogółem, w tym dochodów własnych.
- Wysoki poziom uzyskiwanych dofinansowań zewnętrznych (zwłaszcza dotacji unijnych).
- Wysoki wskaźnik wzrostu dochodów w przeliczeniu na 1 mieszkańca w odniesieniu do większości gmin ościennych.

WYDATKI GMINY

- Regularny wzrost wydatków ogółem, w tym wystąpienie deficytu budżetowego.
- Wysoki poziom wydatków inwestycyjnych gminy na przestrzeni ostatnich lat.

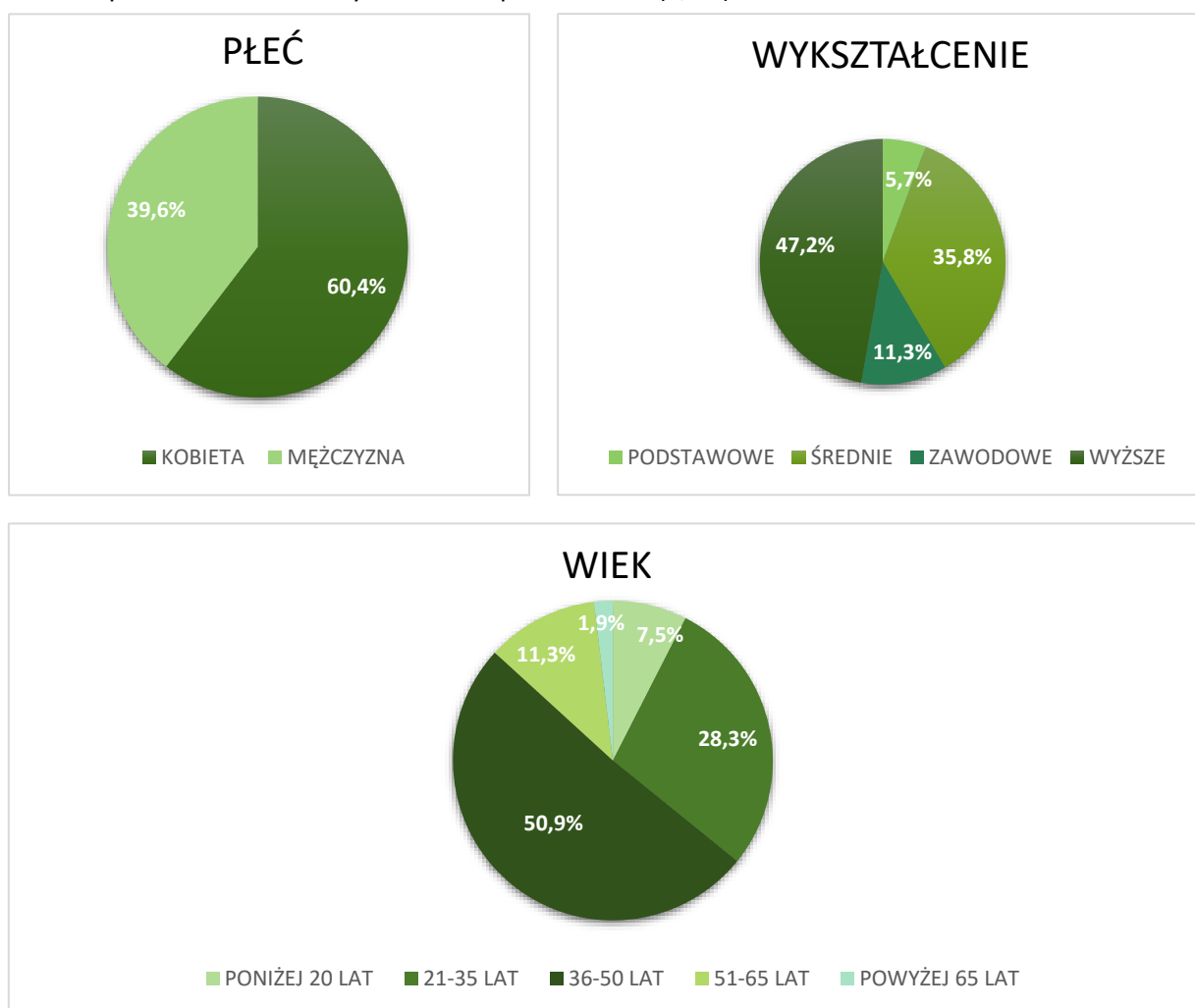
ZDOLNOŚĆ INWESTYCYJNA

- Realizacja działań inwestycyjnych w znacznym stopniu uzależniona jest od pozyskania środków zewnętrznych.
- Relatywnie wysokie koszty obsługi długu publicznego, ograniczające możliwości finansowania nowych inwestycji i zadań rozwojowych gminy.

13. PODSUMOWANIE BADANIA ANKIETOWEGO

Jednym z elementów partycypacji społecznej przy tworzeniu Strategii Rozwoju Gminy, obok tradycyjnych konsultacji (w postaci wyłożenia do publicznego wglądu dokumentu, dyskusji publicznej/warsztatu, z dopuszczeniem możliwości składania sugestii i propozycji w formie wniosków), jest badanie ankietowe. Pozwala ono na zdobycie wiedzy nt. odczuć społeczności lokalnej dotyczących aktualnej sytuacji społeczno-ekonomicznej gminy i sposobu jej funkcjonowania oraz stanowi narzędzie poznawcze potrzeb społeczności gminy.

Na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego¹⁰⁶, dokonano charakterystyki najistotniejszych problemów i największych potencjałów gminy Dąbrówno. W badaniu 60,4% stanowiły kobiety, natomiast 39,6% to mężczyźni. Wśród uczestników badania dominowały osoby w wieku w przedziale 36-50 lat (50,9%) oraz w dalszej kolejności 21-35 lat (28,3%). Respondenci posiadają niemal w większości wykształcenie wyższe (47,2%) oraz w dalszej kolejności średnie (35,8%). Wśród uczestników badania 11,3% posiada wykształcenie zawodowe. Niewielki odsetek uczestników badania posiada natomiast wykształcenie podstawowe (5,7%).

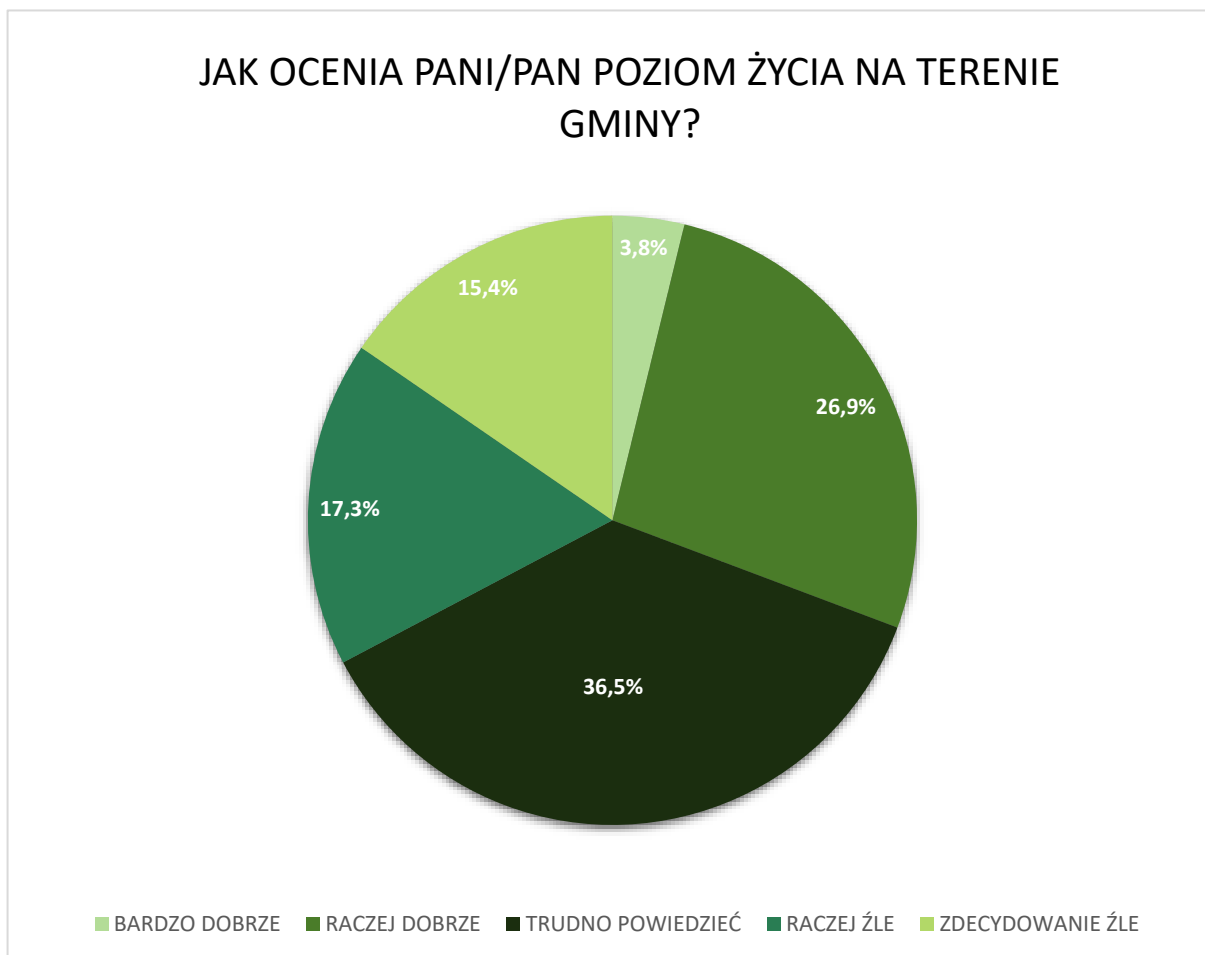

Ryc. 54 Profil uczestnika ankiety (tzn. płeć, wiek, wykształcenie)

Materiał źródłowy: Ankieta do Strategii Rozwoju Gminy Dąbrówno na lata 2026-2035.

¹⁰⁶ Ogłoszenie o konsultacjach i ankieta udostępnione zostały na tablicy ogłoszeń, stronie internetowej Urzędu i biuletynie informacji publicznej oraz w mediach społecznościowych. Ankiety można było wypełniać tradycyjnie lub elektronicznie za pośrednictwem kwestionariusza online.

Ankietę rozpoczynało pytanie dotyczące ogólnego poziomu życia na terenie gminy. Wyniki wskazują, iż znaczna część uczestników badania nie była w stanie jednoznacznie odpowiedzieć na to pytanie zaznaczając odpowiedź „trudno powiedzieć” (36,5%). Ponadto stosunkowo wysoki odsetek mieszkańców wskazał odpowiedź „raczej dobrze” (26,9%). Najrzadziej natomiast respondenci wskazywali na odpowiedź „bardzo dobrze” (3,8%).

Ryc. 55 Ocena poziomu życia na terenie gminy

Materiał źródłowy: Ankieta do Strategii Rozwoju Gminy Dąbrówno na lata 2026-2035.

Następne pytanie stanowiło dokładną ocenę warunków życia ludzi w różnych aspektach. Dotyczyło to zagadnień zarówno społecznych, jak również ekonomicznych i środowiskowo-przestrzennych.

Spośród uzyskanych odpowiedzi na przedstawione zagadnienia uczestnicy badania najczęściej wskazywali odpowiedź „przeciętnie” (ok. 25,7%). Często wybierano również odpowiedź „bardzo źle” (ok. 25,3%), natomiast najrzadziej wybieraną odpowiedzią było „bardzo dobrze” (ok. 8,1%).

Zdecydowanie najmniej korzystnie ankietowani oceniają rynek pracy (możliwości zatrudnienia). Ponadto w opinii znacznej części respondentów warunki dla rozwoju przedsiębiorczości oraz dostępność komunikacyjna, w tym transport zbiorowy (dostępność przystanków autobusowych, dostępność połączeń również są niewystarczające.

Pozytywnie uczestnicy badania oceniają natomiast walory środowiskowe i krajobrazowe oraz dostęp do infrastruktury wodociągowej, gdzie większość badanych zaznaczyło odpowiedzi „bardzo dobrze” lub „raczej dobrze”. Mieszkańcy wyrażają również stosunkowo pozytywną opinię na temat możliwości uczestnictwa w różnych stowarzyszeniach społecznych oraz dostępności i jakości edukacji szkolnej.

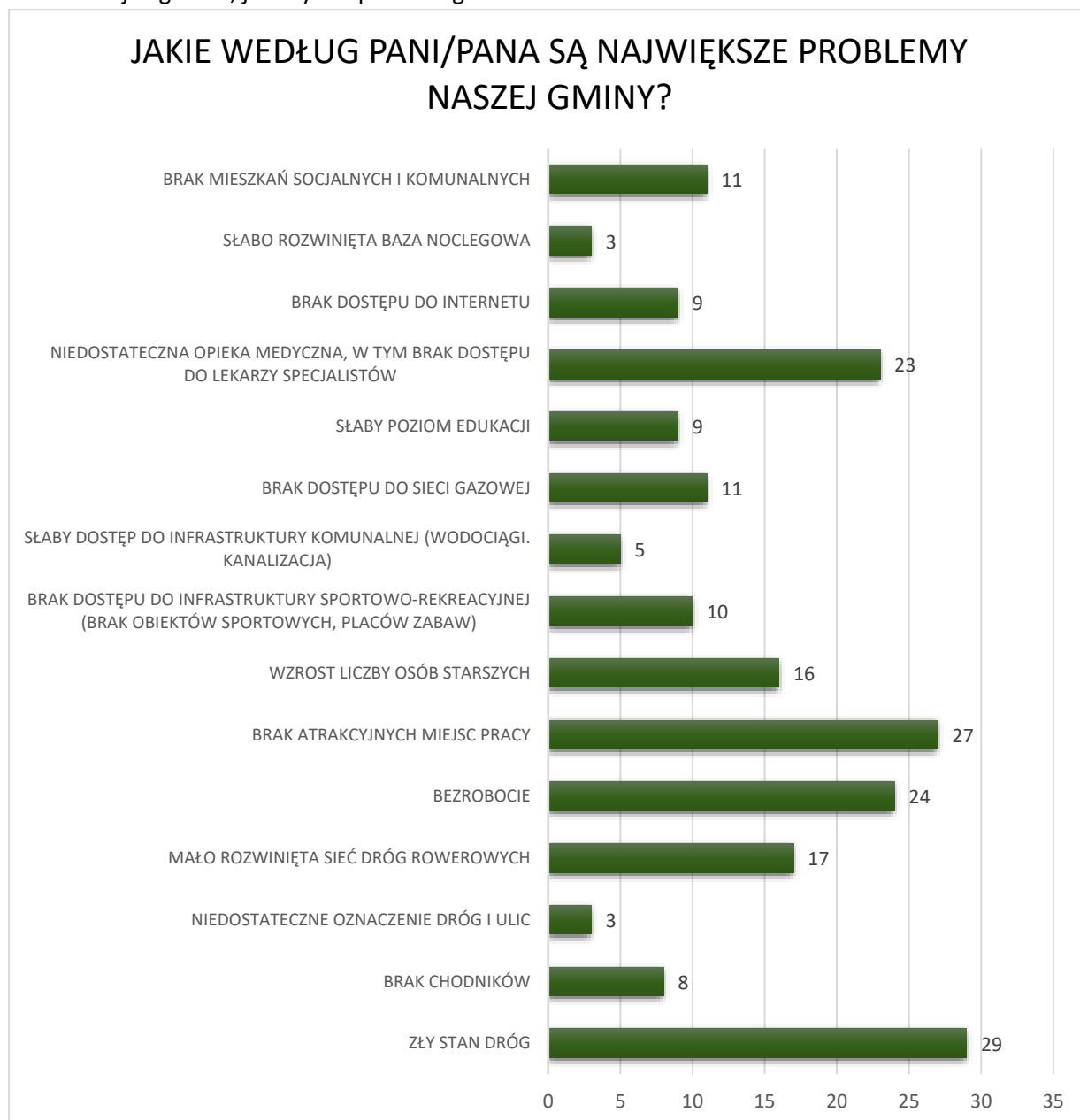
JAK PANI/PAN OCENIA WARUNKI ŻYCIA W GMINIE W WYMIENIONYCH ASPEKTACH?

Ryc. 56 Ocena warunków życia w gminie

Materiał źródłowy: Ankieta do Strategii Rozwoju Gminy Dąbrówno na lata 2026-2035.

Kolejne pytanie w przeprowadzonym badaniu ankietowym dotyczyło wskazania największych problemów, z którymi zmaga się gmina Dąbrówno. Odpowiedzi dotyczyły zarówno infrastruktury technicznej w gminie, jak i życia społecznego mieszkańców.

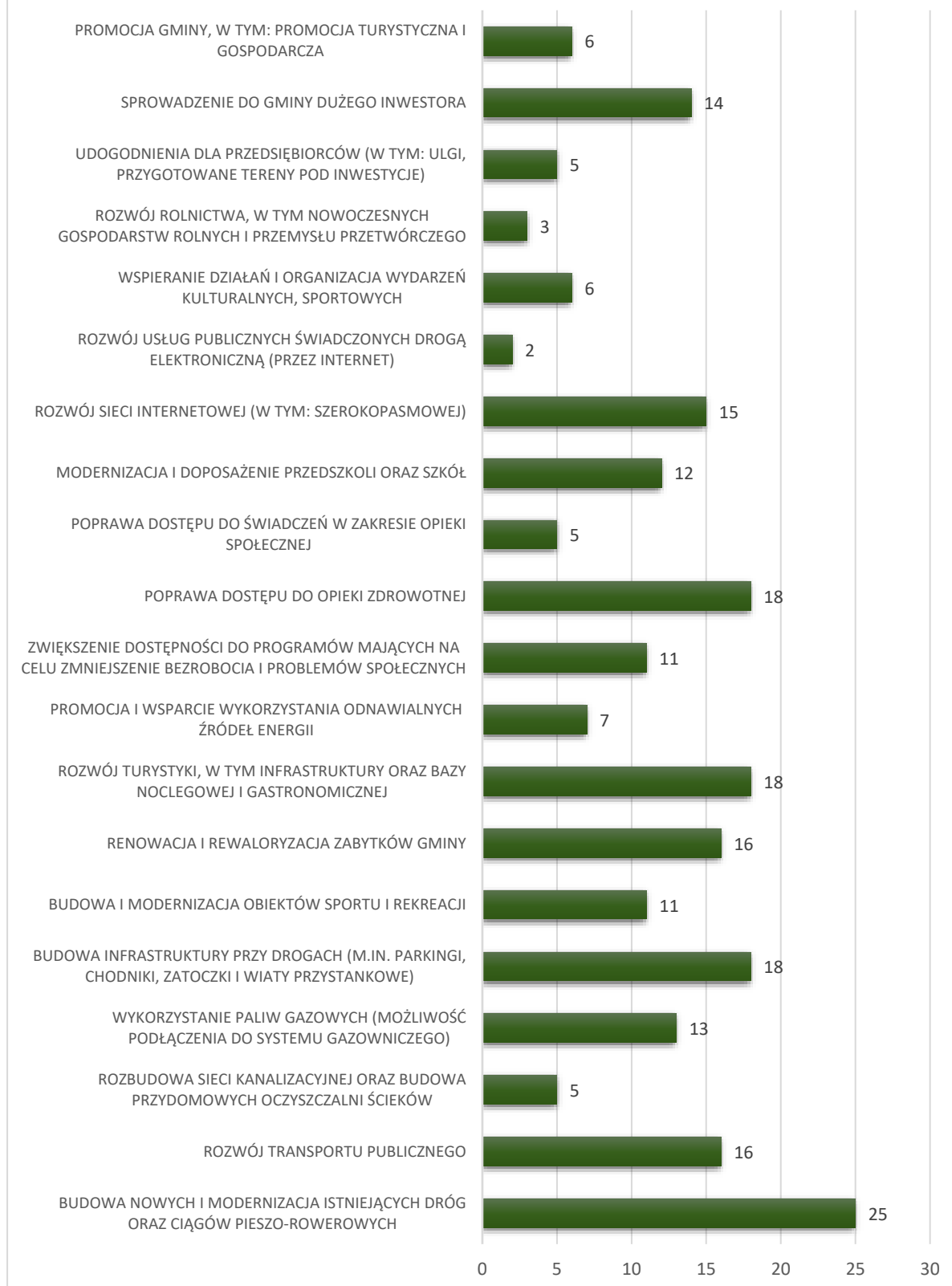
Ryc. 57 Określenie najważniejszych problemów w gminie

Materiał źródłowy: Ankieta do Strategii Rozwoju Gminy Dąbrówno na lata 2026-2035.

Na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych i uzyskanych odpowiedzi wynika, iż głównym problemem gminy jest zły stan dróg, brak atrakcyjnych miejsc pracy, bezrobocie oraz niedostateczna opieka medyczna, w tym brak dostępu do lekarzy specjalistów. Pozostałe zagadnienia były rzadziej poruszane.

Następnie respondenci zostali poproszeni o wybranie priorytetów, które mają lub mogłyby mieć największy wpływ na rozwój gminy w najbliższych latach:

PROSZĘ O WYBRANIE PRIORYTETÓW, KTÓRE MAJĄ LUB MOGŁYBY MIEĆ NAJWIĘKSZY WPŁYW NA ROZWÓJ GMINY W NAJBLIŻSZYCH LATACH

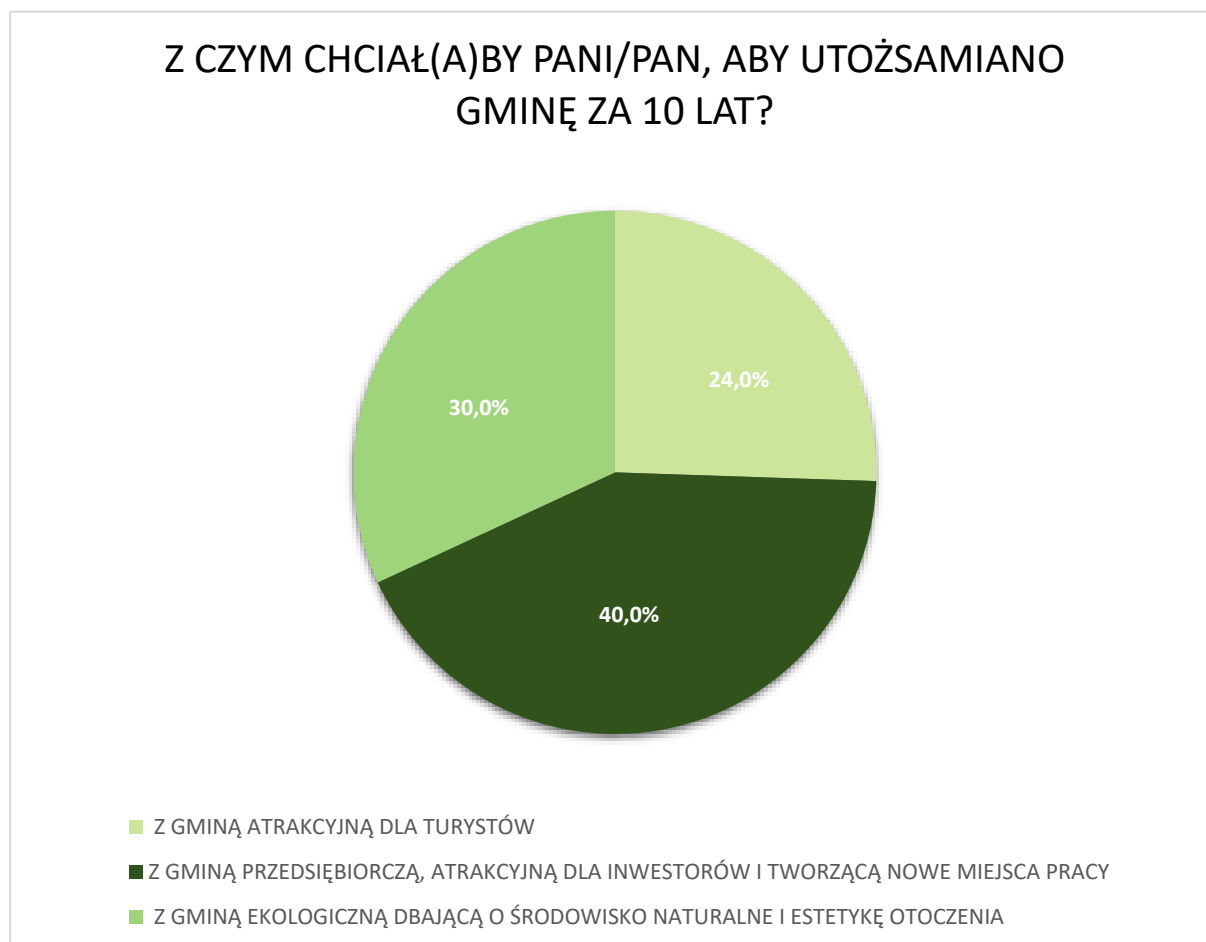

Ryc. 58 Ustalenie głównych priorytetów mających wpływ na rozwój gminy

Materiał źródłowy: Ankieta do Strategii Rozwoju Gminy Dąbrówno na lata 2026-2035.

Spośród wyżej wymienionych zagadnień respondenci badania jako priorytety mogące mieć realny wpływ na rozwój gminy Dąbrówno zdecydowanie najczęściej wskazywali budowę nowych i modernizację istniejących ciągów pieszo-rowerowych, budowę infrastruktury przy drogach (m.in. parkingi, chodniki, zatoczki i wiaty przystankowe), rozwój turystyki, w tym infrastruktury oraz bazy noclegowej i gastronomicznej oraz poprawę dostępu do opieki zdrowotnej,

Ostatnie pytanie w ankiecie dotyczyło przyszłego wizerunku gminy. Na pytanie: „Z czym chciał(a)by Pani/Pan, aby utożsamiano gminę za 10 lat?” Mieszkańcy gminy odpowiedzieli następująco:

Ryc. 59 Tożsamość gminy w perspektywie najbliższych 10 lat na podstawie opinii mieszkańców

Materiał źródłowy: Ankieta do Strategii Rozwoju Gminy Dąbrówno na lata 2026-2035.

Większość mieszkańców utożsamia gminę za 10 lat z gminą przedsiębiorczą, atrakcyjną dla inwestorów i tworzącą nowe miejsca pracy.

MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

NAJWAŻNIEJSZE WYKORZYSTANE AKTY PRAWNE:

- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. 2024 poz. 1130 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. 2025 poz. 1153 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U.2024 poz. 1112 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. 2025 poz. 198 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz.U. 2025 poz. 960 z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz. U. 2021 poz. 1615).
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. 2023 poz. 300).
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (Dz. U. 2022 poz. 2379).
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 29 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Pregoty (Dz. U. 2023 poz. 207).
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Pregoty (Dz.U. 2022 poz. 2715).

NAJWAŻNIEJSZE DOKUMENTY I PUBLIKACJE:

- Grunty i gleby w Europie. Dlaczego konieczne jest korzystanie z tych niezbędnych i wyczerpywalnych zasobów w sposób zrównoważony? Europejska Agencja Środowiska, 2019.
- Powszechny Spis Rolny 2010, 2020.
- Raport o stanie Gminy Dąbrówno za 2024 rok, 2025.
- Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), 2017, Rada Ministrów, Warszawa.
- Strategia Rozwoju Gminy. Poradnik praktyczny, 2021, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej.
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dąbrówno, 2023.
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego, 2018.
- Program Opieki nad Zabytkami Gminy Dąbrówno na lata 2021-2024, 2021.
- Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego, 2020.
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku, 2019, Rada Ministrów, Warszawa.
- Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030, 2012, Ministerstwo Środowiska, Warszawa.

NAJWAŻNIEJSZE WITRYNY INTERNETOWE:

- <https://bdl.stat.gov.pl/>
- <https://capap.gugik.gov.pl>
- <https://dabrownno.e-mapa.net/>
- <https://european-union.europa.eu/>
- <https://ekrs.ms.gov.pl/>
- <https://isok.gov.pl/>
- <https://samorząd.gov.pl/>
- <https://stat.gov.pl/>
- <https://wybory.gov.pl/>
- <https://www.bdl.lasy.gov.pl/>
- <http://www.dabrownno.pl/>
- <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl>
- <http://www.geoportal.gov.pl/>
- <https://www.gios.gov.pl/pl/>
- <https://www.pgi.gov.pl>
- <https://www.gov.pl./>
- <https://www.gov.pl/web/gdos>
- <https://www.polskacyfrowa.gov.pl/>
- <https://www.polskawliczbach.pl/>
- <https://zabytek.pl/>